

2
0
0
8

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALȚA
CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

PRO LEGE NR. 3/2008

PRO LEGE

3

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA
CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția de resurse umane și documentare

PRO LEGE

PRO LEGE NR. 3/2008

CUPRINS

ANALIZE, STUDII, COMENTARII

*

	Pag.
Gabriela Scutea Conferința Internațională a Autorităților Judiciare, București, 23 septembrie 2008...	13

I. DREPT PENAL ȘI PROCESUAL PENAL

	Pag.
Victor Nicolcescu Discuții privind infracțiunea de braconaj.....	17
Emil Butucianu Infracțiuni rutiere de pericol. Administrarea acțiunii civile.....	23
Corina Magraon Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață - examinare teoretico practică.....	29
Mariana Boier Competența în cazul infracțiunilor comise de un avocat în perioada în care a fost suspendat din avocatură.....	43
Costinel Claudiu Minea Recoltarea probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei. Calculul retroactiv al alcoolemiei	46

Cornelia-Camelia Șoica-Duma	Modificări aduse infracțiunilor în domeniul silvic prin Legea nr. 46/2008.....	54
Ion Ristea	Reflecții privind individualizarea pedepselor ...	65
Dumitra Vulcănescu și Andra Monica Asănică	Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere sau control în cauzele penale cu inculpați minori	103
Cristina Diana Zuh și Adrian Cojocariu	Puncte de vedere privind înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii.....	109
Ion Retca	Natura juridică a hotărârilor pronunțate de comisia pentru acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor.....	113
Maria Colțan	Vinovăția ca element al infracțiunii și condiție a răspunderii penale.....	115
Mariana Boier	Poate dispune declinarea competenței un procuror stagiar?.....	123
Dorin Ciuncan	Privatizarea în România - cauză care generează și condiție care favorizează corupția (partea I)....	126
Mircea Ene	Când poate fi dispusă restabilirea situației anterioare?.....	174

Constantin Sima	Cooperarea judiciară internațională.....	177
Scutea Gabriela	Contestația la executare. Analiza practicii Tribunalului Brașov ca instanță de fond și de control judiciar.....	182

II. DREPT COMPARAT

		Pag.
Conf. univ. dr. Gavril Paraschiv	Dispoziții comunitare penale referitoare la modalitățile de cooperare între statele uniunii europene.....	193
Ioana VasIU	Raportul național al României privind finanțarea terorismului.	223

PRO LAW NO. 3/2008

CONTENTS

ANALYSES, STUDIES, REMARKS

*

	Page	
Gabriela Scutea	International Conference of Judicial Authorities, Bucharest, September 23, 2008	13

I.CRIMINAL AND CRIMINAL PROCEDURAL LAW

Victor Nicolcescu	Discussion regarding the poaching offence.....	17
Emil Butucianu	Dangerous road traffic offences. Administration of civil actions.....	23
Corina Magraon	Postponing the execution of the imprisonment penalty or the life imprisonment penalty. Theoretical and practical analysis.....	29
Mariana Boier	Competence in cases of offences committed by an attorney during the period of suspension from the bar.....	43
Costinel Claudiu Minea	Collecting biological evidence with a view to estimate the	

	blood alcohol concentration. Back calculation of blood alcohol concentration.....	46
Șoica-Duma Cornelia-Camelia	Amendments to the forest offences by means of Law no 46/2008.....	54
Ion Ristea	Consideration regarding the individualization of penalties.....	65
Dumitra Vulcănescu și Asănică Andra Monica	Suspension of the execution of supervision or control penalty in the cases with underage defendants.....	103
Cristina Diana Zuh și Cojocariu Adrian	Opinions regarding the replacement of the fine penalty with imprisonment.....	109
Ion Retca	The legal nature of the rulings delivered by the committee for awarding compensation to victims of offences.....	113
Maria Colțan	Guilt as element of the offence and condition for the criminal responsibility.....	115
Mariana Boier	Is it possible for a trainee prosecutor to decide the decline of competence?.....	123

Dorin Ciuncan	Romanian privatization – cause which generates and condition which favors corruption (part I).....	126
Mircea Ene	When can the reestablishment of the anterior situation be decided?.....	174
Constantin Sima	The international judicial cooperation.....	177
Gabriela Scutea	Disputing the execution. Analysis of the practice of Brashov Court as a superior instance in charge of the judicial control	182

II. COMPARED LAW

Conf. Univ. Dr. Gavril Paraschiv	Communitarian Criminal dispositions regarding the modalities of cooperation between European Union states.....	193
Ioana Vasiu	Romania’s national report on terrorism financing.....	223

PRO LOI NR. 3/2008

LE CONTENU

**DES ANALYSES, DES ETUDES, DES
COMMENTAIRES**

*

	Page	
Gabriela Scutea	International Conference of Judicial Authorities, Bucharest, September 23, 2008.....	13

I. LE DROIT PENAL ET PROCESSUEL PENAL

Victor Nicolcescu	Discutions concernant l'infraction de braconnage.....	17
Emil Butucianu	Infractions routièrès de danger. L'administration de l'action civile.....	23
Corina Magraon	L'ajournement de l'exécution de la peine de la prison ou de la détention à perpétuité. Examen théorique pratique.....	29
Mariana Boier	Compétence dans le cas des infractions commises par un avocat pendant la période où il a été suspendu de l'avocature.....	43

Costinel Claudiu Minea	La récolte des preuves biologiques en vue de la fixation de l'alcoolémie. Le calcul rétroactif de l'alcoolémie.....	46
Șoica-Duma Cornelia-Camelia	Des modifications apportées aux infractions dans le domaine sylvicole par la loi no. 46 /2008.....	54
Ion Ristea	Réflexions concernant l'individualisation des peines.....	65
Dumitra Vulcănescu și Asănică Andra Monica	La remise de l'exécution de la peine sous la surveillance ou contrôle dans les causes pénales avec des inculpés mineurs.....	103
Cristina Diana Zuh și Cojocariu Adrian	Points de vue concernant le remplacement de l'amende par la peine de la prison.....	109
Ion Retca	La nature juridique des décisions prononcées par la commission pour l'octroi des compensations financières aux victimes des infractions.....	113
Maria Colțan	La culpabilité comme élément de l'infraction et condition de la responsabilité pénale.....	115

Mariana Boier	Est-ce qu'un procureur stagiaire peut disposer la déclinaison de la compétence?..	123
Dorin Ciuncan	La privatisation en Roumanie- cause qui génère et condition qui favorise la corruption (partie I).....	126
Mircea Ene	Quand peut-on décider le rétablissement de la situation antérieure?.....	174
Constantin Sima	La coopération judiciaire internationale.....	177
Gabriela Scutea	La contestation de l'exécution. L'analyse de la pratique du Tribunal de Brasov comme instance de fond et de contrôle judiciaire.....	182

III. LE DROIT COMPARE

Conf. Univ. Dr. Gavril Paraschiv	Des dispositions communautaires pénales concernant les modalités de coopération entre les états de l'union européenne.....	193
Ioana Vasiu	Le rapport national de Roumanie sur le financement du terrorisme.....	223

COLEGIUL DE REDACȚIE

DR. CONSTANTIN SIMA,

procuror șef

al Serviciului de Documentare și Statistică Judiciară

VALERIU DUMITRU PETROVICI,

procuror șef

al Biroului de Statistică Judiciară

LIVIU POPESCU,

procuror la Biroul de Documentare

THE INDEPENDENCE OF JUSTICE

Gabriela Scutea

Adjunct al Procurorului General
al Parchetului de pe lângă
Înalta Curte de Casație și Justiție

International Conference of Judicial Authorities, Bucharest, September 23, 2008

Ladies and Gentlemen,
Dear colleagues,

The participation of the Public Ministry in this Conference offers me the opportunity to state the fact that, in the current stage, our mission as central institution, should be characterized by responsibility and initiative, as should be the activities carried out by all prosecutor's offices throughout the country, no matter how remote.

“The Independence of Justice”, the theme of this Conference, implicitly gives rise to a question: Is it a fact, or an end, established through legislative means?

The Law No. 304 of 2004, adopted following the amendment of the Romanian Constitution in October 2003, has the great merit of having placed the judiciary within the context of the other state institutions – this is not about restating the separation of powers, but about defining the mission of public service as per Art. 5. As far as the independence of the judiciary is concerned, the principle regarding the separation of powers is fully observed when no undue intervention in the activity of the prosecution services is allowed.

The principles underlying the organization of the Public Ministry – lawfulness, impartiality, and hierarchical control – reveal the relationships with other institutions, its

generic role of defending the general interests of society. The power of the actions carried out by a state institution of this kind must be granted legislative support by strengthening the independence of each of its members within the institution, but also its relations with the exterior. Within this context, it is important to analyze **the principle of impartiality** in compliance with the provisions of Art. 16 of the Constitution stipulating that “**Nobody is above the law**”, that the prosecutor, in his capacity of representative of the whole society and defender of the legal order and of the rights and freedoms of the citizens, has the obligation to exercise his duties objectively, irrespective of the quality or the social or political affiliation of the person investigated.

The prosecutor shall secure that the bodies in which he is active or whose activity he supervises apply the law nondiscriminatorily.

The hierarchical subordination, another principle underlying the activity of the Public Ministry, means that the prosecutors working in a prosecutor’s office are subordinated to the head of the respective prosecutor’s office, while the latter is subordinated to the head of the hierarchically superior prosecutor’s office in the respective territorial district.

The orders issued by the hierarchically superior prosecutor in compliance with the law are obligatory for the prosecutors subordinated to him except in court, where the case prosecutor is free to present the conclusions considered by him legally grounded based on the adduced evidence. The prosecutor may denounce at the Superior Council of the Magistracy the intervention by a hierarchically superior prosecutor in the criminal prosecution of a case or in the adoption of a decision, or an intervention aimed at influencing the decision in any way.

Within each prosecutor’s office there is a management board that, despite the more general nature of its responsibilities, “*decides in general management matters*”, the most significant being its powers as regards the procedure of nominating persons in management positions.

It is important to be aware of the fact that the acts of judges and prosecutors exceed nowadays the national borders,

that the procedure instruments that have become available following the ratification of international conventions as well as the transposition of the EU legislation into the national law are all manifestations of the independence of justice.

An important factor when we discuss the independence of justice is the legislation. The practice of the last 10 years can be structured in 2 stages: first the adaptation to the European standards and the ratification of international instruments, which enabled us to confer direct applicability to certain norms (e.g. the decisions of the European Court for Human Rights) even before they were transposed into the national law by the lawmaker, then the modernization of the legislation, namely the current stage. This is forced upon us not only by the dynamics of the social relations for which justice must provide fair solutions, but also by a strengthened magistracy confirmed by a unitary and long-standing practice.

The above leverage must be subsumed to the fulfillment of the act of justice based on observing the fundamental rights and freedoms of citizens, on securing the right to a fair trial within a reasonable length of time.

In addition to legislation, the development of the operational capacity of the institutions forming the judicial system is also an important element in building up an independent justice. A system consisting of efficient institutions, able to operate under the provisions of the law, represents the main law-enforcing instrument in the state. Numerous specialized international reports have noted, after 1990, several gaps in Romania as concerns this chapter mostly known as the "*law enforcement*". The improvement of institutional performance in all its aspects (management of human resources, defining the mission and the role within the system, collaboration procedures with other institutions in the public or private sector) will provide more opportunities in the administration of justice.

We need to be aware of the fact that imperfect or partisan judicial decisions or decisions that are not in compliance with the principles of independence and neutrality will continue to exist, always and in any country. Consequently, the great challenge is to build a system capable

to prevent or correct such decisions, a flexible system able to correct and update itself according to the evolution of society in general.

A magistrate's independence is expressed in his desire to work with procedures based on principles, on general application rules, and not with formalist procedures where the general social interest is no longer prevalent. Also, a magistrate's independence is measured by the balance between the means of protecting both the general interests of a society and the individual ones.

Dear colleagues, the inter-institutional dialogue represents an important element in the equation of an independent justice. Once more, the Public Ministry has the capacity to become aware of the developments and the specific issues relating to prosecutors using the managerial instruments made available to the Prosecutor General by the Law No. 304 of 2004 on judicial organization, but also through the participation of the Prosecutor General as rightful member in the Superior Council of the Magistracy, the institution designated to defend the independence of justice.

Thank you.

I. DREPT PENAL ȘI PROCSUAL PENAL

DISCUTII PRIVIND INFRACTIUNEA DE BRACONAJ

Victor Nicolcescu

Procuror șef secție judiciară

Parchetul de pe lângă

Curtea de Apel Craiova

As such, by rigorously and logically interpreting the text of Article 42 of Law no. 407/2006, the only conclusion we must reach is that the poaching offence (as referred to herein), if committed according to one of the afore-mentioned patterns, also exists when the incriminated actions do not result in the capture or killing of the prey.

Intrarea în vigoare a Legii nr. 407/2006 – vânătorii și a protecției fondului cinegetic¹ a făcut ca în practica instanțelor de judecată să fie pronunțate hotărâri contrare practicii instituită sub imperiul legii anterioare, respectiv Legea nr. 103/2006².

În Legea nr. 103/2006, *vânătoarea ilegală* ce constituia infracțiunea denumită *braconaj la vânătoare* era prevăzută în articolul 35 și a fost considerată în întreaga practică judiciară ca fiind o infracțiune de pericol – pentru

---

¹ Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407 din 9 noiembrie 2006, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 944 din 22 noiembrie 2006 iar potrivit articolului 58 din lege, aceasta a intrat în vigoare la 30 zile de la data publicării, la aceeași dată fiind abrogată Legea nr. 103/1996, cu modificările și completările ulterioare.

² Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului nr. 103 din 23 septembrie 1996 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 235 din 27 septembrie 1996 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 328 din 17 mai 2002, cu modificările și completările ulterioare.

existența acesteia nefiind necesară producerea unui rezultat constând în capturarea ori uciderea vânatului³.

Sanționând ilicitul penal sub imperiul noii legi, unele instanțe au pronunțat soluții contrare acestei practici, hotărându-se că infracțiunea cu noua denumire de **braconaj** prevăzută în art. 42 – nu este o infracțiune cu rezultat de pericol ci cu un rezultat material – pentru existența acesteia fiind necesar ca oricare dintre activitățile prevăzute în articolul 1 lit. u să aibă ca rezultat capturarea ori uciderea vânatului⁴.

Alte instanțe au apreciat că, pe mai departe, infracțiunea de braconaj incriminată prin Legea nr. 407/2006 – este o infracțiune de pericol⁵.

În ambele situații, în esență, în toate cauzele, ca stare de fapt s-a reținut că inculpații au fost surprinși pe fondurile de vânătoare având arme de vânătoare asupra lor, căutând vânat deși nu aveau permis ori autorizație de vânătoare legală.

În cauzele în care instanțele au considerat că infracțiunea de braconaj este o infracțiune de rezultat – constând în capturarea ori uciderea vânatului – au fost pronunțate soluții de achitare a inculpaților însă s-au reținut temeieri diferite, respectiv, cazurile prevăzute de art. 10 lit. b ori d Cod procedură penală.

Soluțiile contrare, date de instanțe în asemenea cauze au fost determinate de interpretarea diferită a noțiunii de **vânătoare** din cele două legi – în opinia instanțelor care au pronunțat soluțiile de achitare, conținutul acesteia fiind esențial diferit.

Exprimându-ne opinia, credem că infracțiunea de braconaj prevăzută în art. 42 din Legea nr. 407/2006 – există și

---

³ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, Decizia nr. 2554 din 18 aprilie 2006 – publicată în Buletinul Jurisprudenței, Culegere de decizii pe anul 2006, Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 652.

⁴ Curtea de Apel Craiova – Secția penală - Decizia nr. 19 din 14 ianuarie 2008 pronunțată în dosarul nr. 3876/318/2007 – privind pe inculpații C.N. și M.C., definitivă, nepublicată; Tribunalul Gorj – Secția penală – Decizia nr. 196/A din 20 iunie 2007, pronunțată în dosarul nr.3482/318/2006 privind pe inculpații S.L.C. și C.D.P., definitivă, nepublicată.

⁵ Tribunalul Dolj – Secția penală – Decizia nr. 632 din 29 iunie 2007, pronunțată în dosarul nr. 468/230/2007, privind pe învinuții G.D., Z.I. ș.a. , definitivă nepublicată

dacă rezultatul – element al laturii obiective – constă numai în starea de pericol produsă, ca urmare directă sau imediată a activității ilicite asupra obiectului infracțiunii.

Infracțiunea de braconaj prevăzută în art. 42 din Legea nr. 407/2006 are ca obiect juridic special relațiile sociale referitoare la practicarea vânătorii și protecția fondului cinegetic – așa cum este definit în art. 1 lit. i din aceeași lege – a cărui componentă importantă este fauna de interes cinegetic – resursă naturală regenerabilă, bun public de interes național și internațional.

În ce privește elementul material – componentă principală a laturii obiective a infracțiunii – actul de conduită umană interzis de legea specială - în art. 42 din Legea nr. 407/2006 sunt incriminate mai multe categorii de fapte îndreptate împotriva fondului cinegetic.

Între aceste fapte este incriminată și **vânătoarea** - acțiune care trebuie să se desfășoare în condițiile impuse de legea specială.

Așa cum este definită în art. 1 lit. u din legea la care ne referim, vânătoarea este « acțiunea de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire sau orice altă activitate având ca finalitate capturarea vânatului ori uciderea acestuia, desfășurată asupra exemplarelor din speciile prevăzute în anexele 1 și 2, aflate în stare de libertate pe fondurile de vânătoare. Nu constituie acțiune de vânătoare capturarea exemplarelor din speciile de interes cinegetic în scop științific, urmată de eliberarea acestora ».

Acțiunea de pândire a vânatului – se realizează prin observarea cu atenție, pe ascuns sau dintr-un loc ascuns a acestuia cu scopul de a-l captura ori ucide.

Căutarea este acțiunea de cercetare făcută cu scopul de a găsi vânatul⁶.

Stârnirea – este acțiunea de determinare a vânatului să părăsească culcușul, ascunzătoarea – pentru a fi capturat, ucis.

---

⁶ Acad. **Ion Coteanu**, dr. Luiza Seche, dr. Mircea Seche ș.a. - Colectiv - Academia Română – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan” – DEX – Dicționarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a , Editura Univers Enciclopedic, București, 1998 p. 154

Urmărirea vânatului – presupune deplasarea după acesta, pe urmele acestuia pentru a-l prinde, ucide⁷.

Hăituirea este acțiunea de alungare a vânatului spre locul de pândă al vânătorilor⁸.

Capturarea constă în lipsirea de libertate a vânatului, însușirea acestuia, iar uciderea presupune suprimarea vieții acestuia.

Sintagma *orice altă activitate* se referă la celelalte activități interzise de lege, care, însă nu au fost enumerate în textul de incriminare, având ca finalitate capturarea ori uciderea vânatului. Între acestea, poate fi menționată – rănirea vânatului – care în reglementarea anterioară era prevăzută expres ca modalitate de săvârșire a infracțiunii.

În art. 24 din Legea nr. 407/2006 se prevede că vânătoarea este permisă la speciile de interes cinegetic, în condițiile, în locurile, în perioadele și cu mijloacele stabilite potrivit acestei legi.

Ca atare, cerința esențială pentru existența infracțiunii de braconaj, în modalitatea vânătorii, este ca fapta să fie săvârșită în vreuna sau a mai multora dintre următoarele împrejurări care îi conferă caracter ilegal, respectiv: fără permis și autorizațiile prevăzute de lege, în epoci ori locuri oprite (temporar sau permanent), cu mijloace sau instrumente interzise de lege, asupra unor specii protejate.

Aceste împrejurări sunt evidențiate în textele de incriminare.

Urmarea imediată (rezultatul) - element al laturii obiective a infracțiunii de braconaj, în cazul acțiunilor de pândire, căutare, stârnire, hăituire sau orice altă activitate – desfășurate în scopul capturării ori uciderii vânatului – constă în starea de pericol creată pentru valoarea socială – obiect special al ocrotirii penale.

Nu are vreo relevanță dacă făptuitorul a reușit să captureze sau ucidă un vânat ori activitatea sa a rămas infructuasă⁹.

---

⁷ Acad. Ion Coteanu ș.a. Op.cit., p. 1140

⁸ Acad. Ion Coteanu ș.a. Op.cit., p. 446

⁹George Antoniu – Infracțiuni prevăzute în legi speciale, Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, p.16

Prin incriminarea acestor fapte, legea are în vedere pericolul pe care vânătoria, în condiții ilicite, îl prezintă pentru valoarea socială ocrotită iar pericolul social, ca element al laturii obiective, se produce chiar dacă făptuitorul nu a reușit să obțină vânat.

În consecință, infracțiunea de vânat se consumă prin săvârșirea oricăreia din actele componente ale activității de vânătoria, fără a fi necesară producerea unui anumit rezultat – constând în obținerea sau dobândirea efectivă a vânatului.

Numai în cazul capturării sau uciderii vânatului, în condiții ilegale, infracțiunea de braconaj are și un rezultat material.

Sensul expresiei de *finalitate* din textul art. 1 lit. u din Legea nr. 407/2006 – nu se referă la un rezultat material ca element al laturii obiective a infracțiunii de braconaj – ci vizează o cerință esențială a laturii subiective a acestei infracțiuni.

Prin *finalitate*, potrivit textului de lege la care ne referim trebuie să se înțeleagă: scopul în vederea căruia se desfășoară o activitate¹⁰.

Ca parte componentă a laturii subiective a infracțiunii – scopul este reprezentarea pe plan mintal a rezultatului ce va apărea în urma săvârșirii faptei penale – rezultat urmărit de către infractor¹¹.

De aceea, pentru existența infracțiunii de braconaj, săvârșită în modalitatea *vânătorei*, scopul trebuie stabilit obligatoriu de către organele judiciare.

De reținut că, actele de pândire, căutare, stârnire, urmărire, hăituire, ori altă activitate cu scopul capturării ori uciderii vânatului – cu încălcarea condițiilor impuse prin Legea nr. 407/2006 – ce constituie fapte ilicite - nu sunt sancționate ca fiind vreuna dintre contravențiile prevăzute în art. 48 din aceeași lege.

Ca atare, printr-o interpretare sistematică și logică a textului articolului 42 din Legea nr. 407/2006 – concluzia la

---

¹⁰ Acad. Ion Coteanu ș.a. Op.cit., p. 380

¹¹ Alexandru Boroi – Drept penal. Partea generală, Editura C.H.Beck, București, 2006, p.133

care trebuie să ajungem este numai aceea că infracțiunea de braconaj la care ne referim, săvârșită în modalitățile menționate, există și atunci când actele incriminate nu au avut ca rezultat capturarea ori uciderea vânatului.

La aceeași concluzie se ajunge și printr-o interpretare istorico-juridică – avându-se în vedere considerentele de ordin economic, social și juridic – vizând obiectul ocrotirii penale – fauna cinegetică, constituind un bun public de interes național, atât potrivit Legii nr. 407/2006 cât și legilor speciale anterioare¹².

Sintetizând cele prezentate, credem că, infracțiunea de braconaj prevăzută în articolul 42 din Legea nr. 407/2006 – este o infracțiune de pericol.

Tot astfel, apreciem și că problema de drept pusă în discuție poate forma obiectul unui recurs în interesul legii promovat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

---

¹² Legea nr. 26/1976 – privind economia vânatului și vânătoarea, din 5 noiembrie 1976, publicată în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România – Partea I nr. 99 din 12 noiembrie 1976.

**INFRAȚIUNI RUTIERE DE PERICOL.
ADMINISTRAREA ACȚIUNII CIVILE**

Emil Butucianu
Procuror
Secția judiciară
Parchetul de pe lângă
Înalta Curte de Casație și Justiție

The civil action in the criminal suit concerning the offences listed under Article 86, paragraph 1 and/or Article 89, paragraph 1 of the Government Emergency Ordinance no. 195/2002 is admissible only when the material damages have been caused by one of those offences or by the same indivisible complex of actions which includes road offences and shall be solved according to the provisions of Article 346 of the Criminal Procedure Code.

Potrivit art. 86 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani (fost art. 78 alin. 1 anterior republicării O.U. nr. 195/2002 în M. Of. nr. 670 din 3 octombrie 2006 așa cum a fost modificat prin Legea nr.49/2006).

Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani, potrivit art. 87 alin. 1 din O.U.G. nr. 195/2002 (fost art. 79 alin. 1 anterior republicării în M. Of. nr. 670 din 3 august 2006).

Părăsirea locului accidentului de către conducătorul vehiculului sau de către instructorul auto, aflat în procesul de instruire, sau examinatorul autorității competente, aflat în timpul desfășurării probelor practice ale examenului pentru obținerea permisului de conducere, implicat într-un accident de circulație în urma căruia a rezultat uciderea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății uneia sau mai multor persoane ori dacă accidentul s-a produs ca urmare a unei infracțiuni, fără încuviințarea poliției care efectuează cercetarea locului faptei se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani conform art. 89 alin. 1 din O.U.G. nr. 195/2002 (fost art. 81 alin. 1 anterior republicării în M.Of. nr. 670 din 3 august 2006).

Conform art. 9 alin. 1 C.p.p., **acțiunea penală** are ca obiect **tragerea la răspundere penală** a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

Acțiunea civilă, conform alin. 1 – 3 ale art. 14 din același cod, *„are ca obiect **tragerea la răspundere civilă** a inculpatului și a părții responsabile civilmente”* și ea *„poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă”*, iar *„repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile”*.

Totodată, în art. 998 și art. 999 din C.civ. se prevede că *„orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara”*, respectiv că *„omul este responsabil nu numai de prejudiciul cauzat prin fapta sa, dar și de aceea ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa”*.

Pe de altă parte, **competența** este capacitatea obiectivă a unui organ judiciar de a efectua valabil acte cu eficiență legală în desfășurarea procesului penal.

Concepută în sens **pozitiv**, competența apare ca o împuternicire care privește cadrul de acte procesuale sau procedurale pe care un organ judiciar este abilitat și obligat să le îndeplinească în desfășurarea unui proces.

Concepută în sens **negativ**, competența apare ca o limitare de atribuții, deci o îngrădire a rolului funcțional pe care îl are un organ judiciar.

Competența fiecărui organ judiciar, în diferite materii, stadii sau etape ale procesului este delimitată strict la acte specifice în raport cu rolul funcțional conferit de legiuitor prin Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă sau legi speciale.

Ca element al **răspunderii civile delictuale**, **raportul de cauzalitate** implică un concept de relații cauzale complexe în care sunt integrate noțiunile de complex cauzal și de complex de efecte.

Complexul cauzal este format din acțiuni-inacțiuni care pot fi directe, indirecte, mediate, principale, secundare, concomitente, succesive sau condiții.

Unitatea acestora constă în faptul că ele concură ca un tot la producerea prejudiciului și, de aceea, fiecareia trebuie să i se recunoască eficiența cauzală, existând indivizibilitatea cauzei cu condițiile ce au generat-o sau favorizat-o.

„Discutând problema raportului de cauzalitate în domeniul răspunderii civile delictuale ne situăm tocmai într-un asemenea domeniu al acțiunii mediate a cauzelor, în care deci condițiile care au favorizat, direcționat ori sprijinit desfășurarea faptei ilicite cauzatoare de prejudicii se integrează raportului de cauzalitate și nu poate fi lăsată în afara acestuia”¹.

Concursul de efecte presupune că același complex cauzal determină mai multe rezultate care pot avea relevanță din punctul de vedere al unei singure ramuri de drept (concursul ideal de infracțiuni în materie penală) sau al mai multor ramuri de drept (cumulul răspunderii civile delictuale cu răspunderea penală sau cumulul altor tipuri de răspundere juridică²).

Prejudiciul material, ca element al **răspunderii civile delictuale**, trebuie să fie direct, dar existența sau inexistența acestui caracter va fi înțeles în funcție de însăși existența sau inexistența raportului de cauzalitate între faptă și prejudiciu³

---

¹ S. Ghimpu ș.a., *Dreptul muncii*, Tratat, vol. II, Ed. Științifică, Enciclopedică, București, 1979, pag. 155.

² Idem, pag. 34 – 44;

³ T. R. Popescu și Petre Anca – „*Teoria generală a obligațiilor*”, Fapte ilicite, Ed. Științifică, București, 1968, filele 177, 178;

care poate îmbrăca forma cauzalității directe sau a cauzalității indirecte⁴.

Ca atare, noțiunea de prejudiciu direct nu poate fi confundată cu cea de prejudiciu cauzat în mod direct, deoarece prima va include atât pe cea de-a doua cât și prejudiciul creat printr-o legătură causală indirectă.

Pe de altă parte, existența oricărei infracțiuni este de neconceput fără relația de tip cauză – efect între acțiunea sau inacțiunea ce constituie elementul material, obiectiv, real exprimat prin *verbum regens* în preceptul infracțiunii și urmarea imediată.

Această relație, denumită în doctrină **legătură sau raport de cauzalitate** rezultă la **infracțiunile denumite formale**, de stare, de atitudine, de **pericol** chiar din activitatea incriminată (ex re), fiind subînțeleasă, ca și starea de pericol creată prin acea activitate⁵.

Deci, urmarea negativă este prezumată de legiuitor și, de aceea, **nu mai este necesară atât dovedirea** ei cât și a raportului de cauzalitate, ca element al răspunderii penale.

În schimb, la **infracțiunile denumite materiale**, de rezultat, de pagubă legătura de cauzalitate este întotdeauna **o componentă a laturii obiective** ce formează conținutul constitutiv al infracțiunii, redată asemănător urmării imediate specifice acestor infracțiuni, adică explicit sau, de cele mai multe ori, implicit.

Este deci imperios necesar în cazul acestor infracțiuni să se facă dovada atât a producerii urmărilor prevăzute de norma juridică incriminatoare, cât și a legăturii de cauzalitate.

Totodată, **normele legale nu exclud** ca o infracțiune formală să producă atât o tulburare a relațiilor sociale prin punerea în pericol a acestor valori, cât și o lezare efectivă, materială a acestora.

Astfel, existența infracțiunilor de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu posedă permis de conducere sau de către o persoană care

---

⁴ Gh. Elian, Gh. Chivulescu - „Infracțiunea de neglijență în serviciu în lumina noilor texte ale Codului penal”, Legalitatea populară nr.12/1961, pag.17;

⁵ C. Bulai, Manual, fila 178 și V. Dobrinou și alții – „Drept penal”, fila 160.

are o îmbibație alcoolică mai mare decât limita legală ori părăsirea locului accidentului fără încuviințarea poliției și antrenarea răspunderii penale a autorului acestor infracțiuni nu sunt condiționate de producerea unui prejudiciu material.

Totuși, în măsura în care, cu prilejul conducerii autoturismului în aceste condiții s-a produs și un prejudiciu material, fără ca prin aceasta să se fi săvârșit și o infracțiune de rezultat (vătămare corporală din culpă, distrugere din culpă), infracțiunea rutieră constituie și izvor al răspunderii civile delictuale dacă se face dovada, potrivit normelor civile, a existenței raportului de cauzalitate dintre această acțiune și prejudiciul cauzat, deoarece acțiunea civilă este un accesoriu al răspunderii penale, iar admisibilitatea sa este condiționată numai de existența unui prejudiciu material **cauzat** prin infracțiune⁶.

Această concluzie se impune ca o consecință a împrejurării că prejudiciul material a fost generat în mod direct prin atitudinea inculpatului de a încălca, cu știință și/sau din culpă, norme legale ce reglementează circulația în condiții de siguranță pe drumurile publice, constituind un complex cauzal multiplu, antecedent și indivizibil ce va antrena și răspunderea sa civilă delictuală în cadrul procesului penal.

Ca formă a unui conținut, norma procesuală trebuie să se adapteze conținutului drepturilor subiective consacrate de dreptul substanțial, căreia trebuie să-i permită să se realizeze în integralitatea sa, evitându-se astfel autonomizarea normei de drept procesual.

Mai mult, dispozițiile art. 17 C.p.p. admit implicit, dar categoric, că instanța penală este obligată și în același timp competentă să judece sau nu acțiunea civilă, după cum a optat în cauză partea civilă căreia îi revine obligația de a dovedi prejudiciul suferit și legătura de cauzalitate cu faptul generator al daunei.

În concluzie, acțiunea civilă în procesul penal ce are ca obiect infracțiunile prevăzute de art. 86 alin. 1, art. 87 alin.

---

⁶ Gh. Elian, op.cit., pag.43; V. - Dongoroz, „Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român”, vol. I, Partea generală, Ediția Academiei, 1975, pag. 70; Grigore Theodoru - „Drept procesual penal”, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1979, fila 85.

1 și/sau art. 89 alin. 1 O.U.G. nr. 195/2002 este admisibilă atunci când prejudiciul material a fost produs prin una din aceste infracțiuni sau prin același complex causal indivizibil în care este integrată și infracțiunea rutieră, fiind soluționată în modalitățile prevăzute de art.346 din Codul de procedură penală.

În sfârșit, se constată că în rezolvarea acestei probleme de drept sunt incidente și argumentele juridice ale instanței supreme ce au fundamentat soluția adoptată prin Decizia nr. I din 23 februarie 2004 a Secțiilor Unite, publicată în M. Of. nr. 404 din 6 mai 2004.

Din această perspectivă se impune ca instanța supremă să revină expres asupra soluției contrare exprimată în Decizia de îndrumare nr. 1/1968, cum de altfel a procedat prin decizii de speță, încă din anul 1975⁷.

---

⁷ Tribunalul Suprem – Secția penală, decizia nr. 316/1975, Revista Română de Drept nr. 10/1976, fila 65.

**AMÂNAREA EXECUTĂRII PEDEPSEI ÎNCHISORII
SAU A DETENȚIUNII PE VIAȚĂ
- EXAMINARE TEORETICO PRACTICĂ -**

Corina Magraon,
Procuror la
Parchetul de pe lângă
Judecătoria Curtea de Argeș,

The postponement of the enforcement of the punishment constitutes an exception to the principle of immediate enforcement of the permanent decision regarding the imposition of a prison punishment, which can be justified by certain circumstances occurring before the commencement of the prison punishment, which would cause the immediate enforcement to bring about serious consequences for the convicted felon, their family or the company whose owner or employee the convicted felon is. This is the reason why the law has created such an exception which reflects the humanitarian nature of our legal system, the care for the convicted felons and their family, as well as for the interests of the company whose owners or employees the convicted felons are.

1. Sediul materiei

Instituția amânării executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață este reglementată în titlul III – „*Executarea hotărârilor penale*”, capitolul III – „*Alte dispoziții privind executarea*”, secțiunea a II-a, art. 453-454 din partea specială a C.p.p.

2. Concept și reglementare

Realizarea scopurilor pedepsei închisorii este condiționată de executarea cu promptitudine a hotărârilor judecătorești definitive prin care s-au aplicat asemenea măsuri.

De la principiul executării imediate a hotărârii definitive prin care s-a aplicat o pedeapsă cu închisoarea, **amânarea executării pedepsei constituie o excepție,¹** justificată de ivirea anumitor împrejurări înainte de începerea executării închisorii, care fac ca executarea imediată să aibă consecințe grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care cel condamnat ar fi patron sau salariat. Acesta este motivul pentru care legea a creat o asemenea excepție, ce reflectă umanismul dreptului nostru, grija față de condamnat, față de familie, cât și față de interesele unității la care respectivii condamnați sunt salariați sau patroni.

Amânarea se acordă înainte de începerea executării pedepsei, iar această măsură nu reprezintă o înlăturare a executării pedepsei, ci numai îndepărtarea termenului de la care pedeapsa urmează să fie executată.

3. Cererea de amânare

Procedura și condițiile amânării executării pedepsei cu închisoare sunt reglementate de dispozițiile art. 453 – 454 C.p.p., reglementare din care se desprind **mai multe principii** și anume:

- a) numai pedeapsa închisorii poate fi amânată, indiferent în ce mod se execută (art. 453 alin. 3 C.p.p.);²
- b) amânarea executării pedepsei închisorii nu se poate acorda decât dacă hotărârea prin care pedeapsa a fost pronunțată a rămas definitivă;
- c) cazurile de amânare a executării închisorii sunt de

---

¹ **Nicorina Crișu și Constantin Crișu** - *Cereri penale adresate organelor judiciare*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1989, p. 278

² **Vasile Papadopol** - *Unele probleme ale executării pedepsei închisorii prin muncă, fără privare de libertate în lumina practicii judiciare*, în R.R.D., nr. 1/1981, p.22-24; Trib. jud. Hunedoara, dec. pen., nr. 90/1978, în R.R.D., nr. 8/1978, p. 67.

strictă interpretare, instanța neavând dreptul să adauge altele la cele prevăzute de art. 453 C.p.p.;

d) amânarea executării pedepsei închisorii este facultativă, nu obligatorie, instanța de judecată având dreptul și chiar datoria să aprecieze, întemeindu-se pe toate împrejurările concrete ale cauzei, dacă este sau nu necesar să ia o astfel de măsură;

e) pentru toate cazurile de amânare a executării pedepsei închisorii, legea prevede și mijloacele de probă prin care să se stabilească existența situațiilor de fapt pe care se întemeiază cererea;

f) instanța trebuie să stabilească, ori de câte ori este posibil, un termen fix până când se amână executarea pedepsei cu închisoarea, care are caracterul unui termen de control pentru instanță spre a verifica dacă mai persistă cauza care a determinat amânarea;

g) îndată ce cauza care a determinat amânarea executării a încetat, instanța de executare, prin biroul de executări penale, are obligația să emită mandatul de executare a pedepsei închisorii;

h) când acea cauză care a determinat amânarea a încetat înainte de termenul fixat (de exemplu: în caz de graviditate, până la expirarea amânării sarcina a fost întreruptă), revocarea măsurii amânării se impune și aceasta se poate dispune numai de instanță;

i) amânarea executării pedepsei închisorii are efect și asupra executării pedepselor accesorii, dar nu și cu privire la executarea pedepsei complementare.

4. Cazurile de amânare

Pentru a exista garanția că amânarea executării pedepsei se dispune în situațiile în care se justifică pe deplin, legea a prevăzut expres și limitativ cazurile de amânare³.

Cazurile în care instanța de judecată poate amâna executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

---

³ **Ion Neagu**, *Tratat de procedură penală*, Editura PRO, 1997, p. 653

sunt prevăzute de art. 453 C.p.p., și le vom examina în continuare.

4.1. Primul caz. Cel condamnat suferă de o boală gravă care face imposibilă executarea pedepsei. În acest sens, textul art. 453 lit. a C.p.p., prevede posibilitatea amânării executării închisorii: *„când se constată, pe baza unei expertize medico-legale, că cel condamnat suferă de o boală gravă care face imposibilă executarea pedepsei, iar instanța apreciază că amânarea executării și lăsarea în libertate nu prezintă un pericol concret pentru ordinea publică. În acest caz, executarea pedepsei se amână până când starea de sănătate a condamnatului se va ameliora, astfel încât pedeapsa să poată fi pusă în executare.”*

În privința acestui prim caz de amânare, în doctrină și jurisprudență găsim **următoarele puncte de vedere:**

1. Când se constată pe baza unei expertize medico legale că cel condamnat suferă de o boală care-l pune în imposibilitate de a executa pedeapsa, executarea pedepsei se amână până în momentul în care condamnatul se va găsi în situația de a executa pedeapsa.

În legătură cu acest motiv s-a decis că amânarea pedepsei închisorii nu se poate face pe baza constatării unui medic specialist, ci este necesar ca instanța să dispună efectuarea unei expertize medico legale, din care să rezulte că boala nu poate fi tratată în rețeaua sanitară a Direcției generale a penitenciarelor⁴.

2. În cazul în care se constată prin expertiză că cel condamnat suferă de o boală ce îi pune în pericol iminent sănătatea și nu poate fi tratată decât într-o unitate din afara sistemului medical penitenciar cerințele art. 453 sunt îndeplinite, chiar dacă în expertiză nu se precizează că boala îl pune pe condamnat în imposibilitate de a executa pedeapsa.⁵

---

⁴ Trib. Supr., Secț. pen, dec. nr. 186/1986, în RRD, nr. 12/1986, pag. 75; idem, dec. nr. 1030/1970, în RRD, nr. 11/1970, p. 169; Trib. jud. Timiș, dec. pen. nr. 28/1973, în RRD, nr. 6/1973, p. 161

⁵ Trib. Supr., Secț. pen, dec. nr. 2525/1982, în CD, p. 342

3. În cazul în care cu privire la starea sănătății condamnatului cu ocazia judecării unei cereri anterioare de amânare a executării pedepsei au fost efectuate mai multe expertize medico legale, dintre care ultima la Institutul național de medicină legală „Prof. dr. Mina Minovici”, cu ocazia judecării unei noi cereri expertiza nu mai poate fi efectuată de un for medico legal inferior acestuia.⁶

4. În lipsa unor acte medicale, instanța nu poate proceda la respingerea cererii, ci este obligată să dispună efectuarea expertizei medico-legale pentru că aceasta este singura probă concludentă în prezenta situație. Soluționând cauza fără efectuarea unei expertize medico-legale atât prima instanță cât și instanța de apel au încălcat dispozițiile art. 453 alin. 1 lit. a C.p.p., hotărârile pronunțate fiind contrare legii.⁷

5. În cazul în care din actele medicale rezultă date potrivit cărora bolile de care suferă condamnatul nu necesită un tratament deosebit, se impune ca în expertiza medico-legală să se precizeze dacă acesta se află în imposibilitate de a executa pedeapsa. În atare situație concluzia din expertiză, în sensul că tratamentul nu se poate asigura în rețeaua sanitară a penitenciarelor, este neconcludentă și îndoielnică, neputând constitui temei pentru amânarea sau întreruperea executării pedepsei.

Dacă executarea pedepsei a fost anterior amânată, următoarea amânare se dispune în continuare, cu începere de la data expirării celei precedente.

După efectuarea a trei expertize medico-legale de către institutul medico-legal local cu privire la același condamnat, următoarele expertize pot fi efectuate numai de Institutul Național de Medicină Legală „Prof. dr. Mina Minovici”.⁸

---

⁶ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale, 1990-2005*, ÎCCJ, Secț. pen. dec. nr. 2781/2004, p. 48 - 49

⁷ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale, 1990-2005*, Curtea de Apel Brașov Secția penală, dec. nr 144R din 8 martie 2000, p. 49

⁸ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale,*

6. Instanța este obligată să țină seama de concluziile raportului medico-legal. Nu se va putea dispune amânarea executării pedepsei, în contra concluziilor expertizei medico-legale, deoarece art. 453 lit. a C.p.p. cere în mod expres luarea în considerare a acestora.

Textul art. 453 lit. a C.p.p. stabilește imperativ necesitatea constatării imposibilității executării printr-un act medico-legal. Ca atare, instanța nu poate pronunța o hotărâre contrară concluziilor raportului medico-legal.⁹

7. Amânarea executării pedepsei pe motiv de boală nu poate fi dispusă fără efectuarea expertizei medico-legale. În cazul în care instanța a dispus efectuarea expertizei medicale, iar condamnatul nu s-a prezentat, din vina sa, pentru efectuarea expertizei, cererea sa nu poate fi admisă iar hotărârile recurate sunt legale și, în consecință, recursul va fi respins, ca nefondat.¹⁰

8. Când printr-o expertiză medico-legală se constată că boala de care suferă condamnatul nu este susceptibilă de tratament iar acesta nu se află în imposibilitate de a executa pedeapsa, recomandându-se evitarea eforturilor fizice, iar printr-o altă expertiză se constată că după 5 luni boala a evoluat nefavorabil și este necesar un tratament psihiatric, fără a se preciza dacă cel condamnat se află în imposibilitate de a executa pedeapsa, se impune reexaminarea medicală a acestuia, clarificându-se dacă boala poate fi tratată și dacă tratamentul poate fi asigurat în condiții de detenție.¹¹

9. În cazul amânării sau întreruperii executării pedepsei, instanța trebuie să precizeze, în hotărâre, data până

1990-2005, ÎCCJ, Secția penală, dec. nr., 2661 din 24 mai 2002, p. 50

⁹ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale*, 1990-2005 Curtea de Apel Timișoara Secția penală dec. nr. 64 din 24 ianuarie 2001, p. 52

¹⁰ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale*, 1990-2005, Curtea de Apel Cluj Secția penală, dec. nr 1043 din 13 decembrie 2000, p. 52

¹¹ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale*, 1990-2005, CSJ, Secția penală dec. nr. 968 din 6 aprilie 1995, p. 55

la care s-a dispus această măsură. Obligația rezultă din prevederile art. 454 alin. 2 și art. 457 alin. 2 C. proc. pen., care se referă la expirarea termenului de amânare, respectiv de întrerupere a executării.¹²

4.2. Al doilea caz. **Când o condamnată este gravidă sau are un copil mai mic de un an.** În acest sens art. 453 lit. b C.p.p. prevede: „când o condamnată este gravidă sau are un copil mai mic de un an, executarea pedepsei se amână până la încetarea cauzei care a determinat amânarea”, respectiv până la nașterea copilului sau până la data la care copilul împlinește un an.

În legătură cu termenul de un an, **în practica judiciară s-a decis:**

1. Amânarea executării pedepsei închisorii pe un termen mai scurt de un an constituie o măsură nelegală.¹³

2. Amânarea executării pedepsei se poate acorda chiar și după expirarea concediului de maternitate, dacă se constată că executarea pedepsei închisorii ar avea consecințe grave asupra sănătății și vieții copilului. În speță, minora fiind născută prematur, necesita îngrijirea permanentă a mamei.¹⁴

3. Existența stării de graviditate se poate dovedi cu orice certificat emanat de la un organ de specialitate, iar existența copilului mai mic de un an se poate dovedi cu certificatul de naștere al acestuia. Într-o asemenea situație, cererea de amânare poate fi admisă indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care s-a pronunțat condamnarea.¹⁵

4. În cazul în care, la împlinirea termenului acordat cauza persistă, aceeași instanță, la cererea condamnatei, va acorda o nouă amânare, tot pe termen limitat. Aceste situații se ivesc, de obicei, în cazul în care prima cerere se formulează

---

¹² Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale*, 1990-2005, CSJ, Secția penală dec. nr. 1839 din 6 august 1992, p. 55

¹³ Trib. Jud. Hunedoara, dec. pen. nr. 1585/1971, în RRD nr. 12/1973, p. 147, cu o notă aprobativă și una critică

¹⁴ Trib. Jud. Hunedoara., dec. pen. nr. 138/1981, în RRD, nr. 11/1981, p. 60

¹⁵ Nicorina Crișu Magraon și Constantin Crișu, *Repertoriu de jurisprudență în materie penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curți de apel și Tribunale*, 1990-2005, CSJ, Secția penală dec. nr. 1839 din 6 august 1992, p. 55

pentru motivul de graviditate iar a doua pentru că femeia condamnată a născut și are un copil mai mic de un an, situații care se pot repeta în cazul în care, la expirarea perioadei de un an, condamnată face dovada că este iarăși gravidă.¹⁶

5. Perioada de amânare trebuie acordată integral și nu fragmentar, exprimarea legii fiind, și în această privință, imperativă. Încetarea cauzei care a determinat amânarea are loc întotdeauna o dată cu împlinirea vârstei de un an a copilului și nu există nici un temei de a se dispune amânarea până la o dată anterioară acestui moment.

Cererea condamnatei, care este mama unui copil de 10 luni, apare ca justificată, chiar dacă a săvârșit o infracțiune gravă (tâlhărie), deoarece legea penală nu condiționează amânarea de gravitatea infracțiunii pentru care s-a pronunțat condamnarea¹⁷.

6. Dacă copilul a împlinit un an, iar mama condamnată cere o amânare peste acest termen pentru îngrijirea copilului, ea se poate invoca numai în baza art. 453 lit. c C.p.p., dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de acest text.

Condamnată care are un copil mai mic de un an poate beneficia de amânare, chiar dacă i s-a mai acordat o amânare pentru acest motiv, dacă se menține cauza inițială¹⁸.

7. Cererea de amânare este nefondată dacă condamnată și-a abandonat copilul mai mic de un an, lipsindu-l de îngrijirea sa¹⁹.

---

¹⁶ Idem

¹⁷ **Nicolae Volonciu, Alexandru Țuculeanu**, *Drept procesual penal. Partea specială*. Editura Universității "Titu Maiorescu", București, 2006, p. 257., CSJ dec. pen. nr. 351/1991 în "Dreptul" nr. 3/1992, p. 70; T. S. dec. pen. nr. 1745/1986 în RRD nr. 3/1987, p. 74; T. S. dec. pen. nr. 2385/1979 în RRD nr. 7/1980, p. 56.

¹⁸ **Nicolae Volonciu** - *Tratat de procedură penală, partea specială*, vol. II, Editura Paideia, 2000, p. 423; **Vasile Papadopol și Mihai Popovici**, *Repertoriul alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1969 – 1975 (R 1)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1977; p. 34; T. S. dec. pen. nr. 901/1972 în R 1, p. 34., T. J Timiș dec. pen. nr. 108/1975 în RRD nr. 7/1975, p. 70.

¹⁹ **George Antoniu și Nicolae Volonciu**, *Practica judiciară penală – Procedură penală*, vol IV. Editura Academiei, 1993, p. 295; **Vasile Papadopol, Ștefan Daneș**, *Repertoriu de practică judiciară în materie penală pe anii 1981 – 1985*

8. Dispozițiile art. 453 alin. 1 lit. b C.p.p. sunt aplicabile și în cazul minorei gravide față de care s-a dispus măsura educativă a internării într-un centru de reeducare²⁰.

4.3. Al treilea caz. „Executarea imediată a pedepsei ar avea consecințe grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care lucrează. În acest caz, executarea poate fi amânată cel mult trei luni și numai o singură dată”, potrivit art. 453 lit. c. C.p.p..

Acest motiv de amânare are în vedere nu numai considerente de ordin umanitar, privind persoana condamnatului și familia acestuia, dar și interese de ordin general privind bunul mers al activității din unitatea în care condamnatul își desfășoară activitatea.

1. Consecințe grave pentru condamnat și familie. S-a decis că este justificată amânarea executării pedepsei dacă:

a) condamnatul este agricultor, are cinci copii minori în întreținere, cultivarea pământului fiind o condiție de existență a familiei;

b) condamnatul este elev în ultimul an și urmează să se prezinte la examenul de bacalaureat;

c) condamnatul este elev al unei școli profesionale și mai are trei luni până la terminarea studiilor, spre a nu-i împiedica încheierea situației școlare și terminarea ciclului de învățământ;

d) soția condamnatului este gravidă, are în întreținere doi copii minori și nu este încadrată în muncă din motive medicale;

e) locuința condamnatului a ars și familia nu are unde să locuiască;

f) se stabilește că, atât concubina cât și copilul nou născut și recunoscut de condamnat, ar fi în gravă primejdie

---

(R 3), Editura Științifică și Enciclopedică București, 1989, p. 177; T. S. dec. pen. nr. 223/1982 în R3, p. 177; **Vasile Papadopol, Vasile Dobrinoiu, Vasile Apetrei**, *Codul de procedură penală adnotat, partea specială*, vol. II, Editura Albastră, București, 1997, p. 524.

²⁰ **Ion Neagu**, op. cit., p. 654; Emil Maier, notă în RRD nr. 11/1980, p. 23.

prin executarea imediată a pedepsei de către condamnat, deoarece copilul născut în acest condiții se bucură de aceleași drepturi ca și copilul născut din căsătorie;

g) părintele, aflat în îngrijirea exclusivă a condamnatului, este paralizat, fiind necesare demersuri pentru internarea sa într-o instituție de asistență socială, etc.²¹

Dimpotrivă, nu sunt satisfăcute cerințele art. 453 alin. 1 lit. c C.p.p. și în consecință nu se justifică amânarea executării pedepsei dacă:

a) soția condamnatului este încadrată în muncă și are venituri suficiente pentru a-și întreține cei doi copii minori;

b) mama și bunica condamnatului suferă de boli cronice care nu se pot rezolva în termenul de trei luni de amânare;

c) situația economică și financiară a familiei este precară întrucât caracterul său de permanență face imposibilă ameliorarea sa prin simpla amânare a executării pedepsei; etc.²²

Noțiunea de familie la care norma face referire are în vedere sensul său legal din dreptul familiei și nu urmează a se implica termenul de „*rude apropiate*” explicat de art. 149 C.p. întrucât art. 97 din C.fam. pune semnul egalității între copiii din căsătorie și cei din afara căsătoriei nu există rațiune să se facă distincție între aceștia din punctul de vedere al aplicării art. 453 lit. c C.p.p.²³.

2. Consecințe grave pentru unitatea la care lucrează. În acest caz s-a decis că, prezenta condiție este îndeplinită, de exemplu, atunci când unitatea are absolută nevoie de serviciile condamnatului până la:

---

²¹ George Antoniu și Nicolae Volonciu, op. cit., p. 295; T. S. dec. pen. nr. 30/1987 în RRD nr. 10/1987, p. 80; TMB dec. pen. nr. 1313/1978 în R2, p. 23; ÎCCJ dec. pen. nr. 5404/2004 în Revista de drept penal nr. 3/2005, p. 139.

²² Nicolae Volonciu, op. cit., p. 424-425; T. J. Caraș-Severin, dec. pen. nr. 720/1984 în RRD nr. 10/1985, p. 73; Curtea de Apel Timișoara, dec. pen. nr. 269/11. 06. 2001 și dec. pen. nr. 151/4. 04. 2002 în Setul de decizii nr. 1/2001 și respectiv Setul de decizii nr. 2/2002 al acestei instanțe

²³ Ilie Munteanu, Eugeniu Chele - În legătură cu amânarea executării pedepsei închisorii în cazul unor consecințe grave pentru familia condamnatului, în RRD nr. 1 1/1976, P. 37-40.

- a) pregătirea unui nou angajat care să-l înlocuiască;
- b) predarea mărfurilor pe care le are în primire;
- c) terminarea unor lucrări de investiții;
- d) recuperarea unui debit de șase miliarde lei de către unitatea al cărui administrator unic este condamnatul, dacă această activitate este direct legată de atribuțiile sale și dacă suma este semnificativă în raport cu capitalul relativ modest al societății, etc.²⁴

Dimpotrivă, condiția nu este realizată când se solicită amânarea executării pedepsei pentru:

a) îndeplinirea angajamentului asumat de condamnat față de unitate, după rămânerea definitivă a hotărârii, de a-i repara, în orele libere, utilajele necesare agriculturii;

b) dacă interesele unității pot fi asigurate prin înlocuirea condamnatului cu alte persoane, fără ca bunul mers al unității să fie afectat prin executarea imediată a pedepsei;

c) dacă există alternative legale de rezolvare a problemelor societății al cărui patron este condamnatul și care nu reclamă prezența sa la desfășurarea activităților comerciale curente ale firmei și nici la judecarea proceselor aflate în curs;

d) dacă cel condamnat ocupă o funcție de conducere într-o societate de tip SRL atâta timp cât există posibilitatea angajării altei persoane pe această funcție; ș.a.m.d.²⁵

3. Executarea poate fi amânată cel mult trei luni și numai o singură dată

Amânarea executării pedepsei, când din cauza unor împrejurări speciale executarea imediată ar avea consecințe

---

²⁴ George Antoniu, Nicolae Volonciu, op. cit., p. 295; TMB dec. pen. nr. 266/1981 în R3, p. 19; TJ. Ilfov dec. pen. nr. 419/1969 în RRD nr. 7/1969, p. 173; Curtea de Apel Timișoara dec. pen. nr. 486/20. 11. 2000, în Setul de decizii nr. 4/2000 al acestei instanțe.

²⁵ George Antoniu, Nicolae Volonciu, op. cit., p. 295; T. J. Brașov dec. pen. nr. 229/1970 în RRD nr. 7/1970, p. 186; T. J. Brașov dec. pen. nr. 762/1969 în RRD nr. 12/1979, p. 178; T. J. Brașov dec. pen. nr. 787/1969 în RRD nr. 1/1970, p. 167; T. S. dec. pen. nr. 1215/1974 în R1, p. 34; TMB dec. pen. nr. 595/1989 în "Dreptul" nr. 7/1992, p. 87; TMB dec. pen. nr. 2312/1983 în R3, p. 19; CSJ dec. pen. nr. 1213/7. 03. 2001 în Jurisprudența CSJ pe anul 2001;

grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care lucrează, se acordă numai o singură dată și pentru cel mult trei luni.

Aceste prevederi limitează dreptul condamnatului la amânarea executării pedepsei, în sensul că, după obținerea amânării în temeiul acestui text, nu poate reînnoi cererea de amânare pe același temei, chiar dacă prima amânare nu s-a acordat pentru durata maximă de trei luni prevăzută de text și chiar dacă motivele de fapt ar fi altele decât cele care au fundamentat prima cerere de amânare²⁶.

Dacă persoana condamnată a mai obținut o dată amânarea executării pedepsei pentru unul din motivele prevăzute de art. 453 lit. b C.p.p., acesta nu constituie un impediment legal în obținerea amânării executării aceleiași pedepse, în temeiul art. 453 lit. c C.p.p., dacă sunt îndeplinite condițiile impuse de acest text de lege.²⁷

În cazul în care dispune amânarea executării pedepsei sau a detențiunii pe viață, întemeiată pe dispozițiile art. 453 alin. 1 lit. a, b sau c C.p.p., instanța trebuie să menționeze în minută și în dispozitivul hotărârii obligațiile condamnatului prevăzute în art. 453¹ alin. 1 lit. a – d C.p.p., omisiunea instanței de a menționa aceste obligații atrăgând casarea hotărârii sub acest aspect.²⁸

5. Sesizarea instanței

Cererea de amânare a executării pedepsei închisori poate fi făcută de procuror, de condamnat, de persoanele arătate la persoanele arătate la art. 362 alin. ultim. C.p.p. iar în cazul prevăzut la lit. c și de către conducerea unității la care lucrează condamnatul (art. 453 alin. 2 C.p.p.).

Cererea poate fi retrasă de cel care a formulat-o (art. 453 alin. 2¹ C.p.p.)

Soluționarea cererii este de competența instanței de executare, care ține evidența amânărilor acordate și la expirarea termenului ia măsuri pentru emiterea mandatului de

---

²⁶ Ion Neagu, op. cit, p. 656; Nicolae Volonciu, op. cit., p. 425; George Antoniu, Nicolae Volonciu op. cit., p. 295; T. J. Suceava dec. pen. nr. 220/1971 în RRD nr. 7/1971, p. 154-155.

²⁷ T. J. Timiș dec. pen. nr. 108/1975 în RRD nr. 7/1975, p. 70.

²⁸ ÎCCJ, secția penală, decizia nr. 4258 din 14. 09. 2007

executare, iar dacă mandatul a fost emis, ia măsuri pentru aducerea lui la îndeplinire (art. 454 C.p.p.)

Instanța, în cadrul soluționărilor cererilor de amânare a executării pedepsei închisorii are obligația să examineze cu atenție existența în fapt a motivelor invocate, iar în caz de necesitate, în baza rolului activ, să dispună administrarea tuturor probelor concludente și utile cauzei, de natură să-i formeze convingerea dacă se impune ori nu amânarea executării pedepsei închisorii.

În cazurile prevăzute în alin. 1 lit. a și b ale art. 453 C.p.p., hotărârile prin care se dispune amânarea executării pedepsei sunt executorii de la data pronunțării.

Dispozițiile art. 453 C.p.p. se aplică și în cazul celui condamnat la executarea pedepsei la locul de muncă. În situația prevăzută la art. 453 lit. b C.p.p., executarea pedepsei poate fi amânată pe perioada stabilită de normele legale cu privire la concediul ce se acordă salariaților înainte și după naștere.

6. Admiterea cererii. Consecințe

Dacă instanța reține ca întemeiat motivul de amânare invocat admite cererea și dispune amânarea executării pedepsei închisorii.

Potrivit art. 453 alin. 2², C.p.p., în cazurile prevăzute la art. 453 alin. 1 lit. a și b, hotărârile prin care se dispune amânarea executării pedepsei sunt executorii de la data pronunțării, dispoziții care se aplică și în cazul celui condamnat la executarea pedepsei la locul de muncă.

În situația prevăzută la art. 453 lit. b C.p.p., executarea pedepsei poate fi amânată pe perioada stabilită de normele legale cu privire la concediul ce se acordă salariaților înainte și după naștere.

Instanța de executare are obligația să comunice hotărârea prin care s-a dispus amânarea executării pedepsei, în ziua în care aceasta devine definitivă, cu respectarea dispozițiilor art. 454 alin. 1¹ C.p.p.

În caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor de către condamnat, instanța revocă amânarea și dispune punerea în executare a pedepsei privative de libertate, iar organul de

poliție competent este obligat să verifice periodic îndeplinirea obligațiilor de către condamnat, prevăzute de art. 453¹ C.p.p., iar în cazul în care constată încălcări ale acestora să sesizeze, de îndată, instanța de executare.

Dacă prin hotărâre nu s-a stabilit un termen, judecătorul delegat al instanței de executare este obligat să verifice periodic dacă mai subzistă cauza care a determinat amânarea executării pedepsei, iar când constată că aceasta a încetat, să ia măsuri pentru emiterea mandatului de executare sau, după caz, pentru aducerea lui la îndeplinire.

**COMPETENȚA ÎN CAZUL INFRAACȚIUNILOR
COMISE DE UN AVOCAT ÎN PERIOADA ÎN CARE A
FOST SUSPENDAT DIN AVOCATURĂ**

Dr. Mariana Boier,
procuror general adjunct
Parchetul de pe lângă
Curtea de Apel Timișoara

The *ratione personae* competency regarding the capacity of a lawyer does no longer apply if said lawyer has been dismissed from their office and should commit an offence during this period.

În urma modificării dispozițiilor legale privind competența după calitatea persoanei am fost confrunțați în practică cu problema de a stabili competența în cazul comiterii unei infracțiuni de către un avocat în perioada, în care a fost suspendat din avocatură.

Concret, la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara s-a înregistrat un dosar penal în urma declinării de competență de la un parchet de pe lângă o judecătorie, din circumscripția noastră. Motivul declinării l-a constituit împrejurarea că făptuitorul are calitatea de avocat, ceea ce atrage competența de judecată în prima instanță a curții de apel în conformitate cu prevederile art. 28¹ pct.1 lit. b C.p.p., astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 79/26.03.2007.

În fapt s-a reținut că făptuitorul ar fi comis infracțiunea prev. de art. 6 din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 13 C.p., în perioada octombrie – decembrie 2004, când el era administrator la o societate comercială fiind suspendat din avocatură pe motiv de incompatibilitate. Menționăm că, la data întocmirii ordonanței de declinare a competenței și în prezent, făptuitorul a revenit în avocatură.

Procurorul de la nivelul curții de apel investit cu soluționarea dosarului a dispus declinarea competenței în favoarea parchetului de pe lângă judecătoria.

În urma declanșării conflictului negativ de competență Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că, în temeiul art. 45 alin. 6 C.p.p., conflictul de competență urmează a fi soluționat de procurorul general de la nivelul curții de apel.

În consecință, fiind investită cu soluționarea conflictului de competență am decis că, în speță, competența revine parchetului de pe lângă judecătoria.

În darea soluției am avut în vedere următoarele argumente:

Conform art. 27 din Legea nr. 51/07.06.1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat republicată (M. Of. nr. 113/06.03.2001), calitatea de avocat este suspendată printre altele în caz de incompatibilitate, pe durata existenței acestei stări.

Așa cum am arătat, făptuitorul a solicitat să fie suspendat întrucât a ales la un moment dat să desfășoare o activitate incompatibilă cu profesia de avocat, respectiv de administrator la o societate comercială.

Prin urmare, la data comiterii faptelor reclamate, făptuitorul nu exercita activitatea specifică profesiei de avocat. De altfel, dacă ar fi continuat să profeseze ca avocat în perioada suspendării ar fi riscat excluderea din profesie (art. 73 alin.1 lit. e) din Legea nr. 51/07.06.1995) această faptă constituind o abatere disciplinară gravă după cum prevede Statutul profesiei de avocat (art. 53).

Legiuitorul a instituit competența personală (*ratione personae*) pentru anumite categorii de persoane a căror activitate profesională și răspundere vizează actul de justiție sau dețin o funcție înaltă în stat.

Pentru aceste persoane, tragerea la răspundere penală trebuie făcută în condiții speciale și cu multă rigurozitate, motiv pentru care cercetarea lor a fost dată anumitor organe de

urmărire penală, ceea ce reprezintă o excepție de la competența comună.¹

În literatura de specialitate s-a arătat că, în cazul persoanelor care concură la înlăptuirea actului de justiție, printre care se află și avocații, competența specială, *ratione personae*, a fost instituită din necesitatea de a elimina, în cazul unor asemenea persoane orice suspiciune privind modul de realizare a actului de justiție.²

Prin urmare, persoanele din categoria celor angrenate în activitatea juridică prevăzută în art. 28¹ pct. 1 lit. b C.p.p., trebuie „să funcționeze” pe lângă și în cadrul instanțelor. Or, unui avocat suspendat îi este interzisă exercitarea profesiei și implicarea în activitatea judiciară.

Revenind la speță, fapta reclamată ca infracțiune nu a fost comisă de un avocat în înțelesul art. 28¹ pct. 1 lit. b C.p.p., ci de o persoană căreia îi era interzisă exercitarea respectivei profesii.

Faptul că, ulterior comiterii infracțiunii reclamate, făptuitorul a redobândit calitatea de avocat nu este de natură să atragă competența specială a curții de apel întrucât conform art. 40 alin. 2 teza a II-a C.p.p., excepția legată de dobândirea calității după săvârșirea faptei se referă doar la persoanele a căror judecată în primă instanță revine, în temeiul art. 29 pct. 1 C.p.p., Înaltei Curți de Casație și Justiție.

---

¹ **Ghe. Nistoreanu** ș.a. – Manual de drept procesual penal – Editura Europa Nova București, 1999- pag.75-76.

² **Ion Neagu** – Drept procesual penal – Tratat - Editura Global Lex 2002, pag.288.

**RECOLTAREA PROBELOR BIOLOGICE ÎN
VEDEREA STABILIRII ALCOOLEMIEI. CALCULUL
RETROACTIV AL ALCOOLEMIEI**

Costinel Claudiu Minea
Prim procuror adjunct la
Parchetul de pe lângă
Tribunalul Mehedintzi

The biological samples needed for the determination of the blood alcohol concentration can only be collected by authorized medical assistance units or institutes of legal medicine in the presence of a representative of the traffic police.

Detecting the presence of alcohol in the air or the preliminary tests for the detection of narcotic substances or products or drugs with similar effects in the body can only be conducted by the traffic police using certified technical means.

**RECOLTAREA PROBELOR BIOLOGICE ÎN
VEDEREA STABILIRII ALCOOLEMIEI**

Conform disp. art. 87 alin. 1 din O.U.G. nr. 195/2002, constituie și se pedepsește cu închisoare de la un la 5 ani „*Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge*”.

Cu aceeași pedeapsă se sancționează și persoana care conduce un autovehicul sau un tramvai și care se află sub influența unor substanțe ori produse stupefiante sau medicamente cu efecte similare acestora.

Substanțele sau produsele stupefiante, precum și medicamentele cu efecte similare acestora se stabilesc de către Ministerul Sănătății Publice, iar lista acestora se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Recoltarea probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei, se face în unitățile de asistență medicală autorizate sau în instituții medico-legale și se efectuează numai în prezența unui reprezentant al poliției rutiere.

Stabilirea concentrației de alcool sau a prezenței în organism de substanțe ori produse stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora se face în instituțiile medico-legale autorizate, în conformitate cu normele metodologice elaborate de Ministerul Sănătății Publice.

Stabilirea prezenței alcoolului în aerul sau testarea preliminară a prezenței în organism a substanțelor ori produselor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora se face de către poliția rutieră, cu ajutorul mijloacelor tehnice certificate.

Stabilirea concentrației de alcool în aerul expirat se face de către poliția rutieră, cu ajutorul unui mijloc tehnic omologat și verificat metrologic.

Persoana care conduce un autovehicul sau tramvai, testată de polițistul rutier cu un mijloc tehnic certificat și depistată ca având o concentrație de până la 0,40mg/l alcool pur în aerul expirat, poate solicita acestuia să i se recolteze probe biologice în vederea stabilirii îmbibației de alcool în sânge.

Persoana care conduce un autovehicul sau tramvai, testată cu un mijloc tehnic certificat ca având o concentrație de peste 0,40 mg/l alcool pur în aerul expirat, este obligată să se supună recoltării probelor biologice sau testării cu un mijloc tehnic omologat și verificat metrologic.

Conducătorilor de autovehicule sau tramvaie, testați în trafic cu un mijloc tehnic certificat, care indică prezența, în produsele biologice, a unor substanțe sau produse stupefiante

ori a medicamentelor cu efecte similare acestora, li se recoltează obligatoriu probe biologice¹.

Singurele mijloace tehnice omologate și verificate metrologic pentru stabilirea concentrației de alcool în aerul expirat sunt etilometrele.

Etilometrul este un mijloc de măsurare destinat măsurării automate a concentrației masice de etanol în aerul alveolar expirat de către o persoană.

Etilotestul este un mijloc de detecție care semnalează prezența etanolului în aerul alveolar expirat; în cazul în care furnizează informații de măsurare, acestea nu sunt considerate suficient de exacte, astfel încât să asigure garanțiile necesare pentru constituirea de probe judiciare privind consumul de alcool².

Prelevarea sângelui necesar determinării alcoolemiei ori a probelor biologice în vederea stabilirii stării de influență a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare se face în cadrul oricărei unități sanitare cu atribuții în acordarea asistenței medicale de urgență, sau acolo unde există posibilitatea, în instituțiile de medicină legală, de la toate persoanele aduse de către autoritățile abilitate de lege în acest scop³.

Prelevarea probelor biologice poate fi făcută și la solicitarea persoanelor fizice, numai la nivelul instituțiilor medico-legale, valoarea probatorie a rezultatelor urmând a fi stabilită în conformitate cu legea.

Prelevarea probelor biologice și efectuarea examenului clinic în vederea stabilirii intoxicației etilice și a

---

¹ Art. 87-88 din O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată în M. Of. nr. 670 din 03 august 2006, Partea I.

² Norma de metrologie legală NML 012-05 „Etilometre” a Ministerului Economiei și Comerțului Biroul Român de Metrologie Legală, aprobată prin ordinul directorului general al Biroului Român de Metrologie Legală nr. 120 din 14 iunie 2005, publicat în M. Of. nr. 664 bis din 26 iulie 2005.

³ Art. 1, 3 din Normele metrologice privind prelevarea probelor biologice în vederea stabilirii intoxicației etilice și a stării de influență a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora asupra comportamentului conducătorilor de autovehicule și tramvaie, aprobate prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 376 din 10 aprilie 2006, publicat în M. Of. nr. 363 din 26 aprilie 2006.

stării de influență a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora asupra comportamentului conducătorilor de autovehicule și tramvaie constituie urgență medicală și nu poate fi refuzată de nici o unitate sanitară care are această atribuție.

Prelevarea probelor biologice se face numai pe baza documentelor de identitate: carte de identitate, pașaport sau permis de conducere, în conformitate cu drepturile pacientului.

Dacă persoana adusă pentru prelevare nu deține nici un act de identitate, polițistul va prezenta medicului fișa dactiloscopică întocmită în prealabil, care se anexează la buletinul de examinare clinică și la procesul-verbal de prelevare.

Amprentarea persoanei se face de către polițist și la sediul instituției medico-legale sau al unității sanitare la care urmează să se efectueze prelevarea.

Pentru determinarea alcoolemiei se prelevează 2 (două) probe de sânge din venă la interval de o oră între prelevări, fiecare probă conținând 10 ml sânge.

În situația în care nu se pot preleva 10 ml de sânge, se menționează la rubrica „*observații*” a buletinului de examinare clinică, cu precizarea motivului.

Prima prelevare se efectuează de preferință într-un interval de timp de până la 30 de minute de la producerea evenimentului care a determinat solicitarea prelevării de sânge.

Pentru determinarea produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare se prelevează o singură probă de sânge și în mod obligatoriu 50-100 ml urină.

În situațiile medicale speciale, în care nu poate fi efectuată cea de-a doua prelevare, precum și în cazul refuzului de prelevare, se menționează acest fapt în mod expres în cadrul rubricii „*observații*” a buletinului de examinare clinică, precizându-se motivul prelevării.

În cazul refuzului de prelevare a celei de-a doua probe, de regulă nu se efectuează calculul retroactiv al alcoolemiei, consemnându-se în procesul-verbal de prelevare.

Dacă persoana examinată refuză prelevarea celei de-a doua prize de sânge, se consemnează refuzul de către persoana examinată.

Determinarea prezenței în organism a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora se efectuează numai în laboratoarele de toxicologie medico-legală din cadrul institutelor de medicină legală, precum și în oricare alt laborator de toxicologie medico-legală care are avizul expres al Consiliului superior de medicină legală.

Rezultatele analizelor de laborator se eliberează solicitanților după confirmarea achitării taxei stabilite pentru prestația respectivă.

Pentru prelevarea probelor biologice se folosește trusa standard de prelevare, a cărei componență este prevăzută în anexa nr. 5 din normele Metodologice privind prelevarea probelor biologice în vederea stabilirii intoxicației etilice și a stării de influență a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora asupra comportamentului conducătorilor de autovehicule și tramvaie, aprobate prin ordinul Ministerului Sănătății nr. 376/10.04.2006⁴.

Evidența truselor standard de prelevare se păstrează într-un registru special, sigiliile truselor deteriorate și nefolosite fiind predate de serviciul de gardă, pe bază de proces-verbal, compartimentului economico-financiar al unității sanitare respective și se păstrează pentru verificări.

Pentru fiecare trusă standard folosită se consemnează numărul sigiliului în registru de prelevare sau de evidență și în procesul verbal de predare a truselor deteriorate.

În situații speciale, la cererea polițistului sau a persoanei examinate, se pot preleva contraprobe de sânge.

---

⁴ Art. 30 din normele metodologice privind prelevarea probelor biologice în vederea stabilirii intoxicației etilice și a stării de influență a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora asupra comportamentului conducătorilor de autovehicule și tramvaie, aprobate prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 376 din 10 aprilie 2006, publicată în M. Of. nr. 363 din 26 aprilie 2006.

La prelevarea contraprobelor se vor folosi o altă trusă standard, proba 1 și contraproba 1 prelevându-se concomitent, de preferință din aceeași punționare a venei, procedeu fiind similar și pentru proba 2 și contraproba 2.

Valoare de contraprobă poate avea și analiza de laborator efectuată din sângele rămas de la primele determinări, păstrat în condiții optime, menționată în mod expres în cererea de analiză, situație în care pentru noua determinare se va achita numai contravaloarea analizei de laborator.

Analizele de laborator se vor solicita simultan la laboratoare de toxicologie medico-legală diferite, conform competenței teritoriale a instituțiilor de medicină legală prevăzute la art. 9 din H.G. nr. 774/2000 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor O.G. nr. 1/2000 privind organizarea activității și funcționarea instituțiilor de medicină legală, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:

a) dacă probele se lucrează la nivelul unui serviciu de medicină legală județean, analiza contraprobelor se va solicita institutului de medicină legală competent teritorial;

b) dacă probele se lucrează la nivelul unui institut de medicină legală, analiza contraprobelor se va solicita Institutului Național de Medicină Legală „Mina Minovici” București;

c) dacă probele se lucrează la nivelul institutului Național de medicină Legală „Mina Minovici” București, analiza contraprobelor se va solicita unui alt institut de medicină legală⁵.

Termenul de păstrare a contraprobelor până al predarea lor în laboratoarele de toxicologie medico-legală este de maximum 10 zile, în condiții stricte de conservare la frigider.

---

⁵ Art. 36 din normele metodologice privind prelevarea probelor biologice în vederea stabilirii intoxicației etilice și a stării de influență a produselor ori substanțelor stupefiante sau a medicamentelor cu efecte similare acestora asupra comportamentului conducătorilor de autovehicule și tramvaie, aprobate prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 376 din 10 aprilie 2006, publicat în M. Of. 363 din 10 aprilie 2006.

În România metodele oficiale de dozare a alcoolului în sânge (pentru că se efectuează o dublă determinare), sunt metoda sulfocromică Nicloux și metoda nitrocromică Cordebard.

Prin aceste metode se determină concentrația alcoolului în toate produsele biologice, inclusiv sânge.

Sensibilitatea metodei are un coeficient de toleranță în limita valorică de $\pm 0,10$ g/‰.

Limita minimă dozabilă a alcoolului în produsele biologice este, în principiu, de $0,10 - 0,15$ g/‰.

CALCULUL RETROACTIV AL ALCOOLEMIEI

Calculul retroactiv al alcoolemiei are ca scop estimarea valorii alcoolemiei în momentul producerii unui eveniment rutier, având în vedere faptul că în majoritatea cazurilor între ora producerii evenimentului rutier și ora recoltării primei probe biologice există un interval de timp variabil.

În situațiile în care de la depistarea conducătorilor auto în trafic, sau de la producerea unui eveniment rutier și până în momentul recoltării probelor biologice au trecut mai mult de 30 de minute, se poate dispune efectuarea unui calcul retroactiv al alcoolemiei, în situația în care acest calcul este concludent și util cauzei.

Pentru efectuarea calculului retroactiv al alcoolemiei este necesar a fi cunoscute următoarele elemente:

- ora exactă a producerii evenimentului rutier sau ora exactă a depistării în trafic a conducătorului auto;
- greutatea persoanei în cauză;
- date exacte referitoare la consumul de băuturi alcoolice.

Calculul retroactiv al alcoolemiei oferă valori teoretice aproximative și se efectuează numai în institutele de medicină legală de către o comisie formată dintre un medic legist primar și un farmacist sau toxicolog primar, care lucrează în cadrul

laboratorului de toxicologie medico-legală al institutului respectiv, ambii având statutul de expert⁶.

Expertiza de recalculare a alcoolemiei se efectuează numai în cazurile în care s-au recoltat două probe de sânge la un interval de o oră între ele, precum , și în mod excepțional, în cazul persoanelor aflate în stare clinică gravă: comă, șoc traumatic și/sau hemoragic, intervenții chirurgicale de urgență, dovedite prin documente medicale și de la care nu s-au putut preleva a doua probă de sânge. Calculul retroactiv al alcoolemiei nu poate fi efectuat numai pe baza declarațiilor existente la dosar.

O expertiză privind calculul retroactiv al alcoolemiei se efectuează pentru o singură variantă de consum.

În același caz, pentru variante diferite de consum, expertiza se efectuează numai la solicitarea organelor de urmărire penală sau a instanțelor de judecată după cum urmează: de cel mult două ori, la solicitarea organelor de poliție; a treia oară, numai la solicitarea parchetului; ori de câte ori solicită instanța de judecată.

---

⁶ Art. 33 din Normele procedurale privind efectuarea expertizelor, a constatărilor și a altor lucrări medico-legale, aprobate prin ordinul nr. 1134/C-255 din 25 mai 2000 al Ministerului Justiției și a Ministerului Sănătății, publicat în M. Of. nr. 459 din 19 septembrie 2000.

**MODIFICĂRI ADUSE INFRAȚIUNILOR ÎN
DOMENIUL SILVIC PRIN LEGEA NR. 46/2008**

Șoica-Duma Cornelia-Camelia

Prim procuror
Parchetul de pe lângă
Judecătoria Brad

The object of the legal protection granted by the new Forest Code is generally the national forest fund as defined by Article 1, which states that: *“All the forests, terrains intended for forest cultivation or those used for forest cultivation, production or administration purposes, ponds, river beds, streams and other terrains with forest-related and non-productive uses which were included in forestry structures on January 1st, 1990 or were subsequently included in said structures according to the law, constitute the national forest fund irrespective of the nature of the ownership rights”*.

Noul Codul silvic, a fost adoptat prin Legea nr. 46/2008, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 238 din 27.03.2008, și a intrat în vigoare la aceeași dată.

Potrivit art. 139 din această lege, la data intrării în vigoare a legii se abrogă, printre altele, Legea nr. 26/1996 - Codul silvic și O.G. nr. 96/1998, privind reglementarea regimului silvic și administrarea fondului forestier național, cu modificările și completările ulterioare, acte normative care incriminau diferite fapte penale la regimul silvic.

Obiectul ocrotirii juridice din noul Cod silvic îl constituie, în genere, fondul forestier național, astfel cum este

definit în articolul 1, unde se precizează că: *„Totalitatea pădurilor, a terenurilor destinate împăduririi, a celor care servesc nevoilor de cultură, producție sau administrație silvică, a iazurilor, a albiilor pâraielor, a altor terenuri cu destinație forestieră și neproductive, cuprinse în amenajamente silvice la data de 1 ianuarie 1990 sau incluse în acestea ulterior, în condițiile legii, constituie, indiferent de natura dreptului de proprietate, fondul forestier național”.*

Potrivit articolului 2 din lege sunt considerate păduri și sunt incluse în fondul forestier național terenuri cu o suprafață de cel puțin 0,25 hectare acoperite cu arbori, care trebuie să aibă înălțimea minimă de 5 metri la maturitate, în condiții normale de vegetație.

Pe lângă păduri, fondul forestier național include și terenurile cuprinse în amenajamente silvice la data de 1 ianuarie 1990, ceea ce înseamnă că fondul forestier va cuprinde ca amenajament și pădurile defrișate în acest moment, dar existente la 1 ianuarie 1990.

Prin art. 1 alin. 2, au fost incluse în fondul forestier și iazurile, albiile pâraielor, perdelele forestiere de protecție, jnepenișurile, pășunile împădurite cu consistență mai mare sau egală cu 0,4, calculată numai pentru suprafața ocupată efectiv de vegetația forestieră, care constituiau în vechea reglementare vegetația forestieră situată pe terenuri din afara fondului forestier național (art. 6 din Legea nr. 26/1996).

După cum se poate observa, în privința obiectului reglementării, noul Cod silvic acoperă o sferă mai largă.

După ce clasifică fondul forestier național, funcție de forma de proprietate, în fond forestier proprietate publică a statului, proprietate publică a unităților administrativ teritoriale și în fond forestier proprietate privată a persoanelor fizice, juridice și a unităților administrativ teritoriale, noua lege prevede expres în art. 7 alin. 3 și 4 că este interzisă trecerea terenurilor forestiere din domeniul public al unităților administrativ teritoriale în domeniul privat al acestora prin hotărâre a consiliului local, a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București, cât și includerea pădurilor în intravilan, fără însă ca aceste fapte să fie incriminate ca infracțiuni în prezentul Cod silvic.

Pentru asigurarea integrității fondului forestier național, art. 34 alin. 2 prevede că proprietatea forestieră nu poate fi divizată sub limita de un hectar, chiar în caz de succesiune.

În art. 58, referitor la produsele specifice fondului forestier național se arată în alin. 4, că produsele pădurii aparțin proprietarilor sau deținătorilor acesteia, mai puțin fauna de interes cinegetic și peștele din apele de munte, iar în alin. 5 se arată că recoltarea se face pe baza avizelor, autorizațiilor și a actelor de estimare eliberate de unitățile silvice pe principiul teritorialității.

În ce privește exploatarea masei lemnoase, legea prevede expres că persoanele fizice pot exploata în regie proprie un volum de maximum 20 m³ pe an, din pădurile pe care le au în proprietate (art. 62 alin. 3), anterior volumul masei lemnoase ce se putea exploata anual din păduri era stabilit prin hotărâre a guvernului, în limita posibilității stabilite prin amenajamente silvice, pe fiecare unitate de producție (art. 40 din Legea 26/1996 actualizată).

Valoarea prejudiciului rămâne drept criteriu al incriminării faptelor și în noua reglementare. Evaluarea prejudiciului se face în condițiile prezentei legi indiferent de natura juridică a proprietății sau de întinderea acesteia (art. 105 al. 1 din lege). Prin alin. 2 al articolului 105 se introduce practic o agravantă, deoarece se stipulează că „*valoarea prejudiciilor din pădurile încadrate prin amenajamentul silvic în grupa I funcțională, din perdelele forestiere de protecție și din jnepenișuri se stabilește prin multiplicarea de două ori a valorii obținute potrivit legii*”. Adică, spre exemplu, o faptă de tăiere, fără drept, de arbori, care a cauzat un prejudiciu de 10 ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 4 ani sau cu amendă, dar, în situația în care aceeași cantitate de lemn este tăiată dintr-o pădure încadrată în grupa funcțională I, prin amenajament silvic, ca urmare a multiplicării de două ori a valorii obținute, fapta va fi sancționată mai grav, cu închisoare de la 2 la 6 ani, pentru o valoare a prejudiciului de cel puțin 20 de ori mai decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior.

Valoarea de referință a unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, care se ia în calcul, este stabilită pentru fiecare faptă ca fiind cea de la data constatării faptei. Prin această prevedere expresă se tranșează discuțiile jurisprudențiale, prin care unii autori opinau că prejudiciul trebuie calculat în raport de valoarea metrului cub de masă lemnoasă de la data săvârșirii faptei, punct de vedere împărtășit și în practica organelor judiciare din raza noastră de competență, iar alții opinau că, ar trebui luată în calcul valoarea metrului cub de la data constatării faptei.

Apreciem că, în aceste condiții, va exista un prejudiciu mai mare de recuperat, putând apărea situații în care infractorul va fi încadrat într-o faptă pedepsită mai grav decât ar fi fost la data săvârșirii faptei, dacă aceasta se descoperă după ce valoarea de referință a metrului cub de masă pe picior crește.

La alin. 4 al art. 105 se arată că prejudiciul se evaluează de personalul silvic, astfel că, practic, instanța de judecată va fi ținută de încadrarea într-o grupă sau alta de pedeapsă, funcție de prejudiciul astfel stabilit.

Prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior se stabilește potrivit art. 123 din Legea nr. 46/2008.

Art. 106 - 114 stabilesc faptele care constituie infracțiuni la regimul silvic.

Astfel, în art. 106 alin. 1 se incriminează fapta de **reducere a suprafeței fondului forestier național, fără respectarea dispozițiilor art. 36 și 37**. Din analiza textelor de lege rezultă că reducerea se poate acorda numai pentru realizarea obiectivelor de interes național declarate de utilitate publică, și cu o compensare corespunzătoare a suprafeței. În caz contrar, fapta constituie infracțiune pedepsită cu închisoare de la 6 luni la un an sau amendă. Potrivit alin. 2 al aceluiași articol, cu aceeași pedeapsă se sancționează și **schimbarea destinației obiectivului pentru care s-a obținut aprobarea de scoatere din fondul forestier național sau de ocupare a fondului forestier național, dacă schimbarea destinației se produce în termen de 5 ani la aprobarea scoaterii din fondul forestier**. Menționăm că, incriminarea din art. 106 a

Legii nr. 46/2008 este nouă, Legea nr. 26/1996 necuprinzând o astfel de infracțiune.

Art. 107 incriminează **ocuparea fără drept în întregime sau în parte a unor suprafețe din fondul forestier național**, faptă pedepsită cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. Spre deosebire de vechea reglementare, în care elementul material al laturii obiective a infracțiunii cuprindea o incriminare mai restrictivă, prin aceea că se referea doar la ocuparea, fără drept, a unor păduri, terenuri sau ape din fondul forestier național, în actuala reglementare s-a avut în vedere fondul forestier în ansamblul său, astfel cum este definit în art. 1 alin. 2 din Legea 46/2008. În conținutul infracțiunii nu mai intră distrugerea, degradarea sau mutarea semnelor de hotar, a împrejmuirilor ori a reperelor de marcare (art. 96 din Legea 26/1996, modificată), astfel de acte materiale urmând să fie sancționate potrivit Codului penal. Se observă o majorare a limitei minime a pedepsei închisorii, prevăzute de lege pentru această infracțiune, de la 3 luni, în vechea reglementare, la 6 luni în actuala reglementare, și înlăturarea pedepsei alternative a amenzii.

Art. 108 incriminează **tăierea, ruperea, distrugerea, degradarea ori scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puieți, lăstari din fondul forestier național și din vegetația forestieră situată pe terenuri din afara acestora, indiferent de forma de proprietate**, dacă valoarea prejudiciului produs este de cel puțin 5 ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data constatării faptei.

Structura conținutului acestei infracțiuni este asemănătoare cu cea a infracțiunii prevăzute de art. 97 din Legea 26/1996. Ambele infracțiuni reglementează conținutul infracțiunii de bază (art. 108 alin. 1 lit. a), conținutul agravantelor (art. 108 alin. 1 lit. b – d, alin. 2 și alin. 3) și dispoziția de sancționare a tentativei (art. 108 alin. 4).

Sub aspectul laturii obiective deosebirea esențială constă în aceea că Legea nr. 46/2008 prevede și alte modalități alternative de săvârșire a infracțiunii, și anume, ruperea, distrugerea, degradarea, pe lângă tăierea ori scoaterea din rădăcini, fără drept, de arbori, puieți sau lăstari, iar limita

valorii prejudiciului trebuie să fie de cel puțin 5 ori mai mare (și nu de peste 5 ori mai mare cum era în vechea reglementare) decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data constatării faptei sau dacă valoarea prejudiciului este sub această limită, dar fapta a fost săvârșită de cel puțin două ori în interval de un an, iar valoarea cumulată a prejudiciului produs depășește limita prevăzută la lit. a, în Legea nr. 26/1996 nefiind prevăzută această din urmă condiție. Altfel spus, legea nouă permite să fie săvârșite oricâte infracțiuni de acest gen, într-un anumit interval de timp, însă dacă valoarea cumulată a prejudiciului nu depășește valoarea de 5 ori a prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, atunci nu avem condiția de existență a infracțiunii.

În cazul în care nu sunt întrunite condițiile cerute de art. 108 din Legea nr. 46/2008 în legătură cu valoarea prejudiciului și repetabilitatea faptelor de tăiere, rupere, distrugere, degradare ori scoatere din rădăcini, fără drept de arbori, puieți sau lăstari din fondul forestier național și din vegetația forestieră situată pe terenul din afara acestuia, aceste fapte nu constituie infracțiuni silvice și nu intră sub incidența acestui text de lege, urmând să fie sancționate ca și contravenții silvice potrivit O.G. 96/1998 modificată și completată, până la apariția legii speciale, conform dispozițiilor art. 125 din Legea nr. 46/2008.

Legiuitorul a incriminat acest gen de infracțiuni „indiferent de forma de proprietate”, sintagmă introdusă în textul de lege, în scopul de a sublinia intenția legiuitorului de a incrimina atât faptele săvârșite din proprietate publică, cât și privată, dar și pentru a arăta că fapta constituie infracțiune și atunci când arborii, puieții sau lăstarii tăiați, fără drept, nu se află în pădure, cunoscut fiind că aceasta face parte din fondul forestier național, dar se găsesc în fondul forestier național, sau pe terenuri cu vegetație forestieră din afara acestuia.

Subiecți activi ai infracțiunii pot fi proprietarii, deținătorii și orice alte persoane.

Sub aspect sancționator, pentru forma de bază a infracțiunii s-a prevăzut aceeași pedeapsă, închisoare de la 6 luni la 4 ani sau amendă, însă pentru forma agravată, constând

în repetabilitatea faptelor, a fost prevăzută exclusiv pedeapsa închisorii de la 6 luni la 4 ani.

În varianta în care valoarea prejudiciului produs este de cel puțin 20 de ori mai mare decât prețul unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, minimul special al pedepsei prevăzute de lege a fost sporit de la un an la 2 ani, iar maximul special de la 5 ani la 6 ani închisoare.

Corespunzător unei creșteri a valorii prejudiciului cu de 50 de ori prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, minimul special al pedepsei crește de la 2 la 4 ani, iar maximul special de la 7 la 16 ani închisoare. Asistăm la o majorare substanțială a pedepsei închisorii, în cazul acestor infracțiuni.

O noutate absolută este dată de prevederea art. 108 alin. 3 din Legea nr. 46/2008 prin care se stabilește că, în cazul în care infracțiunile de tăiere, rupere, distrugere, degradare ori scoatere din rădăcini, fără drept, a arborilor se săvârșește cu știrea sau acordul personalului silvic atunci valoarea prejudiciului, pentru calificarea faptei ca infracțiune, trebuie să fie numai de 2,5 ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data constatării faptei.

Deși pare o prevedere benefică, chiar agravantă, întrucât micșorează la 2,5 ori unitatea de referință pentru existența infracțiunii, și chiar permite stabilirea complicității personalului silvic care cunoaște sau își dă acordul pentru o activitate din cele menționate mai sus, apreciem că în practică foarte greu se va putea determina latura obiectivă a infracțiunii, în această modalitate de săvârșire, cu știința personalului silvic, deoarece autorul s-ar incrimina absolut, chiar dacă valoarea pagubei este de peste 2, 5 dar sub limita cerută pentru existența infracțiunii, când fapta sa ar atrage doar răspunderea contravențională.

Prin art. 109 din Legea nr. 46/2008 se incriminează **pășunatul în pădurile sau în suprafețele de pădure în care acesta este interzis**, o astfel de faptă fiind sancționată în funcție de prejudiciul creat, după cum este de 5, de 20 sau de 50 de ori mai mare decât prețul unui metru cub de masă lemnoasă pe picior la data constatării faptei, cu pedepse

cuprinse între 3 luni la 3 ani, un an la 5 ani, și 2 ani la 7 ani închisoare sau cu amendă.

Considerăm însă că prejudiciul ar trebui stabilit în funcție de distrugerea puieților, arbuștilor, deoarece simplul pășunat nu poate fi cuantificat în raport de metrul cub de lemn. În acest sens, vechea prevedere care stabilea ca obiect material al acestui tip de infracțiune distrugerea sau vătămarea arborilor, puieților ori lăstarilor, prin pășunare în păduri sau zone în care pășunatul este interzis (art. 102 din Legea nr. 26/1996 modificată) era mult mai reală. Apreciem că, mult mai real ar fi fost să se sancționeze fapta în raport de suprafața pășunată și nu de metrul cub de lemn, deoarece valoarea lăstarilor are cu totul alte criterii de stabilire decât cererea și oferta din piață, care la un moment dat reglează valoarea unui metru cub de lemn ca valoare de referință.

Art. 110 din Legea nr. 46/2008 incriminează **furtul „și al oricăror altor produse specifice ale fondului forestier național”**, prevedere care nu apărea în vechea lege, prin art. 98 din Legea nr. 26/1996 fiind reglementat doar furtul de arbori doborâți sau ruși de fenomene naturale, ori de arbori, puieți sau lăstari care au fost tăiați sau scoși din rădăcini cu sau fără drept, iar pedeapsa era diferită în funcție de valoarea prejudiciului raportată la valoarea unui metru cub de masă lemnoasă pe picior.

Și de această dată furtul materialului lemnos este pedepsit în funcție de valoarea prejudiciului raportat la valoarea unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, cu pedepse mai aspre, cuprinse între 6 luni și 16 ani de închisoare, cu posibilitatea amenzii doar în cazul în care valoarea prejudiciului este de 5 până la 20 de ori inclusiv mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă, pe picior. Deși textul prevede că și furtul altor produse specifice din fondul forestier național, prin aceasta înțelegând produse lemnoase și nelemnoase, potrivit art. 58 din lege, este infracțiune, nu stabilește o pedeapsă pentru această faptă și nu stabilește o cantitate necesară și minimă pentru prezența infracțiunii, sancțiunea prevăzută de text stabilind obligatoriu condiția pentru a fi pedepsită fapta de furt, de existența unei valori a materialului lemnos sustras. Dacă apreciem fapta de

furt a altor produse nelemnoase din fondul forestier național prin prisma prevederilor Codului penal, cu care se completează prezenta lege, atunci se creează o inechitate, deoarece furtul oricărei cantități de produse specifice (fructe de pădure, semințe forestiere, ciuperci comestibile, etc.), este infracțiune și nu i se poate aplica prevederea privind lipsa de pericol social, în condițiile în care, furtul de material lemnos, cu o valoare a prejudiciului sub limita de 5 ori prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, nu este infracțiune.

Art. 111 din Legea nr. 46/2008 incriminează **distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare prin incendiere a pădurilor, a perdelelor forestiere de protecție, a vegetației forestiere din terenurile degradate, ameliorate prin împăduriri, a jnepenișurilor și a vegetației forestiere din afara fondului forestier național.** Deosebirea față de legea veche este că în prezent incendierea însăși reprezintă infracțiune, indiferent de întinderea suprafeței de teren, pe când în legea veche fapta se sancționa ca și distrugere calificată. Mai mult, prin alin. 2 legea stabilește detenția pe viață sau închisoarea de la 15 la 25 ani în cazul în care s-a produs un dezastru.

Art. 112 din Legea nr. 46/2008 pedepsește infracțiunea de **folosire fără drept sau contrar reglementărilor specifice în vigoare a dispozitivelor speciale de marcat, care a avut ca și consecință producerea unui prejudiciu cu o valoare de 5 ori mai mare decât prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior.** Legea veche considera ca infracțiune doar folosirea fără drept a ciocanului de marcat contrar dispozițiilor legale indiferent de valoarea prejudiciului. Ori dispozitivele de marcat se compun atât din ciocanul de marcat, cât și din instrumentele folosite de personalul silvic pentru marcarea materialului lemnos și a cioatelor. În aceste condiții, înseamnă că, folosirea dispozitivelor speciale de marcat, fără drept sau contrar reglementărilor în vigoare, care nu au avut ca drept consecință producerea vreunui prejudiciu, nu constituie prezenta infracțiune. De exemplu, folosirea unui ciocan fals pentru marcarea cioatelor tăiate în delict, prin a cărei folosire nu se

produce un prejudiciu evaluabil, constituie, în opinia noastră, infracțiunea de falsificarea instrumentelor de marcare prev. de art. 286 C.p.

Art. 114 din Legea nr. 46/2008 prevede o infracțiune nouă, neprevăzută în vechea lege, constând în **nerespectarea obligației prevăzute la art. 30 alin. 1**, adică neexecutarea lucrărilor de reîmpădurire și completarea regenerărilor naturale în cel mult două sezoane de vegetație de la tăierea unică sau definitivă.

Art. 120 din aceeași lege stabilește cea mai importantă noutate a acestei legi, care conține prevederea expresă că, **faptele incriminate la art. 106 - 113 prezintă pericolul social al unei infracțiuni** indiferent de modul și de mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce, precum și de persoana și de conduita făptuitorului. Această prevedere face inaplicabil art. 18¹ C.p., în cazul unor asemenea infracțiuni.

Este primul text de lege din 1990 până în prezent care, în mod expres, înlocuiește teoria substanțială, specifică legislațiilor socialiste, care căutau un criteriu de aplicare a unor pedepse mai grave împotriva infracțiunilor săvârșite proprietății de stat, cu teoria formală, care arată că, constituie infracțiune ceea ce legea prevede ca atare.

În mod cert, legiuitorul are în vedere și pericolul social al unei fapte atunci când o incriminează sau o dezincriminează. Necesitatea excluderii pericolului social din definiția infracțiunii, rezultă, tocmai, din încercarea unora de a face să coexiste pericolul social generic, ca fiind apanajul legislativului, cu pericolul social concret, ca fiind apanajul puterii judecătorești, în fapt pericolul social generic nefiind decât o sumă a pericolelor sociale concrete.

Prin această prevedere, însă, legiuitorul a ales de această dată ca aceeași faptă să fie considerată ca având același pericol social indiferent de instanța care o judecă, stabilind un criteriu de evaluare obiectiv al infracțiunilor silvice, ca fiind tipice ipotezei lor și antijuridice în aceeași măsură, indiferent de subiectivismul celor ce le judecă sau cercetează.

Singura infracțiune care nu se încadrează în textul analizat mai sus este cea prevăzută la art. 114, adică prevederile art. 18¹ C.p. pot fi aplicate doar în cazul în care nu se respectă obligația de reîmpădurire sau completare a regenerărilor naturale în termen de cel mult două sezoane de vegetație.

Dispozițiile Legii nr. 46/2008 se aplică faptelor săvârșite începând cu data de 27.03.2008, iar pentru faptele comise până la această dată operează principiul legii penale mai favorabile, conform art. 13 C.p.

**REFLECȚII PRIVIND INDIVIDUALIZAREA
PEDEPSELOR**

Drd. Ion Ristea
procuror la
Parchetul de pe lângă
Curtea de Apel Pitești

a. In specialized legal literature, legal individualization has been defined as the adjustment of the punishment by the legislator at the time when the law is created.

b. The legal individualization of the punishment completes the legal individualization procedure and is the most prominent of all the forms of individualization. Professor Vintila Dongoroz defined the legal adjustment of the punishment as *“the judicial operation that determines the punishment and its legal modifications which are to be effectively applied within the limitations imposed by the abstract tariff or even outside these limitations, but only to the extent permitted by the law”*.

A. NOȚIUNI INTRODUCTIVE

În doctrina penală română majoritară se consideră că instituțiile fundamentale ale dreptului penal sunt infracțiunea, răspunderea penală și pedeapsa, realități în jurul cărora

gravitează toate reglementările legii penale, constituind practic pilonii sistemului de drept¹.

Tradițional, codurile penale din alte țări nu cuprind dispoziții referitoare la noțiunea de infracțiune, justificându-se aceasta cu argumentul că definirea noțiunii de infracțiune nu este sarcina legiuitorului ci a doctrinei penale.

Codul penal român de la 1969 situându-se pe o altă poziție, a prevăzut în art. 17 trăsăturile esențiale ale infracțiunii și anume: pericolul social, vinovăția și prevederea faptei în legea penală. Întrunirea acestor trei trăsături esențiale în fapta unei persoane, conferă faptei respective caracterul de infracțiune iar autorului faptei pe acela de infractor. Corespunzător instituției infracțiunii sunt prevăzute în articolul 44 – 51, cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

În doctrina mai veche infracțiunea a fost definită ca fiind „*orice fapt incriminat de lege și sancționat cu pedeapsă*”² ori „*acțiune sau inacțiune, care fiind socotită deloasă ori culpoasă, legiuitorul a sancționat-o penalicește*”³ sau „*fapt material prevăzut și pedepsit de lege și care poate fi imputat autorului său*”⁴. Mai recent și într-o altă viziune, reducând această categorie juridică la forma sa cea mai simplă și schematică, profesorul George Antoniu a definit infracțiunea ca fiind „*o ciocnire de voințe, aceea a făptuitorului și aceea a legiuitorului; precum și rezultatul acestei ciocniri, anume înfrângerea (încălcarea) voinței legiuitorului*”⁵.

Răspunderea penală, ca instituție fundamentală a dreptului penal a fost definită ca fiind raportul juridic penal de

---

¹ **Vintilă Dongoroz și colaboratorii** - *Explicații teoretice ale Codului penal român*, partea generală, vol.I, Editura Academiei Române, București, 1969, pag.99; **Costică Bulai** - *Manual de drept penal, partea generală*, Editura All Educațional S.A. București, 1997, p. 150.

² **Vintilă Dongoroz** - *Drept penal, Tratat*, reeditarea ediției din 1939, Editura Societății Tempus & Asociația Română de Științe Penale, București, 2000, p. 159.

³ **Ion Tanoviceanu, Vintilă Dongoroz** - *Tratat de drept și procedură penală*, Ediția a II-a, Curierul judiciar, București, 1924, vol.I, p. 251.

⁴ **Robert Vouin et Jacques Leaute** - *Droit penal ed. criminologie*, Paris P.U.F., 1956, p. 147.

⁵ **George Antoniu** - *Vinovăția penală*, Editura Academiei Române, București, 1995, pag. 53.

constrângere între stat pe de o parte și infractor pe de altă parte, raport complex al cărui conținut îl formează dreptul statului ca reprezentant al societății de a trage la răspundere pe infractor, precum și obligația infractorului de a răspunde pentru fapta comisă și de a se supune sancțiunii aplicate⁶.

Răspunderea penală constituie consecința juridică a săvârșirii infracțiunii, respectiv reacția imediată a societății împotriva infractorului. Altfel zis, răspunderea penală, este efectul săvârșirii unei infracțiuni iar aceasta din urmă este cauza răspunderii penale și a recurgerii la sancțiunea penală, iar aceasta din urmă devine efectul, consecința răspunderii penale⁷.

În doctrina penală actuală se mai susține că răspunderea penală nu este decât consecința logică (nu naturală) a încălcării preceptului; răspunderea penală nu este produsul infracțiunii în sensul unei realități distincte în timp și spațiu de pedeapsă, ci o judecată, o concluzie rațională că acela care greșește trebuie să sufere consecințele faptei sale, să răspundă pentru fapta comisă⁸.

În Codul penal actual, conceptul de răspundere penală îl găsim în art. 17 alin. 2, unde se prevede că „*infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale*”, iar în art. 119 – 139 sunt reglementate cauzele care înlătură răspunderea penală și consecințele condamnării.

Pedeapsa, cea de a treia instituție fundamentală de drept penal, este sancțiunea juridică specifică dreptului penal, reprezentând consecința nerespectării normei penale; sub raportul conținutului pedeapsa este un rău, o suferință la care va fi supusă persoana care nu respectă regulile de drept penal⁹.

Prin prevederea pedepsei în normele de incriminare, aceasta acționează ca o amenințare asupra membrilor colectivității în vederea respectării legii penale și deci ca un

---

⁶ Costică Bulai, op.cit., p. 311.

⁷ Vintilă Dongoroz și colaboratorii, op.cit., vol.I, pag. 19.

⁸ George Antoniu - *Partea generală a Codului penal într-o viziune europeană*, în RDP nr. 1/2004, p. 30.

⁹ Vintilă Dongoroz - *Drept penal, Tratat*, reeditarea ediției din 1939, Editura Societății Tempus & Asociația Română de Științe Penale, București, 2000, pag. 465.

mijloc de prevenție generală; prin aplicarea efectivă, pedeapsa acționează ca un mijloc de constrângere juridică; prin executare, pedeapsa capătă caracterul și funcția de regim terapeutic, de mijloc sever dar necesar de îndreptare¹⁰.

Justificarea social politică și juridică a pedepsei și anume apărarea societății împotriva infractorilor și asigurarea unei conviețuiri pașnice a membrilor societății, constituie totodată fundamentul pedepsei, și se confundă cu însăși fundamentul dreptului penal. În acest sens, art. 1 C.p. care are ca „*nomen juris*” scopul legii penale prevede că „*legea penală apără, împotriva infracțiunilor România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea precum și întreaga ordine de drept*”. Această dispoziție reprezintă norma de bază a ansamblului de reglementări cuprinse în Codul penal, „*conține o orientare fundamentală de natură să servească la înțelegerea, explicarea și aplicarea tuturor celorlalte norme ale codului*”¹¹.

Apărarea socială, ca fundament al dreptului penal și al pedepsei, nu are sensul atribuit de doctrina sau școala pozitivistă acestei sintagme care prin reprezentanții ei de seamă Cesare Lombroso, Enrico Feri, Rafaellle Garofalo, susțineau printre altele, principiul răspunderii infractorului pe temeiul necesității apărării sociale; și nici sensul atribuit de doctrina „*noii apărări sociale*”, care, prin reprezentanții săi de seamă Adolphe Prins și Filippo Gramatica susțineau evitarea, pe cât posibil a privațiunii de libertate și resocializarea infractorilor prin măsuri de tratament adecvate.

Apărarea socială în sensul art. 1 din legea penală română are semnificația de apărare împotriva infracțiunilor, ca fapte socialmente periculoase, potențial repetabile și numai implicit împotriva persoanelor care le comit¹².

Art. 52 C.p. în vigoare definind scopurile pedepsei se referă de asemenea la infracțiunea propriu-zisă menționând că pedeapsa este o măsură de constrângere și un mijloc de

---

¹⁰ Vintilă Dongoroz și colaboratorii, op.cit., vol.I, pag. 22.

¹¹ Vintilă Dongoroz și colaboratorii, op.cit., vol.I, pag. 6.

¹² Ștefan Daneș, Vasile Papadopol - *Individualizarea judiciară a pedepselor*, ediția a II-a, Editura juridică, București, 2003, p. 55.

reeducare a condamnatului și are drept scop prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, adică apărarea societății contra infracțiunilor și aceluia care le comit.

Din analiza acestei definiții, rezultă și trăsăturile caracteristice ale pedepsei și anume: pedeapsa este o măsură de constrângere; pedeapsa este un mijloc de reeducare; pedeapsa este prevăzută de lege; pedeapsa este aplicată numai de instanțele judecătorești, pedeapsa are caracter personal; pedeapsa se aplică în scopul prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni¹³.

În viziunea doctrinei române, această ultimă trăsătură a pedepsei, prevenirea sau preîntâmpinarea săvârșirii de noi infracțiuni se realizează atât ca prevenție specială (acționând asupra celui cărui i se aplică pedeapsa), cât și ca prevenție generală (acționând asupra celorlalte persoane care ar avea intenția să comită fapte penale). Se considera că pedeapsa își exercită acțiunea de prevenție generală față de persoanele cu criminalitate latentă, preîntâmpinând ca acestea să nu urmeze exemplul rău al celui condamnat, față de victima sau victimele infracțiunii și preîntâmpinând ca acestea să nu-și facă dreptate singure răzbunându-se față de întreaga colectivitate¹⁴. Asupra acestora din urmă pedeapsa realizează scopul preventiv mai întâi antedelictum, adică înainte ca infracțiunea să fie săvârșită, prin prevederea pedepsei în legea penală, cei din jurul condamnatului fiind avertizați asupra consecințelor încălcării legii.

După comiterea infracțiunii (postdelictum), pedeapsa își exercită scopul preventiv pe de o parte asupra celui condamnat în momentul aplicării pedepsei de către instanța de judecată, și pe întreaga perioadă subsecventă executării. În ambele situații pedeapsa influențează nu numai conduita celor care îi suportă consecințele ci și conduita celor care, din suferința condamnatului, trag învățămintele necesare pentru propria lor comportare.

---

¹³ **Constantin Mitrache, Cristian Mitrache** - *Drept penal român, partea generală*, ediția II-a, Editura Universul juridic, București, 2003, p. 186-187.

¹⁴ **Ion Tanoviceanu, Vintilă Dongoroz**, op.cit., vol.III, p. 203.

Pedeapsa aplicată, condamnatului are ca scop evitarea stării de recidivă, iar în mod indirect, prin rezonanța și exemplaritatea ei poate contribui la corectarea conduitei altor persoane, dar, indiferent de măsura în care aplicarea sancțiunii ar spori forța de intimidare a amenințării pedepsei asupra publicului larg, pedeapsa concretă este menită, în mod precumpănitor, să influențeze persoana infractorului și să modifice conduita acestuia¹⁵.

Urmărind realizarea acestor scopuri prin pedeapsă, aceasta nu înseamnă că sub aspectul cuantumului său se va aplica o sancțiune atât de mare cât este necesar să se realizeze reeducarea condamnatului și influențarea pozitivă a celor din jur. S-ar ajunge la pedepse absurde. De pildă, pentru o persoană condamnată la închisoare după ce a executat 10 ani privațiune de libertate dacă a furat o găină, ar trebui să i se aplice mai mult de 10 ani închisoare. S-ar motiva că dacă nu a ajuns pentru îndreptarea făptuitorului 10 ani de închisoare, următoarea pedeapsă trebuie să fie mai mare.

În viziunea modernă asupra pedepsei, aceasta nu se aplică în cantitate cât ar fi necesar reeducării celui condamnat sau influențării persoanelor din jurul său, ci în raport cu gravitatea faptei concrete comise și cu vinovăția autorului.

În realizarea scopurilor pedepsei, aceasta îndeplinește anumite funcții:

- funcția de constrângere, care decurge din natura pedepsei ca măsură de constrângere, deoarece persoana față de care se aplică este pusă să sufere în mod forțat, fără voia ei, anumite privațiuni sau restricții;
- funcția de reeducare, constă în influențarea exercitată asupra mentalităților și deprinderilor condamnatului;
- funcția de exemplaritate, are caracter adiacent și constă în influența pe care pedeapsa aplicată unui condamnat o produce asupra altor persoane;

---

¹⁵ **George Antoniu** - *Sancțiunea penală, Concept și orientări*, în RRD nr. 10/1981, p. 7.

- funcția de eliminare, care presupune, în realizarea scopului său, eliminarea temporară sau definitivă a condamnatului din societate¹⁶.

Cadrul general al pedepselor aplicate persoanei fizice este prevăzut în articolul 53 din Codul penal, cu modificările și completările ulterioare. Din acest cadru fac parte atât pedepsele principale, cât și cele complementare și accesorii. Acest cadru a fost completat prin Legea nr. 278/2006 prin introducerea în Codul penal a unui capitol nou referitor la pedepsele aplicabile persoanei juridice, (acestora li se aplică pedeapsa amenzii ca pedeapsă principală, și pedepse complementare).

O calitate esențială a sancțiunilor de drept penal, este adaptabilitatea acestora¹⁷. Aceasta înseamnă că sancțiunea de drept penal trebuie să aibă calitatea de a fi individualizată, adaptată, adică proporționată calitativ și cantitativ, în raport cu natura și gravitatea faptei și cu circumstanțele concrete în care s-au comis faptele sau care privesc situația personală a infractorului, determinând pericolozitatea socială, ca și felul vinovăției acestuia¹⁸.

O pedeapsă este adaptabilă atunci când poate fi gradată cantitativ, adică divizibilă și când poate fi nuanțată calitativ și elastică. De regulă, sunt adaptabile pedepsele de durată (închisoarea), și cele de quantum (amenda)¹⁹.

Cu cât o pedeapsă va fi susceptibilă de o dozare mai variată, cu atât ea va fi mai propice de a răspunde unei juste represiuni²⁰. Numai o pedeapsă adaptabilă, conduce la realizarea scopului pedepsei, implicit la înfăptuirea integrală și eficientă a funcțiilor atribuite pedepsei.

Infracțiunile nu se comit în aceleași împrejurări și acestea nu prezintă toate același grad de pericol social; tot astfel infractorii, prin natura lor sunt foarte diferiți din punct de vedere fizic moral, al capacității psiho-fizice, al vârstei, ocupației, nivelului cultural, etc., ansamblul de date care

---

¹⁶ Costică Bulai, op.cit.,p. 286-288.

¹⁷ Costică Bulai , op.cit., p. 282.

¹⁸ Vintilă Dongoroz și colaboratorii, op.cit.,vol. II, p. 138.

¹⁹ Vintilă Dongoroz , op.cit., p. 468.

²⁰ Ion Tanoviceanu, Vintilă Dongoroz, op.cit., vol. III, p. 110.

particularizează pe fiecare infractor. O pedeapsă care nu ar ține seama de aceste realități nu ar fi în măsură să exercite o influență eficientă preventiv – educativă și ar reprezenta mai mult o răzbunare a societății împotriva persoanelor care comit fapte penale.

Raymond Saleilles susținea că pedeapsa trebuie să fie adaptabilă la firea celui căruia îi va fi aplicată. Dacă vinovatul nu are un fond complet pervertit, trebuie ca pedeapsa să nu contribuie la pervertirea lui; ea trebuie să-l ajute să se ridice. Dacă vinovatul este irecuperabil, pedeapsa va fi contra lui, în profitul societății reprezentând o măsură radicală de apărare și prevenire²¹.

Fapta penală comisă constituie element important în stabilirea și măsurarea pedepsei din mai multe considerente: aceasta indică în ce măsură a fost tulburată ordinea juridică și în ce măsură trebuie să se reacționeze pentru restabilirea ordinii și echilibrului în societate (valoare juridică); intensitatea nemulțumirii produsă în cadrul colectivității și deci măsura în care grupul social așteaptă o satisfacție care să-l mulțumească (valoare socială); stă mărturie a prezenței unei persoane mai mult sau mai puțin periculoase (valoare simptomatică)²².

Dar individualizarea, adaptarea pedepsei este cerută și de faptul că valorile sociale susceptibile a fi vătămate prin fapte antisociale nu prezintă toate o egală însemnătate. Nu se poate afirma că apărarea statului este egală cu apărarea patrimoniului sau cu apărarea vieții sau integrității corporale. Existența obiectivă a unor deosebiri între valorile sociale ocrotite de legea penală colorează în mod diferit și pericolul general abstract pe care-l prezintă manifestările sociale îndreptate împotriva acestor valori, fapt ce se va reflecta și în modul de pedepsire a acestor fapte.

De asemenea, acțiunile sau inacțiunile prin care se aduce atingere aceluiași valori sociale, nu prezintă toate aceeași gravitate. Unele sunt mai simple, altele mai directe,

---

²¹ **Raymond Saleilles** - *L'Individualisation de la Peine*, Paris, Felix Alcan, Editeur 1909, p. 10-11.

²² **Vintilă Dongoroz**, op.cit., p. 233

altele mai insidioase, mai complexe; unele presupun mai multe condiții de realizare, altele mai puține condiții, unele au ecou mai larg în rândul opiniei publice, altele mai restrâns, etc. Aceste realități justifică, de asemenea, o anumită diferențiere în sancționarea prin lege a fiecărei infracțiuni²³.

Așa se explică și sistemul nuanțat de măsuri care pot fi luate împotriva infractorilor după variatele modalități în care poate fi comisă fapta și după situațiile diferite în care poate să se afle persoana acestora, sistem pe care orice reglementare modernă a pedepsei trebuie să-l prevadă. Un asemenea sistem va cuprinde atât pedepse cât și măsuri de siguranță și măsuri educative.

Dar tot în scopul unei aplicări diferențiate a pedepsei, legea penală a prevăzut pe lângă limitele generale a pedepsei și limite speciale (maxime și minime), adoptându-se sistemul sancțiunilor relativ determinate, care permite o mai bună individualizare în raport cu împrejurările concrete ale fiecărei cauze și cu situația fiecărui infractor, despre care am amintit.

Într-o asemenea viziune, fiecărei persoane vinovată trebuie să-i corespundă o pedeapsă adaptată cerințelor menționate în vederea realizării scopului ei, astfel încât să prezinte o eficiență maximă. Pedeapsa nu poate fi fixată dinainte, cu rigiditate nici reglată de lege astfel încât să fie invariabilă, de vreme ce scopul ei este unul individual care trebuie atins, folosind o strategie specială adaptată fiecărui caz în parte²⁴.

În literatura juridică, individualizarea pedepsei a fost definită ca fiind operația de adaptare a pedepsei și a executării ei, la cazul individual și la persoana infractorului, în așa fel încât să se asigure aptitudinea funcțională și realizarea scopului ei²⁵.

Definiția scoate în evidență faptul că individualizarea pedepsei reprezintă în primul rând un mijloc prin care pedeapsa este concret determinată. În al doilea rând, individualizarea pedepsei reprezintă un mijloc de adaptare a

---

²³ **George Antoniu** - *Cu privire la reglementarea cauzelor de agravare și atenuare a pedepselor*, în RRD nr. 4/1970, p. 47.

²⁴ **Raymond Saleilles**, op.cit., p. 11.

²⁵ **Vintilă Dongoroz** și colaboratorii, vol. II, p. 119.

naturii și cuantumului ori duratei acesteia la cazul individual concret, la fapta săvârșită și mai ales la persoana infractorului, la periculozitatea acestuia și la aptitudinea lui de a se îndrepta sub influența pedepsei.

În doctrina penală au apărut opinii cu privire la necesitatea reconsiderării principiului individualizării pedepsei, susținându-se necesitatea înlocuirii acestui concept cu cel de personalizare a pedepselor.

Argumentul cel mai important care se invocă ar fi acela că sancțiunea trebuie să se concretizeze în jurul persoanei inculpatului, acesta echivalând cu omul privat de libertate și nu de demnitate²⁶.

Cu alte cuvinte, respectarea demnității umane ar constitui una din pârghiile intervenției penale, dând posibilitatea unor soluții alternative în aplicarea politicii penale. În același sens, Raymond Saleilles susținea că pedeapsa pentru a-și atinge scopul, nu trebuie să ducă la pierderea onoarei, ci dimpotrivă trebuie să contribuie la recâștigarea ei, astfel încât demnitatea să-și poată lua locul în interiorul conștiinței²⁷. Respectarea demnității umane este menționată și în Declarația universală a dreptului omului fiind recunoscută ulterior în numeroase documente internaționale, promovându-se ideea necesității protejării persoanei împotriva unor tratamente care să aducă atingere sănătății, integrității corporale și demnității celor care se află într-un loc de deținere.

Ocrotirea demnității umane care implică personalizarea sancțiunilor constituie un imperativ ce vizează ansamblul procesului penal și execuțional penal; aceasta nu înseamnă că din respect pentru demnitatea umană, infractorii nu ar mai trebui pedepsiți. Dimpotrivă, prin sancțiune cel vinovat devine mai capabil să recunoască necesitatea unor

---

²⁶ **Theodore Papatheodoru** - *De L'individualisation, des peines et la personnalisation des sanctions* „Revue internationale de criminologie ed de police technique” nr. 1/1993, p. 109.

²⁷ **Raymond Saleilles**, op.cit., p. 243-245.

reguli de conduită, să le respecte, astfel ca demnitatea sa să capete un loc hotărâtor în interiorul propriei conștiințe²⁸.

Un alt argument ar fi acela că prin modificarea cadrului normativ al pedepsei și introducerea prin Legea nr. 278/2006 a sancționării penale a persoanei juridice, pedeapsa nu se mai aplică numai persoanei fizice (unui individ) ci și unei persoane juridice; aceasta este persoană, dar nu un individ; ca urmare adaptarea sancțiunii s-ar putea numi mai curând personalizarea pedepsei decât individualizarea.

De observat că, legea penală franceză preferă termenul de personalizare a pedepsei, în loc de individualizare, cu motivarea că acest din urmă termen, valabil pentru individ, nu mai este adecvat pentru persoanele morale care în prezent, pot fi de asemenea, sancționate penal²⁹.

În raport cu faza în care se realizează individualizarea pedepsei (faza elaborării legii, faza determinării concrete a pedepsei și faza executării pedepsei), în doctrina penală se face distincție între individualizare legală, individualizare judiciară și individualizare administrativă. Aceasta din urmă, se realizează de organele administrative cu prilejul executării pedepselor privative de libertate, prin adaptarea regimului de executare în raport de conduita condamnaților la locurile de deținere; acest tip de adaptare este reglementat în prezent prin Legea nr. 275/2006, privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și face obiectul dreptului execuțional penal.

De aceea, în secțiunea următoare vom face succinte referiri numai cu privire la individualizarea legală și judiciară.

B. INDIVIDUALIZAREA LEGALĂ A PEDEPSEI

În literatura juridică de specialitate, individualizarea legală a fost definită ca fiind operațiunea de adaptare a pedepsei efectuată de către legiuitor în momentul elaborării legii³⁰. O atare individualizare legală a pedepsei care

---

²⁸ **Ortansa Brezeanu** - *De la individualizarea la personalizarea sancțiunilor*, în RDP nr. 1/2000, p. 47-50.

²⁹ **Philippe Salvage** - *Droit penal general*, Grenoble, 1994.

³⁰ **Vintilă Dongoroz** - *Drept penal, Tratat* (reeditarea ediției din 1939) Editura Societății Tempus & Asociația română de științe penale, București, 2000, p. 535;

constituie o intervenție a legiuitorului în opera de adaptare a pedepsei este realizată în codul penal actual prin mai multe mijloace:

a) Diversificarea legală a sancțiunilor de drept penal. Avem în vedere cadrul special al sancțiunilor de drept penal, respectiv măsurile represive (pedepsele), măsurile preventive (măsurile de siguranță) și măsurile educative. Nu avem în vedere și cadrul general al sancțiunilor în dreptul penal, care este mult mai bogat și variat, cuprinzând pe lângă măsurile menționate și sancțiunile formale (nulițăile), sancțiunile civile (repararea prejudiciului și restituirea lucrurilor), și sancțiunile disciplinare (stabilite prin anumite prevederi din Codul de procedură penală);

b) Fiecărui grup de sancțiuni de drept penal îi corespunde un cadru diferențiat de măsuri și anume:

- Un cadru de pedepse care variază după natura, regimul, durata și cuantumul lor: pedepse principale (detențiunea pe viață; închisoarea de la 15 zile la 30 ani; amenda de la 100 lei la 50.000 lei), pedepse complementare (interzicerea unor drepturi de la 1 la 10 ani, degradarea militară) și pedepsele accesorii (interzicerea drepturilor prevăzute în art. 64 Cod penal);

- Un cadru de măsuri de siguranță care variază după natura și mecanismul lor (obligarea la tratament medical, internarea medicală; interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie, o meserie ori o altă ocupație; interzicerea de a se afla în anumite localități; expulzarea străinilor; confiscarea specială; interdicția de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată).

- Un cadru de măsuri educative care variază după natura, durata și cuantumul lor (mustrarea, libertatea supravegheată, internarea într-un centru de reeducare; internarea într-un institut medical educativ).

Costică Bulai - *Manual de drept penal*, Editura All București 1997, p. 355; **Constantin Mitrache** - *Drept penal român, partea generală*, Editura Șansa București, 1997, p. 288; **Vasile Dobrinioiu și colaboratorii** - *Drept penal, partea generală*, Editura Europa Nova, București, 1997, p. 423-425; **Matei Basarab** - *Drept penal partea generală*, vol. II, Editura Lumina Lex, București, 1997, p. 170, etc.

c) Cadrul de pedepse susmenționat, stabilit de legiuitor asigură diversificarea sancțiunilor penale de la o infracțiune la alta și determină limitele speciale ale pedepselor pentru fiecare infracțiune în parte, având la bază diversitatea valorilor și relațiilor sociale ocrotite precum și particularitățile faptelor care aduc atingere acestor valori. Maximul special al pedepsei reprezintă expresia gradului maxim de pericol social, iar minimul special exprimă în mod generic gradul cel mai scăzut de pericol social pe care îl prezintă infracțiunea respectivă.

d) Adoptarea sistemului determinării relative a pedepsei, cu limită maximă și limită minimă a pedepsei pentru fiecare infracțiune. Prin acest sistem, legea penală în vigoare a creat posibilitatea de a diferenția sancțiunea, în cadrul aceleiași infracțiuni, de la o faptă concretă la alta, adică de a adapta pedeapsa în fiecare caz concret. Atât închisoarea cât și amenda, ca pedepse principale, cum și pedepsele complementare, sunt, în general relativ determinate. Singura excepție o reprezintă pedeapsa principală privind detențiunea pe viață care este o pedeapsă absolut determinată. În legislația noastră a mai existat o pedeapsă absolut determinantă și anume pedeapsa cu moarte, fiind înlăturată prin Decretul-Lege nr. 6/07.01.1990.

e) Prevederea de pedepse plurale alternative sau cumulative pentru aceeași infracțiune. Pedepsele alternative sunt deopotrivă aplicabile, în funcție de gradul de pericol social concret al faptei și periculozitatea făptuitorului. În C.p. actual la toate infracțiunile sancționate cu detențiunea pe viață, există alternativ prevăzută și pedeapsa închisorii de la 15-25 ani, iar pedeapsa închisorii de până la 2 ani este prevăzută în toate cazurile, alternativ cu pedeapsa amenzii. Existența pedepselor alternative denotă preocuparea legiuitorului de a asigura o cât mai largă individualizare a pedepsei, în cadrul aceleiași infracțiuni, în funcție de gradul de pericol social concret al faptei.

Pedepsele cumulative sunt pedepsele complementare și în unele cazuri măsurile de siguranță (când acestea însoțesc o pedeapsă privativă de libertate); cumularea este obligatorie în cazul măsurii de siguranță prevăzută în art. 112 lit. d C.p.,

(interzicerea de a se afla în anumite localități) și facultativă în celelalte cazuri.

f) Aplicarea facultativă a pedepselor complementare. Se știe că pedepsele complementare se aplică în unele cazuri în mod obligatoriu iar în alte cazuri în mod facultativ. Astfel, interzicerea unor drepturi se aplică în mod obligatoriu în cazul infracțiunilor unde este prevăzută, dacă pedeapsa închisorii aplicate este de cel puțin 2 ani și facultativ în celelalte cazuri în care pedeapsa închisorii aplicate este de cel puțin 2 ani, iar instanța apreciază că este necesară această măsură; degradarea militară se aplică obligatoriu dacă pedeapsa închisorii aplicate este mai mare de 10 ani și în mod facultativ în cazul infracțiunilor intenționate pentru care pedeapsa închisorii aplicate este de cel puțin 5 ani și cel mult 10 ani.

g) Stabilirea cauzelor de modificare a pedepsei, agravante și atenuante. Acestea reprezintă împrejurări, stări sau situații exterioare conținutului infracțiunii și care reliefează un grad mai ridicat ori mai scăzut de pericol social al faptei ori de pericolozitate al infractorului, putând determina o modificare a pedepsei, fie cantitativă (privind durata sau cuantumul), fie calitativă (schimbarea unei pedepse principale cu alta). Aceste cauze de modificare a pedepsei sunt fie generale (își exercită influența cu privire la toate infracțiunile), fiind prevăzute în partea generală a Codului penal, fie speciale (au influență numai față de o anumită infracțiune), fiind prevăzute în partea specială a codului penal și în unele legi speciale.

Cauzele generale de agravare a pedepsei includ stările de agravare și circumstanțele agravante.³¹

Doctrina română majoritară consideră că din stările de agravare fac parte, starea de recidivă, concursul de infracțiuni și infracțiunea continuată, susținându-se că persoana care săvârșește mai multe infracțiuni se află într-o situație mai gravă decât dacă ar fi săvârșit o singură infracțiune³².

---

³¹ **Vintilă Dongoroz** și colaboratorii – op.cit., Vol. II, p. 121-122.

³² **Vintilă Dongoroz** - *Drept penal (Tratat)*, București 1939, p. 329, 341, 342, 352 – 353; **Vintilă Dongoroz** și colab, op. cit., vol. II, p. 121,122; **Costică Bulai**, op. cit., p. 354; **Constantin Mitrache, Cristian Mitrache** - *Drept penal român, Partea generală*, Ediția a II-a, Editura Universul juridic, București, 2003, pag.

Alți autori includ printre stările de agravare numai starea de recidivă postexecutorie și infracțiunea continuată, iar celelalte forme ale pluralității de infracțiuni (concurusul de infracțiuni, recidiva postcondamnată și pluralitatea intermediară) nu sunt considerate cauze de agravare ci cauze de modificare a pedepsei, întrucât în aceste cazuri nu are loc o agravare a pedepsei ci o modificare a tratamentului penal, căci condamnatul nu va executa o pedeapsă care să depășească totalul pedepselor stabilite pentru infracțiunile componente pluralității³³.

Într-o altă viziune, s-a susținut că în cazul pluralității de infracțiuni, legea penală română îngăduind absorbția sau cumulul juridic în locul cumulării pedepselor, implicit prevede un tratament penal mai ușor decât totalizarea pedepselor stabilite pentru fiecare infracțiune. Numai dacă legea ar fi prevăzut posibilitatea depășirii totalului pedepselor stabilite, s-ar putea susține că pluralitatea de infracțiuni este într-adevăr o stare de agravare a pedepsei. Dar, atâta timp cât legea penală permite, de pildă în cazul concursului de infracțiuni, recidivei postcondamnată și pluralității intermediare (art. 34, art. 39 alin. 1 art. 40 C.p.) să se aplice pedeapsa cea mai grea, la care se poate aplica un spor (*major poena cum asperatione*), este mai aproape de adevăr faptul că ne aflăm în fața unei stări de atenuare a pedepsei³⁴.

Dar, însăși sintagma „cauze modificatoare de pedeapsă” are o exprimare neutră, echivocă, lăsând să se creadă că modificarea ar putea fi atât „*bonam partem*” (în sens atenuant) cât și „*malam partem*” (în sens agravant), ceea ce nu corespunde cu realitatea care evidențiază cu claritate că un asemenea tratament penal (dacă se abate de la cumulul aritmetic) este întotdeauna mai ușor³⁵.

361; **Augustin Ungureanu** - *Drept penal român, Partea generală*, Editura Lumina Lex, București, 1995, pag. 321-322. (Autorul adaugă la stările de agravare a pedepsei și pluralitatea intermediară).

³³ **Ștefan Daneș, Vasile Papadopol**, op. cit., p. 64-65.

³⁴ **George Antoniu** - *Reflecții asupra pluralității de infracțiuni în RRD nr. 4/1999*, p.16.

³⁵ *Ibidem*; În doctrină, s-a exprimat și părerea conform căreia concursul de infracțiuni ar fi mai curând o cauză de modificare a pedepsei aplicate pentru toate infracțiunile concurente (**Costică Bulai**, op. cit., p. 354).

Numai în cazul recidivei postexecutorii s-ar putea susține că aceasta constituie o cauză numai de modificare a pedepsei (nici agravare, nici atenuare), în cazul în care condamnatul va executa ambele pedepse fără aplicarea vreunui spor la pedeapsa stabilită pentru a doua faptă după executarea unei pedepse definitive (prima sancțiune fiind executată, iar a doua urmează să se execute), dar va constitui o cauză de agravare a pedepsei dacă durata pedepsei pentru a doua infracțiune și cu durata pedepsei anterioare ar depăși cumulul aritmetic al acestora, prin aplicarea sporului prevăzut în art. 39 alin.4 C.p.³⁶.

Referitor la infracțiunea continuată, se observă că atâta timp cât legea permite reținerea unei singure infracțiuni cu aplicarea unui spor care nu va depăși niciodată totalul pedepselor care s-ar fi aplicat într-o astfel de componentă a infracțiunii continuate, aceasta nu poate fi considerată decât tot o stare de atenuare a pedepsei³⁷.

Deci, în această viziune, numai recidiva postexecutorie ar constitui o stare de agravare a pedepsei și numai în ipoteza semnalată mai sus și anume când s-a aplicat sporul prevăzut în art. 39 alin. 4 C.p.

Cauzele generale de atenuare sunt cauzele de diferențiere și anume tentativa precum și unele circumstanțe atenuante³⁸, însă în doctrina penală s-a exprimat opinia că și minoritatea ar fi stare de atenuare a pedepsei, susținându-se că și în acest caz legiuitorul a prevăzut limite de pedeapsă mai reduse³⁹.

---

³⁶ **George Antoniu** - *Reflecții asupra pluralității de infracțiuni*, op.cit., pag. 19. Doctrina franceză consideră recidiva ca o circumstanță agravantă generală (**Frederic Desportes, Francis le Guehec** – *Le nouveau Droit Penal*, Tome 1, Editura Economică, Paris, 1988, p. 709).

³⁷ **George Antoniu** - *Unitatea de infracțiune. Contribuții*, în RDP nr. 3/1999, p. 22-23.

³⁸ **Vintilă Dongoroz** și colab., op. cit., vol.II, p. 121-122.

³⁹ **Constantin Bulai**, op. cit., p. 357, 414, 574 (autorul consideră că minoritatea constituie, alături de tentativă o stare de atenuare a pedepsei, dar și o cauză de diferențiere a sancțiunilor de drept penal); **Constantin Mitrache, Cristian Mitrache**, op. cit., p. 361; **Autugustin Ungureanu**, op. cit., p. 321 (autorul introduce printre stările de atenuare legale a pedepsei și depistarea sau împiedicarea producerii rezultatului, considerând că actele îndeplinite până în

După cum se cunoaște, pornind de la aceste particularități care îl caracterizează pe infractorul minor, legiuitorul român a prevăzut pentru faptele penale săvârșite, un sistem sancționator special și mixt, format din măsuri educative și pedepse.

Potrivit dispozițiilor art. 109 alin. 1 C.p., pedepsele ce se pot aplica minorului sunt închisoarea sau amenda prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită, iar limitele acestor pedepse se reduc la jumătate. Se poate afirma că prevederile din Codul penal privind pe minor alcătuiesc o reglementare aparte, un adevărat cod penal al minorului atât în ce privește prevederile cu caracter general cât și a celor care formează partea specială a codului⁴⁰.

Cadrul de pedepse prevăzute de lege special pentru minorii infractori nu constituie un tratament sancționator atenuat față de tratamentul penal prevăzut pentru infractorii majori, fiindcă în concepția dreptului penal modern minoritatea făptuitorului nu constituie, o cauză de atenuare a pedepsei, adică o împrejurare care diminuează în concret gradul de pericol social al faptelor săvârșite de minori, ci o cauză specială de diferențiere a regimului sancționator penal aplicabil acestei categorii de infractori⁴¹.

Ca atare, putem considera că minoritatea reprezintă o cauză specială de diferențiere a tratamentului penal aplicabil minorilor și nu o stare de atenuare a pedepsei, cum ar părea la prima vedere. Desigur, în privința infractorilor minori, legiuitorul a prevăzut un tratament mai blând și care ar avea și un caracter mai blând, dar din această cauză nu se poate trage concluzia că ar constitui o stare de atenuare a pedepsei, minoritatea fiind de fapt, așa cum s-a arătat, o cauză de diferențiere în concepția legiuitorului român.

---

momentul desistării sau împiedicării producerii rezultatului sunt pedepsite mai ușor, conform art. 22 alin. 2 C.p.).

⁴⁰ **George Antoniu** cu privire la reglementarea cauzelor de agravare și atenuare a pedepselor, în RRD nr. 4/1970, p. 49.

⁴¹ **Vintilă Dongoroz și colab.**, op. cit., vol. II, p. 242; **George Antoniu - Tentativa**, Editura Societății Tempus, București, 1995, p. 234 (autorul menționează că legea penală română consacră existența unui sistem diferențiat de sancționare a minorului, minoritatea nefiind tratată ca o simplă cauză de atenuare a pedepsei).

Cauzele speciale de agravare sunt circumstanțele speciale agravante (calitatea subiectului activ, calitatea subiectului pasiv, timpul și locul săvârșirii infracțiunii, etc.). Cauzele speciale de atenuare pot fi: retragerea mărturiei mincinoase, recunoașterea caracterului mincinos al denunțului, concursul dat la arestarea participanților, etc.

Codul penal român, prevăzând aceste cauze de modificare a pedepsei, asigură cadrul legal operei de individualizare a pedepsei și largi posibilități pentru realizarea acesteia.

h) Mijloace de individualizare referitoare la modul de executare a pedepselor. Astfel există reglementări privind suspendarea condiționată a executării pedepsei, executarea pedepsei sub supraveghere, executarea pedepsei la locul de muncă și înlocuirea amenzii cu închisoare.

Toate aceste mijloace scot în evidență preocuparea legiuitorului român de a asigura realizarea individualizării legale a pedepsei și în faza executării sancțiunii penale.

2) Cu privire la existența conceptului de individualizare legală a pedepsei, au existat unele controverse în literatura juridică.

Astfel s-a susținut că nu există propriu – zis o individualizare legală a pedepsei, distinctă de individualizarea judecătorească. Raymond Saleilles argumenta că în realitate nu există o individualizare legală, pentru că legea nu poate să prevadă decât specii și nu indivizi, iar după părerea sa individualizarea legală ar fi „o falsă individualizare”⁴².

În doctrina română, de asemenea, s-a susținut că această formă de individualizare nu este propriu-zis o individualizare a pedepsei în sensul de adaptare a pedepsei concrete la gradul de pericol social al faptei și la pericolul pe care-l prezintă o persoană determinată. O asemenea operație nu ar putea fi efectuată decât *post delictum*. Dacă nu s-a comis o infracțiune și nu există răspunderea penală a făptuitorului, nu se poate vorbi de o individualizare a pedepsei în sensul propriu-zis, lipsind obiectul supus operației de individualizare, adică pedeapsa. Legea penală, operând cu entități abstracte,

---

⁴² Raymond Saleilles, op.cit., p. 201.

poate cel mult să organizeze, să creeze un cadru legal, să pună la dispoziția judecătorului bazele legale ale individualizării, fără să realizeze, în sens propriu o operație de individualizare⁴³.

În opinia noastră, operația pe care o face legiuitorul în momentul incriminării reprezintă tot o adaptare a pedepsei, dar cu mijloace specifice acestuia și cu finalitățile proprii domeniului în care ne situăm. Individualizarea legală nu poate fi exclusă numai pentru că nu operează cu aceleași mijloace ca și individualizarea judiciară; cele două categorii prevăd situații diferite, necomparabile între ele.

Reglementând criteriile și mijloacele de individualizare în cadrul cărora se manifestă puterea discreționară a judecătorului, legiuitorul creează condițiile particularizării pedepsei nu în raport de persoane concrete ci de tipuri de infracțiuni, orientează și dirijează operația de individualizare pe care o face judecătorul. Această operație a fost denumită individualizare legală nu pentru că seamănă cu individualizarea judiciară ci pentru că realizează, cu mijloace specifice, condițiile adaptării pedepsei la gradul de pericol social al faptei și al făptuitorului. Împrejurarea că operația de individualizare legală are loc *ante-delictum* și asupra unui individ abstract nu relevă decât specificul acestei operații pe care o desfășoară legiuitorul, dar nu o exclude de la aptitudinea de a fi individualizare, în sensul de particularizare a presiunii penale în raport cu gradul de pericol social al faptei și făptuitorului. De fapt, orice noțiune reprezintă o generalizare a unor entități concrete, generalul există prin particular, exprimă esența acestuia, nu este o creație arbitrară a vreunei persoane.

C. Individualizarea judiciară a pedepsei

Individualizarea judiciară a pedepsei completează opera de individualizare legală, ocupând locul central în cadrul formelor de individualizare. Prin adaptare judiciară a pedepsei, spunea profesorul Vintilă Dongoroz, înțelegem „*operațiunea judecătorească de determinare a sancțiunii care urmează să*

---

⁴³ Ștefan Daneș, Vasile Papadopol, op.cit., p. 79-80.

*fie efectiv aplicată, în limitele impuse de tariful abstract, cu modificările lui legale sau chiar în afara acestor limite, dar în măsura îngăduită de lege*⁴⁴.

Din această definiție desprindem ideea că individualizarea judiciară este opera instanței de judecată, prin care se determină sancțiunea concretă pentru infracțiunea comisă, cu respectarea limitelor speciale (minime și maxime) prevăzute de lege și chiar cu depășirea acestor limite în cazul constatării cauzelor de agravare sau de atenuare.

Trebuie precizat că și această activitate (de depășire a limitelor speciale ale pedepsei) nu se poate desfășura decât în condițiile și în limitele prevăzute de lege. Desprindem concluzia că individualizarea judiciară a sancțiunii penale, deși este de atributul judecătorului, nu are caracter arbitrar, nu este un act de voință nelimitată a judecătorului, ci se înscrie într-un cadru legal, în anumite coordonate fixate de legiuitor. Ansamblul acestor coordonate alcătuiesc cadrul legal al individualizării judiciare⁴⁵.

Astfel, judecătorul trebuie să-și înscrie opera de individualizare în cadrul general al pedepselor prevăzute de lege (principale, complementare, accesorii) și în limitele generale ale acestora; judecătorul trebuie să aibă în vedere felul pedepselor și limitele speciale ale pedepselor prevăzute pentru fiecare infracțiune. În sfârșit, judecătorul trebuie să aibă în vedere și modul în care legiuitorul reglementează cauzele modificatoare de pedeapsă.

În efectuarea operațiunii de individualizare judiciară a pedepsei, trebuie să se aibă în vedere în primul rând fapta comisă de infractor, privită în raport cu complexul de date care indică pericolozitatea ei socială (gravitate, mod de săvârșire, urmări, etc.), iar ca punct final situația personală a infractorului, privită în raport cu pericolozitatea socială a acestuia (forma de vinovăție, antecedentele, starea psihofizică, etc.)⁴⁶.

---

⁴⁴ **Vintilă Dongoroz** - *Drept penal, Tratat* (reeditarea ediției din 1939) Editura Societății Tempus & Asociația Română de Științe Penale, București, 2000, p. 543.

⁴⁵ **Ștefan Daneș, Vasile Papadopol**, op.cit., p. 84.

⁴⁶ **Vintilă Dongoroz și colaboratorii**, op.cit., vol. II p. 125.

Deci, individualizarea judiciară a pedepsei este o parte integrantă a activității de aplicare a legii penale, activitate care se desfășoară în cadrul procesului penal; ea se concretizează în hotărârea instanței de judecată și se sfârșește de regulă odată cu rămânerea definitivă a acestei hotărâri.

În preocuparea de a se realiza o individualizare judiciară adecvată a sancțiunii penale și de a limita pe cât posibil arbitrarul judecătoresc, legiuitorul a depus eforturi să elaboreze reguli după care să se orienteze în stabilirea pedepsei concrete. Aceste reguli au fost consacrate într-o normă penală, iar elementele care ar putea fi avute în vedere pentru a realiza o justă individualizare a sancțiunii sub o formă generalizată au luat forma unor criterii legale generale de individualizare a pedepsei.

Criteriile generale de individualizare sunt anumite reguli sau principii privind date sau elemente care caracterizează ori sunt de natură să ajute la caracterizarea faptelor penale și a infractorilor, fiind prevăzute de lege ca mijloace de care trebuie să se folosească instanța de judecată la individualizarea pedepsei⁴⁷.

În raport cu întinderea sferei lor de incidență, criteriile de individualizare sunt generale și speciale. Criteriile generale sunt incidente, fără excepție, cu ocazia efectuării oricărei operații de individualizare judiciară. Criteriile speciale trebuie luate în considerare doar la stabilirea sau aplicarea pedepsei în unele cazuri particulare.

În conformitate cu prevederile art. 72 alin. 1 C.p., criteriile generale de individualizare sunt următoarele:

- a) Dispozițiile părții generale ale Codului penal;
- b) Limitele de pedeapsă fixate în partea specială;
- c) Gradul de pericol social al faptei săvârșite;
- d) Persoana infractorului
- e) Împrejurările care atenuază sau agravează răspunderea penală.

Aceste criterii limitativ enumerate de legiuitor înseamnă consacrarea principiului individualizării pedepsei și

---

⁴⁷ Costică Bulai - *Manual de drept penal, partea generală*, Editura All București, 1997, p. 361.

reprezintă totodată reglementarea de bază a individualizării judiciare a pedepsei.

Am putea distinge mai multe trăsături caracteristice ale acestor criterii generale de individualizare. Astfel, dispoziția de lege menționată, prevăzând că la stabilirea și aplicarea pedepselor „*se ține seama*” de aceste criterii, înseamnă că ele au caracter obligatoriu pentru judecători, iar nesocotirea acestora conduce la adoptarea unor hotărâri de condamnare nelegale și netemeinice.

Criteriile generale de individualizare se caracterizează și prin pluralitatea lor, ceea ce înseamnă că ele nu pot fi utilizate decât împreună, că trebuie avute în vedere toate, de fiecare dată, la individualizarea pedepsei și nu separat, fiind cumulative.

O altă trăsătură caracteristică a criteriilor generale de individualizare este generalitatea lor în ce privește aria de incidențe, în sensul că de aceste criterii trebuie să se țină seama la aplicarea tuturor sancțiunilor de drept penal (pedepse, măsuri de siguranță, măsuri educative), inclusiv în situații în care ar fi aplicabile și unele criterii speciale de individualizare (de exemplu în cazul participației, în legătură cu stabilirea amenzii, suspendarea condiționată a executării pedepsei, etc.).

Desigur, referindu-ne la pedeapsă, criteriile de individualizare trebuie avute în vedere în primul rând, la stabilirea pedepselor principale. Însă, deopotrivă sunt obligatorii și pentru stabilirea și aplicarea pedepselor complementare.

De asemenea, aceste criterii se aplică în același mod și în cazul pedepselor alternative. În această privință art. 72 alin. 2 C.p. prevede că în situația când pentru infracțiunea săvârșită legea prevede pedepse alternative, se ține seama de criteriile menționate atât pentru alegerea uneia dintre pedepsele alternative cât și pentru proporționalizarea acesteia.

Deci, criteriile enumerate în alin. 1 al art. 72 C.p., vor fi folosite în primul rând la alegerea uneia dintre pedepsele alternative. Credem că în special criteriile referitoare la gradul de pericol social al faptei și persoana infractorului vor determina această alegere. După ce a fost aleasă una dintre

aceste pedepse, aceleași criterii vor fi avute în vedere și la determinarea concretă a pedepsei alese.

Așadar, în cazul pedepselor alternative, operația de individualizare judiciară se efectuează în doi timpi. Unul privind alegerea pedepsei iar celălalt privind dozarea acesteia.

În doctrina penală s-a făcut o diferențiere între cele 5 criterii generale de individualizare menționate în art. 72 C.p.

Astfel, criteriul privind dispozițiile părții generale ale Codului penal și criteriul referitor la limitele de pedeapsă fixate în partea specială, au fost considerate nespecifice operației de individualizare propriu-zisă a pedepsei, întrucât se identifică cu baza legală a individualizării.

Celelalte criterii, respectiv gradul de pericol social al faptei săvârșite, persoana făptuitorului și împrejurările care atenuează sau agravează răspunderea penală au fost considerate specifice instituției individualizării, căci numai ele se referă la date și elemente care pot caracteriza fapta și persoana făptuitorului⁴⁸.

Observația făcută de autori este pertinentă, căci așa numitele criterii nespecifice reprezintă mai degrabă premisa operației de individualizare, decât criterii de individualizare a acesteia. Într-adevăr, dispozițiile părții generale ale Codului penal și limitele de pedeapsă fixate în partea specială nu reprezintă elemente ce caracterizează fapta concretă, ci punctul de pornire în operațiunea de individualizare judiciară.

Să le examinăm pe rând:

a) Dispozițiile părții generale a Codului penal.

Legiuitorul a avut în vedere dispozițiile legale care asigură calificarea (încadrarea) juridică corectă a faptei și stabilirea pedepsei concrete. Altfel, este necesar ca judecătorul să țină seama de prevederile referitoare la condițiile răspunderii penale (art. 17 - 19 C.p.), de dispozițiile privitoare la participație (art. 23 - 31 C.p.), de prevederile privind cauzele care înlătură caracterul penal al faptei (art. 44 - 51 C.p.) sau care înlătură răspunderea penală ori consecințele condamnării (art. 119 - 139 C.p.).

---

⁴⁸ Ștefan Daneș, Vasile Papadopol, op.cit., p. 92.

Dispozițiile din partea generală a Codului penal privind regimul sancționator, au în vedere prevederile referitoare la pedeapsă și la scopul acesteia (art. 52 C.p.), reglementările privind sistemul pedepselor (art. 53 C.p.), și fiecare dintre pedepsele care îl compun (art. 54 - 71 C.p.), cele care privesc circumstanțele (art. 73 - 80 C.p.), recidiva post executorie (art. 37 lit. b și c, art. 39 alin. 4, 5, 7 C.p.), infracțiunea continuată (art. 41 alin. 2, art. 42 C.p.), cauzele de modificare a pedepsei (concursul de infracțiuni - art. 33, 34 C.p.), recidiva post condamnatorie (art. 37 lit. a, art. 39 alin. 1 - 3 și alin. 7 C.p.), pluralitatea intermediară (art. 40 C.p.).

Tot în această categorie includem și prevederile referitoare la mijloacele de individualizare a pedepsei: suspendarea condiționată a executării pedepsei (art. 81 - 86 C.p.), suspendarea executării pedepsei sub supraveghere (art. 86¹ - 86⁶ C.p.), executarea pedepsei la locul de muncă (art. 86⁷ - 86¹¹ C.p.), executarea pedepsei într-o închisoare militară (art. 62 C.p.).

Dacă individualizarea judiciară s-ar înfăptui fără a ține seama de aceste dispoziții ale părții generale, operația de realizare a individualizării ar fi prejudiciată. Astfel, de exemplu, nesocotirea prevederilor referitoare la vinovăție, ar avea ca efect greșita încadrare juridică a faptei și pe cale de consecință, stabilirea incorectă a limitelor legale ale pedepsei aplicabile.

b) Limitele de pedeapsă fixate în partea specială.

Codul penal român a adoptat sistemul pedepselor relativ determinate, sistem în baza căruia pentru fiecare infracțiune se prevede o limită minimă și o limită maximă. Limita minimă reprezintă expresia gradului cel mai scăzut de pericol social, iar limita maximă denotă gradul cel mai ridicat de pericol social care îl prezintă fapta comisă.

Instanța de judecată, de regulă trebuie să stabilească pedeapsa înăuntrul acestor limite, care nu pot fi depășite decât în cazul existenței unor cauze de agravare sau de atenuare. Aceste cauze sunt la rândul lor riguros reglementate prin lege și presupun o motivare specială de către instanță în hotărârea de condamnare.

Limitele de pedeapsă ce se iau în considerare la individualizare, sunt cele care în concret corespund încadrării juridice a faptei săvârșite. La infracțiunea consumată, săvârșită în forma sa tipică se va avea în vedere pedeapsa prevăzută de lege pentru forma simplă, la forma calificată se va avea în vedere pedeapsa prevăzută de lege pentru forma calificată. La tentativă se va lua în considerare jumătatea minimului și jumătatea maximumului prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată forma simplă sau, după caz, calificată; în caz de participație, limitele de pedeapsă pentru complice sau instigator, potrivit art. 27 C.p., vor avea în vedere limitele pedepsei prevăzute pentru autor.

c) Gradul de pericol social al faptei săvârșite.

Acest criteriu nu privește gradul de pericol social generic sau abstract al infracțiunii exprimat prin pedeapsa prevăzută de lege pentru o anumită infracțiune, ci are în vedere pericolul social concret al infracțiunii săvârșite care se exprimă prin pedeapsa stabilită și aplicată de către judecător.

Întrucât gradul de pericol social concret este influențat de obiectul juridic și de obiectul material al infracțiunii săvârșite, de latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii, considerăm că sunt necesare unele explicații.

Obiectul juridic, adică relațiile sociale care se formează și se desfășoară în jurul unor valori sociale, reprezintă unul din elementele de bază pentru stabilirea de către legiuitor a gradului de pericol social abstract al fiecărui tip particular de infracțiune și deci pentru fixarea limitei maxime și minime a infracțiunii. Însă, obiectul juridic, care a servit la determinarea pedepsei legale servește indirect și la stabilirea, în fiecare caz concret, a pedepsei judiciare.

Pe de altă parte, este posibil ca în sfera aceluiași obiect juridic, obiectul material lezat sau amenințat nemijlocit prin fapta săvârșită să prezinte o valoare diferită de la o faptă la alta; gravitatea faptei în acest caz se poate răsfrânge și asupra gradului de pericol social concret al faptei.

De aceea, cunoașterea obiectului material, a importanței acestuia poate fi necesară pentru stabilirea gradului de pericol social al faptei săvârșite, atât în cazul infracțiunilor de leziune, cât și al infracțiunilor de pericol, care

au obiect material; de asemenea, cunoașterea este necesară în cazul tentativei pedepsibile când infracțiunea tip are un obiect material⁴⁹.

La infracțiunile complexe (exemplu tâlhăria) care, pe lângă un obiect juridic principal există două sau mai multe obiecte juridice adiacente alternative cărora li s-au adus atingere, gradul de pericol social concret este influențat direct de obiectul juridic adiacent, care trebuie luat în considerare la individualizarea pedepsei⁵⁰. În acest caz va prezenta importanță și obiectul material asupra căruia a acționat inculpatul ca și vătămările aduse acestuia.

Latura obiectivă a oricărei infracțiuni cuprinde un element material, cerințe esențiale, un rezultat specific (urmarea imediată) și legătura de cauzalitate dintre elementul material și rezultatul specific.

Elementul material al infracțiunii constă într-o acțiune sau inacțiune sau din două sau mai multe acțiuni (alternative sau cumulative), sau dintr-o acțiune sau inacțiune alternativă.

Fiecare dintre aceste forme presupune o manifestare distinctă a conduitei ilicite, și pot determina diferențe de pericol social al faptei. Modul în care s-a realizat elementul material poate evidenția dacă fapta, prin natura ei și în condițiile în care a fost săvârșită, era sau nu susceptibilă de a pricinui anumite urmări și eventuale posibilități de prevenire. Pentru cunoașterea elementului material, trebuie să se ia în considerare toate împrejurările care caracterizează acțiunea sau inacțiunea săvârșită care îi dă o fizionomie proprie și un anumit grad de pericol social. Vor fi analizate deci modul de săvârșire, mijloacele sau instrumentele care au servit la săvârșirea faptei, locul și timpul săvârșirii, etc.

Infracțiunile care au în conținutul elementului material, acțiuni sau inacțiuni alternative prezintă semnificație în ce privește pericolul social concret.

De exemplu, delapidarea săvârșită prin însușire poate fi caracterizată printr-un grad mai mare de pericol social decât delapidarea comisă prin folosire, căci însușirea presupune

---

⁴⁹ Vintilă Dongoroz și colaboratorii, op. cit., vol. II , p.134.

⁵⁰ Ștefan Daneș, Vasile Papadopol, op. cit., p. 119.

trecerea obiectului material în stăpânirea efectivă a infractorului, iar folosirea implică, reintroducerea, după utilizare, a bunului sustras în sfera patrimonială a persoanei vătămate.

La infracțiunile de obicei, la infracțiunile continue (permanente sau succesive) ori la infracțiunile continuate, gradul de pericol social concret al faptei va fi determinat și de numărul actelor materiale ori al acțiunilor – inacțiunilor care au realizat împreună elementul material al infracțiunii, sau de durata prelungirii în timp a acțiunii constitutive.

La infracțiunile complexe este posibil ca infracțiunea care intră în compunerea lor, să aibă o formă simplă și o formă calificată și ambele forme să fie absorbite în conținutul infracțiunii complexe.

De exemplu, infracțiunea de tâlhărie, vizează în egală măsură și furtul simplu cât și furtul calificat, în toate modalitățile acestuia. Instanța de judecată, cu prilejul individualizării pedepsei, nu poate face abstracție, în evaluarea gradului de pericol social al faptei, de împrejurarea că furtul a fost sau nu comis în vreuna dintre circumstanțele sale, potrivit legii (furt simplu sau calificat).

În cazul tentativei, aprecierea pericolului social concret se face ținând seama de forma acesteia – imperfectă sau perfectă.

În cazul tentativei imperfecte contează distanța parcursă pe *iter criminis*, respectiv apropierea de momentul când ar fi trebuit să aibă loc producerea rezultatului; în cazul tentativei perfecte se va ține seama că făptuitorul a făcut totul pentru ca executarea să-și producă efectul, a fost dusă până la capăt și că numai datorită unor cauze străine de voința lui rezultatul nu s-a produs.

Gradul de realizare a laturii obiective trebuie conjugat cu cauzele care au determinat întreruperea executării sau neproducerea rezultatului, preexistente sau survenite, acestea din urmă imprimând tentativei un grad de pericol social sporit⁵¹.

---

⁵¹ Ștefan Daneș, Vasile Papadopol, op. cit., p. 124.

Orice infracțiune are și o urmare imediată, adică un rezultat arătat explicit sau implicit în incriminarea legală, reprezentând fie o vătămare materială (o leziune), fie o stare de pericol. Urmarea imediată poate să se înfățișeze ca o urmare materială, fizică (când este vătămat sau pus în pericol obiectul material sau urmare se înfățișează ca o schimbare a situației anterioare) sau se poate înfățișa ca o urmare imediată juridică (când sunt vătămate sau puse în pericol relațiile sociale care formează obiectul juridic). Urmarea juridică există în cazul oricărei infracțiuni, indiferent dacă există sau nu și o urmare materială, fiindcă ceea ce justifică o incriminare este tocmai atingerea pe care fapta săvârșită o aduce unei relații sociale ocrotite de legea penală.

Când se determină pericolul social al faptei, se va ține seama de gravitatea urmărilor materiale, fizice dar și de cele juridice. Se va lua în considerare atât importanța relației sociale, cât și măsura în care acest obiect a fost vătămat. După ce au fost evaluate urmările sociale (juridice), urmează evaluarea urmărilor materiale, fizice produse de faptă, adică lezarea adusă obiectului material sau a stării de pericol care a fost creată în mod ilicit prin săvârșirea faptei. Urmările materiale se răsfrâng în mod indirect asupra gradului de pericol social, urmările juridice determinând în principal gravitatea faptei⁵².

Dimensiunea rezultatului infracțiunii, întinderea și amploarea acestuia prezintă întotdeauna o deosebită semnificație pentru stabilirea gradului de pericol social al faptei și nu poate fi niciodată omis din evaluarea acestuia.

Legătura de cauzalitate este un element constitutiv al oricărei infracțiuni și reprezintă relația de la cauză la efect care trebuie să existe între elementul material (acțiune sau inacțiune) și urmare imediată cerută de lege pentru existența infracțiunii. Elementul material și urmare socialmente periculoasă nu pot fi elemente constitutive ale infracțiunii decât dacă sunt unite printr-o legătură causală. Acțiunea sau inacțiunea trebuie să fie cauza vătămării sau stării de pericol ce s-a produs corespunzător rezultatului prevăzut explicit sau

---

⁵² Vintilă Dongoroz și colaboratorii, vol. II, p. 134.

implicit în norma incriminatoare. Dacă nu există legătură de cauzalitate, nu poate exista latura obiectivă a infracțiunii, aceasta influențând și latura subiectivă a infracțiunii.

Cauzalitatea, ca element al conținutului constitutiv al infracțiunii prezintă grade diferite, după cum este principală sau secundară. Fapta persoanei care a constituit cauza principală a urmării sociale poate atrage o răspundere mai mare decât fapta persoanei care a avut un rol secundar. Când în antecedenta rezultatului se regăsesc mai multe cauze ori condiții cu relevanță penală, măsura participării infractorului la producerea urmării specifice, constituie un element de apreciere a gradului de pericol social⁵³.

Prin urmare, gradul de cauzalitate influențează gradul de pericolozitate socială și pe cale de consecință, măsura răspunderii penale.

Latura subiectivă a infracțiunii reprezintă atitudinea conștiinței și voinței făptuitorului față de acțiunea sau inacțiunea care constituie elementul material al infracțiunii, față de rezultat și față de legătura de cauzalitate dintre acesta.

Din structura laturii subiective face parte totdeauna elementul subiectiv, la care sunt atașate, uneori, una sau mai multe condiții care se numesc cerințe esențiale, și care completează latura subiectivă a infracțiunii⁵⁴. Prezența elementului subiectiv în fapta săvârșită presupune prezența vinovăției în forma cerută de lege pentru existența acelei infracțiuni.

În legislația română, potrivit art. 19 alin.1 C.p., vinovăția îmbracă două forme tipice și anume intenția și culpa. De asemenea, mai există o formă mixtă care se numește praeterintenție.

Intenția are două modalități: intenția directă, când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale și a urmărit producerea lui; intenția indirectă, când făptuitorul prevede rezultatul faptei sale, nu-l urmărește, dar acceptă posibilitatea producerii lui.

---

⁵³ **George Antoniu** - *Raportul de cauzalitate în dreptul penal*, Editura Științifică, București, 1968, p. 260.

⁵⁴ **Vintilă Dongoroz și colaboratorii**, op.cit., vol. III, p. 13.

Culpa, de asemenea, are două modalități și anume: culpa cu prevedere când făptuitorul prevede rezultatul faptei, nu-l acceptă, socotind neîntemeiat că el nu se va produce; culpa simplă când nu se prevede rezultatul faptei deși trebuia și putea să-l prevadă.

Forma de vinovăție cu praeterintenție sau intenție depășită se realizează când făptuitorul, săvârșind cu intenție o faptă prevăzută de legea penală, produce un rezultat mai grav față de cel prevăzut și urmărit sau acceptat, astfel încât intenția inițială a fost depășită.

Formele de vinovăție, sub aspectul influenței lor asupra gradului de pericol social, pot constitui elemente de diferențiere, chiar între infracțiunile de același fel, implicit pot influența, în mod nemijlocit, adaptarea sancțiunilor penale. O infracțiune intenționată prezintă o gravitate mai mare decât o infracțiune din culpă iar aceasta din urmă prezintă o gravitate mai redusă decât o infracțiune praeterintenționată.

Tot astfel, se consideră că intenția directă atribuie faptei o pericolozitate mai mare decât intenția indirectă, deoarece a urmări producerea rezultatului este mai grav decât a-l accepta; de asemenea, se admite că ușurința imprimă faptei un grad sporit de pericol social în raport cu neglijența, căci a prevedea rezultatul și, totuși, a trata cu ușurință posibilitatea producerii lui, este mai grav decât a nu-l prevedea, chiar dacă există obligația și posibilitatea ca el să fie prevăzut⁵⁵.

Așadar, în manifestările lor concrete, formele de vinovăție pot imprima faptei săvârșite un alt grad de pericol social.

Pe lângă modalitatea concretă a formelor de vinovăție, există și alte elemente de ordin subiectiv care pot influența gradul de pericol social al faptei.

După cum se știe, procesele psihice ale vinovăției cuprind elemente intelective, volitive și afective care îi dau faptei o anumită înfățișare⁵⁶.

---

⁵⁵ **George Antoniu** - *Raportul de cauzalitate în procesul penal*, Editura Științifică, București, 1968, p. 193.

⁵⁶ **Ion Oancea** - *Drept penal partea generală*, Editura Didactică și Pedagogică București, 1971, p. 181.

Elementele afective, care caracterizează poziția psihică cu care acționează o persoană, sunt procese psihice reprezentate de mobil și scop. Ele sunt o manifestare a laturii afective a conștiinței și exprimă legătura sentimentală care unește pe subiect cu fapta comisă.

Mobilul este acel impuls psihic care determină o persoană să acționeze; constituie cauza internă a actului de voință. Mobilul uneori poate fi egoist, tinzând la satisfacerea unor interese persoane (materiale sau spirituale), alteori este altruist, generos, când vizează satisfacerea unor nevoi ale altor persoane decât subiectul⁵⁷.

Pot reprezenta mobiluri ale infracțiunii, dorința de a obține pentru sine anumite bunuri sau avantaje, tendința de îmbogățire fără muncă, impulsurile sexuale normale sau aberante, sentimentele de ură, lăcomie, răzbunare, gelozie, invidie, etc.

Scopul, este acel proces psihic care constă în urmărirea realizării unor consecințe anume descrise în norma de încriminare; scopul constituie obiectul acțiunii anticipat, imaginat, de autor. Scopul nu trebuie confundat cu motivul deoarece el aparține momentului finalizării actului, pe când motivul este legat de momentul adoptării hotărârii⁵⁸.

În literatura juridică s-a subliniat că termenul scop are diferite accepțiuni. Astfel, într-o accepțiune strictă, prin scop se înțelege o finalitate care se situează în afara infracțiunii, așa încât, pentru existența intenției calificate, este suficient să se constate că acea finalitate a fost urmărită de către făptuitor, chiar dacă nu s-a realizat. În acest caz, scopul reprezintă o cerință esențială, atașată elementului subiectiv care are forma intenției calificate prin scop.

Într-o accepție mai largă, prin scop se înțelege un rezultat sau o destinație; în aceste cazuri termenul scop trebuie înțeles ca fiind o cerință esențială privind latura obiectivă și deci fără importanță pentru elementul subiectiv⁵⁹.

---

⁵⁷ George Antoniu - *Vinovăția penală*, Editura Academiei Române, București, 1995, p. 197.

⁵⁸ Ibidem, p. 189.

⁵⁹ Vintilă Dongoroz și colaboratorii, op. cit., vol. III, p. 12.

Scopul completează imaginea ansamblului faptei săvârșite, îi dezvăluie semnificația, o arată în adevărata sa lumină; el este acela care îi conferă faptei latura sa dominantă

⁶⁰

Pentru aceste considerente, cunoașterea atât a mobilului cât și al scopului urmărit de făptuitor este foarte utilă pentru stabilirea gradului de pericol social al faptei, a pericolozității infractorului și pentru stabilirea măsurilor de apărare socială cele mai adecvate.

d) Persoana infractorului.

Aceeași pedeapsă nu produce același efect educativ asupra tuturor infractorilor cărora le este aplicată; în cazul unora determină transformări profunde ale conștiinței individuale și respectiv modificări reale și de durată ale comportamentului; în cazul altor persoane, are doar un efect inhibitor temporar, iar în cazul infractorilor recalcitranți, aceeași pedeapsă nu are nici un efect pozitiv. În aceste condiții, pedeapsa trebuie adaptată nu numai în raport de fapta comisă, dar și în raport cu gradul de pericolozitate al infractorului.

Dar, pentru a evalua în mod eficient acest criteriu, trebuie să cunoaștem un complex de date referitoare la starea, situația sau calitatea infractorului, cum ar fi: capacitatea psiho-fizică, micromediul persoanei infractorului cu legăturile sale, antecedentele judiciare și sociale ale acestuia, atitudinea infractorului după săvârșirea infracțiunii, etc.

Starea psiho-fizică a persoanei înseamnă aptitudinea acesteia de a înțelege semnificația antisocială a faptei, de a prevedea rezultatul vătămător sau periculos al acesteia și de a-și manifesta în mod liber voința în săvârșirea elementului material.

Starea de responsabilitate este starea normală a unei persoane; ea se prezumă a exista la orice persoană sănătoasă mintal, dacă nu apar elemente care să facă îndoielnică această prezumție. Starea de iresponsabilitate, adică acea stare biologică și psihică care împiedică persoana să-și dea seama de acțiunile sale și să-și poată dirija actele în raport de

---

⁶⁰ Robert Saleilles , op. cit., p. 217.

cunoașterea împrejurărilor în care acționează, are caracter de excepție și înlătură răspunderea penală⁶¹.

În concepția legii penale române, starea de iresponsabilitate presupune existența alienației mintale sau a altor cauze care influențează capacitatea intelectuală și volitivă a persoanei. Legiuitorul, prin această formulare, a urmărit să cuprindă tulburările psihice patologice (psihozele organice, psihozele endogene, tulburările toxice), tulburările psihice determinate de o insuficientă dezvoltare a funcțiilor psihice (debilitate mintală, idiotenie, infantilism, cretinism), tulburările nepatologice de conștiință determinate de alcool, oboseală, extenuare, stări hipnotice, cum și alte cauze ale tulburărilor psihice (psihopatiile, nevrozele, neuropatiile).

Ceea ce prezintă importanță pentru individualizarea pedepsei sunt acele stări sau cauze care nu înlătură capacitatea de răspundere penală a infractorului, dar determină o relativă inaptitudine psihică a infractorului de a discerne sau de a-și dirija voința.

Alienația mintală poate fi concepută ca un proces cu diferite trepte de intensitate și susceptibil să exercite o influență graduală asupra capacității subiectului de a înțelege și voi. În baza acestei realități, s-a admis posibilitatea unei capacități penale atenuante. În această situație, persoana, deși responsabilă pentru faptele sale, se află totuși, într-o situație specială, deoarece tulburările psihice au afectat numai într-o anumită măsură capacitatea sa. Este vorba despre o persoană responsabilă psihic însă susceptibilă, pentru motivele arătate, de o sancțiune mai redusă⁶².

---

⁶¹ **George Antoniu** - *Vinovăția penală*, Editura Academiei Române, București, 1995, p. 214

⁶² **Vintilă Dongoroz** - *Tratat*, 1939, pag. 388-389; **Vintilă Dongoroz și colaboratorii** - op. cit., vol. I, p. 396; **Roger Merle, Andre Vitu** - *Traite de droit criminel*, Cujas, Paris, 1967, p. 477; **Gaston Stefanie, Georges Levasseur, Bernard Bouloc** - *Droit penal general*, Treizieme Edition, Dalloz, Paris, 1987, p. 410; **R. Garraud** - *Traite theorique et pratique du droit penal francais*, Tome deuxieme, troisieme, edition, Sirey, Paris, 1914, p. 632-635; **Giuseppe Bettiol** - *Diritto penale, parte generale*, ottava edizione, CEDAM, Padova 1973, p. 402-403; **Tullio Padovani** - *Diritto penale*, Giuffre editore, Milano, 1990, p. 237; **Hans Heinrich Jescheck** - *Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil*, Vierte Auflage, Dunker und Humblot, Berlin, 1988, p. 399-400.

Reprezentarea completă asupra persoanei infractorului nu se poate realiza fără cunoașterea mediului în care aceasta s-a format și dezvoltat, precum și a relațiilor sale cu mediul social ambiant. În acest sens, un loc important îl ocupă gradul integrării sociale, sub multiple aspecte: profesională, familială, cultural-obștească, etc.

Integrarea profesională are în vedere în primul rând dacă infractorul este sau nu încadrat în muncă, iar în caz negativ, motivele imputabile sau neimputabile ale neintegrării în muncă. Prezintă interes atât felul activității pe care o desfășoară, nivelul său de pregătire profesională, cum și atitudinea sa față de muncă⁶³.

Integrarea familială presupune stabilirea în cadrul familiei a unor relații corespunzătoare: atitudinea față de ceilalți membri ai familiei⁶⁴; modul în care se îngrijește de întreținerea și educația copiilor⁶⁵; gradul de sinceritate în relațiile familiale; atmosfera creată în cadrul familiei; grija față de patrimoniul dobândit în cadrul familiei, etc. Cadrul familial caracterizat prin brutalitate, agresivitate, alcoolism, corupție, conduce la destrămarea familiei, la abandonarea copiilor și reprezintă indiciu caracterizant negativ pentru persoanele ce provin dintr-un asemenea mediu.

Integrarea cultural obștească, caracterizează pericolozitatea infractorului prin nivelul de pregătire culturală și ideologică, participarea la viața culturală și la acțiunile sociale generale⁶⁶, atitudinea față de îndatoririle sociale, etc.

Antecedentele judiciare și sociale constituie un aspect important în analiza situației personale a infractorului. De aceea, se va verifica dacă infractorul este la prima infracțiune sau a mai săvârșit și alte infracțiuni, intervalul de timp la care au fost săvârșite infracțiunile, natura infracțiunilor comise, dacă au fost executate condamnările anterioare și cum s-a comportat în timpul executării, dacă a fost liberat condiționat,

---

⁶³ Tribunalul Suprem, s.pen., deciziile nr. 422/81, nr. 2474/81, nr. 352/81, nr. 402/81, nepublicate.

⁶⁴ Tribunalul Suprem, s.pen., decizia nr. 2474/81, nepublicată.

⁶⁵ Tribunalul Suprem, s.pen. deciziile nr. 2115/1981, nr. 2721/81, nepublicate.

⁶⁶ Tribunalul Suprem, s.pen., decizia nr. 109/1981, nepublicată.

dacă a beneficiat de amnistie, grațiere sau dacă a fost reabilitat.

Un indiciu important al pericolozității persoanei infractorului îl constituie atitudinea sa după săvârșirea infracțiunii. Cu privire la acest aspect, se va avea în vedere dacă infractorul a încercat să se sustragă de la urmărire, a recunoscut sau a negat săvârșirea faptei, a colaborat sau nu cu organele de urmărire penală, indicând eventualii participanți sau locul unde se aflau lucrurile produse ori dobândite prin săvârșirea infracțiunii; a adoptat o atitudine de regret⁶⁷ sau de indiferență față de infracțiunea săvârșită și față de urmările ei, sau de sfidare, etc.

De asemenea, se va ține seama de comportarea infractorului față de persoana vătămată: dacă a reparat prejudiciul iar în caz negativ dacă a dat asigurări credibile că îl va repara, dacă în situația cauzării unor vătămări corporale, a acordat asistență victimei, încercând să înlăture starea de pericol creată pentru viața și sănătatea acesteia⁶⁸.

De regulă, pentru cunoașterea gradului de pericol social al persoanei făptuitorului, trebuie să se țină seama de toate împrejurările susmenționate privite într-o abordare dialectică.

e) Împrejurările care atenuează sau agravează răspunderea penală.

Acest criteriu, de importanță majoră se referă la o complexitate de împrejurări, adică diferite stări, situații, întâmplări, calități sau alte date ale realității, care, aflându-se în afara conținutului infracțiunii, dar fiind în legătură fie cu fapta săvârșită, fie cu persoana infractorului, reduc sau sporesc gradul de pericol social al acestora determinând atenuarea pedepsei sub minimul special sau agravarea pedepsei cu posibilitatea depășirii maximului special⁶⁹.

Nu intră în sfera acestui criteriu, împrejurările (stări, situații, întâmplări, etc.), care deși sunt extrinseci conținutului

---

⁶⁷ C.Ap. București, Secția II-a penală, decizia nr. 906/1997, în RRD nr. 4/1998, p. 148.

⁶⁸ TS, s.pen., dec.nr. 2307/1981, nepublicată.

⁶⁹ **Costică Bulai** - *Manual de drept penal, partea generală*, Editura All, București, 1997, p. 364.

infracțiunii și sunt legate fie de faptă, fie de făptuitor, influențează pericolul social al faptei și periculozitatea infractorului într-o măsură insuficientă pentru a se putea determina stabilirea pedepsei sub minimul special sau peste maximul special; cu alte cuvinte, prevederea legală se referă numai la acele împrejurări pe care legea penală le numește „*circumstanțe atenuante*” și „*circumstanțe agravante*”.

Împrejurările care după cum s-a menționat, influențează gradul de pericol social în mod insuficient, în limitele pericolului social abstract, urmează a fi valorificate cu prilejul aplicării criteriilor referitoare la gradul de pericol social al faptei săvârșite și persoana infractorului.

În al doilea rând, acest criteriu nu privește acele stări, situații, calități, etc., pe care legiuitorul le-a inclus în conținutul infracțiunii, ca elemente ale conținutului agravat sau calificat al acesteia. În aceste cazuri nu este vorba despre circumstanțe propriu-zise, care au un caracter accidental și au semnificație variabilă în fiecare caz în parte, ci despre elemente circumstanțiale care au fost ridicate de legiuitor la rangul de elemente ale infracțiunii, fiind incluse în conținutul acesteia⁷⁰.

De exemplu, împrejurarea consecințelor deosebit de grave la infracțiunea de delapidare, este folosită de legiuitor pentru a caracteriza varianta agravată a acestei infracțiuni; săvârșirea faptei de furt pe timpul nopții sau în timpul unei calamități, sunt împrejurări folosite de legiuitor pentru caracterizarea infracțiunii de furt calificat; săvârșirea omorului asupra soțului, asupra unei rude apropiate sau asupra unei femei gravide, constituie împrejurări folosite de legiuitor pentru caracterizarea infracțiunii de omor calificat, etc. În toate aceste cazuri, nu avem circumstanțe ci elemente circumstanțiale care servesc la calificarea infracțiunii și nu la stabilirea și aplicarea pedepsei pentru această infracțiune.

Împrejurările care atenuază sau agravează răspunderea penală, respectiv circumstanțele atenuante și agravante, reprezintă criteriul cel mai important de individualizare a pedepsei, întrucât este singurul criteriu care

---

⁷⁰ Ștefan Daneș, Vasile Papadopol, op.cit., p. 150.

determină o modificare a răspunderii penale, în sensul reducerii sau sporirii ei dincolo de limitele speciale prevăzute în textul incriminator și sancționator.

5. Pe lângă criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute în art. 72 alin. 1 C.p., există și **criterii speciale** pe care legea le prevede pentru anumite situații speciale de stabilire și aplicare a pedepsei, după cum urmează:

a) Stabilirea pedepsei în caz de participație. Art. 27 C.p. prevede că instigatorul și complicele la o faptă prevăzută de legea penală săvârșită cu intenție se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru autor. La stabilirea pedepsei se ține seama de contribuția fiecăruia la săvârșirea infracțiunii, precum și de dispozițiile art. 72 C.p.;

b) Stabilirea amenzii. Potrivit art. 63 alin. 5 C.p., amenda se stabilește ținându-se seama de dispozițiile art. 72 C.p., fără a-l pune însă pe infractor în situația de a nu-și putea îndeplini îndatoririle privitoare la întreținerea, creșterea, învățătura și pregătirea profesională a persoanelor față de care acesta are obligații legale;

c) Aplicarea suspendării condiționate a exercitării pedepsei sau a suspendării executării pedepsei sub supraveghere. Aceste măsuri de individualizare judiciară, reglementate de la articolul 81 – 86⁶ C.p., constau în suspendarea de către instanța de judecată, prin însăși hotărârea de condamnare la pedeapsa amenzii sau la pedeapsa închisorii, a executării pedepsei aplicate, pe un termen de încercare în care condamnatul are obligația de bună purtare și de a se abține de la săvârșirea, din nou a unei alte infracțiuni;

d) Executarea pedepsei la locul de muncă. Instituția executării pedepsei prin muncă, reglementată prin articolul 86⁷ – 86¹¹ C.p., este de asemenea, un mijloc de individualizare judiciară a executării pedepsei la îndemâna instanței de judecată;

e) Înlocuirea pedepsei amenzii cu închisoarea. Conform art. 63¹ C.p., dacă cel condamnat se sustrage cu rea credință de la executarea amenzii, instanța poate înlocui această pedeapsă cu pedeapsa închisorii în limitele prevăzute pentru infracțiunea săvârșită, ținând seama de partea din amendă care a fost achitată. Prin decizia nr. L din 04.06.2007,

Înalta Curte de Casație și Justiție, admitând recursul în interesul legii declarat de Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a hotărât că, în cazul înlocuirii amenzii cu pedeapsa închisorii, pedeapsa ce se stabilește de instanță nu poate fi decât cu executare efectivă;

f) Executarea pedepsei într-o unitate militară. Este reglementată prin art. 62 C.p. și reprezintă o modalitate specifică de executare a pedepsei închisorii de scurtă durată aplicată militarilor în termen;

g) Tratamentul minorilor. Potrivit art. 100 alin. 1 C.p., față de minorul care răspunde penal, se poate lua o măsură educativă ori i se poate aplica o pedeapsă. La alegerea sancțiunii se ține seama de gradul de pericol social al faptei săvârșite, de starea fizică, de dezvoltarea intelectuală și morală, de comportarea lui, de condițiile în care a fost crescut și în care a trăit și de alte elemente de natură să caracterizeze persoana minorului.

În toate cazurile în care se întâlnesc astfel de criterii speciale, acestea se aplică cu prioritate, iar în completare se aplică criteriile generale prevăzute de art. 72 C.p.⁷¹.

---

⁷¹ Costică Bulai, op.cit., p. 362.

**SUSPENDAREA EXECUTĂRII PEDEPSEI SUB
SUPRAVEGHERE SAU CONTROL ÎN CAUZELE
PENALE CU INCULPAȚI MINORI**

Dumitra Vulcănescu
Procuror la
Parchetul de pe lângă
Judecătoria Caracal și
Asănică Andra Monica
Judecător la
Judecătoria Slatina

Consequently, the provisions of the Criminal Code with respect to the punitive treatment which applies to underage offenders must be harmonized with the normative amendments currently in force and, as such, although the legal grounds for the suspension of the sentence and release under supervision are different for underage and adult offenders, it was decided that, in order to attain a constant legal practice and unitary criminal policy, the supervision activity should become the exclusive responsibility of the probation services functioning within the courts of law.

Minoritatea persoanelor care comit infracțiuni a fost avută în vedere de legiuitor în Codul penal atât la stabilirea limitei de vârstă pentru antrenarea răspunderii penale, cât și la alegerea paletei sancțiunilor penale ce pot fi aplicate acestora.

Titlul V, art. 99 – 110¹ din C.p. cuprind exclusiv dispoziții referitoare la minoritate. Personalitatea în formare a făptuitorilor minori, a constituit motivul unor astfel de reglementări, dezvoltarea psiho-somatică a acestora putând fi influențată direct de o serie de factori ce țin de mediul familial,

instituțional, instructiv-educativ, dar și de modul de aplicare al legilor penale¹.

Pe de altă parte, minorilor care săvârșesc fapte penale în fiecare cauză penală le sunt aplicabile dispozițiile legale sus arătate coroborate cu prevederile penale cu caracter general referitoare la individualizarea sancțiunilor penale art. 72 și art. 100 C.p. Răspunderea penală este personală și în situația orientării spre aplicarea unei pedepse, aceasta trebuie să-și îndeplinească scopul coercitiv și preventiv.

Potrivit art. 100 alin. 1 C.p., față de minorul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă, ori se poate aplica o pedeapsă. Aceasta din urmă se aplică nu mai dacă măsura educativă nu este suficientă pentru îndreptarea minorului – art. 100 alin. 2 C.p.

Am făcut această scurtă introducere pentru a evidenția în cele ce urmează practica judiciară neuniformă cu privire la aplicarea **instituției juridice a suspendării sub supraveghere sau sub control – art. 110¹ C.p.**, și totodată, pentru a delimita deosebirea existentă între dispozițiile art. 110¹ C.p. și cele ale art. 86¹ C.p. privitoare la suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.

În concret, Î.C.C.J – Secția penală prin decizia nr. 5266/6.11.2007, a soluționat o astfel de problemă, motivând într-o anumită măsură deosebirea avută de legiuitor între cele două instituții juridice sus-arătate. Prin această hotărâre s-a admis recursul procurorului și s-a casat sentința penală nr. 105/S/21.12.2008 pronunțată de Tribunalul pentru minori și familie Brașov, precum și decizia nr. 90/AP/16.05.2007 a Curții de apel Brașov – Secția penală

și pentru cauze cu minori (sesizarea instanței având loc anterior publicării Legii nr. 356/07.08.2006, act normativ care modifică art. 27 C.p.p., ce reglementează competența după materie).

Inculpații minori S.L. și N.L. au fost condamnați inițial la fond în baza art. 211 alin. 1, alin. 2 lit. b și c și alin. 2²

---

¹ **Constantin Mitrache, Cristian Mitrache** - *Drept penal român – parte generală*, Ed. Universul juridic, București, 2007, p.366

lit. a C.p. cu aplicarea art. 99 și următoarele C.p., raportat la art. 74 alin. 1 lit. c și art. 76 alin. 1 lit. d C.p. la două pedepse a câte 2 ani și 6 luni închisoare și respectiv a 3 ani închisoare, pentru săvârșirea a două infracțiuni de tâlhărie, inculpații fiind trimis în judecată, pentru două fapte distincte de tâlhărie, reținându-se și dispozițiile art. 33 lit. a și art. 34 C.p.

În urma contopirii juridice, fiecare inculpat a fost obligat să execute 2 ani și 6 luni închisoare, primul, și respectiv 3 ani și 6 luni închisoare cel din urmă inculpat.

Instanța de fond a dispus suspendarea condiționată a pedepselor conform art. 110 C.p., adăugându-se termenele de încercare de 1 an primului inculpat și respectiv 2 ani celui alt, iar potrivit art. 110¹ C.p., inculpații fiind obligați ca pe întreaga durată, să respecte măsurile de supraveghere prev. de art. 86³ alin. 1 C.p. (să se prezinte periodic în fața Serviciului de probațiune de pe lângă tribunal etc.).

Curtea de Apel Brașov – Secția penală și pentru cauze cu minori a admis apelul procurorului și a desființat sentința penală nr. 105/S/21.12.2006 a primei instanțe, modificând printre altele și modalitatea de executare a pedepselor aplicate celor doi inculpați minori, ca de altfel și durata termenului de încercare.

Astfel, instanța de control judiciar a făcut aplicarea dispozițiilor art. 86¹ C.p., și totodată potrivit art. 86/3 alin. 1 și 3 C.p., i-a obligat pe cei doi inculpați să se prezinte periodic la serviciul de probațiune de pe lângă Tribunalul Brașov, la datele fixate, pedepsele rezultante aplicate fiecărui inculpat fiind de câte 2 ani și 6 luni și respectiv 3 ani închisoare, pedepse la care s-au adăugat termenele de încercare de câte 2 ani fiecărui inculpat.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs procurorul, cu motivarea că pedepsele aplicate fiecărui inculpat sunt nelegale și în alte limite de cât cele prevăzute de lege, în situația dispunerii suspendării executării acestora sub supraveghere.

O practică judiciară constantă, în sensul hotărârii pronunțate de Curtea de Apel Brașov, o întâlnim și la nivelul Judecătoriei Caracal. Exemplificăm în acest sens sentința penală nr. 412/29.10.2007, prin care inculpatului minor M.C a

fost condamnat la o pedeapsă rezultantă de 2 ani și 6 luni închisoare, pentru un concurs de infracțiuni, prev. de art. 208 alin. 1 – 209 alin. 1 C.p., combinat cu art. 99 și art. 33 lit. a C.p. Totodată, inculpatului minor M.C i-au fost aplicate dispozițiile art. 86¹ C.p. privitoare la suspendarea sub supraveghere, obligându-l, să se prezinte la datele fixate în fața Serviciului de probațiune de pe lângă Tribunalul Olt.

I.C.C.J., Secția penală, fiind investită cu soluționarea recursului declarat de procuror împotriva deciziei penale nr. 90/16.05.2007 a Curții de Apel Brașov a făcut interpretarea dispozițiilor art.86/1 C.p. și următoarele, ca fiind dispoziții legale aplicabile exclusiv infractorilor majori și reprezentând o modalitate de executare neprivativă a pedepsei, alături de suspendarea executării pedepsei așa cum prevăd dispozițiile art. 81 C.p.

Total diferite sunt reglementările prevăzute de art. 110/1 C.p., aplicabile exclusiv inculpaților minori, prevederi legale care dau posibilitatea ca odată cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, numai instanța să poată dispune încredințarea minorului unei persoane sau instituții, stabilindu-se două categorii de obligații: până la împlinirea vârstei de 18 ani și după împlinirea acestei vârste.

În susținerea ideii de neaplicare a dispozițiilor art. 86¹ C.p., inculpaților minori sunt mai multe argumente ce pot fi grupate și explicate atât prin prisma Codului penal actual, cât și a modificării unor acte normative, recent apărute și inexistente la data când a fost pronunțată decizia de speță a I.C.C.J, astfel:

1. Motive ce țin propriu-zis de textul legal, art. 110¹ C.p., având titulatură diferită de cea a art. 86¹ C.p.

2. Articolul 110/1 alin. 1 Teza ultimă C.p. face trimitere la art. 86/3 C.p. numai sub aspectul enumerării măsurilor și obligațiilor de supraveghere, pe când alin.2 a aceluiași articol nu mai trimite la prevederile art. 86¹ C.p.

3. Locul de situare în Codul penal a reglementărilor referitoare la tratamentul juridic al minorului. Aceste dispoziții legale se regăsesc reglementate separat în Titlul V. Rațiunea legiuitorului pentru o reglementare separată a sancțiunilor

penale aplicabile minorilor, apreciem că este explicată pe larg în art. 100 C.p., al cărui conținut este diferit de cel art. 72 C.p.

În prim plan legiuitorul a avut în vedere la tratamentul juridic al minor alegerea celui tip de sancțiune, individualizat în așa fel încât să asigure dezvoltarea fizică intelectuală și morală a inculpatului minor.

4. Diferențierea subiecților chemați să exercite supravegherea inculpaților minori.

Art. 110¹ C.p. distinge în mod expres două perioade ale supravegherii inculpatului minor căruia i s-a aplicat această instituție juridică:

- Până la împlinirea vârstei de 18 ani, situație în care supravegherea se exercită de către o persoană sau instituție din cele arătate în art. 103 C.p. (părinți, înfiator, tutore, alte rude apropiate, persoană de încredere ori unei instituții legal însărcinată cu supravegherea minorilor. Noțiunea de „instituție legal însărcinată” apreciem că se referă la școală sau unități din subordinea Autorității naționale pentru protecția dreptului copilului – a se vedea Legea nr. 272/2004.

- După împlinirea vârstei de 18 ani, inculpaților minori le sunt aplicabile dispozițiile de supraveghere conform art. 86/3 C.p., când operează obligația de a se prezenta în fața Serviciului de probațiune de pe lângă tribunalul de la domiciliul său.

O problemă se ridică însă în prezent ca urmare a modificărilor aduse prin O.U.G. nr. 78/23.06.2008 publicată în M.Of. nr. 465 din aceeași dată, O.G. nr. 92/29.08.2000, privind organizarea și funcționarea serviciilor de reintegrare socială a infractorilor și de supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate.

Din cuprinsul expunerii de motive a O.U.G. nr. 78/2008 rezultă că urmărește concentrarea activității de supraveghere a inculpaților minori, prin acordarea de competență exclusivă serviciilor de probațiune, cu motivarea că o astfel de competență ar avea o eficiență deosebită, fiind exercitată de către consilieri anume desemnați, supraveghere exercitată în limitele unor repere impuse de programe internaționale - programul MATRA, acțiuni pentru care s-au investit fonduri, s-a instruit personal în acest sens. Se arată în

continuare în cuprinsul expunerii de motive că a proceda în sens contrar adică a lăsa supravegherea minorului la latitudinea altor persoane sau instituții echivalează practic a lăsa fără obiect segmentul de activitate al serviciilor de probațiune la care s-a făcut referire mai sus. Se explică totodată că, astfel de măsuri sunt de natură a crea o unitate de abordare activității de supraveghere concrete a minorilor.

Aceste modificări se presupune că implicit fac inaplicabile dispozițiile art. 110¹, întrucât cu privire la art. 103 alin. 3 lit. c C.p., se face referire expresă în susmenționata ordonanță.

În consecință, prevederile Codului penal în materia tratamentului sancționator aplicabil inculpaților minori trebuie armonizate cu modificările normative în vigoare în prezent și ca atare deși temeiurile juridice de suspendare sub supraveghere sunt diferite pentru inculpații minori în raport cu cei majori, se apreciază că pentru o practică judiciară constantă și o politică penală unitară, activitatea de supraveghere să fie lăsată exclusiv la îndemâna serviciilor de probațiune ce funcționează în cadrul tribunalelor.

Preferabil era ca OUG nr. 78/2008 să facă referire și la dispozițiile art. 110/1 C.p. pentru a evita interpretările *per a contrario*.

Într-adevăr la momentul pronunțării deciziei de speță a Înaltei Curții de Casație și Justiție nu erau publicate modificările legislative de mai sus, astfel că soluțiile Curții de Apel Brașov și ale Judecătoriei Caracal apar ca discutabile, raportându-ne la momentul pronunțării lor, din punct de vedere al aplicării art. 86/1 C.p., inculpaților minori.

**PUNCTE DE VEDERE PRIVIND ÎNLOCUIREA
PEDEPSEI AMENZII CU PEDEAPSA ÎNCHISORII**

Cristina Diana Zuh

Prim procuror și

Cojocariu Adrian

Procuror

Parchetul de pe lângă

Judecătoria Sănnicolau Mare

According to the provisions of Article 425, paragraph 1 of the Criminal Procedure Code, the person convicted to pay a fine has the obligation to provide the court of enforcement with the receipt attesting to the full payment of the fine within 3 months of the court's final decision. If the convicted person willfully fails to pay the fine, the court may replace this punishment with a prison punishment within the limits established for the offence that has been committed, while taking into account the part of the fine which has been paid. (art. 63¹ of the Criminal Procedure Code).

Analizarea dispozițiilor art. 63¹ C.p. ale art. 425 și art. 449¹ C.p.p. ne-a prilejuit o interesantă incursiune pragmatică în sfera de aplicabilitate a instituției înlocuirii amenzii penale cu închisoarea.

Potrivit prevederilor art. 425 alin. 1 C.p.p. persoana condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recipisa de plată integrală a amenzii la instanța de executare, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii. Dacă cel condamnat se sustrage cu rea-credință de la executarea amenzii, instanța poate înlocui această pedeapsă cu pedeapsa închisorii în limitele prevăzute pentru infracțiunea săvârșită ținând seama de partea din amendă care a fost achitată (art. 63¹ C.p.p.).

Dacă cel în cauză, în termenul de 3 luni se află în imposibilitate de-a plăti amenda se poate adresa instanței de executare pentru a dispune „...eșalonarea plății amenzii, pe cel mult 2 ani în rate lunare” (art. 425 alin. 2 C.p.p.).

Dacă, în același termen de 3 luni cel în cauză nu achită amenda și nici nu solicită eșalonarea sau deși a solicitat-o nu a achitat o singură rată, instanța de executare comunică „un extras de pe acea parte din dispozitiv care privește plata amenzii organelor competente, în vederea executării amenzii potrivit dispozițiilor legale privind executarea silită a creanțelor fiscale...” (art. 425 alin. 3 C.p.p.). În același context, art. 7 alin. 1 din Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal stipulează că „executarea pedepsei amenzii...se face potrivit dispozițiilor privind executarea silită a creanțelor bugetare și cu procedura prevăzută de aceste dispoziții”.

Dacă pe parcursul executării silite declanșate de către organele fiscale cel în cauză desfășoară activități frauduloase, prin care împiedică executarea silită a acestei sancțiuni ce se realizează prin urmărirea salariului, pensiei sau altor venituri din muncă ori a bunurilor atunci¹, „...organul care, potrivit legii, execută amenda...” va sesiza instanța de judecată pentru a se pronunța asupra înlocuirii pedepsei amenzii...” (art. 449¹ alin. 2 C.p.p.).

Considerăm că, ajuns într-o atare situație, cel în cauză nu va mai putea formula în fața instanței de executare o cerere de eșalonare a plății amenzii, termenul de 3 luni fiind unul de decădere. Altfel spus, organele fiscale vor fi angrenate în recuperarea amenzii de la cel în cauză doar în situația în care aceasta nu a plătit-o în termenul de 3 luni sau dacă, fiindu-i aprobată eșalonarea pe cel mult 2 ani în rate lunare, nu a plătit o singură rată.

În măsura în care, sesizată fiind pentru înlocuirea pedepsei amenzii cu închisoarea, instanța de executare va

---

¹ Curtea Supremă de Justiție, Secția penală, decizia penală nr. 2513/18.11.2003-nepublicată, în Lex 2000;

constata, pe bază de probe că executarea amenzii nu se datorează pretensei rele-credințe a condamnatului, va putea să respingă sesizarea ce i-a fost adresată menținând activă executarea silită. În această idee, suntem de părere că instanța de executare nu va mai putea accepta o cerere a condamnatului de eșalonare a plății amenzii, pentru că vorbim de momente diferite ale procedurii de punere în executare a amenzii penale. Primul, fiind cel circumscris termenului de 3 luni în care amenda poate fi achitată sau condamnatul poate cere eșalonarea și cel de-al doilea în care, nefiind realizate primele se apelează la organele fiscale pentru executare silită.

Este nefiresc ca în condițiile în care s-a ajuns la sesizarea instanței de judecată cu o cerere de înlocuire a amenzii cu închisoarea datorită sustragerii condamnatului de la plata acesteia să se procedeze la o eșalonare a plății amenzii.

Din economia dispozițiilor legale pe care le analizăm se poate observa că instanța de executare nu poate face mai mult decât ceea ce legea îi permite, adică, doar să înlocuiască această pedeapsă cu pedeapsa închisorii în limitele prevăzute pentru infracțiunea săvârșită și, ținând seama de partea din amendă care a fost achitată, să stabilească cuantumul acesteia². Dacă însă, la soluționarea cauzei în fond, dând eficiență circumstanțelor atenuante instanța a procedat la condamnarea celui în cauză la pedeapsa amenzii, evident că aceasta nu va mai putea fi înlocuită cu închisoarea în temeiul dispozițiilor art. 63¹ din C.p.³.

Dacă pe parcursul judecării sesizării de înlocuire a amenzii cu închisoarea, condamnatul achită integral amenda, cererea va fi respinsă ca fiind lipsită de obiect.

O altă chestiune asupra căreia dorim a exprima un punct de vedere este aceea a sesizării din oficiu a instanței de executare (art. 449¹ alin. 2 C.p.p.). De principiu, instanțele judecătorești sunt sesizate, ele neputându-se sesiza din oficiu, legiuitorul neasimilându-le organelor de urmărire penală sau altor organe de constatare. Cel mult, instanțele judecătorești

---

² Notă la decizia penală nr. 56/1981 a Tribunalului județean Tiniș, în Revista Română de Drept nr. 12/1981, pag. 109;

³ Tribunalul Suprem, Decizia de îndrumare nr. 9/1973, în Revista Română de Drept nr. 2/1974, pag. 125;

pot pune în discuție chestiuni de care depind soluționarea cauzelor cu care au fost investite sau să constate infracțiunile de audiență (art. 299 alin. 1 C.p.p.).

În actuala configurație a dispozițiilor legale în materia înlocuirii amenzii cu închisoarea, considerăm că o atare sesizare este lipsită de aplicabilitate practică.

Analizând dispozițiile art. 425 alin. 3 C.p.p. putem observa că legiuitorul nu a lăsat la latitudinea instanței de executare în a declanșa din oficiu procedura de înlocuire a amenzii cu închisoarea, ea fiind obligată, în situația în care în cele 3 luni condamnatul nu a achitat amenda sau, deși a beneficiat de o eşalonare, nu a achitat o rată a amenzii să *comunică* un extras de pe dispozitiv organelor ce execută amenda în vederea executării silite. Pentru a se putea sesiza din oficiu și a proceda la înlocuirea amenzii cu închisoarea, *de lege ferenda* textul amintit ar fi trebuit să aibă următoarea formulare: „*În caz de neîndeplinire a obligației în termenul arătat la alin. 1 sau de neplată a unei rate, instanța de executare poate proceda la înlocuirea amenzii cu închisoarea sau comunică un extras...*”(s.n.). Faptul că Biroul de executări penale, judecătorul delegat cu executarea este sesizat de către executorii fiscali - care sunt obligați la aceasta în temeiul dispozițiilor art. 7 alin. 2 din Legea nr. 275/2006 - și la rândul său întocmește cererea de înlocuire către instanța de executare nu înseamnă că aceasta s-ar fi sesizat din oficiu.

Pentru motivele expuse, conchidem că instanțele judecătorești nu se pot sesiza din oficiu și nici nu sunt abilitate a dispune eşalonarea plății amenzii după ce au fost investite cu o cerere de înlocuire a pedepsei amenzii cu cea a închisorii.

**NATURA JURIDICĂ A HOTĂRÂRILOR
PRONUŢATE DE COMISIA PENTRU ACORDAREA
DE COMPENSAŢII FINANCIARE VICTIMELOR
INFRAŢIUNILOR**

Ion Retca

Procuror şef secţie judiciară
Parchetul de pe lângă
Curtea de Apel Timişoara

The rulings given by the Committee responsible
for awarding compensation to crime victims are judicial
rulings of a civil nature.

Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecţiei victimelor infracţiunilor¹, intrată în vigoare la data de 1 ianuarie 2005, reglementează unele măsuri de informare a victimelor infracţiunilor cu privire la drepturile acestora, precum şi de consiliere psihologică, asistenţă juridică gratuită şi compensaţie financiară de către stat a victimelor unor infracţiuni.

Din observarea jurisprudenţei acumulate la tribunalele din circumscripţia Curţii de Apel Timişoara în materia soluţionării cererilor de compensaţie financiară sau a cererilor privind acordarea unui avans din compensaţia financiară se constată că, soluţionându-se astfel de cereri, comisiile pentru acordarea de compensaţii financiare victimelor infracţiunilor constituite în tribunalele sesizate, au pronunţat fie hotărâri penale², fie hotărâri civile³.

Se pune problema modului corect de a se proceda.

Considerăm, cu fermitate, că hotărârile pronunţate de Comisia pentru acordarea de compensaţii financiare victimelor infracţiunilor trebuie să fie hotărâri civile.

---

¹ Publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 505 din 04 iunie 2004.

² Sentinţele penale nr. 5/CCF/2 noiembrie 2005 şi nr. 6/CCF/5 decembrie 2005 ale Comisiei din Tribunalul Timiş, nepublicate.

³ Sentinţa civilă nr. 12/CCF/7 noiembrie 2005 a Comisiei din Tribunalul Arad, nepublicată.

Numai o instanță penală are competența de a dispune dacă acțiunea civilă este alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, fie prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă potrivit art. 14 alin. 2 din Codul de procedură penală, fie prin exercitarea din oficiu a acțiunii civile în cazurile prevăzute în art. 17 alin. 1 din același cod, iar instanța penală este sesizată atât cu soluționarea acțiunii penale, cât și cu soluționarea acțiunii civile, rezolvarea acțiunii civile de către instanța penală fiind strâns legată de rezolvarea acțiunii penale, așa cum rezultă și din prevederile art. 346 C.p.p.

Or, evident, nu aceasta este situația cererilor întemeiate pe dispozițiile Cap. 5 (*Acordarea de către stat a compensațiilor financiare victimelor unor infracțiuni*), astfel încât, soluționând o astfel de cerere, Comisia din tribunal pronunță o hotărâre civilă.

Împrejurarea că acordarea de către stat a compensațiilor financiare se face în favoarea victimelor unor infracțiuni ai căror autori sunt pasibili de tragere la răspundere penală, nu justifică pronunțarea de hotărâri penale. Cererile întemeiate pe dispozițiile Cap. 5 din Legea nr. 211/2004 au trăsăturile specifice acțiunilor civile în justiție. Victimelor unor categorii de infracțiuni acționează în virtutea unui drept recunoscut de lege, pentru realizarea căruia calea justiției este obligatorie. Aceste cereri sunt acțiuni personale și acțiuni principale potrivit dreptului procesual civil.

Potrivit art. 31 alin. 6 din Legea nr. 211/2004, hotărârea prin care s-a soluționat cererea de compensație financiară sau cererea privind acordarea unui avans din aceasta poate fi atacată cu recurs la curtea de apel, în termen de 15 zile de la comunicare, acest termen fiind identic cu termenul general de recurs prevăzut de art. 301 din C.p.civ. Art. 385³ C.p.p. prevede că termenul de declarare a recursului este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel. Așadar, și din modul de reglementare a termenului de recurs, rezultă că hotărârile pronunțate în baza prevederilor Cap. 5 din Legea nr. 211/2004 sunt hotărâri judecătorești de natură civilă.

VINOVĂȚIA CA ELEMENT AL INFRAȚIUNII ȘI CONDIȚIE A RĂSPUNDERII PENALE

Maria Colțan

Prim procuror
Parchetul de pe lângă
Judecătoria Caransebeș

The criminal liability based on guilt tends to transform into a fundamental principle of criminal law in all the states of the European Union.

Potrivit prevederilor codului penal „*Vinovăția există când fapta care prezintă pericol social este săvârșită cu intenție sau din culpă*”.

Așa cum în mod concret s-a arătat în literatura juridică de specialitate¹, dreptul penal român se fundamentează pe principiul răspunderii subiective, nefiind suficient să se constate o încălcare în sens material al unei dispoziții penale respectiv comiterea unei infrațiuni, ci trebuie constatat că persoana în cauză a avut reprezentarea faptei sale și ar fi putut avea o conduită conformă cerințelor legale, pentru a se angaja răspunderea penală.

Așadar, un act, o activitate, o manifestare, pentru a fi faptă relevantă pentru legea penală, nu este suficient să fi fost material săvârșită de un om, ci trebuie să poată fi atribuită acestuia respectiv să fie a lui sau să fie voită de el². Legătura unui act de autorul material al acesteia este reprezentată de voința acestuia, care nu va fi privită ca producătoare de consecințe penale decât atunci când s-a manifestat liber iar manifestarea liberă nu este posibilă fără o manifestare de conștiință.

Pe cale de consecință, în conștiință apare ideea de a se comite o faptă și tot în conștiință apare manifestarea urmărilor

¹ F. Streteanu – „Drept penal. Partea generală”, vol. I, Ed. Rosetti, București 2003, p.294.

² V. Dongoroz, S.Kahane, I.Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Stănoiu – „Explicații teoretice ale Codului penal român”, vol. I, Ed. Academiei, București, 1969, p.106

ei. Conștiința deliberează asupra săvârșirii faptei și asupra tuturor motivelor care pot determina luarea unei hotărâri și tot aceasta decide dacă fapta urmează să fie săvârșită³.

Pentru existența vinovăției este necesar ca voința să se poată exprima în mod liber dat fiind faptul că, în cazul în care voința nu a fost liberă, persoana acționând sub imperiul unei constrângeri, nu există vinovăție, fapta aparținând doar fizic făptuitorului, ea neputându-i fi imputată din punct de vedere psihic.

Aspectul caracteristic al laturii subiective este determinat de legătura de interdependență între factorul de conștiință și factorul de voință, dat fiind faptul că voința condusă de conștiință mobilizează și dinamizează energiile necesare în vederea și pentru punerea în executare a hotărârii luate.

În literatura juridică de specialitate s-a arătat⁴ că voința este a facultatea psihică prin care sunt mobilizate și orientate conștient energiile fizice ale omului în vederea îndeplinirii actului de conduită exterioară, iar conștiința este facultatea psihică în care persoana devine conștientă de dorințele sau trebuințele sale, de modul în care acestea ar putea fi satisfăcute, de mijloacele necesare, de acțiunea sau inacțiunea pe care ar urma să o îndeplinească în acest scop.

Într-o încercare de definire a vinovăției penale⁵ s-a arătat că aceasta constă în atitudinea psihică a persoanei care, săvârșind cu voință neconstrânsă o faptă ce prezintă pericol social, prevăzută de legea penală, a avut, în momentul executării, reprezentarea faptei și a urmărilor socialmente periculoase ale acesteia sau, deși nu a avut o astfel de reprezentare, a avut posibilitatea reală a acestei reprezentări.

Așadar, știința dreptului penal limitează vinovăția la acele procese psihice ale subiectului care trezesc ideea infracțională, impulsionează la acțiune, dirijează și controlează însăși activitatea fizică. În conținutul vinovăției, indiferent sub ce formă s-ar concretiza se concentrează o totalitate de procese

---

³ V.Paşca – op.cit., vol I, p.227

⁴ C.Bulai – op. cit., vol.I, p.117

⁵ Idem, p.118

intelective, volitive și motivaționale, într-o continuă și variată legătură de condiționare și influențare reciprocă⁶.

Considerăm că în mod întemeiat poate fi ridicată problema dacă principiul răspunderii penale bazate pe vinovăție – *nullum crimen sine culpa, nulla poena sine culpa* – este un veritabil principiu de drept intern sau european.

Deși un asemenea principiu nu este în mod expres prevăzut de legislația noastră sau de cea comunitară, nu trebuie pierdut în vedere faptul că în aceste legislații este consacrată regula prezumției de nevinovăție, texte care printr-o interpretare *per a contrario*, ne conduc la ideea consacării principiului răspunderii penale bazate pe vinovăție.

Așa cum s-a arătat⁷, existența unui stat, a unei societăți în general este condiționată, prin altele, de instituirea unor principii, norme și reguli, a unui cadru instituționalizat care să asigure funcționarea tuturor mecanismelor pe baza cărora orice individ vinovat de încălcarea legii să poată fi tras la răspundere.

Prezumția de nevinovăție a apărut pe fondul convulsiilor, disputelor și controverselor privind drepturile și libertățile persoanei, în paralel cu o ripostă generală împotriva regimului fascist după cel de-al doilea război mondial. Acest principiu, alături de alte dispoziții deosebit de importante privind drepturile și libertățile persoanei, au fost consacrate în documente speciale emanând de la organisme cu caracter internațional, pentru ca apoi fiecare țară, prin aderare și semnare, să le recunoască și să le consacre în propriile legislații.

Prin adoptarea principiului prezumției de nevinovăție în rândul principiilor de bază ale dreptului penal, se dă acestuia un conținut civilizată și se continuă procesul de adâncire a eventualelor abuzuri ale organelor judiciare,

---

⁶ I. Mircea – „Vinovăția în dreptul penal român”, Ed. Lumina Lex, București, 1998, p.38

⁷ Gh. Șuhan – „Prezumția de nevinovăție – principiul de bază al procesului penal, care garantează libertatea persoanei”, în Buletin Documentar, nr. 2/2003 al PNA/DNA –

http://www.pna.ro/text_doctrina.jsp?id=39

obligându-le pe acestea să tragă la răspundere numai pe cei vinovați de săvârșirea unei infracțiuni.

În aceste condiții, prezumția de nevinovăție reprezintă o garanție pentru orice persoană că în lipsa probelor de vinovăție nu va fi trasă la răspundere penală.

Prevederile alin. 11 al art. 23 din Constituția României, potrivit cărora până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată, sunt completate de dispozițiile cuprinse în Codul de procedură penală.

Astfel, textul art. 66 C.p.p., respectiv dreptul de a aproba lipsa de temeinicie a probelor, statuează că învinuitul sau inculpatul beneficiază de prezumția de nevinovăție, nefiind obligat să-și dovedească vinovăția, iar în cazul în care există probe de vinovăție, învinuitul sau inculpatul are dreptul să probeze lipsa lor de temeinicie.

De asemenea, pct. 2 al art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează că orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

Pe cale de consecință, din cuprinsul acestor texte rezultă în mod indeniabil că nici o persoană nu va putea fi condamnată fără să-i fie dovedită vinovăția, ceea ce conduce inevitabil la ideea răspunderii penale bazate pe vinovăție.

La momentul în care nu se poate vorbi despre un veritabil drept penal european și când se discută foarte aprins asupra chiar a oportunității creării unui astfel de drept și a posibilității de aducere la îndeplinire, abordarea unor probleme de teorie generală a dreptului penal precum recunoașterea principiului vinovăție în dreptul european, poate să ne apară ca fiind un simplu exercițiu academic. Cu toate acestea examinând atât realitatea normativă cât și cea jurisprudențială ne este demonstrat contrariul.

În abordarea analizei privind problema recunoașterii principiului vinovăției în dreptul european, cercetarea trebuie să se facă atât din perspectiva „*orizontală*” a dreptului penal

comparat, cât și din perspectiva „verticală” a dreptului supranațional⁸.

Rezultatele cercetărilor de drept penal comparat efectuate sunt unanime în a constata că sistemele penale naționale manifestă o atenție din ce în ce mai mare în privința problemelor legate de principiul răspunderii penale bazate pe vinovăție, conștientizând legătura ce există între respectul arătat tuturor aspectelor acestui principiu și modelul statului de drept, această abordare nefiind doar cazul Germaniei, Italiei sau Spaniei, înregistrându-se o evoluție semnificativă chiar și în cadrul unor sisteme care pentru mult timp au fost considerate ca fiind mai puțin sensibile și riguroase în ceea ce privește principiul răspunderii bazate pe vinovăție, precum Franța sau Marea Britanie.

Astfel, sistemul penal francez se caracteriza prin prezența unui mare număr de ipoteze de responsabilitate fără vinovăție fiind creată o categorie generală de infracțiuni, respectiv infracțiunile materiale, în privința cărora vinovăția era prezumată. Prin codificarea din 1994 responsabilitatea așa-zisă „materială” a fost păstrată pentru toate categoriile de contravenții, asigurându-se, astfel, un nivel mai mare de protecție a principiului vinovăției.

De asemenea, deși în Marea Britanie există numeroase cazuri de răspundere obiectivă – *strict liability* – chiar și în zilele noastre, doctrina mai recentă analizează din ce în ce mai mult avantajele răspunderii bazate pe vinovăție, iar în motivările deciziilor tribunalelor se apelează din ce în ce mai des la anumite forme de neglijență în detrimentul unei răspunderi esențial obiective.

Întrebările ce se ridică cu privire la recunoașterea principiului *nullum crimen sine culpa* la nivel european, prezintă atât interesul verificării rangului atribuit acestui principiu în cadrul construcției europene, cât și al analizei incidentelor pe care evoluțiile dreptului comunitar le poate avea asupra sistemelor naționale de drept.

Departate de a ieși din câmpul de aplicare al Convenției Europene a Drepturilor Omului problema imputabilității,

---

⁸ R. Sicurrela – „Nulla poena sine culpa: un veritable principe”

considerată de opinia majoritară a doctrinei europene ca fiind o componentă esențială a vinovăției, este tratată în cadrul general al unei aprecieri comparative ce are drept scop reliefaarea unei tendințe generalizate a statelor membre.

Așa cum s-a arătat⁹, chiar dacă deocamdată ne aflăm în fața constatării imposibilității de a reține principiul răspunderii penale bazate pe vinovăție printre principiile fundamentale ale dreptului comunitar, aceasta nu afectează cu nimic recunoașterea aceluiași principiu prin intermediul reglementării sistemului represiv comunitar.

Analiza reglementărilor comunitare în materia sancțiunilor ne demonstrează faptul că principiul *nulla poena sine culpa* a fost întotdeauna recunoscut și aplicat de către instituțiile comunitare, chiar dacă uneori dintr-o manieră mai puțin strictă, importanța elementului moral a comportamentului infracțional impunându-se mai ales în privința sancțiunilor al căror caracter aflictiv apare mai pregnant.

Propunerile *Corpus juris* în materia elementului moral al infracțiunii reprezintă fără puțină tăgadă, punctul de întâlnire între dimensiunile orizontală și verticală anterior prezentate.

Trebuie remarcat faptul că proiectul *Corpus juris* nu se limitează doar la a lua act de tendința generalizată printre statele membre privind asigurarea unui nivel cât mai înalt de garantare a principiului răspunderii penale bazate pe vinovăție, ci ridică principiul răspunderii personale la rang de principiu director a modelului de spațiu european penal propus, ceea ce necesită formularea unor dispoziții precise referitoare la elementul moral al infracțiunilor comune.

Astfel, acest proiect statuează că răspundere penală este personală ea fiind stabilită cu titlu de autor, instigator sau complice în baza comportamentului propriu al persoanei urmărite și în funcție de propria sa greșeală.

Această definiție consacră, așadar, principiul personalității răspunderii penale în cel mai larg sens, nelimitându-se la a exclude răspunderea pentru fapta altuia

---

⁹ Idem , p.22

prin stabilirea drept condiție a unui comportament culpabil din punct de vedere subiectiv al autorului. De altfel, această interpretare este de mai mult timp aplicată unei dispoziții similare prevăzute de art. 27 al Constituției italiene, care statuează că răspunderea penală este personală, iar acuzatul nu este considerat vinovat până la ședința definitivă.

Lectura propunerilor acestui proiect în materie de element moral al infracțiunii pare să nu ridice dubii în privința recunoașterii principiului răspunderii penale bazate pe vinovăție în dubla sa funcție de element esențial al infracțiunii și de criteriul de determinare a cuantumului pedepsei.

Astfel, art. 9 al *Corpus juris*, ridicând vinovăția la rang de criteriu general al imputabilității, se realizează alegerii generale al sistemelor statale membre în materie de criminalitate economică. Excepție face cazul fraudei asupra bugetului comunitar care păstrează incriminarea chiar și în cazul unei neglijențe grave.

În privința funcției criteriului de determinare a cuantumului pedepsei, art. 15 dispune că pedepsele nu vor excede măsura atrasă de vinovăția autorului precum și cea gravității faptei și a gradului de participare la infracțiune.

Par. 4 al art. 14 precizează că maximul pedepsei ce poate fi aplicat în cazul unui comportament infracțional neintenționat ce nu poate depăși două treimi din pedeapsa prevăzută pentru comportamentul intenționat corespondent.

Textul art. 15 traduce în plan normativ teoria culpabilității procedând la aprecierea stării subiective a autorului strict legată de realizarea comportamentului infracțional în materialitatea sa și a consecințelor sale asupra intereselor apărute de lege, iar nu la aprecierea vinovăției prin analizarea personalității infractorului și a stărilor sale de spirit.

Pentru completarea cadrului normativ, proiectul *Corpus juris* a stabilit, de asemenea, și regimul erorii. Astfel, art. 10 recunoaște efectul exonerator atât al erorii asupra elementelor esențiale ale infracțiunii, cât și al erorii inevitabile cu privire la prohibiție.

Soluția adoptată de art. 10 este inspirată din sistemul penal german, care a servit ca model și pentru Codul spaniol

din 1995, în ceea ce privește recunoașterea unui efect de atenuare a pedepsei în cazul erorii evitabile asupra prohibiției. Așadar, pedeapsa prevăzută în caz de eroare evitabilă nu este cea a faptului neglijent, ca în cazul erorii de fapt, ci este pedeapsa prevăzută în caz de eroare evitabilă nu este cea a faptului neglijent, ca în cazul erorii de fapt, ci este pedeapsa pentru un comportament intenționat atenuat.

Analiza dispozițiilor *Corpus juris* în privința elementului subiectiv al infracțiunii ne relevă faptul că problemele în legătură cu principiul răspunderii penale bazate pe vinovăție vor fi de aici înainte nu doar recunoscute drept chestiuni esențiale în sistemele tutore statelor membre, dar ele vor fi considerate chiar fundamentale în concepția tuturor sistemelor de răspundere penală, chiar dacă acest proiect privește doar un tip de criminalitate, cea economică.

Pe cale de consecință, principiul răspunderii penale bazate pe vinovăție se impune ca un principiu recunoscut în toate sistemele statelor membre, chiar dacă având nuanțe diferite, putând chiar să anunțe o evoluție posibilă a poziției Curții de la Luxemburg în privința acestui subiect.

POATE DISPUNE DECLINAREA COMPETENȚEI UN PROCUROR STAGIAR?

Dr. Mariana Boier
procuror general adjunct
Parchetul de pe lângă
Curtea de Apel Timișoara

The range of documents which may be drawn up by trainee prosecutors has become a controversial issue for the prosecutor's offices in the jurisdiction of the Prosecutor's Office within the Timișoara Court of Appeal.

În activitatea parchetelor din circumscripția Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Timișoara s-a ridicat o problemă privind aria actelor ce pot fi întocmite de către procurorii stagiați.

Astfel, un parchet județean, pornind de la ideea că declinarea de competență nu este o soluție în înțelesul Codului de procedură penală, soluție care dispusă de procurorul stagiar să fie contrasemnată de procurorul coordonator pentru a fi valabilă din punct de vedere legal, dar nici un act procedural care poate fi semnat de procurorul stagiar, ea reprezintă o categorie de acte ce nu pot fi emise de procurorii stagiați. Odată cu înaintarea notei respective s-a solicitat Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Timișoara, un punct de vedere care să poată fi comunicat parchetelor din circumscripția noastră în care funcționează sau vor funcționa procurori stagiați.

Analizând dispozițiile legale ce reglementează desfășurarea activității procurorilor stagiați și normele Codului de procedură penală au ajuns la concluzia că procurorul stagiar poate dispune prin ordonanță declinarea competenței, iar argumentele în susținerea acestui punct de vedere le vom expune în continuare.

Considerăm că ordonanța de declinare a competenței sub aspect substanțial conținând o manifestare de voință a parchetului de a nu efectua cercetări pentru că nu este competent, este un act procesual.

Din punct de vedere formal, actul în care se consemnează această manifestare de voință și dispoziția de a trimite dosarul la parchetul competent este un act procedural.¹

În speță, procurorul semnat al ordonanței de declinare a competenței în favoarea parchetului de la nivel județean era stagiar la acea dată.

Conform art. 23 alin. 2 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată (M. Of. nr. 826/13.09.2005) cu completările și modificările ulterioare, procurorul stagiar poate să efectueze și să semneze acte procedurale sub coordonarea unui procuror care se bucură de stabilitate, iar conform alin. 3 al aceluiași articol, soluțiile sale trebuie contrasemnate de procurori care îi coordonează în perioada stagiului.

În consecință, apreciem că procurorul stagiar avea dreptul să întocmească și să semneze ordonanța respectivă de declinare a competenței, însă ea trebuia contrasemnata de procurorul coordonator.

Considerăm că declinarea de competență este o modalitate prin care se soluționează un dosar.

Legea nr. 303/2004 republicată, cu completările și modificările ulterioare nu precizează limitativ soluțiile pe care le poate adopta procurorul stagiar, ci se referă generic la toate soluțiile, ca modalități de rezolvare a dosarelor.

Acest raționament este în spiritul legii. În mod similar, judecătorii stagiați, conform art. 23 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 republicată cu modificările și completările ulterioare, în materie penală pot judeca cererile de reabilitare, constatarea intervenției amnistiei și grațierii și infracțiunile prevăzute de art. 279 alin. 2 lit. a C.p.p.

---

¹ Gheorghiu Mateuț – Procedură penală vol.I, pag. 173-174, Editura Fundației Chemarea Iași 1997

În aceste cazuri expres prevăzute de lege, judecătorii stagiari pot adopta orice soluție, inclusiv pot dispune prin sentință declinarea competenței

Pe de altă parte, atâta timp cât procurorul stagiar poate dispune trimiterea în judecată pentru oricare dintre infracțiunile de competența judecătorilor în primă instanță, cu atât mai mult el poate dispune declinarea de competență, act ce poate fi reanalizat în cadrul excepției de necompetență.

În speță, ordonanța de declinare a competenței nefiind contrasemnata de procurorul coordonator, este nevalabilă fiind considerată inexistentă.

Ceea ce rămâne însă valabilă și legală conform art. 222 alin. 7 C.p.p. este dispoziția de trimitere a dosarului la parchetul de pe lângă tribunal cuprinsă în adresa semnată de primul procuror al parchetului de pe lângă judecătorie și în care se menționează *„vă tritem, alăturat, spre competență soluționare dosarul nostru cu numărul de mai sus”*.

Având în vedere că în cauză era cercetat primarul unei comune pentru infracțiunea de luare de mită, sesizarea parchetului de pe lângă tribunal este o măsură conformă cu normele de competență materială prevăzute de lege.

Prin urmare, considerăm că dosarul trebuie menținut la unitatea județeană de parchet.

În nota ce a fost înaintată la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara se arată că primul procuror al parchetului de pe lângă judecătorie trebuia să aprecieze asupra soluției nelegale a procurorului stagiar prin prisma dispozițiilor art. 64 alin. 3 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13.09.2005) cu modificările și completările ulterioare.

Conform acestui text de lege soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către procurorul ierarhic superior când sunt apreciate ca fiind nelegale. Considerăm că, în speță, nu trebuia dispusă infirmarea pentru că *„soluția”* de declinare se impune (după regulile Codului de procedură penală) iar în materie de declinare a competenței, reanalizarea legalității se realizează prin excepția de necompetență, prin declanșarea conflictului pozitiv sau negativ de competență.

PRIVATIZAREA ÎN ROMÂNIA - CAUZĂ CARE GENEREAZĂ ȘI CONDIȚIE CARE FAVORIZEAZĂ CORUPȚIA

Dorin Ciuncan
Procuror
Direcția Națională Anticorupție

*The fields and social relationships that are vulnerable to corruption, as well as the evolution in copyright, **privatization**, justice reorganization and public acquisition legislations arise multiple controversies and discussions regarding protection and the fighting mechanisms against criminal phenomenon. **The lack of a clear property statute** has contributed in corruption extension in a time when Romania is in full transition process, producing a public property redistribution instead of a lawful property re-establishment*

Studiu etiologic – 2008

Corupția constituie o amenințare pentru democrație, pentru supremația dreptului, echității sociale și a justiției, erodând principiile unei administrații eficiente, subminând economia de piață și punând în pericol stabilitatea instituțiilor statale.

*Una dintre principalele cauze ale prezenței și perpetuării corupției este **lipsa unui cadru legislativ coerent și stabil**, magistrații fiind confrunțați cu un volum foarte mare de dosare în care sunt incidente prevederile mai multor legi, conținând dispoziții confuze și chiar contradictorii, neclare și fără rigoare juridică, ceea ce determină adoptarea unor soluții controversate, criticabile.*

Domeniile și relațiile sociale vulnerabile la corupție, precum și evoluția legislației în domeniul protecției proprietății, privatizării, reorganizării judiciare și achizițiilor publice nasc multiple controverse și discuții cu privire la mecanismele de protecție și de combatere a fenomenului infracțional. Lipsa unui statut clar al proprietății a favorizat extinderea corupției într-o perioadă în care România se afla în plin proces de tranziție, în loc de restabilirea dreptului de proprietate producându-se o redistribuire a avuției naționale.

Reglementarea insuficientă a elementelor constitutive ale infracțiunilor vizând corupția, mai ales în ceea ce privește latura obiectivă, natura și sursa folosului necuvenit a determinat apariția unor soluții contradictorii, care au ridicat probleme procurorului de caz și instanței în luarea unei decizii obiective imediate; trebuie remarcat, pe de altă parte, că pedepsele pronunțate au fost minime, deși gravitatea faptelor și circumstanțele acestora impuneau adoptarea unor soluții adecvate.

Domeniile și relațiile sociale vulnerabile. Evoluția legislației în domeniul privatizării, reorganizării judiciare și achizițiilor publice. Legislația privatizării reflectă exact evoluția Guvernării postdecembriste. Legea privatizării societăților comerciale¹ este expresia elocventă a evoluției

---

¹ Publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 169 din 16 august 1991. Legea a fost abrogată prin art. 44 din O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 381 din 29 decembrie 1997. După adoptare, legea a fost modificată prin Legea nr. 115 din 7 decembrie 1992 privind prelungirea termenului de încheiere a acțiunii de distribuire a certificatelor de proprietate, prevăzut de Legea privatizării societăților comerciale nr. 58/1991, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 318 din 8 decembrie 1992, prin Legea nr. 88 din 12 iulie 1996, pentru modificarea Legii privatizării societăților comerciale nr. 58/1991 publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 147 din 12 iulie 1996 (Fondurile Proprietății Private își vor desfășura activitatea ca societăți comerciale pe acțiuni, în condițiile prevăzute de prezenta lege și de Legea nr. 31/1990, până la data intrării în vigoare a legii privind transformarea acestor fonduri în societăți de investiții financiare, dar nu mai târziu de 31 octombrie 1996), prin Legea nr. 133 din 28 octombrie 1996 pentru transformarea Fondurilor Proprietății Private în societăți de investiții financiare, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 273 din 1 noiembrie 1996, prin O.U. nr. 15 din 5 mai 1997 pentru modificarea și completarea Legii privatizării societăților comerciale nr. 58/1991, publicată în

gândirii sociale românești trecând prin interesele clasei politice în drumul evoluției sale spre o pătură capitalistă. Ideile nucleului conducător au evoluat până la acel nivel la care, astăzi, conduc economia națională spre o economie funcțională de piață. Pentru economie de spațiu nu mai redăm transformările legislației privatizării băncilor.

Astfel, în februarie 2002, Guvernul României a aprobat O.G. nr. 25/2002 privind unele măsuri pentru

---

M.Of. al României, Partea I, nr. 88 din 13 mai 1997, și prin O.U. nr. 59 din 27 septembrie 1997 privind destinația sumelor încasate de Fondul Proprietății de Stat în cadrul procesului de privatizare a societăților comerciale la care statul este acționar, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 267 din 6 octombrie 1997. La rândul ei, O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 381 din 29 decembrie 1997 a fost modificată prin O.U. nr. 56 din 23 decembrie 1998 privind unele măsuri pentru restructurarea Guvernului, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 515 din 30 decembrie 1998, prin O.U. nr. 3 din 1 februarie 1999 pentru completarea alin. 1 al art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 50 din 3 februarie 1999, completată prin O.U. nr. 37 din 2 aprilie 1999 pentru completarea art. 9 din Ordonanța de urgență nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 137 din 2 aprilie 1999, modificată prin Legea nr. 99 din 26 mai 1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 236 din 27 mai 1999, prin O.U. nr. 98 din 24 iunie 1999 privind protecția socială a persoanelor ale căror contracte individuale de muncă vor fi desfăcute ca urmare a concedierilor colective, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 303 din 29 iunie 1999, prin O.U. nr. 150 din 14 octombrie 1999, pentru modificarea art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 501 din 18 octombrie 1999, Prin Ordonanța de urgență nr. 38 din 20 aprilie 2000, privind unele măsuri pentru diminuarea datoriei publice interne, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 178 din 25 aprilie 2000, prin O.U. nr. 251 din 30 noiembrie 2000 pentru modificarea art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 647 din 12 decembrie 2000, prin O.U. nr. 296 din 30 decembrie 2000 privind înființarea Autorității pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 707 din 30 decembrie 2000, prin Legea nr. 379 din 10 iulie 2001 privind aprobarea O.U. nr. 37/1999 pentru completarea art. 9 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 386 din 16 iulie 2001 și prin Legea nr. 444 din 18 iulie 2001 privind aprobarea O.U. nr. 251/2000 pentru modificarea art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 409 din 24 iulie 2001. În acest studiu, privatizarea se referă la procesul transferării drepturilor de proprietate asupra bunurilor de producție. **A se vedea**, David Stark, L. Bruszt, *Traectorii postsocialiste - transformarea politicii și a proprietății în Europa Centrală și de Est*, Editura Ziua, 2002, p. 111

monitorizarea postprivatizare a contractelor de vânzare-cumpărare de acțiuni deținute de stat la societățile comerciale, cu modificările și completările ulterioare². În prezent, este percepută o lipsă de claritate în reglementarea și tratarea problemelor de postprivatizare legate de obligațiile contractuale asumate de investitori la achiziția unei societăți de la statul român. Pe măsură ce angajamentele asumate de investitori ajung la termen în ceea ce privește îndeplinirea lor, mulți investitori au realizat că relația lor cu APAPS devine tensionată și dificilă din cauza absenței legislației specifice, politicilor și liniilor directoare în domeniul post-privatizării. În multe cazuri investitorii au fost obligați să folosească mijloace legale precum instanțele și arbitrajul, pentru a rezolva neînțelegerile cu APAPS.

Implementarea corectă a O.G. nr. 25/2002 va transmite un semnal important investitorilor străini privind faptul că România are intenții serioase de a crea un mediu investițional pozitiv și sănătos.

Consiliul Investitorilor Străini a formulat unele recomandări în Raportul său din luna mai a anului 2002, dintre care amintim:

- APAPS ar trebui să evite litigiile cu cumpărătorii societăților privatizate prin utilizarea O.G. nr. 25/2002 ca un mandat pentru rezolvarea litigiilor legate de contracte de privatizare mai degrabă prin negocieri, decât prin mijloace judiciare;

- definirea investițiilor în cadrul O.G. nr. 25/2002 trebuie să fie extinsă pentru a fi conformă cu standardele internaționale și să includă nu numai finanțarea prin participarea la capital, ci și finanțarea datoriilor și alte instrumente de investiții mai sofisticate utilizate de investitori³.

Referitor la **proprietatea publică și la regimul juridic al acesteia**, se impune cu necesitate ca terminologia utilizată în Legea nr. 213/1998, cu modificările și completările

---

² O.G. nr. 25/2002 a fost modificată prin Legea nr. 506/2002, Ordonanța nr. 40/2003, Ordonanța nr. 27/2005 și prin Legea nr. 340/2005.

³ *Un climat investițional pentru aderarea la Uniunea Europeană*, Raport elaborat de Consiliul Investitorilor Străini, mai 2002.

ulterioare, să fie conformă cu prevederile art. 136 din Constituția României, revizuită, având în vedere diversitatea opiniilor doctrinare exprimate în legătură cu această problemă (domeniu public – proprietate publică, domeniu privat – proprietate privată⁴).

Trebuie menționat că, potrivit art. 44 alin. 3 din Constituția revizuită, „*nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire*”, iar potrivit art. 5 din Legea nr. 33/1994, „*utilitatea publică se declară pentru lucrări de interes național sau de interes local.*”

De aceea, considerăm necesar să se prevadă criteriile în baza cărora urmează a se face declararea de uz sau interes public a unor bunuri; totodată, legea proprietății publice trebuie să fie modificată în sensul dispunerii ca declararea de uz sau interes public a unui bun să se facă pe cale judecătorească, iar despăgubirea să fie realizată la prețul pieței din momentul introducerii acțiunii în fața instanței.

În ceea ce privește posibilitatea trecerii unor bunuri din patrimoniul unor societăți comerciale la care statul sau o unitate administrativ – teritorială este acționar în domeniul public, suntem de părere că actuala formulare este de natură să creeze unele confuzii în aplicarea sa, deoarece nu se precizează:

- modalitatea juridică concretă prin care se va face trecerea în domeniul public a respectivelor bunuri;
- dacă acordul adunării generale a asociaților este prealabil sau nu;
- dacă statul sau unitatea administrativ – teritorială are calitatea de acționar unic sau majoritar.

Considerăm oportun ca transmiterea în administrare și aprobarea închirierii unui bun proprietate publică să se facă în același timp, printr-un singur act de decizie, astfel încât punerea în valoare a bunului în cauză să se poată face mult

---

⁴ Singura ordine respirabilă este ordinea proprietății private (Brîndușa Armanca, În dialog cu Horia Roman Patapievi, *Stenogramele PSD sunt o bombă cu efect întârziat, Dialoguri esențiale*, în „Ziua”, 6 decembrie 2004).

mai eficient, ori ca această transmitere să se facă prin intermediul unui act de decizie de nivel inferior.

Având în vedere faptul că Guvernul reprezintă autoritatea executivă, el nu poate efectua decât acte de administrare asupra domeniului public. Luând în considerare acest aspect, toate actele de dispoziție, incluzând aici darea în administrare, acordarea de ajutoare de stat, fonduri nerambursabile, transferuri de proprietăți, primirea de donații cu sarcini, trecerea bunurilor din domeniul public în domeniul privat (intrând astfel în circuitul civil), nu pot fi efectuate decât în condițiile legii organice care reglementează proprietatea publică. Prevederea legală conform căreia „hotărârea de trecere a bunurilor din domeniul public în domeniul privat poate fi atacată, în condițiile legii, la instanța de contencios administrativ competentă în a cărei rază teritorială se află bunul” devine inaplicabilă, în condițiile în care **statul rămâne titularul dreptului real asupra bunului respectiv⁵.**

Menționăm aici faptul că dispozițiile art. 73 alin. 3 lit. m din Constituție acordă numai Parlamentului **dreptul de a stabili regimul juridic general al proprietății**. În acest sens, legea care reglementează regimul juridic al proprietății publice trebuie să stabilească criteriile în baza cărora un bun aparține proprietății publice, precum și condițiile în care bunul își pierde aceste caracteristici; în lipsa unor asemenea reglementări, orice acte de dispoziție asupra bunurilor din domeniul public sunt de competența strictă a Parlamentului, cu atât mai mult cu cât bunurile proprietate publică sunt inalienabile. Un bun aparținând domeniului public nu poate pur și simplu, printr-o hotărâre de Guvern, să iasă din domeniul public și să treacă în domeniul privat, în acest caz nemaexistând nici o justificare pentru care bunul intrase anterior în proprietatea publică. Este necesară cel puțin o motivare, urmată de o licitație/atribuire după criterii concurențiale. Ceea ce vrem să subliniem ține de esența și de caracterele juridice ale dreptului de proprietate publică, iar o

---

⁵ Pentru același motiv, un guvern nu poate avea competența de a primi donații cu sarcină.

exercitare abuzivă a uneia dintre modalitățile specifice de exercitare a acestui drept (darea în administrare, închirierea, concesiunea, darea în folosință gratuită) ar subjugă interesul public unor interese contrare principiului supremației statului de drept.

Legea nr. 213/1998, cu modificările și completările ulterioare, trebuie, în mod necesar, să fie completată cu prevederi care să nu lase loc de abuzuri și să consfințească regimul juridic al proprietății publice reglementat de Constituție.

În ceea ce privește evaluarea bunurilor proprietate publică, se impune respectarea standardelor internaționale de contabilitate:

- determinarea valorii de utilitate poate fi necesară doar în efectuarea operațiunilor patrimoniale;
- pot fi utilizate, în acest scop, valoarea nominală, valoarea de intrare, ca valori contabile;
- trebuie ca, inițial, să fie stabilită valoarea de piață (de către un auditor exterior deținătorului bunului, un evaluator autorizat, în formularea din anul 2003), iar abia după această operațiune se poate trece bunul din domeniul public în domeniul privat sau poate fi dat în administrare, concesionat ori închiriat.

În ceea ce privește inventarierea bunurilor care sunt proprietate publică, suntem de părere că este necesar să se urmeze o procedură unitară, indiferent de titularul dreptului de proprietate.

Potrivit actualei reglementări se înțelege că bunurile proprietate publică a statului au acest regim juridic prin simplul efect al întocmirii inventarului, în timp ce pentru bunurile proprietate publică locală confirmarea acestui regim juridic urmează a se face prin hotărâre a Guvernului (art. 20 și 21 din lege).

Lipsa unui statut clar, satisfăcător, al proprietății a favorizat extinderea corupției într-o perioadă în care România se afla în plin proces de tranziție, în loc de restabilirea dreptului de proprietate având loc o redistribuire a averii naționale, ceea ce a determinat, în cele din urmă, și condamnarea României la Curtea Europeană a Drepturilor

Omului în numeroase cauze intentate de persoane fizice române cărora le-a fost încălcat dreptul la respectarea bunurilor prevăzut în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale⁶.

John Nellis a fost unul dintre artizanii politicilor adoptate de Banca Mondială în ajutorul acordat țărilor postcomuniste în procesul de privatizare. Aflat la o conferință a Băncii Mondiale la Washington în calitate de consultant independent, Nellis a acordat un interviu unui ziar central⁷.

„○ Din experiența dvs. cu procesul de privatizare prin care a trecut România, care au fost greșelile majore?

---

⁶ Potrivit art. 1 - Protecția proprietății - din primul protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ratificată prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994 (articol amendat conform Protocolului nr. 11), orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale și nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

De exemplu, în cauza Porțeanu împotriva României (Hotărârea din 16 februarie 2006, definitivă la 16 mai 2006, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 783 din 15 septembrie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului - Secția a II-a, a hotărât că statul român trebuie să restituie reclamantei imobilului în cauză; în lipsa unei asemenea restituiri, statul trebuie să plătească reclamantei, în termen de 3 luni, 60.000 € cu titlu de prejudiciu material, plus orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit, convertită în lei la cursul aplicabil la data plății; începând de la data expirării termenului menționat până la momentul efectuării plății, această sumă va fi majorată cu o dobândă simplă de întârziere egală cu dobânda minimă pentru împrumut practică de Banca Centrală Europeană, valabilă în această perioadă, la aceasta adăugându-se o majorare de 3 puncte procentuale. Condamnări similare au fost pronunțate prin Hotărârile nr. 3/2005, în cauza Iacob împotriva României, nr. 26/2005, în cauza Costin împotriva României, nr. 21/2005, în cauza Străin ș.a. împotriva României; mai menționăm hotărârea din 12 octombrie 2006 în cauza Sebastian Taub împotriva României, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 429 din 27 iunie 2007; hotărârea din 24 mai 2007 în Cauza Păun împotriva României, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 901 din 31 decembrie 2007; hotărârea din 24 mai 2007 în Cauza Aslan împotriva României, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 901 din 31 decembrie 2007; hotărârea din 31 mai 2007 în Cauza Brazdă și Malița împotriva României, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 101 din 8 februarie 2008; hotărârea din 11 octombrie 2007 în Cauza Dragoș împotriva României, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 324 din 24 aprilie 2008 etc. etc.

⁷ **Valentina Pop**, *Nu privatizărilor fără un stat de drept funcțional!*, „România liberă”, 17 iulie 2007

- Au fost făcute două greșeli. Prima, de partea Guvernărilor români la începutul tranziției, care au căutat o formă de a introduce privatizarea fără pierderi politice. A doua greșală a fost făcută de cei care i-au ajutat – experții Băncii Mondiale, consilierii și economiștii externi, Guvernele statelor UE și SUA –, care au crezut că pot introduce proprietatea privată foarte rapid, fără să se preocupe foarte mult de crearea altor instituții care să asigure buna funcționare a proprietății private. Așa că, pe de o parte, Guvernul a vrut o privatizare nedureroasă, iar finanțatorii și experții străini o formă foarte rapidă de privatizare. Din acest motiv au apărut în România tot felul de scheme dubioase de îmbogățire – cum au fost acele fonduri de investiții private ce au dat faliment foarte repede. În plus, finanțatorii externi condiționau acordarea de împrumuturi nerambursabile de un anumit număr de privatizări. A fost un entuziasm excesiv pentru privatizări, fără a se lua în considerare faptul că piețele nu pot funcționa corect pentru că nu există la baza niște instituții solide. Când privatizezi într-un sistem legal încă legat de regimul comunist, în care nu au existat coduri comerciale, fără tradiția aplicării contractelor comerciale, fără a stabili reguli clare despre ceea ce e permis și ce nu în economia de piață, multe persoane obțin beneficii, nu neapărat ilegale, pentru că legile permiteau, dar cu siguranță înjuste.

- Legile au fost făcute tocmai pentru că acele persoane să poată profita – clientelismul politic e și azi o problemă în România.

- Da, cu siguranță. Este un fenomen care nu a apărut doar în România, ci în multe alte țări aflate în tranziție – Rusia, Cehia, Slovacia. La mijlocul anilor ‘90, când am fost în România, Guvernul era foarte rezervat față de privatizări. Asta spre deosebire de alte state est-europene, care au privatizat foarte rapid și care, deși au o amintire negativă legată de privatizările imorale și dăunătoare societății –, spun acum *„gata, a trecut, acum suntem în sistemul economiei de piață și nu ne mai întoarcem la ce a fost înainte”*. România a fost mai lentă – **marile privatizări au avut loc recent**, dar poate pe undeva a fost mai bine așa, pentru că licitațiile au avut loc cu mai mulți ofertanți, iar prețul obținut a fost mai mare decât,

spre exemplu, în Rusia, unde privatizările au fost dezastruoase pentru că întreprinderile au fost preluate de oameni din interior.

○ Credeți că presiunea dinspre UE și alte organisme internaționale a fost prea mică sau tardivă în ce privește buna funcționare a statului de drept, combaterea corupției și aplicarea legilor?

● Presiunea UE a fost cu siguranță o forță pozitivă, chiar dacă tardivă, care a ajutat pe termen lung. Dar ceea ce vedem acum, după aderare, e că presiunea de a reforma instituțiile s-a oprit. și cred că trebuie să fiți iarăși cu garda sus în această privință. Presiunea trebuie să vină din interiorul României. Desigur că acest gen de presiune nu se cultivă peste noapte, ci evoluează treptat din forțele politice ale societății. Dar începutul e bun, datorită rezultatelor obținute pentru aderarea la UE.

○ Avem un Guvern liberal, dar avem și politici mai degrabă populiste – cum ar fi recenta lege privind majorarea pensiilor. Sechele comuniste sau simple „*pomeni electorale*”?

● Trebuie să spun că nu cunosc multe detalii despre scena politică românească actuală și despre politicile adoptate de Guvern. Pe de altă parte, categoric că România, la fel ca și celelalte țări din regiune, suportă încă și va mai suporta consecințele moștenirii comuniste. Cred că vom vedea un clivaj mare între percepția vechii generații și a noii generații. Tinerii care au crescut în capitalism și cu modelul european au așteptări diferite față de ceea ce vor să facă în viață și ceea ce statul trebuie să facă pentru ei. Generația mai în vârstă are o viziune diferită și va trece probabil o generație până când moștenirea trecutului se va stinge.

○ În lucrările dvs. din anii '90 erați foarte entuziașt cu privire la succesul țărilor care și-au privatizat activele statului. Sunteți la fel de optimist acum, mai ales dacă ne uităm la Rusia sau Venezuela, care renaționalizează companiile energetice?

● Da, recunosc că am împărtășit și eu optimismul excesiv al observatorilor externi din anii '90. Dar trebuie să spun că am început să am dubii destul de devreme. În 1999 am scris o lucrare intitulată „*Timpul să regândim privatizările din*

economiile în tranziție”, în care argumentam că entuziasmul nostru inițial nu era justificat și că în unele privințe ne-am mișcat prea mult și prea repede. Asta nu înseamnă că nu trebuia privatizat, subliniez încă o dată, ci trebuia acordată mai multă atenție instituțiilor statului de drept. Singurul motiv pentru care Rusia își permite acum să renaționalizeze este același cu al Venezuelei: pentru că au profituri de miliarde de dolari din petrol, care le permit să subvenționeze ineficiențele și pierderile conținerelor de stat. Dar țări ca România, Bulgaria sau Cehia, care nu au asemenea resurse, nu-și pot permite să renaționalizeze întreprinderile.”

Premise exterioare actului de justiție. Captația statului. Procesul de privatizare a fost văzut deseori în presă ca o sursă de corupție la toate nivelurile. Modul în care s-a făcut privatizarea unor societăți a ridicat și continuă să ridice semne de întrebare. În această categorie intră privatizarea unor societăți precum **Romtelecom, Sidex, Combinatul Siderurgic Reșița, IPRS Băneasa, Balneoclimaterica Sovata, Petrom** etc.

Cu toate acestea, în pofida nenumăratelor articole de presă, până în prezent nu există cazuri importante în care să se fi dovedit fraude comise de funcționarii statului însărcinați cu privatizarea⁸.

În anul 2004, Direcția de Relații cu Ministerul Public și Combaterea Corupției din Ministerul Justiției, Asociația Prodemia și Institutul Național de Criminologie au elaborat un Raport preliminar de evaluare a integrității și rezistenței la corupție a sistemului judiciar (cu participarea a 3403 de judecători din totalul celor 3422)⁹.

În sinteză, demersul inițiat de Ministerul Justiției a avut ca punct de plecare existența unei percepții publice negative asupra justiției, precum și problemele specifice sesizate în cadrul negocierilor de aderare a României la Uniunea Europeană.

---

⁸ <http://ro.wikipedia.org/wiki/Privatizare>

⁹ A se vedea și *Raportul activității desfășurate de Ministerul Public în anul 2005*, la http://www.mpublic.ro/rap_activ_2005.htm, p. 20 *sqq.*

Pe de altă parte, populația percepe ca fiind una dintre adevăratele probleme pe care România o are acum, mult mediatizată corupție din justiție. În mod specific, există referiri la acea componentă a Justiției numită cercetarea penală¹⁰. S-a afirmat că procurorii „nu sunt acei justițieri care să-ți însufle sentimentul de încredere că ți se poate face dreptate încă din faza cercetării penale”, ei fiind doar niște subordonați (inclusiv procurorul general), „care iau poziția de drepti atunci când sună telefonul cu firul roșu, care dau S.U.P., N.U.P. sau trimit în judecată după cum o cer interesele puternicilor care-i controlează”. Problemele sunt multe, și ele pleacă în primul rând de la personal: foarte mulți au fost, iar unii chiar mai sunt, afiliați serviciilor secrete, alții sunt șantajabili pentru trecutul lor nebulos profesional sau extraprofesional, unii sunt pur și simplu incompetenți, devenind procurori doar în scopuri foarte exact determinate, iar alții sunt pur și simplu corupți.

Metodele sunt multiple, „și nu s-au schimbat prea mult de perioada comunistă (numai că acum ne-am apropiat periculos de mult de Europa): cercetare abuzivă prin exercitarea de presiuni psihice și - încă - fizice asupra celor cercetați, utilizarea de amenințări și promisiuni pentru obținerea de declarații în sensul dorit de anchetă, provocarea de flagrante, audieri fără apărător, arestările de vineri seara (cine cunoaște Codul de procedură penală știe că este un abuz flagrant), influențarea și intimidarea instanțelor, a martorilor, de multe ori refuzul de a administra probe în apărare la dosarele de urmărire penală, arestări programate și regizate, plimbarea oamenilor șocați cu cătușe la mâini prin fața presei și, de ce nu, a familiei acestora, amenințări asupra familiilor inculpaților, martorilor etc. etc.”

S-a ajuns până acolo încât s-a afirmat că dezastrul din justiție, în special din procuratură și din poliție, este atât de adânc și rădăcinile lui atât de vechi, încât are caracter de marasm, și nu doar corupția este de vină¹¹.

---

¹⁰ Comentarii, Pitt, *PNA instrument politic cu dublu rol*, 2004-11-10 01:11:32, IP: 81.180.58..., pe site-ul www.Ziua.ro

¹¹ Ibidem.

Un **sistem judiciar** demoralizat și prost plătit, lipsit de o independență reală, ușurează mult deturnarea, de către oameni corupți, a unei țări tocmai scăpate de sub tiranie¹²; după cum am arătat, deznodământul este cunoscut în literatura consacrată schimbărilor din orice astfel de societate¹³ sub denumirea de „*stat captiv*”¹⁴.

Percepția este aceea că fenomenul corupției în România a ajuns în cea mai gravă formă, cunoscută în literatura de specialitate drept „capturarea, captația statului”.

Este vorba despre instituții care funcționează în favoarea unor grupuri de interese care au legătură cu politicul, afacerile (prin lipsa concurenței) și media. Grupări oligarhice manipulează elaborarea politicilor, ajungând până la a modela noile reguli ale jocului social pentru propriul avantaj substanțial¹⁵.

Grupurile de putere, clientelele politice sunt produsul acestor ani de tranziție **care controlează oligarhic resursele** și reprezintă tot atâtea **grupuri de presiune**.

În orice regim, chiar și în cel totalitar, grupurile informale sunt organizate pentru a proteja interese și afaceri. Complicitatea dintre unele grupuri politice și de afaceri este cheia succesului economic în societățile în tranziție. Acolo unde **societatea civilă este relativ slabă**, iar **statul, captiv al grupurilor oligarhice, este lipsit de autoritate** - chiar dacă formal controlează resursele -, **politica** nu mai asigură tuturor

---

¹² Tom Gallager, *Moștenirea lui Vișinski*, în „Averea” 15 decembrie 2005.

¹³ Din societățile post – comuniste, spune Gallager.

¹⁴ **J. Hellman, G. Jones, D. Kaufmann**, *Seize the State, Seize the Day: State Capture, Corruption, and Influence in Transition Economies*, în World Bank Policy Research Working Paper 2444, septembrie 2000; **L. Moreno Ocampo**, *State Capture: Who Represents the Poor?*, în „WBI Development Outreach”, 2001; **J. Hellman, G. Jones, D. Kaufmann**, *Beyond the ‘Grabbing Hand’ of Government in Transition: Facing Up to ‘State Capture’ by the Corporate Sector*, în „Transition”, août 2000; **J. Hellman, G. Jones, D. Kaufmann, M. Schankerman**, *Measuring Governance, Corruption, and State Capture: How Firms and Bureaucrats Shape the Business Environment in Transition Economies*, în „World Bank Policy Research Working Paper 2312”, aprilie 2000.

¹⁵ **J. Hellman, D. Kaufmann**, *La captation de l’État dans les économies en transition: un défi à relever*, în „Finance and Development”, FMI, septembrie 2001, pp. 31-35; **Cristian Ghinea** - *Rufele corupției trebuie spălate în public*, în „Dilema veche”, nr. 82, 12-18 august 2005.

aceleași mijloace de influență, ci **avantajează grupurile de putere economică**¹⁶.

Iar când statul este capturat, simplele articole din legi nu sunt de ajuns, pentru că pur și simplu statul nu funcționează pentru a le aplica nediscriminatoriu¹⁷. Întreprinderile folosesc traficul de influență pentru a bloca orice reformă care ar risca să le elimine avantajele. Captația statului devine nu numai un simptom, ci și cauză fundamentală a unei Guvernări proaste¹⁸.

Puternice grupuri de presiune își unesc în prezent forțele pentru a împiedica activitatea legislativului de îndată ce acesta din urmă nu mai consideră că interesul general coincide cu cel al marilor interese private. Este vorba când despre lobby-urile agroalimentare care doresc îmblânzirea avertismentelor sanitare de luptă împotriva obezității când despre cadourile oferite generos de grupul Suez parlamentarilor francezi în speranța de a-i sensibiliza, când

---

¹⁶ **Răzvan Brăileanu** - *Analize economice și politice, Grupuri de interese/grupuri mafioate*, în revista „22”, anul XIV (806) (16 august -22 august 2005); **Cristian Pirvulescu**, *Structurile de putere - țința grupurilor oculte*, ibidem.

¹⁷ **Cristian Ghinea** - *Când corupții chiar există, „Dilema Veche”*, 25 noiembrie 2004. Autorul greșește însă acolo unde vede instituții extraordinare, în loc de instituții speciale, așa cum este Direcția Națională Anticorupție.

Lucrări privind captația statului: **J. Hellman, G. Jones, D. Kaufmann** - *Seize the State, Seize the Day: State Capture, Corruption, and Influence in Transition Economies*, în World Bank Policy Research Working Paper. 2444, septembrie 2000; **L. Moreno Ocampo** - *State Capture: Who Represents the Poor?*, în „WBI Development Outreach”, 2001; **J. Hellman, G. Jones, D. Kaufmann** - *Beyond the ‘Grabbing Hand’ of Government in Transition: Facing Up to ‘State Capture’ by the Corporate Sector*, în „Transition”, août 2000; **J. Hellman, G. Jones, D. Kaufmann, M. Schankerman** - *Measuring Governance, Corruption, and State Capture: How Firms and Bureaucrats Shape the Business Environment in Transition Economies*, în „World Bank Policy Research Working Paper 2312”, aprilie 2000; Bancă de date privind captația statului, la adresa BEEPS (Business Environment and Enterprise Performance Survey) sau www.worldbank.org. **Marcus Olson** - *ECONOMICS FOCUS, Out of anarchy*, the Economist, 19th February 2000, de asemenea, *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*, Harvard University Press, 1st Editura 1965, 2nd Editura 1971, *The Rise and Decline of Nations: Economic Growth, Stagflation, and Social Rigidities*, Yale University Press, 1982

¹⁸ **D. Ciuncan** - *Cauzele care generează și condițiile care favorizează corupția, rezultate din activitatea Direcției Naționale Anticorupție*, în Ministerul Public, „Pro-lege” nr. 1/2007 (partea I) și „Pro-lege” nr. 2/2007 (partea II), p. 59 sqq. și, respectiv, p. 129 sqq.

despre grupurile media care doresc o recoltă publicitară cât mai consistentă, cu ajutorul Parlamentului european¹⁹.

Precaritatea democrației autohtone este și rezultatul dezvoltării insuficiente a grupurilor de interese. Avem o democrație fragilă pentru că grupurile de interese, grupurile de presiune, partidele, organizațiile religioase, asociațiile profesionale, organizațiile pentru apărarea drepturilor omului (minoritari etnici, sexuali, orfani, femei, pensionari, handicapați), fundațiile civice, politice sau filantropice, sindicatele și alte forme voluntare de asociere din societatea civilă nu au fost capabile să se impună. Pentru SRI (vezi rapoartele anuale) sau diferitele cotidiene, posturi de radio și televiziune, grupurile de interese sunt un fel de mafii care influențează și controlează politicul și politicienii. În realitate, în democrațiile consolidate, marile grupuri de interese și de presiune sunt atât de numeroase și își urmăresc interesele atât de eficient, încât este imposibil ca vreun grup de interese să fie mai puternic decât altul sau ca statul, partidele sau administrația să favorizeze vreunul fără ca toate celelalte să le sară în cap. De 15 ani, averi fabuloase au fost făcute în România datorită favorizării de către puterea politică a unor indivizi sau grupuri. În general, s-a mers pe clientelism politic, dar au existat afaceriști care n-au avut de pierdut indiferent cine era la putere. Situația a fost posibilă din cauza lipsei grupurilor de interese. În democrațiile consolidate, există grupuri de interese puternice în fiecare domeniu de activitate, de la produse agricole la petrol, de la pantofi sport la computere și autoturisme. În nici unul dintre aceste domenii nu este posibil ca un anumit producător să fie favorizat în dauna celorlalți. La fel, nu pot fi acordate facilități necondiționate unor ramuri productive - cum ar fi petrolul - fără ca grupurile de presiune ecologiste să inflameze opinia publică. Nu poți produce și vinde orice fel de arme ușoare fără ca organizațiile pacifiste militante să reacționeze dur. Nu poți afecta sistemul de pensii sau ajutoare sociale fără ca organizațiile pensionarilor (care pot avea milioane de membri)

---

¹⁹ **Marie Benide** - Parlamentari francezi și europeni sub presiune, Când lobby-urile (des)fac legile, „Le monde diplomatique”, nr. 17/2007

să nu-ți blocheze votul din Parlament sau să nu amenințe reelegerea anumitor parlamentari. Cei mai mulți indivizi sau grupuri din România nu știu să își apere interesele. Mulți sunt nemulțumiți de ceea ce se întâmplă, dar sunt simpli cărcotași, fiind incapabili să se organizeze și să-si apere interesele. Deficitul de capital social vine din lipsa culturii politice participative. Prin contrast, exista indivizi și grupuri cu influență exagerată, cu acces privilegiat la vârful piramidei decizionale²⁰.

Concluzia a fost formulată de un magistrat. Forma cea mai periculoasă a pervertirii unei democrații prin neaplicarea legilor este capturarea statului de către așa numitele elite prădătoare. Instituțiile și resursele statului sunt monopolizate de o elită politică și economică care le deturneză în folos propriu, iar interesul cetățeanului este neglijat. Acest fenomen se instalează ușor, profitând de **ambiguitatea legislativă sau imaturitatea regimurilor democratice incipiente**; odată instalat, fenomenul devine o plagă greu de combătut, pentru că antrenează în joc întreaga clasă politică ce trage foloase de pe urma situației. În acest joc extrem de profitabil, nimeni nu are interesul de a schimba ceva sau de a-i responsabiliza pe cei ce fac uz de poziția lor utilizând resursele statului în interes personal. Se creează o solidaritate transpartinică, dincolo de coloraturile politice, pentru că partidele funcționează drept cluburi de afaceri. Opoziția politică, al cărei rol este acela de a veghea respectarea regulilor de către putere, nu are nici ea interes să spargă regulile jocului, pentru ca aceste reguli o vor avantaja la rândul ei atunci când va prelua puterea²¹.

Istoricul privatizării societăților comerciale – Legea nr. 58/1991. În vederea realizării transferului proprietății de stat către sectorul privat, în condițiile asigurării distribuirii echivalentului a 30% din capitalul social al

---

²⁰ **Dan Pavel** - *De ce ne trebuie grupuri de interese?*, „Ziua” 24 octombrie 2005. A se vedea și **Dan Cristian Turturică** - *Naționalizați serviciile de informații!*, în „România liberă”, 18 Februarie 2008.

²¹ **Horatius Dumbrava**, membru fondator al Uniunii Naționale a Judecătorilor din România, judecător la Curtea de Apel Târgu – Mureș - *Statul de drept, democrația și independența procurorilor*, în „Ziua” nr. 4055, 9 octombrie 2007.

societăților comerciale către cetățenii români îndreptățiți, a fost adoptată Legea privatizării societăților comerciale, nr. 58 din 14 august 1991²², care cuprinde reglementări privind vânzarea de acțiuni sau active ale societăților comerciale către persoane fizice sau juridice, române sau străine.

Legea a stabilit cadrul juridic corespunzător transferului proprietății de stat în proprietatea privată a persoanelor fizice și a persoanelor juridice.

În acest scop, prin lege se reglementează:

- a) procedura privind distribuirea gratuită de certificate de proprietate către cetățenii români îndreptățiți;
- b) metodele de privatizare a societăților comerciale;
- c) oferirea spre vânzare de acțiuni sau active ale societăților comerciale către salariații acestora;
- d) participarea persoanelor fizice și a persoanelor juridice, române sau străine, la vânzarea-cumpărarea de acțiuni sau active ale societăților comerciale.

Legea se aplica societăților comerciale pe acțiuni sau cu răspundere limitată, constituite conform dispozițiilor cap. III al Legii nr. 15/1990, precum și societăților comerciale

---

²² Publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 169 din 16 august 1991. Ulterior, legea a fost modificată și completată prin O.U. nr. 59 din 27 septembrie 1997 privind destinația sumelor încasate de Fondul Proprietății de Stat în cadrul procesului de privatizare a societăților comerciale la care statul este acționar, publicată în M.Of.al României, Partea I, nr. 267 din 6 octombrie 1997, prin O.U. nr. 15 din 5 mai 1997, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 88 din 13 mai 1997, prin Legea nr. 133 din 28 octombrie 1996, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 273 din 1 noiembrie 1996, prin care Fondurilor Proprietății Private au fost transformate în societăți de investiții financiare, prin Legea nr. 115 din 16 octombrie 1996 privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere; Legea nr. 88 din 12 iulie 1996 a dispus că Fondurile Proprietății Private își vor desfășura activitatea ca societăți comerciale pe acțiuni, în condițiile prevăzute de această lege și de Legea nr. 31/1990, până la data intrării în vigoare a legii privind transformarea acestor fonduri în societăți de investiții financiare, dar nu mai târziu de 31 octombrie 1996.

La data intrării în vigoare a O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 381 din 29 decembrie 1997, Legea nr. 58/1991, Legea nr. 77/1994, Legea nr. 55/1995, cu modificările și completările ulterioare, art. 2 alin. 3, art. 5, art. 6 alin. 1 și 8, precum și art. 12 alin. 1 din O.U. nr. 30/1997, aprobată și modificată prin Legea nr. 207/1997, precum și art. 4, art. 5, art. 7 alin. 2 lit. e, art. 11, art. 12, art. 14 alin. 2 și art. 17 alin. 2 din Legea nr. 83/1997 au fost abrogate.

înființate prin asocierea societăților comerciale cu acționar unic statul român, în condițiile Legii nr. 31/1990 și **unor** regii autonome ce se vor transforma, prin hotărâri ale Guvernului, în societăți comerciale.

Privatizarea societăților comerciale se realiza prin transferul gratuit al unei părți din acțiunile statului și prin vânzarea acțiunilor rămase după transfer, în condițiile prezentei legi.

De asemenea, părți ale patrimoniului unor societăți comerciale puteau fi înstrăinate sub forma directă a vânzării de active, în condițiile prevăzute de lege.

Transferul gratuit avea loc pe calea distribuirii de certificate de proprietate.

Certificatele de proprietate erau acțiuni la societăți comerciale de natură financiară, denumite Fonduri ale Proprietății Private.

Deținătorii certificatelor de proprietate aveau dreptul, în condițiile prevăzute de lege, să opteze pentru:

- a) vânzarea certificatelor de proprietate;
- b) schimbarea certificatelor de proprietate în acțiuni, în condiții de piață, la orice societate comercială care urmează a fi privatizată, oricând, într-o perioadă de cel mult cinci ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi;
- c) transformarea certificatelor de proprietate, rămase la sfârșitul perioadei de cinci ani, în acțiuni la Fondurile Proprietății Private, după organizarea acestora în societăți comerciale de tipul fondurilor mutuale.

Gestionarea și vânzarea acțiunilor sau părților sociale deținute de stat se realiza prin intermediul unei instituții publice, cu caracter comercial și financiar, denumită Fondul Proprietății de Stat.

Art. 4 din lege dispunea înființarea a cinci Fonduri ale Proprietății Private, societăți comerciale pe acțiuni. Statutul-cadru al Fondurilor Proprietății Private se propunea de Guvern și se aproba de către Parlament.

Fondurile Proprietății Private dețin inițial, în total, 30% din capitalul social al societăților comerciale organizate conform prevederilor cap. III din Legea nr. 15/1990, cu

excepția părții de capital social al societăților comerciale care se privatizează în condițiile prevăzute de Legea nr. 58/1991.

Distribuirea a 30% din capitalul social al societăților comerciale între cele cinci Fonduri ale Proprietății Private a fost efectuată de Agenția Națională pentru Privatizare.

În calitate de acționari la societățile comerciale, Fondurile Proprietății Private exercită în raporturile cu acestea toate drepturile și obligațiile ce le revin .

Fondurile Proprietății Private îndeplinesc următoarele obiective principale:

a) emit certificate de proprietate în condițiile prevăzute de lege;

b) urmăresc maximizarea profiturilor ce revin deținătorilor certificatelor de proprietate;

c) examinează și stabilesc modalitățile de utilizare a certificatelor de proprietate pentru obținerea de acțiuni ale societăților comerciale;

d) asigură servicii de brokeraj, în scopul schimbării certificatelor de proprietate, pe care le-au emis, în acțiuni, pe baza condițiilor de piață;

e) restructurează portofoliul de acțiuni și efectuează noi investiții, în vederea maximizării valorii de piață a certificatelor de proprietate;

f) inițiază măsuri de accelerare a privatizării societăților comerciale arondate fiecăruia, inclusiv prin vânzarea de acțiuni, indiferent dacă acestea aparțin Fondului Proprietății de Stat, și informează acest fond cu privire la respectivele măsuri.

Fiecare Fond al Proprietății Private este condus de un consiliu de administrație, compus din 7 membri.

Legea prevedea că fiecare Fond al Proprietății Private folosește veniturile și profitul realizate, în proporțiile stabilite de consiliul său de administrație, pentru următoarele scopuri:

a) distribuirea de dividende deținătorilor de certificate de proprietate;

b) depuneri în conturi purtătoare de dobânzi;

c) acoperirea tuturor cheltuielilor necesare funcționării și orice alte operațiuni comerciale în legătură cu obiectul lor de activitate.

Fondurile Proprietății Private își desfășurau activitatea ca societăți comerciale pe acțiuni, în condițiile prevăzute de Legea nr. 58/1991 și de Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, numai pentru o perioadă de cinci ani. După expirarea acestuia, Fondurile Proprietății Private se transformau, prin efectul legii, în societăți comerciale pe acțiuni de drept comun, de tipul fondurilor mutuale.

Fiecare Fond al Proprietății Private emite, la data legii, în mod egal și gratuit, tuturor cetățenilor români, cu domiciliul în România, care au împlinit 18 ani până la data de 31 decembrie 1990, câte un certificat de proprietate, titlu de valoare la purtător, cu o valoare nominală determinată de raportul dintre capitalul fiecărui Fond al Proprietății Private și numărul cetățenilor care au dreptul la certificate de proprietate.

Certificatele de proprietate reprezentau o participare indiviză a cetățenilor români la Fondurile Proprietății Private.

Agenția Națională pentru Privatizare avea sarcina să distribuie certificatele de proprietate cu sprijinul organelor locale ale administrației publice.

Certificatele de proprietate puteau fi negociate la bursă, în condițiile prevăzute prin legea de organizare și funcționare a bursei de valori.

Certificatele de proprietate pot fi folosite pentru schimbarea în acțiuni ale societăților comerciale, cu respectarea procedurilor stabilite de către consiliul de administrație al fiecărui Fond al Proprietății Private.

Potrivit legii, deținătorii certificatelor de proprietate aveau următoarele drepturi:

a) să primească dividende anuale, care se plătesc în condițiile și la datele stabilite de Fondul Proprietății Private;

b) să propună acțiuni de îmbunătățire a activității specifice a fiecărui fond, să declanșeze efectuarea controlului financiar de către cenzori sau să solicite, motivat, înlocuirea membrilor consiliului de administrație, cu condiția ca propunerile să fie însușite de deținătorii a cel puțin 10.000 de certificate de proprietate;

c) să cumpere acțiuni ale societăților comerciale care sunt puse în vânzare de Fondul Proprietății de Stat, într-un termen limitat, anterior oricăror vânzări publice de acțiuni, cu

o reducere de 10% față de prețul ofertei publice, într-o perioadă de cinci ani de la data intrării în vigoare a legii, în limita valorii de piață a certificatelor deținute;

d) să obțină din partea Fondurilor Proprietății Private servicii de brokeraj pentru schimbarea certificatelor de proprietate în acțiuni, în condiții de piață, la orice societate comercială oferită spre privatizare;

e) orice alte drepturi prevăzute de lege pentru acționari.

La aceeași dată se înființează Fondul Proprietății de Stat, instituție publică cu personalitate juridică, cu caracter comercial și financiar.

Fondul Proprietății de Stat deține inițial 70% din capitalul social al societăților comerciale organizate conform prevederilor cap. III din Legea nr. 15/1990, cu excepția părții de capital social al societăților comerciale care se privatizează în condițiile prevăzute de Legea nr. 51/1991.

Art. 25 dispunea că Fondul Proprietății de Stat, în calitate de acționar, exercită cu privire la societățile comerciale toate drepturile și obligațiile ce-i revin din această calitate, potrivit legii.

În acest scop, Fondul Proprietății de Stat are următoarele obligații principale:

a) ia măsuri pentru reducerea participării statului la capitalul social al societăților comerciale, până la privatizarea completă a acestora;

b) definește criteriile de performanță minimă pentru aprecierea societăților comerciale, precum și politica privind utilizarea dividendelor ce i se cuvin;

c) ia măsuri pentru restructurarea și reabilitarea societăților comerciale sau, după caz, pentru lichidarea societăților comerciale nerentabile;

d) participă la realizarea măsurilor inițiate de către Fondurile Proprietății Private pentru accelerarea procesului de privatizare;

e) îndeplinește, împreună cu Fondurile Proprietății Private, atribuțiile ce revin, potrivit legii, adunării generale a acționarilor.

Fondul Proprietății de Stat își desfășoară activitatea și ia decizii pe bază de principii comerciale.

Veniturile Fondului Proprietății de Stat se folosesc în proporțiile stabilite de consiliul de administrație, pentru:

- a) depunerea în conturi purtătoare de dobânzi;
- b) efectuarea de investiții necesare restructurării, reabilitării și rentabilizării societăților comerciale, fără ca prin respectivele investiții să se mărească proporția participării statului la capitalul social al acestora;
- c) acordarea de credite persoanelor fizice sau persoanelor juridice, cu capital privat, române, pentru cumpărarea de acțiuni sau active ale societăților comerciale;
- d) finanțarea cheltuielilor legate de pregătirea și realizarea privatizării societăților comerciale;
- e) orice alte operațiuni comerciale în legătură cu obiectul de activitate al Fondului Proprietății de Stat.

Fondul Proprietății de Stat își încetează, de drept, activitatea la data realizării integrale a privatizării societăților comerciale cu capital de stat.

Activul deținut de Fondul Proprietății de Stat în momentul încetării activității se face venit la bugetul administrației centrale de stat, care preia obligațiile financiare ale Fondului Proprietății de Stat de la data încetării activității acestuia.

La expirarea a șapte ani de la începerea activității Fondului Proprietății de Stat, pe baza raportului prezentat Parlamentului, acesta va decide, în funcție de situația existentă la acel moment, asupra activității Fondului Proprietății de Stat și asupra procedurilor de urmat, în vederea gestionării participației statului în societățile comerciale²³.

---

²³ Pentru privatizarea unor societăți comerciale prin vânzarea de acțiuni înainte de organizarea Fondurilor Proprietății Private și a Fondului Proprietății de Stat se împuternicește Agenția Națională pentru Privatizare.

Agenția Națională pentru Privatizare, la propunerea societăților comerciale cu capital de stat și pe baza recomandărilor formulate de ministerele de resort, efectuează selectarea societăților comerciale pentru privatizare, dar nu mai mult de 0,5% din totalul societăților comerciale care fac obiectul prezentei legi.

Vânzarea de acțiuni ale societăților comerciale.

Acțiunile societăților comerciale deținute de Fondurile Proprietății Private și Fondul Proprietății de Stat au fost vândute către persoane fizice sau persoane juridice, române ori străine, prin:

- a) oferte de vânzare de acțiuni către public;
- b) vânzări de acțiuni pe bază de licitație deschisă sau licitație cu participanți preselecționați;
- c) vânzări de acțiuni prin negociere directă;
- d) orice combinație a procedurilor de mai sus.

Acțiunile societăților comerciale puse în vânzare de către Fondul Proprietății de Stat, pe bază de ofertă de vânzare către public sau pe bază de licitație, au fost oferite spre cumpărare salariaților și membrilor conducerii respectivelor societăți, în condiții preferențiale, după cum urmează:

- în cazul unei vânzări de acțiuni prin ofertă publică, salariații și membrii conducerii au dreptul să cumpere, într-un termen limitat, până la 10% din acțiunile scoase la vânzare, cu o reducere de 10% față de prețul ofertei publice;

- în cazul unei vânzări de acțiuni prin licitație, orice salariat sau membru al conducerii, ori o asociație a acestora va avea dreptul de cumpărare preferențială a acțiunilor, în situația în care oferă un preț cu cel mult 10% mai mic decât prețul cel mai mare oferit în cadrul licitației și respectă celelalte condiții din ofertă.

În condiții egale cu alți cumpărători potențiali, acțiunile societăților comerciale scoase la vânzare prin negociere directă de Fondul Proprietății de Stat vor fi atribuite salariaților și membrilor conducerii acestor societăți comerciale.

Art. 49 prevedea că Fondul Proprietății de Stat poate să acorde, în condițiile stabilite de consiliul său de administrație și pe principii comerciale, facilități salariaților și membrilor conducerii, precum și pensionarilor, care cumpără acțiuni ale societăților comerciale, după cum urmează:

- a) credite;
- b) plata la termen;
- c) plata în rate;

d) alte facilități, ținând seama de specificul acțiunilor și de condițiile concrete de efectuare a vânzării.

În practică, lipsa unei oferte reale și exprese de cumpărare a asociației salariaților a determinat vânzătorul să negocieze cu o altă persoană juridică, externă, fără a încălca, prin aceasta, dreptul preferențial de a cumpăra al salariaților constituiți în asociație iar angajamentul de confidențialitate nu poate echivala cu manifestarea de voință a potențialului cumpărător și potrivit art. 11 alin. 3 lit. i din O.U. nr. 198/1999, lipsa documentației cu privire la dosarul de prezentare și caietul de sarcini până la data și ora stabilită în anunțul publicitar, presupunând ignorarea anunțului publicitar, au dus la pierderea dreptului asociației de a participa la vânzarea prin negociere directă²⁴.

Atribuțiile Agenției Naționale pentru Privatizare.

Art. 63 din lege prevedea că Agenția Națională pentru Privatizare este organul guvernamental responsabil pentru coordonarea, îndrumarea și controlul procesului de privatizare.

Agenția Națională pentru Privatizare îndeplinește următoarele atribuții:

- a) în baza statutului-cadru, propune spre aprobare Guvernului statutele Fondurilor Proprietății Private;
- b) publică în M.Of. al României metodologia de distribuire a certificatelor de proprietate;
- c) întocmește listele cetățenilor români care au dreptul să primească certificate de proprietate;
- d) asigură distribuirea certificatelor de proprietate;
- e) stabilește criteriile privind privatizările inițiate înainte de organizarea fondurilor;
- f) aprobă încheierea contractelor de asistență de specialitate cu firmele de consultanță străine;
- g) aprobă vânzările de acțiuni ale societăților comerciale inițiate înainte de organizarea fondurilor;

---

²⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 3134 din 23 iunie 2003

h) propune spre aprobare Guvernului normele metodologice privind condițiile de organizare și desfășurare a vânzărilor de acțiuni și active;

i) asigură asistență de specialitate societăților comerciale implicate în procesul de privatizare;

j) controlează legalitatea actelor juridice încheiate în aplicarea prezentei legi;

k) editează periodic un Buletin informativ;

l) îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege.

Înființarea și organizarea Fondului Proprietății Private.

Asocierea salariaților. Legea nr. 77 din 1 august 1994 privind asociațiile salariaților și membrilor conducerii societăților comerciale care se privatizează a fost publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 209 din 11 august 1994.

În art. 1 se arăta că, pentru dobândirea de acțiuni ale societăților care se privatizează potrivit Legii nr. 58/1991, salariații și membrii conducerii acestor societăți comerciale se pot constitui în asociații, potrivit prezentei legi.

Asociația este o persoană juridică constituită de persoanele prevăzute la art. 3, în scopul de a dobândi și de a folosi în condițiile legii, în numele și pentru aceste persoane, acțiuni ale societăților comerciale cu capital majoritar de stat, în vederea privatizării acestora în condițiile legii.

Făceau parte din asociație:

a) salariații societății comerciale cu contract de muncă încheiat pe durată nedeterminată, cu program de lucru normal sau de cel puțin o jumătate de normă;

b) membrii conducerii societății comerciale în componența definită la art. 74 din Legea nr. 58/1991 sau managerul societății comerciale, definit la art. 3 lit. b din Legea nr. 66/1993 privind contractul de management;

c) foști salariați ai societății comerciale;

d) pensionarii care au avut ultimul loc de muncă la societatea comercială;

e) producătorii agricoli, persoane fizice, care se află în relații contractuale, de furnizori sau beneficiari, cu societatea comercială agroindustrială care se privatizează.

Societatea comercială este obligată să furnizeze toate informațiile financiare, comerciale și tehnice cerute de comitetul de inițiativă în vederea întocmirii studiului de fezabilitate a privatizării.

Constituirea asociației este supusă autorizării de către instanța judecătorească în a cărei rază teritorială își are sediul societatea comercială care se privatizează.

Instanța judecătorească verifică îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege și va încuviința cererea, dispunând înscrierea asociației în registrul de persoane juridice. Personalitatea juridică a asociației este dobândită pe data înscrierii.

În condițiile art. 48 alin. 2 din Legea nr. 58/1991, asociația dobândește acțiunile societății comerciale astfel:

1. în numele acelor dintre membrii săi care au subscris acțiuni și care le achită individual, folosind următoarele modalități:

- a) plata în numerar;
- b) schimbul certificatelor de proprietate;

2. în numele tuturor membrilor săi, grupați în asociație, dobândind acțiuni care inițial nu sunt distribuite individual, utilizând în acest scop:

- a) plata în rate, facilitată de Fondul Proprietății de Stat;
- b) credite contractate de asociație.

Asociația desfășura negocieri cu Fondul Proprietății de Stat și cu Fondurile Proprietății Private și semna contractul de vânzare-cumpărare, stabilind de comun acord, pe baza studiului de fezabilitate:

- a) prețul de cumpărare;
- b) avansul inițial;
- c) eșalonarea ratelor;
- d) dobânda pentru creditul primit.

Transferul de acțiuni - Legea nr. 55/1995.

Accelerarea privatizării s-a realizat prin transferul efectiv și cu titlu gratuit, către cetățenii români îndreptățiți, al acțiunilor aferente cotei de 30% din capitalul social al societăților comerciale cu capital de stat, denumite în continuare societăți

comerciale, cât și prin vânzarea acțiunilor emise de aceste societăți.

Pentru accelerarea procesului de privatizare, Legea nr. 55 din 15 iunie 1995²⁵ a dispus ca Guvernul, Fondul Proprietății de Stat și Fondurile Proprietății Private să ia toate măsurile necesare în vederea aplicării programului de privatizare.

Transferul cu titlu gratuit de acțiuni către cetățenii români îndreptățiți, al acțiunilor aferente cotei de 30% din capitalul social al societăților comerciale prevăzute la art. 2 din Legea privatizării societăților comerciale nr. 58/1991 se efectuează pe baza certificatelor de proprietate, distribuite în temeiul aceleiași legi, și a cupoanelor nominative de privatizare, emise în temeiul prezentei legi.

Noua lege prevedea că aceste cupoane nominative de privatizare, cu valoare unică de schimb, vor fi emise și

---

²⁵ Publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 122 din 19 iunie 1995, legea a fost modificată și completată prin O.U. nr. 59 din 27 septembrie 1997 (privind destinația sumelor încasate de Fondul Proprietății de Stat în cadrul procesului de privatizare a societăților comerciale la care statul este acționar), publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 267 din 6 octombrie 1997, prin O.U. nr. 37 din 10 iulie 1997 publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 150 din 11 iulie 1997; Legea nr. 129 din 27 decembrie 1995, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 298 din 28 decembrie 1995 dispune că alin. 5 și 6 ale art. 4 din Legea nr. 55/1995 pentru accelerarea procesului de privatizare, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 122 din 19 iunie 1995, se modifică în sensul că aceste cartele cu certificate de proprietate și/sau cupoanele nominative de privatizare pot fi utilizate de cetățenii îndreptățiți pentru dobândirea de acțiuni la societățile comerciale de la data încheierii perioadei de distribuire a cupoanelor nominative de privatizare, stabilită prin normele metodologice, până la 31 martie 1996 inclusiv. Cetățenii îndreptățiți pot depune cartelele cu certificate de proprietate, inclusiv cele incomplete, la valoarea de 5.000 lei pentru un certificat și/sau cupoanele nominative de privatizare la Fondurile Proprietății Private până la 30 aprilie 1996 inclusiv, devenind acționari la aceste fonduri în condițiile art. 3 din Legea nr. 58/1991. Cu începere de la 1 mai 1996, certificatele de proprietate și cupoanele nominative de privatizare neutilizate în condițiile alin. 5 sau ale prezentului alineat își pierd valabilitatea.

La data intrării în vigoare a O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 381 din 29 decembrie 1997, Legea nr. 58/1991, Legea nr. 77/1994, Legea nr. 55/1995, cu modificările și completările ulterioare, art. 2 alin. 3, art. 5, art. 6 alin. 1 și 8, precum și art. 12 alin. 1 din O.U. nr. 30/1997, aprobată și modificată prin Legea nr. 207/1997, precum și art. 4, art. 5, art. 7 alin. 2 lit. e, art. 11, art. 12, art. 14 alin. 2 și art. 17 alin. 2 din Legea nr. 83/1997 au fost abrogate.

distribuite de către Agenția Națională pentru Privatizare cetățenilor români cu domiciliul în România, care, până la data de 31.12.1990 inclusiv, au împlinit vârsta de 18 ani, fiind astfel îndreptățiți a primi certificate de proprietate conform prevederilor Legii nr. 58/1991, iar în caz de deces, succesorilor legali ai acestora, precum și cetățenilor români care vor împlini vârsta de 18 ani până la data de 31 decembrie 1995 inclusiv și care domiciliază în România.

Cupoanele nominative de privatizare nu puteau fi înstrăinate prin acte juridice între vii.

Cupoanele nominative de privatizare emise și distribuite cu încălcarea dispozițiilor legii, precum și actele juridice de înstrăinare încheiate cu încălcarea interdicției legale sunt nule de drept.

Articolul 3 dispunea că acțiunile societăților comerciale supuse privatizării se vor transmite cu titlu gratuit, în limitele stabilite de lege, după cum urmează:

a) în schimbul carnetelor cu certificate de proprietate distribuite conform Legii nr. 58/1991, la valoarea unică de schimb de 25.000 lei;

b) în schimbul cupoanelor nominative de privatizare, a căror valoare unică de schimb se determină de către Guvern, Fondul Proprietății de Stat și Fondurile Proprietății Private, ca diferență între echivalentul valoric al cotei de 30% din capitalul social al societăților comerciale, conform raportărilor contabile la 31 decembrie 1994, împărțit la numărul cetățenilor îndreptățiți să primească cupoane nominative de privatizare potrivit art. 2 al prezentei legi, pe de o parte, și valoarea unică de schimb a carnetului cu certificate de proprietate, pe de altă parte.

Carnetele cu certificate de proprietate și/sau cupoanele nominative de privatizare pot fi utilizate de cetățenii îndreptățiți pentru dobândirea de acțiuni la societățile comerciale de la data încheierii perioadei de distribuire a cupoanelor nominative de privatizare, stabilită prin normele metodologice, până la 31.12.1995 inclusiv.

Persoanele care optează pentru procurarea de acțiuni ale Fondurilor Proprietății Private, ce se vor organiza ca societăți de investiții financiare, sunt îndreptățite să primească

dividendele aferente perioadei cuprinse între momentul obținerii calității de acționar și încheierea exercițiului financiar al respectivului fond. Dividendele provin numai din profiturile realizate din activitatea economico-financiară a societăților comerciale la care Fondul Proprietății Private devine acționar prin schimbul carnetelor cu certificate de proprietate și al cupoanelor nominative de privatizare, conform alin. 5.

Art. 5 dispunea că pot schimba carnetele cu certificate de proprietate și/sau cupoanele nominative de privatizare contra acțiuni la o societate comercială cu capital de stat care nu este inclusă în lista societăților comerciale:

- a) salariații societății comerciale;
- b) membrii conducerii societăților comerciale în componența definită la art. 76 din Legea nr. 58/1991 și managerul, persoană fizică, definit la art. 3 lit. b din Legea nr. 66/1993 privind contractul de management;
- c) șomerii cu ultimul loc de muncă la respectiva societate comercială;
- d) pensionarii care au avut ultimul loc de muncă la respectiva societate comercială;
- e) producătorii agricoli care întrețin relații contractuale cu caracter de continuitate cu societatea comercială respectivă, dacă aceasta se încadrează în domeniul agriculturii, industriei prelucrătoare de materii prime agricole ori prestărilor de servicii pentru agricultură.

În legătură cu neconstituționalitatea Legii pentru accelerarea procesului de privatizare în ansamblul său, ca urmare a încălcării art. 76 alin. 2 din Constituție, Curtea Constituțională a fost sesizată la data de 25 mai 1995.

În sesizarea grupului de 29 de senatori și a grupului de deputați se consideră că Legea pentru accelerarea procesului de privatizare este neconstituțională, fiind **ignoreate drepturile foștilor proprietari deposedați de regimul comunist**, deoarece:

- prin art. 77 din Legea nr. 58/1991 s-a prevăzut că „Reparațiile pentru bunurile preluate de stat în mod abuziv se vor reglementa printr-o lege specială”; în aceste condiții, se consideră că „până la stabilirea drepturilor ce revin foștilor proprietari”, regimul de proprietate al societăților comerciale

„este incert și nimeni nu este îndreptățit, inclusiv statul, să dispună în această privință”, astfel încât „Transformarea acestor societăți comerciale în societăți pe acțiuni, vândute sau atribuite cu titlu gratuit populației”, constituie o încălcare a art. 41 alin. 1, 2 și 3 din Constituție;

- nu au fost adoptate amendamentele comisiei de privatizare referitoare la obligația Guvernului *„de a elabora o lege în acest sens, de a accepta cu titlu informativ cereri de revendicare din partea foștilor proprietari și de a rezerva un pachet de acțiuni la societățile în cauză în vederea acoperirii reparațiilor pe care legea le va acorda”*.

Criticile formulate nu sunt întemeiate. **Acordarea cu titlu gratuit populației a 30% din capitalul social al societăților comerciale cu capital de stat** este o măsură instituită de Legea nr. 15/1990 și de Legea nr. 58/1991, nu de Legea pentru accelerarea procesului de privatizare. Mai mult, Legea nr. 58/1991, instituind, totodată, că reparațiile pentru bunurile preluate abuziv se reglementează printr-o lege specială, implică și exclusivitatea ca aceste reparații să se facă din cota de 30% cuvenită populației. În orice caz, critica formulată nu privește noua reglementare, ci Legea nr. 15/1990 și Legea nr. 58/1991, adoptate înainte de intrarea în vigoare a Constituției. De asemenea, această din urmă lege a permis societăților comerciale să-și înstrăineze active, cât și acțiuni, astfel încât, și sub acest aspect, critica formulată este inadmisibilă, întrucât privește, în fond, o reglementare preexistentă și în vigoare care, deci nu poate fi atacată pe calea obiecției de neconstituționalitate, limitată exclusiv la lege, înainte de promulgare.

În plus, susținerea că **foștii proprietari ar avea un drept de proprietate garantat și ocrotit de art. 41 din Constituție**, deși proprietatea lor fusese etatizată, este contrară principiului neretroactivității legii, prevăzut de art. 15 alin. 2 din Constituție, ce se aplică și legii fundamentale. La aceeași concluzie se ajunge și în funcție de regulile pentru soluționarea conflictului legilor în timp, potrivit cărora, așa cum s-a statuat prin Decizia Curții Constituționale nr. 3/1993, fără retroactivitate, noua lege nu poate desființa modalitatea în care legea anterioară a constituit dreptul respectiv, această

modalitate fiind supusă regulii *tempus regit actum*. De aceea art. 41 din Constituție nu poate fi aplicabil dreptului foștilor proprietari, anterior etatizării proprietății lor, ceea ce nu împietează asupra valabilității soluțiilor instituite în art. 77 din Legea nr. 58/1991 și în art. 26 alin. 3 din Legea nr. 47/1992.

Obiecția de neconstituționalitate ar putea avea în sensul unei critici aduse legii, deoarece nu a reglementat, în concordanță cu prevederile art. 77 din Legea nr. 58/1991, **reparațiile pentru actele abuzive pe care le-au suferit foștii proprietari**. Îndeosebi, are semnificația unei asemenea critici imputarea legată de neadoptarea propunerilor comisiei de privatizare, referitoare la reiterarea, în noua lege, a obligației de elaborare a unui proiect de lege în acest sens, de a se accepta cu titlu informativ cererile de revendicare ale foștilor proprietari și de a se rezerva un pachet de acțiuni în vederea acoperirii pretențiilor lor. În substanța sa, această critică constituie o obiecție de neconstituționalitate prin omisiune. Cu alte cuvinte, se consideră că legea ar fi neconstituțională datorită faptului că nu a reglementat aceste aspecte.

Obiecția de neconstituționalitate prin omisiune excede, însă, competența Curții Constituționale care privește exclusiv, potrivit art. 144 lit. a din Constituție, legile adoptate, nu și cele ce se consideră că ar fi trebuit adoptate. În caz contrar, ar însemna că, substituindu-se Parlamentului, unica autoritate legiuitoare a țării, potrivit art. 58 alin. 1 din Constituție, Curtea să îndeplinească, ca și acesta, funcția de legislator pozitiv, ceea ce contravine statutului său constituțional. În acest sens este și practica privind controlul anterior al constituționalității legii, astfel cum rezultă din Decizia Curții Constituționale nr. 42/1993. De altfel, noua lege nu împiedică legiuitorul să reglementeze oricând aceste aspecte.

În sesizarea grupului de senatori și a grupului de deputați se susține că prevederile legate de cupoanele nominative de privatizare, ce fac obiectul capitolului I „*Transferul cu titlu gratuit de acțiuni*”, sunt neconstituționale, pentru următoarele motive:

- diminuarea globală a capitalului social al Fondului Proprietății Private datorită faptului că 900.000 de certificate

de proprietate vândute de proprietarii lor, prin valorificarea cărora a fost diminuat capitalul social al Fondului Proprietății Private, vor fi repuse în circulație sub formă de cupoane, 850.000 de cetățeni care nu și-au ridicat certificatele de proprietate vor putea primi cupoane și se presupune că numai jumătate din aceștia le vor ridica, astfel că 425.000 de cupoane vor fi anulate, iar rata inflației va determina o creștere a valorii capitalului social al Fondului Proprietății Private ce nu va fi acoperită de valoarea globală a certificatelor și cupoanelor care au valoare fixă;

- diminuarea valorii atribuite fiecărui cetățean, ca urmare a faptului că 850.000 de cetățeni care nu și-au ridicat certificatele de proprietate vor fi îndreptățiți să primească cupoane, astfel că sunt luați în calculul valorii anticipate a cuponului, chiar dacă nu-și vor ridica cuponul la care sunt îndreptățiți, precum și ca urmare a faptului că se atribuie cupoane și tinerilor ce vor împlini 18 ani până la data de 31 decembrie 1995, lărgindu-se astfel sfera celor îndreptățiți să participe la procesul privatizării, față de sfera persoanelor care dețin certificate de proprietate;

- lezarea dreptului de proprietate al investitorilor care au cumpărat certificate de proprietate, atât valoric, prin stabilirea prețului fix de 25.000 lei, cât și în ce privește dreptul de dispoziție.

Diminuarea sau creșterea valorii capitalului social, indiferent cui aparține acesta, este o consecință a economiei de piață, în contextul reglementărilor legale din domeniul economiei, astfel încât această situație nu afectează dreptul de proprietate ca atare. Sunt două aspecte diferite: dreptul de proprietate și valoarea de circulație a bunurilor ce fac obiectul acestui drept. **Garantarea și ocrotirea constituțională a proprietății se referă la dreptul de proprietate și nu la oscilațiile inerente ale valorii de circulație a bunurilor, inclusiv ale valorii capitalului social.**

În ce privește certificatele de proprietate, noua reglementare nu este neconstituțională, neputându-se nega dreptul legiuitorului de a institui reguli care să modifice regimul dreptului pe parcursul realizării sale, potrivit principiului aplicării legii noi.

Faptul că noua reglementare acordă posibilitatea de a obține cupoane nominative de privatizare, pentru a participa la procesul de privatizare, unei sfere mai largi de persoane, nu constituie un motiv de neconstituționalitate ci, dimpotrivă, o măsură de justiție socială, de atributul exclusiv al legiuitorului.

Astfel, potrivit noii legi, cetățenii care și-au înstrăinat certificatele de proprietate vor primi, ca și celelalte persoane îndreptățite, cupoane nominative de privatizare, așa încât certificatele pe care le-au înstrăinat se regăsesc la cei care le-au cumpărat și care le vor putea preschimba în acțiuni. Din această cauză, nu poate rezulta o diminuare de natură a afecta un drept constituțional.

Sub alt aspect, dacă nu s-ar fi acordat dreptul de a primi cupoane și celor care nu ridicaseră certificatele de proprietate înăuntrul termenului de decădere prevăzut de Legea nr. 58/1991, s-ar fi perpetuat o sancțiune, în condițiile în care noua reglementare a instituit un alt instrument de privatizare - cuponul - fără să se poată imputa, referitor la acest instrument, că cei îndreptățiți nu și-au manifestat în termen interesul de a-l utiliza, ceea ce ar fi fost contrar prevederilor art. 16 din Constituție.

În ce privește critica legată de rata inflației, aceasta constituie o problemă de executare a legii, nu de constituționalitate, ce urmează a fi reglementată, dacă acest fenomen se va produce, pe cale normativă, pentru păstrarea echilibrului inițial dintre capitalul neprivatizat și valoarea instrumentelor de privatizare neutilizate.

În legătură cu ultima critică adusă, privind investitorii care au cumpărat certificate de proprietate, într-adevăr măsura legislativă adoptată nu este în favoarea lor, deoarece, deși pot valorifica toate certificatele pe care le dețin, valoarea acestora este fixă, de 25.000 lei. Așa cum se arată în una dintre sesizări, „valoarea la care au fost negociate certificatele a fost derizorie”. Indiferent din ce motive s-a ajuns la o asemenea situație, nu poate fi considerată neconstituțională o măsură având ca scop reinstituirea egalității de șanse a cetățenilor în privatizare, cu titlu gratuit, a 30% din capitalul societăților comerciale supuse privatizării, drept cuvenit potrivit Legii nr. 15/1990 și Legii nr. 58/1991. privatizarea, în măsura în care

este concepută ca un proces democratic, nu poate fi numai în favoarea celor care au acumulat certificate de proprietate, mai ales că pe baza lor transferul este gratuit, iar concepția inițială a legii a fost aceea de a asigura acest transfer tuturor cetățenilor îndreptățiți. De aceea, soluția adoptată se justifică, pe plan constituțional, atât în considerarea art. 16 din Constituție, potrivit căruia cetățenii sunt egali în fața legii, fără privilegii și fără discriminări, cât și a art. 1 alin. 3, potrivit căruia România este un stat de drept, democratic și social.

În cele două sesizări, de la grupul de deputați și de la grupul de senatori, se susține că art. 2 alin. 2 și 4, precum și art. 4 alin. 2 din lege sunt neconstituționale, întrucât, pe de o parte, cupoanele fiind nominative, înstrăinarea lor este interzisă altfel decât pentru privatizare, iar, pe de altă parte, cupoanele pot fi folosite pentru dobândirea de acțiuni la o singură societate comercială.

Aceste măsuri sunt restrictive, dar nu neconstituționale. Cuponul nominativ de privatizare reprezintă o ofertă publică, astfel încât cel care îl acceptă, implicit achiesează la condițiile pentru folosirea lui. De aceea, în cazul de față, nu se poate susține că ar exista o restrângere a unui drept, prin ipoteză acesta dobândindu-se numai după ridicarea cuponului. Critica formulată are în vedere regimul de circulație a certificatelor de proprietate potrivit Legii nr. 58/1991. Or, din acest punct de vedere, problema legată de regimul cupoanelor este strict de politică legislativă. Condițiile restrictive de folosire se justifică tocmai prin necesitatea evitării fenomenelor produse de circulația certificatelor de proprietate și reprezintă măsuri de protecție în vederea asigurării egalității de șanse a cetățenilor în procesul privatizării.

În sesizarea celor 29 de senatori și a grupului de deputați se arată că art. 14 alin. 1 din lege, referindu-se numai la contractele încheiate cu Fondul Proprietății Private și Fondul Proprietății de Stat, implicit exclude contractele valabil încheiate doar cu unul dintre aceste Fonduri.

Întrucât, potrivit principiului neretroactivității legii prevăzut de art. 15 alin. 2 din Constituție, contractele valabil încheiate sub imperiul unei legi nu pot fi desființate de legea

nouă, rațiunea care justifică art. 14 alin. 1, în ceea ce privește contractele încheiate cu cele două Fonduri, se regăsește și în ce privește contractele încheiate exclusiv cu unul dintre aceste Fonduri. De aceea art. 14 alin. 1 din lege este constituțional numai în măsura în care se aplică și pentru contractele valabil încheiate cu unul dintre aceste Fonduri, în virtutea principiului neretroactivității legii prevăzut de art. 15 alin. 2 din Constituție.

În sesizarea grupului de 29 de senatori și a grupului de deputați se apreciază că, întrucât tinerii care împlinesc vârsta de 18 ani până la data de 31 decembrie 1995 vor primi numai cupoane nominative de privatizare, aceștia sunt discriminați față de restul cetățenilor, care au și certificate de proprietate.

Critica formulată nu este justificată, deoarece certificatele de proprietate s-au distribuit potrivit Legii nr. 58/1991, iar cupoanele nominative reprezintă un alt instrument de privatizare, ce urmează a fi distribuit potrivit noii reglementări, fiecare consacrând drepturi diferite. Deci situația creată rezultă din succesiunea în timp a acestor două reglementări, **Legea pentru accelerarea procesului de privatizare acordând cupoane nominative de privatizare atât persoanelor cu certificate de proprietate, cât și altor categorii de cetățeni, a lărgit sfera celor ce urmează să participe la procesul de privatizare. Aceasta constituie o măsură în favoarea noilor participanți și nu o măsură discriminatorie, în defavoarea lor.**

Având în vedere considerentele arătate, Curtea Constituțională²⁶ a constatat că prevederile Legii pentru accelerarea procesului de privatizare sunt constituționale, cu precizarea că dispozițiile art. 14 alin. 1 au acest caracter numai în măsura în care se aplică și contractelor valabil încheiate fie cu Fondul Proprietății de Stat, fie cu Fondul Proprietății Private.

Începând cu data intrării în vigoare a legii, acțiunile aferente cotei de 40% din capitalul social al societăților comerciale care nu fac obiectul privatizării cu titlu gratuit, vor

---

²⁶ Curtea Constituțională, decizia nr. 62 din 13 iunie 1995, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr.122 din 19 iunie 1995

fi oferite spre vânzare, de către Fondul Proprietății de Stat, persoanelor fizice și/sau juridice de drept privat române sau străine prin oricare dintre metodele prevăzute de lege.

Pentru privatizarea rapidă și integrală a societăților comerciale la care cererea de acțiuni este mai mică decât oferta, prețul de vânzare al acțiunilor poate fi redus, pe baza raportului de evaluare, sub valoarea nominală a acestora.

În situația în care din raportul de evaluare rezultă o reducere mai mare decât 30% față de valoarea nominală a acțiunilor, vânzarea se face pe bază de contract cu cumpărătorul, care va include clauze asiguratorii pentru societățile comerciale în cauză.

Același regim se aplică și acțiunilor neschimbate în procesul privatizării cu titlu gratuit.

După efectuarea schimbului de acțiuni contra carnet de certificate de proprietate și/sau cupoane nominative de privatizare și la expirarea contractelor de locație de gestiune sau de închiriere a unor active ale societății comerciale, locatarii care au efectuat investiții în aceste active vor primi în compensație acțiuni ce vor fi emise ca urmare a majorării capitalului social prin încorporarea valorii rămase actualizată a investițiilor efectuate de ei în activele respective.

Legea definea ca fiind infracțiune de fals intelectual înscrierea cu intenție în listele cetățenilor îndreptățiți a li se atribui cupoane nominative de privatizare a unor persoane neîndreptățite să primească asemenea cupoane.

Atribuirea mai multor cupoane nominative de privatizare unei singure persoane constituie infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice și intereselor persoanelor și se pedepsește potrivit legii penale.

Art. 13 prevedea că depășirea cotelor de capital social destinate, în condițiile prezentei legi, privatizării cu titlu gratuit, precum și depășirea plafonului de 60% ori a limitelor stabilite de art. 8 alin. 1 - 3 pentru sumele alocate cu titlu gratuit societăților comerciale privatizate constituie infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice și se pedepsește potrivit legii penale.

Dacă până la data intrării în vigoare a legii, la unele dintre societățile comerciale procesul de privatizare a fost

inițiat și este deja concretizat prin contracte de schimb și de vânzare de acțiuni încheiate cu Fondurile Proprietății Private și cu Fondul Proprietății de Stat, acest proces va fi finalizat, pentru acțiunile formând obiectul respectivelor contracte de schimb și de vânzare, potrivit procedurilor stabilite de legea sub imperiul căreia a fost inițiat. Acțiunile deținute de Fondul Proprietății de Stat la societățile comerciale nenominalizate în cadrul programului de privatizare în masă, puteau fi vândute și prin alte metode stabilite de celelalte reglementări legale în vigoare.

Schimbul și vânzarea de acțiuni la oricare dintre societățile comerciale cu capital de stat, care dețineau terenuri a căror situație juridică în privința proprietății este în curs de clarificare, se vor efectua în limita capitalului social, fără a include valoarea terenurilor pentru care societatea comercială nu deține titlu de proprietate.

Art. 25 dispunea că pentru domeniul reglementat de prezenta lege, prevederile Legii nr. 15/1990, ale Legii nr. 58/1991, ale O.G. nr. 10/1992, aprobată și modificată prin Legea nr. 114/1992, și ale art. 5 lit. e din Legea nr. 66/1993 se aplică numai în măsura în care nu sunt incompatibile cu dispozițiile sale.

Începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 55/1995, prevederile art. 3 alin. 3 din Legea nr. 52/1994 au fost abrogate.

Într-o speță, reclamanta (SIF T S.A.) a cerut anularea AGEA din 5 aprilie 2004 a societății pârâte (S.C. S.A.), motivând cererea prin faptul că **majorarea de capital** s-a făcut fără includerea în prețul de subscriere a noilor acțiuni a unei prime de emisiune, încălcându-se prevederile O.U. nr. 28/2002.

Prin contractul de privatizare din 21 septembrie 2000, cumpărătorul (S.C. S.A.) s-a angajat ca din surse atrase, în perioada 2005-2009 (cinci ani), să efectueze o investiție ori aport de capital în valoare de 1,33 miliarde USD.

Instanța a remarcat că majorarea capitalului social asumată prin contractul de privatizare, (conform O.G. nr. 25/2002), făcută cu aplicarea dispozițiilor art. 47 alin. 1 din

Legea nr. 137/2002, modificată și completată prin O.U. nr. 208/2002, este exceptată de la prevederile O.U. nr. 28/2002.

Ca urmare, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială a înlăturat susținerea reclamantei conform căreia majorarea capitalului social nu se putea face fără emiterea unei prime de emisiune, în baza O.G. nr. 28/2002²⁷.

O altă speță a privit hotărârea adunării generale extraordinare a acționarilor privind majorarea capitalului social cu valoarea investițiilor realizate conform contractului de privatizare și acordarea dreptului de preferință. Reclamanta SIF a cerut anularea hotărârii AGEA privind majorarea capitalului social al pârâtei S.C. S.A.

Prin contractul de vânzare-cumpărare încheiat între APAPS vânzător și S.A. I S.A., cumpărător, s-a stipulat că urmare a acestei investiții, cumpărătorul poate beneficia de acțiunile emise de societate pentru majorarea de capital. AGEA a pârâtei a hotărât majorarea de capital cu acordarea dreptului de preferință tuturor acționarilor, inclusiv reclamantei iar faptul că nu a uzat de acest drept nu duce la anularea hotărârii AGEA²⁸.

Privatizarea bancară. Societățile comerciale bancare la care statul este acționar, înființate în temeiul Legii nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, al Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale și al Legii nr. 33/1991 privind activitatea bancară, au fost privatizate potrivit prevederilor Legii nr. 83 din 21 mai 1997²⁹.

---

²⁷ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr.1281 din 30 martie 2006

²⁸ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr.2326 din 22 iunie 2006

²⁹ Publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 98 din 23 mai 1997, legea a fost modificată prin O.U. nr. 59 din 27 septembrie 1997 privind destinația sumelor încasate de Fondul Proprietății de Stat în cadrul procesului de privatizare a societăților comerciale la care statul este acționar, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 267 din 6 octombrie 1997, prin O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 381 din 29 decembrie 1997 O.U. nr. 84 din 10 iunie 1999 privind completarea art. 7 din Legea nr. 83/1997 pentru privatizarea societăților comerciale bancare la care statul este acționar, publicată în M.Of. al

Privatizarea societăților bancare se realizează utilizând unul dintre următoarele procedee:

a) majorarea capitalului social prin aport de capital privat, în numerar, în baza unei oferte publice sau a unui plasament privat, efectuate potrivit prevederilor legale în vigoare;

b) vânzarea de acțiuni gestionate de Fondul Proprietății de Stat, numai contra numerar, cu plata integrală, către persoane fizice și persoane juridice române cu capital social majoritar privat, inclusiv către societățile de investiții financiare rezultate din transformarea Fondurilor Proprietății Private, precum și către persoane fizice și persoane juridice străine cu capital majoritar privat;

c) combinarea celor două procedee.

Pentru privatizarea fiecărei societăți bancare se constituie, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea comună a Băncii Naționale a României, Agenției Naționale pentru Privatizare și Fondului Proprietății de Stat, o comisie de privatizare care răspunde de atingerea obiectivelor prezentei legi și de respectarea principiilor de transparență, rigoare și obiectivitate.

Privatizarea societăților bancare, prin oricare dintre procedeele și metodele prevăzute de lege, se va realiza pe baza raportului de evaluare și a studiului de fezabilitate, întocmite de o firmă specializată, selectată, prin licitație, în conformitate cu normele metodologice aprobate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea comună a Băncii Naționale a României,

---

României, Partea I, nr. 270 din 11 iunie 1999, prin O.U. nr. 212 din 29 decembrie 1999 privind modificarea Legii nr. 83/1997 pentru privatizarea societăților comerciale bancare la care statul este acționar, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 650 din 30 decembrie 1999, prin O.U. nr. 45 din 2 mai 2000 privind modificarea Legii nr. 83/1997 pentru privatizarea societăților comerciale bancare la care statul este acționar și abrogarea Ordonanței Guvernului nr. 130/1998 privind regularizarea cotelor de capital social în procesul de privatizare a băncilor, aprobată prin Legea nr. 41/1999, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 192 din 4 mai 2000, prin Legea nr. 521 din 9 octombrie 2001 pentru aprobarea O.U. nr. 212/1999 privind modificarea Legii nr. 83/1997 pentru privatizarea societăților comerciale bancare la care statul este acționar, prin O.U. nr. 44 din 4 aprilie 2002 privind completarea art. 7 din Legea nr. 83/1997 pentru privatizarea societăților comerciale bancare la care statul este acționar, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 263 din 18 aprilie 2002.

Agenției Naționale pentru Privatizare și Fondului Proprietății de Stat.

Principalele elemente ale raportului de evaluare și ale studiului de fezabilitate, însușite de comisia de privatizare, sunt supuse regimului de publicitate în principalele cotidiene de răspândire națională, precum și în principalele săptămânale financiare internaționale.

Procedeele și metodele utilizate, precum și cotele de capital social care pot fi dobândite de persoanele fizice sau juridice în procesul de privatizare a societăților bancare se stabilesc, pentru fiecare caz în parte, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea comisiei de privatizare, pe baza consultării și a avizului comun al Agenției Naționale pentru Privatizare, Băncii Naționale a României și Fondului Proprietății de Stat.

Prevederile art. 48 și 49 din Legea privatizării societăților comerciale nr. 58/1991 și ale art. 8 din Legea nr. 55/1995 pentru accelerarea procesului de privatizare nu sunt aplicabile în cazul societăților bancare care se privatizează potrivit acestei legi.

În mod uimitor, operațiunile în legătură cu procesul de privatizare a societăților bancare, care fac obiectul acestei legi, nu sunt supuse controlului financiar al Curții de Conturi.

Curtea de Conturi poate exercita exclusiv controlul preventiv asupra sumelor care se varsă la Fondul special de dezvoltare la dispoziția Guvernului. O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997³⁰ stabilește cadrul juridic pentru **vânzarea**

---

³⁰O.U. nr. 88 din 23 decembrie 1997 privind privatizarea societăților comerciale a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 29 decembrie 1997 și a fost modificată prin O.U. nr. 56 din 23 decembrie 1998 privind unele măsuri pentru restructurarea Guvernului, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 515 din 30 decembrie 1998, prin O.U. nr. 3 din 1 februarie 1999 pentru completarea alin. 1 al art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, prin O.U. nr. 37 din 2 aprilie 1999 pentru completarea art. 9 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 137 din 2 aprilie 1999, prin Legea nr. 99 din 26 mai 1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 236 din 27 mai 1999, prin O.U. nr. 98 din 24 iunie 1999 privind protecția socială a persoanelor ale căror contracte individuale de muncă vor fi desfăcute ca urmare a

acțiunilor emise de societăți comerciale și deținute de stat sau de o autoritate a administrației publice locale, precum și pentru vânzarea activelor aparținând societăților comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar, în baza următoarelor principii:

- a) asigurarea transparenței tranzacțiilor;
- b) stabilirea prețului de vânzare, în baza raportului dintre cerere și ofertă;

---

concedierilor colective, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 303 din 29 iunie 1999, prin O.U. nr. 150 din 14 octombrie 1999 pentru modificarea art. 14 din Ordonanța de urgență nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 501 din 18 octombrie 1999, prin O.U. nr. 38 din 20 aprilie 2000 privind unele măsuri pentru diminuarea datoriei publice interne, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 178 din 25 aprilie 2000, prin O.U. nr. 251 din 30 noiembrie 2000 pentru modificarea art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 647 din 12 decembrie 2000, prin O.U. nr. 296 din 30 decembrie 2000 privind înființarea Autorității pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 707 din 30 decembrie 2000, prin Legea nr. 30 din 5 martie 2001 privind respingerea O.U. nr. 3/1999 pentru completarea alin. 1 al art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 116 din 7 martie 2001, prin Legea nr. 379 din 10 iulie 2001 privind aprobarea O.U. nr. 37/1999 pentru completarea art. 9 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 386 din 16 iulie 2001, prin Legea nr. 444 din 18 iulie 2001 privind aprobarea O.U. nr. 251/2000 pentru modificarea art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 409 din 24 iulie 2001, prin Legea nr. 548 din 17 octombrie 2001 privind respingerea O.U. nr. 150/1999 pentru modificarea art. 14 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 676 din 25 octombrie 2001, prin Legea nr. 137 din 28 martie 2002 privind unele măsuri pentru accelerarea privatizării, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 215 din 28 martie 2002, prin Ordonanța nr. 36 din 29 ianuarie 2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 137/2002 privind unele măsuri pentru accelerarea privatizării, prin O.U. nr. 26 din 31 martie 2005 privind abrogarea dispozițiilor legale referitoare la acordarea înlesnirilor la plata obligațiilor bugetare restante, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 296 din 8 aprilie 2005, prin Legea nr. 185 din 15 iunie 2005 pentru abrogarea art. 34 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, prin O.U. nr. 50 din 30 mai 2007 pentru modificarea și completarea O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 387 din 7 iunie 2007, prin Legea nr. 305 din 13 noiembrie 2007 privind respingerea O.U. nr. 50/2007 pentru modificarea și completarea O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 784 din 19 noiembrie 2007.

c) asigurarea egalității de tratament între cumpărători.
Potrivit art. 2 din ordonanța de urgență, prevederile sale se aplică:

a) societăților comerciale înființate în baza prevederilor cap. III din Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat în regii autonome și societăți comerciale, cu modificările ulterioare;

b) societăților comerciale și naționale, care rezultă din reorganizarea regiilor autonome de interes național sau local, în temeiul O.U. nr. 30/1997 privind reorganizarea regiilor autonome, aprobată și modificată prin Legea nr. 207/1997;

c) societăților comerciale care au fost constituite de autoritățile administrației publice locale în baza Legii administrației publice locale nr. 69/1991, republicată, cu modificările ulterioare;

d) societăților comerciale care rezultă din divizarea sau fuziunea societăților comerciale menționate la lit. a - c.

Ministerul Privatizării este autoritatea administrației publice centrale, responsabilă cu elaborarea politicilor de privatizare, cu coordonarea și controlul procesului de privatizare. În acest scop, Ministerul Privatizării îndeplinește următoarele atribuții:

a) elaborează și supune spre aprobare Guvernului strategia de privatizare, în baza propunerilor ministerelor, pentru a asigura o corelare cu proiectele de dezvoltare ale acestora;

b) elaborează și supune spre aprobare Guvernului proiecte de legi și proiecte de hotărâri ale Guvernului în domeniul privatizării;

c) îndrumă metodologic întregul proces de privatizare;

d) avizează și supune spre aprobare Guvernului programul anual de privatizare elaborat de Fondul Proprietății de Stat³¹; programul anual de privatizare se publică în

---

³¹ Legea nr. 379 din 10 iulie 2001 privind aprobarea O.U. nr. 37/1999 pentru completarea art. 9 din O.U. nr. 88/1997 privind privatizarea societăților comerciale, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 386 din 16 iulie 2001 dispune că în tot cuprinsul ordonanței de urgență sintagma Fondul Proprietății de Stat se înlocuiește cu sintagma Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului.

Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, prin grija Fondului Proprietății de Stat, inclusiv eventualele modificări și completări; etc.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin, Ministerul Privatizării are dreptul să solicite, în scris, informații de la orice instituție publică centrală sau locală, precum și de la societățile comerciale la care statul este acționar. Autoritățile centrale și locale ale administrației publice, precum și societățile comerciale sunt obligate să răspundă la solicitările Ministerului Privatizării, în termen de cel mult 10 zile de la data solicitării.

Art. 12 din ordonanța de urgență dispune că **Fondul Proprietății de Stat se desființează în momentul în care Parlamentul constată, pe baza informațiilor prezentate de Guvern, că privatizarea este un proces încheiat.**

Acțiunile gestionate de Fondul Proprietății de Stat se vând persoanelor fizice sau juridice de drept privat, române ori străine, prin:

- a) ofertă publică de vânzare;
- b) negociere directă;
- c) licitație cu strigare sau în plic;
- d) certificate de depozit emise de bănci de investiții pe piața de capital internațională;
- e) orice combinație a metodelor de mai sus.

Vânzarea se face pe baza raportului dintre cerere și ofertă, la prețul de piață, indiferent de metoda de privatizare utilizată, în baza unui raport de evaluare, fără a exista un preț, minim de vânzare. În situația în care o societate comercială la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar este cotate la bursa de valori sau pe o altă piață organizată, Fondul Proprietății de Stat nu va întocmi, de regulă, raport de evaluare. În acest caz, prețul de ofertă va fi cel înregistrat în ultima zi de tranzacție la bursele de valori sau pe alte piețe organizate, naționale sau internaționale, anterior zilei în care se face vânzarea.

Aplicarea metodelor de privatizare nu exclude posibilitatea conversiei datoriilor în acțiuni sau reeșalonarea datoriilor cu acordul creditorilor, ori vânzarea acțiunilor pe piața de capital internațională prin bănci de investiții. De

asemenea, aplicarea metodelor de privatizare nu exclude posibilitatea conversiei datoriei publice în acțiuni, în cazul în care statul a emis obligațiuni convertibile. În acest caz, la lansarea emisiunii de obligațiuni de stat convertibile se vor menționa în prospect tipul acțiunilor și emitentul, dobânda, condițiile de transmitere a acțiunilor contra plată de către Fondul Proprietății de Stat, precum și alte informații, după caz.

Vânzarea, prin oricare dintre metode obligă Fondul Proprietății de Stat să formuleze o ofertă irevocabilă, valabilă cel puțin 30 de zile, dar nu mai mult de 180 de zile de la data publicării ei. Ofertele de vânzare se prezintă la sediul central al Fondului Proprietății de Stat, la sucursalele sale teritoriale, la bursele de valori sau pe alte piețe organizate, interne sau internaționale, după caz.

Vânzarea va fi precedată, în toate situațiile, de întocmirea unui dosar de prezentare. În dosarul de prezentare se va ține seama de protecția unor mărci de fabrică, de comerț sau de serviciu înregistrate, cu recunoaștere națională sau internațională, după caz. Pentru societățile comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale deține nu mai mult de 10% din totalul acțiunilor, Fondul Proprietății de Stat nu va mai întocmi dosar de prezentare. Pentru societățile comerciale cotate la bursele de valori sau pe alte piețe organizate, interne sau internaționale, oferta se va întocmi pe bază de prospect, în conformitate cu normele și instrucțiunile Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare (art. 14).

În jurisprudență³² s-a statuat că reclamanta APAPS (AVAS) în calitate de acționar majoritar al societății privatizate trebuia să cunoască situația financiară reală a acesteia întrucât, în calitate de vânzător, răspunde pentru evicțiune, conform art. 1337 C. civ., astfel că societatea cumpărătoare a acțiunilor a chemat în judecată pe vânzătoare, în baza contractului de vânzare-cumpărare încheiat ulterior privatizării, iar reclamanta vânzătoare a formulat acțiunea în regres împotriva societății privatizate, susținând că despăgubirile la care a fost obligată sunt din culpa acesteia.

---

³² Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr.3896 din 23 iunie 2005

Dar, având în vedere că acțiunea în regres s-a întemeiat pe clauzele contractului de privatizare, pe informațiile primite de la societatea privatizată, pe propria răspundere a managerului acestuia, fără o verificare a situației prezentată de acesta, este exclusă culpa societății implicată în privatizare.

Instanțele au reținut că nu s-a dovedit culpa pârâtei în săvârșirea faptei care să-i atragă răspunderea conform art. 998 - 999 C. civ., iar pe de altă parte, reclamanta, în calitate de vânzător al acțiunilor și-a însușit declarația conducerii societății, fără să verifice situația prezentată de aceasta.

În speță, curtea de apel a arătat că reclamanta-recurentă deținea 55% din acțiunile societății privatizate și trebuia să cunoască situația financiară reală a societății privatizate, iar în calitate de vânzător răspunde pentru evicțiune conform art. 1337 C. civ.

Acțiunea în regres a reclamantei s-a întemeiat pe clauzele contractului de privatizare, datele și informațiile despre societatea pârâtă fiind cuprinse în dosarul de prezentare, în baza documentației primite de fostul F.P.S. de la societatea privatizată, pe propria răspundere a managerului acesteia, ceea ce exclude culpa societății implicate în privatizare.

Critica recurentei nu poate fi primită deoarece privatizarea s-a făcut în baza H.G. nr. 55/1998 pentru aprobarea Normelor Metodologice privind privatizarea societăților comerciale și vânzarea de active, iar în conformitate cu art. 41 din acest act normativ, vânzătorul avea obligația de a elabora dosarul de prezentare pus la dispoziția ofertanților.

Obligația vânzătorului se coroborează cu obligațiile generale ale vânzătorului, așa cum sunt prevăzute în art. 970 și 1312 C. civ. așa încât, vânzătorul F.P.S. avea îndatorirea de a oferi cumpărătorului toate informațiile de care avea nevoie pentru a încheia contractul în cunoștință de cauză.

Ca atare, garanția de evicțiune nu se referă numai la pachetul de acțiuni înstrăinat, așa cum susține recurenta, ci și la eventualele daune pe care le-ar încerca cumpărătorul prin încălcarea clauzelor convenite.

Societățile comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar pot vinde active din patrimoniul lor persoanelor fizice sau juridice de drept privat la inițiativa consiliului lor de administrație și cu acordul Fondului Proprietății de Stat ori din inițiativa Fondului Proprietății de Stat, cu mandatarea reprezentantului său în adunarea generală a acționarilor. Vânzarea se poate face numai în cazul în care nu este afectată privatizarea unei societăți comerciale sau privatizarea unui activ în integralitatea sa. Vânzarea activelor se efectuează pe bază de licitație cu strigare sau în plic, cu adjudecare la prețul de piață, în baza raportului dintre cerere și ofertă.

Aceeași procedură se aplica și în cazul perfectării unui contract de leasing imobiliar cu clauză irevocabilă de vânzare, având ca obiect utilizarea activelor aparținând societăților comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar, dacă în contractul de leasing imobiliar nu s-a prevăzut altfel (art. 24).

Fondul Proprietății de Stat³³ avea obligația să întocmească periodic, în baza informațiilor primite de la fiecare societate comercială la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar, lista activelor oferite la vânzare, care se publică în presă.

La cumpărarea de active aparținând societăților comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar nu au dreptul să participe membrii consiliului de administrație și directorii executivi ai societăților comerciale vânzătoare.

Sumele rezultate din vânzarea activelor societăților comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar vor fi utilizate de către acestea, în următoarea ordine, numai pentru:

- a) rambursarea datoriilor;
- b) efectuarea de investiții;

---

³³ Potrivit art. 6 alin. (2) din O.U. nr. 296/2000, Fondul Proprietății de Stat s-a transformat, ulterior, în Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului.

c) finanțarea activităților cuprinse în obiectul de activitate;

d) efectuarea cheltuielilor legate de îndeplinirea obligațiilor legale de conformare la cerințele de protecție a mediului, după caz.

Potrivit art. 27 din ordonanță, societățile comerciale și regiile autonome, care au în derulare contracte de locație de gestiune, de închiriere sau de asociere în participațiune, pot vinde sau încheia contracte de leasing imobiliar cu clauză irevocabilă de vânzare, prin negociere directă cu locatarii sau asociații în situațiile în care aceștia au efectuat investiții în activele pe care le utilizează reprezentând mai mult de 15% din valoarea acestor active. În acest caz, din prețul de vânzare se scade valoarea investițiilor pe bază de raport de evaluare acceptat de părți.

Încheierea contractelor de leasing, în temeiul art. 27 din O.U. nr. 88/1997, reprezintă o formă de privatizare și, drept urmare, clauza irevocabilă de vânzare reprezintă partea reglementară a contractului de leasing și ea există în conținutul legal, chiar dacă părțile nu au inclus-o sau i-au dat un alt cuprins și sens, în contract.

Jurisprudența a decis că un contract de leasing imobiliar, conform prevederilor O.U. nr. 88/1997 (art. 27) și ale O.U. nr. 51/1997, permite includerea clauzei irevocabile de vânzare și în lipsa unei clauze privind valoarea reziduală.

Într-o speță³⁴, pârâta a fost obligată la executarea obligației de a vinde imobilul, după achitarea sumei ce a rezultat din regularizarea redevenței totale.

Cu privire la regimul juridic aplicabil contractului de leasing, în speță, el este cel reglementat de art. 27 din O.U. nr.88/1997, ca lege specială, iar nu cel reglementat de Ordonanța nr. 51/1997, privind operațiunile de leasing și societățile de leasing, care în raport cu norma cuprinsă în art. 27, reprezintă dreptul comun.

Încheierea contractelor de leasing, în temeiul art. 27 din O.U. nr.88/1997, reprezintă o formă de privatizare și drept

---

³⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 1778 din 23 mai 2006

urmare, clauza irevocabilă de vânzare reprezintă partea reglementară a contractului de leasing și ea există în conținutul ei legal, chiar dacă părțile nu au inclus-o sau i-au dat un alt cuprins și sens, în contract.

Sub acest aspect, instanțele au făcut o corectă aplicare a legii, aplicând cu prioritate prevederile art. 27 din O.U. nr. 88/1997.

În ceea ce privește regularizarea redevenței, de asemenea, instanțele au făcut o corectă aplicare a prevederilor art. 6 alin. 2 din contract, conform cărora, la expirarea contractului se va efectua regularizarea redevenței și a plăților efectuate, ținând cont de rata inflației. Acesta a fost temeiul pentru care, constatând că reclamanta a plătit ratele convenite și deci obligațiile contractuale respectate, a procedat la regularizarea acestora, conform clauzei menționate.

Soluția instanței de fond, menținută de instanța de apel, de obligare a pârâtei la executarea obligației de a vinde imobilul după achitarea sumei ce a rezultat din regularizarea redevenței totale în funcție de rata inflației, este corectă, și nu este lipsită de eficiență aducerea sa la îndeplinire pe cale de constrângere, fiind posibilă în condițiile art. 580³ C.p.civ.

CÂND POATE FI DISCUSĂ RESTABILIREA SITUAȚIEI ANTERIOARE?

Mircea Ene

Prim-procuror la
Parchetul de pe lângă
Judecătoria Sector 1

Reestablishment of the anterior situation is an extremely important judicial procedure in what prejudice repairing is concerned. In practice, the question has been raised whether that measure can be decided only together with the solution in discussion or even before the solution of the case.

La data de 14.07.2008 UMF „*Carol Davila*” în calitate de proprietar al spațiului situat în str. Traian Vuia nr. 6, compus din două retrageri de fațadă și hol la una dintre retragerile de fațadă în suprafață de 18.8 Ministerul Public., a formulat plângere penală împotriva numitului VASILE CONSTANTIN, reprezentant al S.C. TETTAS S.R.L., privind săvârșirea infracțiunii prev. de art. 290, 291 C.p. cu aplicarea art. 41 C.p., și art. 215, cu aplicarea art. 33 lit. a C.p.

În conținutul plângerii s-a arătat faptul că în anul 1990, Institutul de Medicină și Farmacie București, întocmește contractul de închiriere nr. 11591/213.08.1990 cu Agenția Turistică ROMTUR referitor la spațiul susmenționat situat în str. Traian Vuia nr. 6, compus din două retrageri de fațadă și hol la una dintre retragerile de fațadă pentru desfășurarea de activitate comercială.

La data de 31.07.1991, Institutul de Medicină și Farmacie București, prin actul adițional înregistrat la nr. 9947/1991, transferă drepturile și obligațiile ce decurg din contractul de închiriere nr. 11591/23.08.1990, către S.C. TETTAS SRL, în calitate de locatar, acesta din urmă subrogându-se în drepturile locatarului inițial.

La data de 31.12.2001 contractul de închiriere nr. 11591/23.08.1990 a încetat de drept, prin ajungerea la termen,

însă la data de 07.01.2002 s-a prezentat la sediul rectoratului Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” numitul VASILE CONSTANTIN, reprezentant al S.C. TETTAS SRL, cu actul adițional nr. 9947/1991, cu semnăturile în original, invocând o durată a locațiunii până la 31.12.2021.

S-a solicitat de către Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” punerea în mișcare a acțiunii penale față de numitul VASILE CONSTANTIN și dispunerea restabilirii situației anterioare săvârșirii infracțiunii, arătând că înscrisul intitulat „Act adițional” înregistrat cu nr. 9947/1991 și în care se menționează faptul că respectivul contract de închiriere ar înceta la data de 31.12.2001, și nul la data de 31.12.2001, este un fals.

Prin rezoluția cu nr. 2991 din data de 22.08.2008 s-a dispus începerea urmăririi penale față de învinuitul VASILE CONSTANTIN sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 220 pct. 1, teza 2, art. 290 și art. 291 C.p.

Din actele premergătoare în cauză a rezultat că documentul intitulat „Act adițional” înregistrat cu nr. 9947/1991 și în care se menționează faptul că respectivul contract de închiriere încetează la data de 31.12.2001, înscris care a fost prezentat de către Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, nu prezintă urme de înlocuire a textelor redactate inițial în conținutul său.

Având în vedere faptul că înscrisul prezentat de către Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” nu a suferit modificări sau alterări, așa cum s-a stabilit prin raportul de constatare tehnico-științifică, și că cel de-al doilea exemplar al documentului intitulat „Act adițional”, înregistrat cu nr. 9947/1991 și folosit de S.C. TETTAS SRL, prezintă o modificare în ceea ce privește data expirării contractului, respectiv 31.12.2021, se constată că S.C. TETTAS SRL nu mai deține vreun drept cu privire la imobilul în cauză, constatându-se totodată refuzul de eliberare al spațiului deținut fără drept.

La data de 21.08.2008, Poliția Sectorului 1 – SIF a înaintat dosarul Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 București cu o cerere pentru a dispune conform art. 170 C.p.p.

Ca și în cazul restituirii lucrurilor, în ceea ce privește restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, există interesul public ca aceasta să aibă loc cât mai repede posibil și nu numai după definitivarea soluționării cauzei penale (a se vedea **Constantin Crișu** – „Restabilirea situației de drept anterioară săvârșirii infracțiunii”, RRD nr. 5/1968, p. 92-99).

Prin urmare, natura juridică a măsurii restabilirii situației anterioare săvârșirii infracțiunii este asemănătoare cu cea a restituirii lucrurilor.

Pentru aplicarea acestei măsuri de către procuror se impune ca schimbarea situației a cărei restabilire se urmărește să fie rezultat vădit din comiterea infracțiunii și restabilirea să fie posibilă (a se vedea Tribunalul Suprem – Secția penală, decizia nr. 387/1975, C.D. 1975, p. 432; Tribunalul Suprem, decizia de îndrumare nr. 5/1967, RRD nr. 6/1967, p. 126-128).

Restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii are un caracter provizoriu în această fază a urmăririi penale, definitivarea acesteia urmând a fi făcută prin soluționarea cauzei.

Se reține că potrivit și practicii judiciare, această modalitate de reparare a pagubei produsă prin infracțiune trebuie dispusă din oficiu, așa cum prevede și legea, și nu o alternativă la celelalte forme de reparare a prejudiciului, prev. de art. 14 alin. 3 C.p.p., ci dimpotrivă poate fi cumulată cu acestea (a se vedea **Tănase Joita**, *Acțiunea civilă în procesul penal*, Editura Național, 1999, p. 126-127).

Analizând concret condițiile cumulative care trebuie îndeplinite în cauză, se constată că schimbarea situației a cărei stabilire se urmărește a rezultat în mod vădit prin comiterea infracțiunii prev. de art. 220 pct. 1, teza 2, art. 290 și art. 291 C.p., iar restabilirea este posibilă.

În principiu, restabilirea situației anterioare, atunci când este cazul, se dispune odată cu soluționarea cauzei.

Pericolul pierderii sau deteriorării bunului justifică luarea măsurii și înainte de soluționarea cauzei.

COOPERAREA JUDICIARA INTERNAȚIONALĂ

Dr. Constantin Sima

Procuror șef serviciu la
Secția de Resurse Umane și Documentare
a Parchetului de pe lângă Înalta
Curte de Casație și Justiție

The importance of the fight against criminality at an international level makes necessary the study of the means that the judicial authorities have at their disposal for the international cooperation purposes.

Importanța combaterii criminalității la nivel internațional face necesară studierea mijloacelor pe care le au la dispoziție organele judiciare în vederea cooperării internaționale

Asistența judiciară internațională (*in foro*) desemnează cooperarea dintre organele judiciare ale unor state diferite în cadrul procesului penal, manifestate, de regulă, prin efectuarea sau transmiterea unor acte procedurale.

Asistența juridică internațională (*in et extra foro*) desemnează cooperarea internațională cu caracter general, în lupta împotriva criminalității¹.

Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 704/2001 privind asistența judiciară în materie penală, în Codul de procedură penală erau reglementate, în art. 513 – 522, două proceduri speciale prin care se acordă asistența judiciară: comisia rogatorie și recunoașterea hotărârilor penale sau a altor acte judiciare străine².

Art. 517 C.p.p., așa cum a fost modificat prin Legea nr. 281/2003, stabilește principiul că modalitățile și condițiile

---

¹ **R.M. Stănoiu**, „Asistența juridică internațională în materie penală”, Ed. Academiei, București, 1975, p. 16.

² **A. Lelia Lorincz**, „Asistența judiciară internațională”, Revista de drept penal nr. 1/2005, p. 68.

de realizare a asistenței judiciare internaționale sunt cele stabilite prin dispozițiile cuprinse în legea specială și în acest capitol din cod, dacă prin convenții internaționale nu s-au prevăzut norme derogatorii.

Legea nr. 302 din 28 iunie 2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, modificată și completată prin Legea nr. 224/2004, reglementează, în mod unitar, extrădarea, predarea în baza unui mandat de arestare european, transferul de proceduri în materie penală, recunoașterea și executarea hotărârilor, transferul persoanelor condamnate, comisiile rogatorii, înfățișarea martorilor, experților și a persoanelor urmărite, notificarea actelor de procedură și cazierul judiciar, realizând o armonizare a acestor prevederi cu reglementările Uniunii Europene în domeniu³.

Potrivit art. 2 lit. a raportat la art. 1 din Legea nr. 302/2004, asistența judiciară internațională cuprinde mai multe forme de cooperare judiciară internațională în materie penală:

- a) extrădarea;
- b) predarea în baza unui mandat european de arestare;
- c) transferul de proceduri în materie penală;
- d) recunoașterea și executarea hotărârilor în materie penală;
- e) transferarea persoanelor condamnate;
- f) comisiile rogatorii;
- g) înfățișarea martorilor, experților și a persoanelor urmărite;
- h) notificarea actelor de procedură care se întocmesc ori se depun într-un proces penal;
- i) cazierul judiciar⁴.

Art. 4 din lege consacră principiul preeminenței dreptului internațional, în sensul că legea se aplică în baza și pentru executarea normelor interesând cooperarea judiciară în materie penală, cuprinse în instrumentele juridice internaționale la care România este parte, pe care le completează în situațiile nereglementate.

---

³ N. Lupulescu, „Asistența juridică internațională în materie penală”, Revista de drept penal nr. 4/2005, p. 70.

⁴ A. Lelia Lorincz, op. cit., p. 69.

Cooperarea judiciară se poate efectua și pe baza principiului curtoaziei internaționale cu asigurarea scrisă a reciprocității dată de autoritatea competentă a statului respectiv.

Cooperarea judiciară se poate desfășura și în baza reciprocității atunci când se dovedește a fi necesară pentru combaterea unor forme grave de criminalitate, când poate contribui la îmbunătățirea situației inculpatului sau condamnatului și când poate servi la clarificarea situației unui cetățean român.

Cooperarea judiciară nu este permisă dacă în România sau în orice alt stat s-a desfășurat un proces penal pentru aceeași faptă sau dacă printr-o hotărâre definitivă s-a dispus achitarea sau încetarea procesului penal sau pedeapsa a fost executată ori a făcut obiectul unei grațieri sau amnistii cu excepția situației în care asistența este solicitată în scopul promovării unei cauze extraordinare de atac.

Fără a defini instituția Comisiei rogatorii, **textul art. 514 C.p.p.** stabilea că atunci când socotește necesar, organul de urmărire penală sau instanța de judecată se adresează prin comisie rogatorie organului de urmărire penală sau instanței judecătorești care are posibilitatea să efectueze actul procedural în străinătate, făcând totodată trimitere la art. 134 Cod procedură penală, text în vigoare și în prezent⁵.

Comisia rogatorie este așadar o formă de asistență judiciară internațională în baza căreia organul de urmărire penală sau instanța de judecată se adresează autorității judiciare corespunzătoare din străinătate pentru efectuarea unor acte procedurale.

Textul art. 160 din Legea nr. 302/2004 folosește termenul împuternicire cu sensul de delegare dar nu delegare de competențe pentru că autoritatea judiciară dintr-un stat nu poate delega peste limitele competenței sale teritoriale, ci de declarare a acceptării că actele procedurale indicate în solicitarea scrisă pot fi efectuate de o autoritate judiciară egală în grad din străinătate.

---

⁵ A se vedea **R.M. Stănoiu** - „Asistența juridică internațională în materie penală”, Ed. Academiei, București, 1975, p. 86

În lipsa unor dispoziții contrare, în doctrină s-a acceptat ideea că actele procedurale solicitate pot fi îndeplinite și de ofițerii de poliție judiciară auxiliari procurorului și nu numai de magistrați⁶.

Organele judiciare ale statului solicitant au obligația de a nu interveni în funcționarea sistemului judiciar al statului solicitant⁷.

Textul art. 515 C.p.p. reglementa modul de transmitere a comisiei rogatorii. potrivit acestui text, comisia se înainta procurorului general sau ministrului justiției care, la rândul lor, o transmiteau prin Ministerul Afacerilor Externe.

Art. 6 din Convenția de asistență judiciară reciprocă în materie penală dintre statele membre ale Uniunii Europene din 29 mai 2000 și Protocolul adițional din 16.10.2001 stabilește ca principiu transmiterea directă a cererilor de asistență de la o autoritate judiciară la altă autoritate judiciară.

Această regulă este consacrată de art. 14 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară în materie penală, modificată prin Legea nr. 224/2004.

Ca excepție, în cazul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord se va utiliza transmiterea prin intermediul Ministerului Justiției.

Art. 516 consacră principiul potrivit căruia actele procedurale îndeplinite într-o țară străină, potrivit legii acelei țări, este valabil înaintea organelor judiciare române.

Legea nr. 302/2004 nu mai prevede un astfel de principiu, ceea ce înseamnă că actele de asistență vor trebui să fie supuse procedurii recunoașterii.

Art. 4 din Convenția din 29 mai 2000 privind asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene prevede că statul solicitant va putea cere ca actele de asistență să fie îndeplinite în formele prevăzute de dreptul statului solicitant, dacă acestea nu sunt contrare principiilor fundamentale de drept ale statului solicitat.

---

⁶ **R. Merle, A. Vitu** - „*Traité de droit criminel*”, Ed. Cujas, 1967, p. 924

⁷ **N. Volonciu** - „*Tratat de procedură penală, partea specială*”, vol. II, Ed. Paideia, p. 484

Prevederile **art. 517 C.p.p.** dădeau posibilitatea organului de urmărire penală sau instanței de judecată de a efectua comisia rogatorii la cererea autorităților judiciare străine.

Textul se referea la cererile bazate pe reciprocitate, întrucât Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală adoptată la 2 aprilie 1959 avea să fie modificată prin Legea nr. 236 din 9 decembrie 1998.

În prezent, acordarea asistenței judiciare internaționale este un obiectiv comun al tuturor statelor care au ratificat Convenția din 29 mai 2000, care nu afectează responsabilitățile ce revin statele membre în ceea ce privește păstrarea legii și ordinii și salvagardarea siguranței interne.

Art. 516 stabilea regula traducerii și legalizării cererii de comisie rogatorie și a actelor ce o însoțesc.

Potrivit art. 17 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională, modificată și completată prin Legea nr. 224/2004, cererile de extrădare, privind transferul de proceduri în materie penală, transferarea persoanelor condamnate și de asistență judiciară în materie penală se traduc în limba română sau într-una din limbile engleză ori franceză.

Cererile formulate de autoritățile române, precum și actele anexe, vor fi însoțite de traduceri în una din limbile prevăzute în instrumentul juridic aplicabil în relația cu statul solicitat. Cererile formulate în temeiul curtoaziei internaționale și actele anexe se vor traduce în limba oficială a statului solicitat. Traducerea cade în sarcina autorității care a formulat cererea.

În privința legalizării, art. 159 din Legea nr. 302/2004 prevede că actele anexate cererii trebuie certificate de autoritatea judiciară solicitantă, fiind scutite de formalitățile de supralegalizare.

**CONTESTAȚIA LA EXECUTARE. ANALIZA
PRACTICII TRIBUNALULUI BRAȘOV CA INSTANȚĂ
DE FOND ȘI DE CONTROL JUDICIARĂ**

SCUTEA GABRIELA
*Adjunct al Procurorului General al
Parchetului de pe lângă
Înalta Curte de Casație și Justiție*

The definition given by the doctrine is a jurisdictional procedure through which the complaints against the execution deeds are solved that is not directed against the decision of the Court; however, the existence of the decision is a premise for the encouragement of the complaint, as it cannot be exercised against the measures dictated by the ordinance of the prosecutor. Therefore, in such cases, the working instrument is the procedure provided in Articles 220, 275 to 278 and 163 of the Penal Procedure Code.

Considerații generale

Natura juridică a contestației la executare a suferit modificări în reglementările succesive ale procedurii penale, inițial fiind prevăzută alături de contestația în anulare („contestația contra hotărârii”) ca o cale extraordinară de atac. Pornind de la premisa stabilității hotărârii judecătorești intrate în autoritatea de lucru judecat și observând finalitatea contestației, care vizează legalitatea formelor de executare sau lămurirea semnificației unor împrejurări intervenite în cursul executării (reunite în noțiunea generală de incident), în prezent contestația la executare are reglementarea în Titlul III al Părții Speciale a Codului de procedură penală, *Executarea hotărârilor penale*, cap. IV *Dispoziții comune*.

Definiția dată de doctrină este aceea de procedeu juridicțional prin care se rezolvă plângerile împotriva actelor

de executare, nefiind îndreptată împotriva hotărârii judecătorești; totuși, existența hotărârii este o premisă a promovării contestației, întrucât ea nu se poate exercita împotriva măsurilor dispuse prin ordonanță a procurorului, instrumentul procesual în asemenea cazuri fiind procedura prev. de art. 220 C.p.p., art.275 - 278 C.p.p., art. 163 C.p.p.

Importanța practică a acestei instituții, prin care se urmărește pe de-o parte înlăturarea arbitrariului din executarea hotărârilor prin posibilitatea punerii în executare numai în momentul prevăzut de lege, pe de altă parte posibilitatea interpretării în cursul executării a unor dispoziții ale hotărârii, insuficient lămurite prin emiterea actelor de executare, a determinat din punct de vedere procedural posibilitatea promovării de către persoana vizată de actele de executare, dar și la cererea procurorului sau din oficiu de către instanță.

Din enumerarea limitativă a art. 461 C.p.p. se desprinde concluzia că procedura este aplicabilă dispozițiilor date în soluționarea acțiunii penale prin hotărâre, fiind stabilită competența instanței civile în cazul contestației contra pedepsei complementare a confiscării averii sau a executării măsurilor de siguranță ori a executării silite pornite pe baza hotărârii penale.

Analizând cauzele ce pot determina formularea contestației la executare, distingem cazuri ce pot interveni prin voința legiuitorului (amnistie, grațiere) și cazuri legate intrinsec de hotărâre, de persoana vizată de actele de executare sau de modul de punere în executare.

În practica judiciară, deși există o reglementare distinctă pentru modificarea de pedepse din cauza intervenției dezincriminării sau legii penale mai favorabile - art. 458 C.p.p., totuși asemenea cereri sunt considerate generic contestații la executare și judecate în procedura prevăzută de art. 460 C.p.p.

Trebuie urmărită și finalitatea unor asemenea cereri, statuându-se (Tribunalul Suprem, secția penală, decizia nr. 201/1978, în *Practică judiciară penală*, vol. IV, Editura Academiei Române, 1993, p. 300) că nu este admisibilă contestația întemeiată pe dezincriminare dacă pedeapsa a fost executată în întregime.

Probleme deosebite apar în privința aplicării facultative a legii penale mai favorabile, conform art. 15 C.p., în caz de repetare a unor asemenea cereri apreciind că operează autoritatea de lucru judecat a primei hotărâri prin care s-a soluționat cererea. Exemplificăm cu modificarea art. 146 C.p. privind consecințele deosebit de grave prin acte normative succesive – O.U.G. nr. 207/2000 și Legea nr. 456/2001; condamnatul Nedelcu Ovidiu a solicitat în mod repetat reducerea pedepsei aplicată de Tribunalul Brașov prin sentința nr. 47/2000 pentru art. 208, 209 alin. 3 C.p. care nu depășea maximumul special al art. 209 alin. 1 C.p., după o cerere respinsă în cadrul judecării apelului împotriva sentinței date într-o cerere ulterioară Curtea de Apel Brașov a reținut că există autoritate de lucru judecat în privința aplicării facultative a legii penale mai favorabile (în practica instanței supreme s-a statuat în același sens prin decizia penală nr. 227/1975, în C.p.p. adnotat, V. Papadopol și alții, vol. II, Editura Albastră 1997, p. 565).

Contestația la executare nu este o cale de atac, ci un mijloc procesual de rezolvare a incidentelor ivite în cursul executării, care nu aparțin raportului de drept procesual principal, ci sunt adiacente acestuia, astfel că soluționarea lor revine de regulă instanței indicată de lege conform art. 461 alin. 2, 3 C.p.p., iar nu instanței care a soluționat cauza în fond.

Cazurile de contestație la executare. Soluții de speță

A) s-a pus în executare o hotărâre care nu era definitivă. În parte, acest caz se suprapune cu suspendarea executării posibilă în cazul căilor extraordinare de atac promovate prin repunere în termen, când o împrejurare ce nu putea fi cunoscută instanței de executare afectează rămânerea definitivă a hotărârii prin neapelare sau nerecurare. O a doua situație încadrabilă în acest caz ar fi emiterea formelor de executare după pronunțarea hotărârii de către prima instanță, cu ignorarea promovării căilor de atac sau cu nerespectarea dispozițiilor de comunicare a actelor de procedură, în raport de care se socotesc termenele pentru exercitarea căilor de atac.

Apelul peste termen nu suspendă executarea, dar instanța de apel poate suspenda executarea; în acest fel - din examinarea procedurii de citare la prima instanță, din verificarea incidenței unor reguli ce priveau prezența obligatorie a inculpatului la cercetarea judecătorească, din îndeplinirea comunicării hotărârii se pot contura premisele necesității desființării hotărârii și trimiterii spre rejudecare, astfel că o soluție de suspendare a executării dispusă în timpul judecării apelului este legală (ex. dosarul nr. 2769/P/2004 al Tribunalului Brașov privind pe Costache Cristina, decizia penală nr. 68/A/2005).

O soluție interesantă este aceea a formulării unei contestații la executare împotriva unei hotărâri pronunțate cu procedura de citare nelegală și comunicată nelegală, dar care a fost pusă în executare; după anularea formelor de executare instanța va dispune comunicarea hotărârii pentru exercitarea căilor de atac (Tribunalul județean Satu Mare, dp nr. 148/1973, în RRD nr. 10/1973, p. 171), în acest fel nu este necesară verificarea condiției de formulare a căii de atac peste termen în maxim 10 zile de la începerea executării.

Din punct de vedere procedural, simpla intitulare a unei cereri drept contestație la executare nu obligă instanța la soluționarea ei ca atare, este necesar să se observe dacă motivele cererii vizează aspecte de fond ale cauzei (se contestă stabilirea vinovăției, se invocă necesitatea administrării de probe) și să se califice cererea drept cale ordinară de atac sau revizuire.

Aceasta are ca scop respectarea principiului privind durata rezonabilă a procesului penal; exemplificativ, cererea din data de 19.11.2004 a condamnatului KONCZ IOAN prin care se contestă stabilirea vinovăției în sentința penală nr.247/2003 a Judecătoriei Rupea (definitivă prin neapelare) a fost soluționată drept contestație la executare și respinsă prin sentința penală nr. 1/2005 a aceleiași instanțe, în loc să fie înregistrată ca apel peste termen (o asemenea cale de atac a fost promovată de condamnat abia la data de 23.03.2005).

B) când executarea este îndreptată împotriva altei persoane decât cea prevăzută în hotărârea de condamnare. Se are în vedere situația în care datele de identificare ale

condamnatului sunt insuficiente în hotărâre, putând determina în cazul unor nume foarte comune și domiciliu identice punerea în executare a hotărârii împotriva unei *alte* persoane. Conform art. 423 C.p.p. la punerea în executare a hotărârii se pot ridica obiecții privind identitatea, soluționabile pe calea contestației.

Apreciem ca de un formalism excesiv necesitatea promovăm unei contestații la executare în situația în care persoana condamnată, până la rămânere a definitivă a hotărârii, își schimbă numele, pentru că datele de identificare conform art. 70 C.p.p. nu se mărginesc numai la nume, identitatea persoanei condamnate cu cea împotriva căreia se pune în executare mandatul fiind verificabilă prin compararea codului numeric personal (sentința penală nr. 376/2002 a Tribunalului Brașov prin care s-a dispus emiterea unui nou mandat de executare pe numele DINERS CONNSTANTIN, în baza sentinței penale nr. 59/2001 a Tribunalului Brașov).

O situație deosebită o reprezintă aceea când, în cursul urmăririi penale și în tot cursul cercetării judecătorești, făptuitorul și-a declinat o identitate falsă organelor judiciare, ce a condus la pronunțarea hotărârii împotriva unei alte persoane (sentința penală nr. 303/2002 a Tribunalului Brașov). Făptuitorul a fost surprins în flagrant și arestat preventiv, încarcerat sub identitatea falsă POPA LIVIU; în momentul descoperirii adevăratei identități Tribunalul a exercitat din oficiu contestație la executare întemeiată pe prevederile art. 461 lit. b C.p.p.; prin sentința penală nr. 476/S/2004. Tribunalul a respins contestația, reținând că motivul prev. de art. 461 lit. b C.p.p. vizează situația când o persoană ce nu a săvârșit anumite fapte de natură penală și care nu a beneficiat de desfășurarea unui proces cu respectarea drepturilor și garanțiilor procesuale este arestată în virtutea unui mandat de executare, ori în prezenta cauză persoana arestată este autorul infracțiunii; pe calea contestației nu se poate îndrepta eroarea judiciară ce a condus la pronunțarea unei hotărâri împotriva altei persoane decât autorului infracțiunii.

C) *când se ivește vreo nelămurire cu privire la hotărârea ce se execută sau vreo împiedicare la executare.* În înțelesul noțiunii de nelămurire trebuie să se aibă în vedere

limitele punerii în executare, nu principiile stabilite prin pronunțarea hotărârii. S-a admis că reprezintă o nelămurire arătarea explicită a perioadei ce se deduce din pedeapsă, conform art. 88 C.p., deși aceeași împrejurarea a fost mai des apreciată în practică intrând sub incidența art. 461 lit. d C.p.p. referitor la incidentele ivite în cursul executării. Nu numai dispozițiile referitoare la pedeapsă din latura penală a cauzei pot determina promovarea contestației ei la executare conf. art. 461 lit. c C.p.p., ci și cele referitoare la obiectele ridicate de la inculpat, măsurile cu privire la acestea dispuse conform art. 109 C.p.p.

În înțelesul de împiedicare la executare prevăzut de teza a II-a a textului practica a inclus situațiile în care s-a dispus suspendarea executării prin promovarea unei căi extraordinare de atac, fără a se efectua punerea în libertate a inculpatului; în actuala reglementare a căilor extraordinare de atac în care nu mai este prevăzut recursul în anulare, iar în materia revizuirii art. 400 C.p.p. privind dispoziția procurorului ierarhic superior de suspendare a executării a fost abrogat numai în cadrul contestației în anulare mai poate apare situația expusă, suspendarea executării nefiind obligatorie.

Apreciem că sub incidența acestui caz de contestație intră situația în care, după admiterea unei căi ordinare de atac promovate peste termen și în cadrul căreia au fost modificate dispozițiile referitoare la încadrarea juridică a faptei și - în parte - soluțiile de condamnare, instanța de control nu a dispus anularea mandatului de executare și emiterea unui nou mandat, în cadrul contestației reținându-se ca nelămurire neconcordanța mențiunilor din mandat cu dispozitivul hotărârii. Prin sentința penală nr. 673/2004 a Tribunalului Brașov privind pe condamnatul FURTUNĂ CONSTANTIN s-a admis contestația la executare împotriva sentinței penale nr. 71/2000 a Tribunalului Brașov, s-a dispus anularea mandatului de executare emis și emiterea unui nou mandat de executare în conformitate cu decizia nr. 4255/2003 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

D) când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere sau de micșorare a pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării. În

examinarea acestui caz de contestație trebuie *pornit* de la premisa că asemenea împrejurări nu puteau fi avute în vedere la pronunțarea hotărârii de condamnare (Curtea Supremă de Justiție, secția penală, decizia nr. 2179/1993, Buletinul jurisprudenței, p. 211), iar ca exemplu de incident ivit în cursul executării se poate reține - În cazul unei condamnări cu reținerea stării de recidivă - amnistierea infracțiunii ce a constituit primul termen al recidivei, creând premisa înlăturării sporului aplicat conform art. 39 C.p. (Tribunalul Suprem, secția penală, decizia nr. 962/1988, *R.R.D.* nr. 2/1989, p. 75).

Înțelesul de incident ivit în cursul executării se dă și situației când celui condamnat nu i s-a computat din pedeapsa de executat o perioadă de arest preventiv, așa încât instanța trebuie să se considere legal sesizată cu contestația având un atare obiect și, în consecință, să o soluționeze pronunțând o hotărâre de admitere sau de respingere (Curtea de Apel Constanța, decizia penală nr. 55/1994 în Dreptul nr. 1/1995, p. 100; Tribunalul Brașov, sentința penală nr. 369/S/2005, nepublicată).

Apreciem că subzistă interesul pentru formularea unei contestații întemeiate pe necomputarea unei perioade din pedeapsă și 10. situația în care condamnatul a fost liberat condiționat, soluționarea contestației determinând consecințe cu privire la restul rămas neexecutat și incidenței în viitor a art. 37 lit. a C.p. sau art. 37 lit. b C.p.

În practică au apărut numeroase situații în care persoane arestate preventiv în tot cursul judecății și condamnate definitiv au fost puse în acest interval în executarea unor mandate de executare a închisorii contravenționale (până la modificarea Constituției din 2003), ceea ce a determinat reducerea perioadei considerate executate din pedeapsă și care se constituie în calculul fracției pentru liberarea condiționată. Deși aparent nu există un temei în admiterea unor contestații la executare pentru că din cuprinsul mandatelor de executare rezultă deducerea neîntreruptă a perioadei executate, considerente de ordin practic au determinat admiterea contestațiilor, pentru a nu se ajunge la practică neunitară în situația în care calculul fracției efectuat de comisia de liberări ar fi însușit de judecătorie

conform art. 450 C.p.p. Asemenea contestații se soluționează de instanța de executare sau instanța corespunzătoare în grad în circumscripția căreia se găsește locul de deținere, evitându-se situația când instanțe de grad inferior ar statua în chestiuni privind hotărârile instanței superioare (în acest sens sentința penală nr. 389/S/2005 a Tribunalului Brașov, nepublicată, privind condamnatul ȘERBAN IULIAN TIBERIU, cu referire la sentința penală nr. 98/S/2002 a Tribunalului Brașov).

Până la apariția Legii nr. 580/2004 prin care a fost abrogat recursul în anulare, s-a statuat că înlăturarea stării de recidivă pe calea contestației la executare nu este admisibilă, fiind necesară promovarea unui recurs în anulare (decizia nr. 349/1980 a Tribunalului Suprem, decizia nr. 1228/1992 a Tribunalului Municipiului București, secția II-a penală, în *Codul de procedură penală adnotat*, V. Papadopol și alții, vol. II Editura Albastră 1997, p. 562, 575). În reglementarea actuală, întrucât starea de recidivă atrage mai multe consecințe decât aplicarea art. 39 C.p. sau a altor texte din partea generală privind semnificația primului termen al recidivei, înlăturând vocația la acordarea suspendării condiționate sau sub supraveghere a pedepsei, apreciem că în cadrul contestației la executare este posibilă înlăturarea stării de recidivă și reaprecierea regimului de executare a pedepsei decurgând din aceasta, iară a se influența asupra cuantumului pedepsei.

Cu privire la grațiere, soluția constantă a fost aceea de respingere a contestației dacă actul de grațiere a intervenit anterior rămânerii definitive a hotărârii de condamnare (Curtea de Apel Ploiești, decizia nr. 445/A/1999, în *Culegere de practică judiciară a Curții de Apel Ploiești*, semestrul I 1999, p. 159).

Consecințe practice deosebite a ridicat aplicarea Legii nr. 543/2002 în privința grațierii restului de pedeapsă rămas neexecutat în situația condamnaților deja liberați condiționați; interpretarea dată în cadrul aplicării actelor de grațiere anterioare acestei legi (Curtea Supremă de Justiție, decizia nr. 132/1993, în *Dreptul* nr. 3/1994, p. 116) a fost că aplicarea grațierii creează un regim defavorabil condamnaților, care în

majoritatea reglementărilor privind grațierea condiționată ar fi supuși în eventualitatea comiterii unei noi infracțiuni regimului mai grav al cumulului aritmetic decât celui al cumulului juridic prev. de art. 61 C.p. Tribunalul Brașov a procedat la promovarea din oficiu a contestației la executare în asemenea cazuri, a dispus admiterea contestației și grațierea restului de pedeapsă, în cadrul apelurilor promovate de către procuror dispunându-se admiterea căilor de atac (sentința penală nr. 101/S/2003 a Tribunalului Brașov privind pe TURCULEȚ VASILE și FILIP VASILE, modificată prin decizia penală nr. 140/Ap /2003 a Curții de Apel Brașov).

Intervenția unui act de grațiere poate conduce la modificarea cuantumului pedepsei rezultante în urma concursului de infracțiuni, întrucât grațierea pedepselor pentru unele infracțiuni concurente determină înlăturarea în totul sau în parte a sporului aplicat conform art. 34 lit. b C.p.; în privința sporului de pedeapsă hotărârea beneficiază de autoritate relativă de lucru judecat. Este admisibilă contestația pentru reconsiderarea duratei măsurii educative ce urmează a fi executată în cazul când grațierea a operat numai cu privire la unele fapte. În acest caz durata măsurii educative se va stabili în raport cu faptele exceptate de la beneficiul grațierii (Tribunalul Suprem, secția penală, decizia nr. 1152/1987, în RRD nr. 3/ 1988. p. 71).

Tot referitor la grațiere, dar cea individuală în acest caz, se impune analizată situația determinată de acordarea grațierii prin Decretul nr.1164/2004 al Președintelui României, urmată de revocarea grațierii prin Decretul nr.1173/2004 și de repunerea persoanei condamnate sub puterea mandatului de executare a pedepsei închisorii. Condamnatul GHINDEA IOAN a solicitat (sentința penală nr. 401/S/28.07.2005, nedefinitivă) constatarea grațierii pedepsei de 3 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr. 232/2003 a Tribunalului Alba, Tribunalul Brașov a admis contestația și a dispus punerea de îndată în libertate a condamnatului. deși apreciem că verificarea legalității Decretului nr. 1173/2004 nu se putea efectua decât de o instanță de contencios administrativ și cu respectarea regulilor de competență prevăzute de Legea nr. 554/2004 în

raport de felul instituției emitente a actului administrativ.

O altă problemă a practicii actuale o constituie computarea din pedeapsă, pe calea contestației la executare, a perioadei executate în străinătate. În cadrul procedurii extradării. În sentința penală nr. 623/2005 privind pe condamnatul RUSU IOAN Judecătoria Brașov a reținut că mandatul de executare a fost corect emis, că nu există motive de anulare și se poate insera în mandat o mențiune privind deducerea ce nu a existat la momentul pronunțării hotărârii definitive. Tribunalul Brașov a admis apelul la rejudicare a admis contestația în sensul computării din pedeapsa de 2 ani și 10 luni a perioadei de la 26.09.2003 la zi, conform art. 18 din Legea nr. 302/2004 - decizia penală nr.285/A/17.05.2005 (administrația penitenciară a considerat că executarea pedepsei a început la data de 26.07.2004 când condamnatul a fost preluat de autoritățile române). Ca primă instanță, Tribunalul Brașov soluționase o contestație similară prin admitere prin sentința penală nr. 305/S/02.06.2005 privind pe condamnatul NISTOR MARIAN, perioada executată în arest provizoriu în vederea extradării în Spania fiind de la 03.11.2003 la 15.03.2004 când a fost preluat de autoritățile române (în același sens, Curtea de Apel Iași, decizia nr.43/1999, în Culegere de practică judiciară a Curții de Apel Iași pe anul 1999, p.194).

Din redactarea art. 461 lit. d C.p.p. rezultă explicit că este posibilă numai invocarea prescripției executării pedepsei, nu și a răspunderii penale, care este o chestiune de fond, cenzurabilă după rămânerea definitivă a hotărârii numai pe calea contestației în anulare prev. de art. 386 al. 1 lit. c C.p. Este necesar ca o cerere de contestație la executare vizând constatarea prescripției răspunderii penale să fie recalificată și să se decline competența în favoarea instanței de recurs, conform art. 389 alin. 1 C.p.p. (Este cazul dosarului nr. 1452/P/2005 al Tribunalului Brașov privind pe PERȚA VASILE, pe rol, contestație împotriva sentinței penale nr. 93/2002).

Modificări în procedura judecării contestației

În reglementarea art. 460 alin. 2 C.p.p., prezența condamnatului la judecată era necesară numai dacă prin soluționarea contestației i s-ar putea agrava situația sau când instanța considera necesar; O.U.G. nr. 109/2003 emisă pentru corelarea garanțiilor constituționale cu prevederile Codului procedură penală a modificat acest text stabilind prezența obligatorie la judecată a condamnatului arestat.

Determinarea cazului de contestație pe care se întemeiază cererea prezintă importanță pentru stabilirea competenței conform art. 460 alin. 1, 6 C.p.p., între instanța de executare și instanța corespunzătoare acesteia în circumscripția căreia se află locul de deținere competența exclusivă a instanței care a pronunțat hotărârea în cazul prevăzut de art. 461 alin. 1 lit. c C.p.p.).

III. DREPT COMPARAT

DISPOZIȚII COMUNITARE PENALE REFERITOARE LA MODALITĂȚILE DE COOPERARE ÎNTRE STATELE UNIUNII EUROPENE

Conf. univ. dr. Gavril Paraschiv

According to the specialty criminal doctrine, there are two types of cooperation between the states of the European Union:

- **primary cooperation**, which implies the states' abdication from their sovereignty and the transfer of their competency with respect to the criminal prosecution of an individual or the enforcement of the punishment (attributes of state security) to another state, which shall exercise those responsibilities;

- **secondary cooperation**, which does not imply such a transfer of sovereignty;

The following are considered forms of **primary cooperation** within the European Union: the transfer of the criminal prosecution to another state and the transfer of the enforcement of the punishment, while extradition, the acknowledgement of another state's criminal decisions, international letters rogatory, the transfer of procedural actions, the interrogation of persons, the cooperation between police and customs' authorities, etc. are forms of **secondary cooperation**.

Potrivit doctrinei de specialitate¹, în materie penală, între statele Uniunii Europene există:

---

¹ J. Pradel, G. Corstens - *Droit pénal européen*, 2e édition, Daloz, Paris, 2002, p. 53 și următoarele.

- **cooperarea primară**, care presupune o abdicare a statelor de la suveranitatea lor și transferarea competenței în ce privește urmărirea penală a unor persoane sau a executării pedepsei (atribute ale securității în stat), în folosul altui stat care va exercita aceste atribuții;

- **cooperarea secundară**, care nu presupune un asemenea transfer de suveranitate.

Ca forme ale **cooperării primare** în cadrul Uniunii Europene sunt reținute: transmiterea urmării penale altui stat și transmiterea executării pedepsei, iar ca forme ale cooperării secundare: extrădarea, recunoașterea deciziilor penale ale altui stat, comisiile rogatorii internaționale, remiterea actelor de procedură, audierea de persoane, cooperarea polițienească, cooperarea vamală etc.

Întrajutorarea secundară constituie ponderea cea mai mare în cooperarea țărilor Uniunii Europene pentru combaterea fenomenului infracțional. Aceasta nu presupune o abdicare de la suveranitatea statelor contractante și se materializează în ajutorul pe care un stat îl solicită de la un alt stat pentru a-și putea îndeplini mai bine misiunea sa represivă, față de infracțiunile săvârșite în spațiul comunitar.

În doctrina juridică se face distincția între întrajutorarea secundară de importanță *majoră* (în cadrul căreia locul proeminent îl ocupă convenția de extrădare) și întrajutorare secundară de importanță *minoră*².

1. Transmiterea urmării penale

Transmiterea urmării penale în favoarea altui stat, în cadrul cooperării primare a statelor membre în materie penală, presupune ca statul competent să urmărească faptele penale comise pe teritoriul său să solicite altui stat al cărui cetățean este infractorul sau pe teritoriul căruia acesta își are reședința, să efectueze actele de urmărire penală.

Prin **Acordul încheiat între statele membre la 6 noiembrie 1990 referitor la înțelegerea privind transmiterea procedurilor represive**, s-a convenit asupra înțelesului termenului de „*infracțiune*”, care se referă la faptele

---

² Idem, p. 104.

prin care se încalcă legea penală, ce se deosebesc de infracțiunile administrative și de cele care privesc regulamentele de ordine susceptibile de o sancțiune pecuniară. Potrivit **Acordului**, fiecare stat poate să declare infracțiunile pe care înțelege să le excludă de la această procedură. De asemenea, unele state pot să aplice regula reciprocității în această materie (art. 1 din Acord).

Pentru realizarea unui asemenea transfer este necesar ca fapta comisă să fie incriminată în ambele state (dubla incriminare), subiectul activ și victima să aibă calitatea cerută în ambele legislații și să existe o solicitare expresă din partea ministerului de justiție al statului solicitant, însoțită de toate actele necesare.

Unele țări, ca Germania, Italia și Spania, consideră că este obligatoriu ca statul solicitat să înceapă urmărirea penală, însă alte țări preferă urmărirea facultativă (principiul oportunității urmăririi penale).

Uniunea Europeană a adoptat, în general, principiul oportunității urmăririi penale, excepție făcând cazurile de urmărire a martorilor sau experților care au declarat mincinos în fața Curții de Justiție (când Curtea comunică statelor membre), cât și cazurile de violare a secretului profesional – când este obligatorie începerea urmăririi penale de către statul solicitat.

De asemenea, când urmărirea penală a fost deja începută pe teritoriul statului solicitant, aceasta se continuă pe teritoriul statului solicitat.

Conform art. 26 din Convenția Europeană privitoare la transmiterea actelor de procedură represivă, adoptată la Strasbourg în 15 mai 1972, actele de urmărire efectuate de statul solicitant sunt asimilate cu cele efectuate de statul solicitat, cu condiția ca statul solicitat să fie competent după legea lui națională să urmărească faptele respective și să existe dubla incriminare în cazul concret (fără să poată interveni cauze de înlăturare a caracterului penal ori cauze justificative).

Transmiterea urmăririi penale, atât în cazul în care aceasta a fost începută, cât și în situația în care nu a fost începută încă, este posibilă în următoarele situații alternative:

- dacă făptuitorul are reședința obișnuită în statul solicitat sau acesta este statul său de origine;
- când făptuitorul a suferit sau trebuia să sufere în statul solicitat o sancțiune privativă de libertate, adică făptuitorul este deja urmărit pentru aceeași infracțiune în statul solicitat;
- dacă statul solicitant consideră că pentru aflarea adevărului este mai bine să transmită urmărirea altui stat pe teritoriul căruia se află probele decisive;
- dacă statul solicitat oferă posibilități mai mari de reclasare a făptuitorului după executarea pedepsei;
- dacă statul solicitant consideră că nu are condiții corespunzătoare pentru a asigura o eventuală executare a pedepsei.

Transferarea urmăririi penale se realizează în baza unei cereri scrise a statului solicitant, adresată ministrului de justiție al statului solicitat.

Cererea este însoțită de copia certificată a dosarului penal.

De regulă, nu este necesară traducerea actelor, dar printr-o declarație expresă statul solicitat poate cere o traducere oficială în limba sa națională sau într-o limbă oficială a Consiliului Europei.

Cererea poate fi transmisă prin Organizația Internațională a Poliției Criminale (INTERPOL) ori, în caz de urgență, autoritățile statului solicitant o pot trimite direct autorităților statului solicitat.

După solicitare, statul solicitant informează asupra tuturor actelor ulterioare legate de exercitarea acțiunii penale.

Statul solicitat poate pretinde să i se trimită informații suplimentare și nu are obligația de a informa statul solicitant asupra deciziilor sale. De asemenea, făptuitorul este anunțat cu privire la cererea de transfer a urmăririi penale, spre a-și putea formula apărarea.

După solicitarea transferului urmăririi penale, statul solicitant este obligat să înceteze orice act de procedură, cu excepția măsurilor de conservare a probelor.

De altfel, în principiu, solicitarea de a transmite urmărirea penală este facultativă, statele Uniunii Europene

nefiind obligate să apeleze la aceasta pentru rezolvarea anumitor cauze.

La fel, nici statul solicitat nu este obligat să accepte o astfel de cerere, astfel că după examinarea cererii (operațiune obligatorie), acesta poate să o respingă pe motivul că nu există dublă incriminare, pentru că s-ar viola principiul *ne bis in idem*, pentru că a intervenit prescripția răspunderii penale sau pentru orice alte motive.

Statul solicitant redobândește dreptul de a urmări pe făptuitor dacă statul solicitat refuză cererea, dacă se revocă acceptarea cererii ori dacă se comunică decizia de scoatere de sub urmărire penală a făptuitorului (pentru neoportunitate, lipsă de probe etc.).

Potrivit art. 22 din Convenție, în situația introducerii cererii de transfer a urmăririi penale, termenul de prescripție a răspunderii penale se prelungește cu 6 luni, avându-se în vedere timpul scurs pentru examinarea cererii și exprimarea poziției de către statul solicitat.

Când două sau mai multe state se consideră competente ori își manifestă intenția de a porni urmărirea penală pentru aceeași faptă și același autor, fiecare stat va examina dacă poate să renunțe la propria sa urmărire, să o suspende ori să o transmită celui alt stat, după care are loc o consultare între statele interesate pentru a se stabili în care din acestea ar fi mai potrivit să se desfășoare urmărirea penală (art. 30-34 din Convenție).

Dacă există pluralitate de fapte și/sau de autori, statele interesate vor stabili dacă este oportună o singură urmărire penală pentru toți autorii/faptele, cât și statul care va efectua această urmărire (art. 32 din Convenție).

În acest fel se asigură respectarea regulii *ne bis in idem*, conform căreia nicio persoană nu ar putea fi urmărită penal, judecată și condamnată de două ori pentru aceeași faptă.

Potrivit Convenției din 25 mai 1987 a statelor membre ale Comunităților Europene, relativ la aplicarea principiului *ne bis in idem*, o persoană care a fost judecată definitiv într-un stat membru nu poate să fie urmărită într-un alt stat membru (pentru aceeași faptă), cu condiția ca, în caz de condamnare, sancțiunea care a fost aplicată sau se află în prezent în curs de

executare să nu poată fi executată după legile statului unde s-a pronunțat condamnarea³.

Aplicarea regulii *ne bis in idem* presupune următoarele condiții:

- să existe identitate de faptă; încadrarea juridică diferită în legislațiile statelor, a aceleiași fapte, nu creează posibilitatea unei noi urmăriri penale (art. 54 din Convenție);

- prima hotărâre să fi rămas definitivă; nu se poate introduce o acțiune penală paralelă după pronunțarea unei hotărâri nedefinitive, decât în cazul sistemelor legislative care admit că o hotărâre nu rămâne niciodată definitivă;

- dacă hotărârea anterioară constă în achitare pentru lipsa sau insuficiența de probe, este posibilă o nouă judecată, ca și în situația în care achitarea se bazează pe lipsa unei norme de incriminare;

- dacă s-a pronunțat o condamnare susceptibilă de executare, nu este posibilă o nouă urmărire decât în cazul în care cel condamnat se sustrage de la executarea pedepsei pronunțate; în cazul în care sancțiunea nu este susceptibilă de executare (datorită amnistiei, grațierii, prescripției), este de asemenea posibilă o nouă urmărire penală.

Potrivit art. 55 din Convenție, unele state pot să facă o declarație potrivit căreia nu se consideră legate de regula *ne bis in idem*. Astfel, pot să existe rațiuni proprii de urmărire penală a unui infractor, chiar dacă acesta a fost condamnat de alt stat (infracțiuni contra siguranței sau a interesului statului; săvârșirea faptei de către un funcționar al statului, în legătură cu atribuțiile sale de serviciu).

Însă, dacă s-au pronunțat două hotărâri privind aceeași persoană și aceeași faptă, Convenția a admis ca cel puțin condamnatul să nu fie supus la executarea a două pedepse privative de libertate. Astfel, din pedeapsa următoare se va deduce pedeapsa anterioară⁴.

---

³ G. Antoniu - *Activitatea normativă penală a Uniunii Europene (II)*, Revista de Drept Penal nr. 2/2007, p. 24.

⁴ G. Antoniu - *Legislația comunitară și legea penală*, Revista de Drept Penal nr. 2/2000, p. 29-32.

2. Transmiterea executării pedepsei

Transmiterea executării pedepsei în favoarea altui stat constituie o altă formă de întrajutorare primară a statelor Uniunii Europene în domeniul dreptului penal, prevăzută în **Convenția Europeană** din 30 noiembrie 1964 (în vigoare din 22 iulie 1975) **referitoare la supravegherea persoanelor condamnate sau liberate sub condiție.**

Convenția instituie principiul potrivit căruia dreptul penal al unei țări nu poate nesocoti o sentință străină, iar autoritățile din această țară pot să contribuie la executarea ei. Totodată, se stabilește o anumită egalitate între justițiabilii străini sau naționali care ar putea beneficia de aceleași tehnici de individualizare administrativă a pedepsei.

Transmiterea executării pedepsei altui stat se poate realiza numai cu privire la o persoană ale cărei fapte și vinovății au fost stabilite printr-o hotărâre de condamnare definitivă și executorie, dar și condiționat de existența dublei incriminări (faptele să fie incriminate, indiferent de modul de sancționare, atât în legislația statului care a stabilit pedeapsa, cât și în legislația statului unde aceasta urmează să fie executată) – art. 3 și 4 din Convenția Europeană referitoare la supravegherea persoanelor condamnate sau liberate sub condiție.

În Convenție se prevede că există **obstacole absolute** pentru transmiterea executării pedepsei în următoarele situații:

- când cererea de cooperare ar putea să aducă atingere suveranității sau securității statului solicitat, ori principiilor fundamentale ale ordinii sale juridice sau intereselor sale esențiale;
- dacă faptele pentru care s-a aplicat pedeapsa au fost judecate definitiv în statul solicitat;
- când faptele care au stat la baza condamnării ar constitui o infracțiune politică ori o infracțiune conexă la asemenea infracțiuni sau o infracțiune militară;
- dacă a intervenit prescripția potrivit legii statului solicitant ori solicitat.

În Convenție sunt arătate ca **obstacole relative**, care ar justifica refuzul statului solicitat:

- când autoritățile statului solicitat au decis deja să nu efectueze nicio urmărire în cauza respectivă, sau să înceteze urmărirea începută;

- dacă în statul solicitat faptele pentru care s-a pronunțat pedeapsa a cărei transmitere se solicită fac obiectul unei urmăriri penale;

- cazurile în care statul solicitat consideră că hotărârea de condamnare ar fi incompatibilă cu principiile de bază ale legii sale penale;

- în cazul infracțiunilor fiscale, care sunt supuse unui regim special și care nu ar putea face obiectul unui transfer.

Potrivit art. 5 din Convenție, în cazul transmiterii executării pedepsei statul solicitat asigură: numai **supravegherea condamnatului, supravegherea și executarea pedepsei sau întreaga executare a condamnării.**

• **Supravegherea condamnatului** se realizează la cererea statului solicitant care arată măsurile de supraveghere la care urmează să fie supus condamnatul, de către statul solicitat, potrivit propriei legislații.

Statul solicitat va informa asupra măsurilor dispuse și asupra comportamentului condamnatului; în situația sustragerii de la obligațiile impuse, ori comiterii altei infracțiuni de către acesta, statul solicitant va hotărî asupra revocării suspendării executării pedepsei sau liberării condiționate.

• **Supravegherea și executarea pedepsei** au loc când statul solicitant cere altui stat să permită ca pedeapsa să se execute pe teritoriul acestuia (dacă s-a revocat liberarea condiționată ori suspendarea condiționată a executării pedepsei). Dacă solicitarea concordă cu dispozițiile Convenției, statul solicitat va pune în executare hotărârea potrivit reglementărilor din legea sa, fără să agraveze însă modul de executare a pedepsei în raport cu legislația statului solicitant.

Statul solicitat va informa statul solicitant asupra începerii executării pedepsei.

Pedeapsa care se execută nu poate depăși maximumul prevăzut de legea statului solicitat, care este competent să rezolve și eventualele chestiuni privind reducerile de pedeapsă, aplicarea regimului de semilibertate sau a

permisiunii de ieșire. Statul solicitant va reintra în posesia drepturilor abandonate în favoarea statului solicitat numai în caz de refuz sau de imposibilitate a executării pedepsei de către statul solicitat.

Potrivit art. 21 din Convenție, ambele state au însă dreptul de grațiere a pedepsei.

- Desesizarea totală a statului solicitant în favoarea statului solicitat, care va asigura **întreaga executare a condamnării**, acționând ca și când ar fi pronunțat el însuși condamnarea respectivă, presupune o procedură simplificată, reglementată prin art. 22-25 din Convenție. Astfel, se realizează transmiterea dosarului către statul care va asigura completa supraveghere și executare a hotărârii, statul solicitant abandonând total atribuțiile sale suverane în materie de executare a pedepsei privative de libertate sau cu amendă.

Cererea de transfer se face în scris de către Ministerul Justiției, arătându-se obiectul cererii, identitatea condamnatului, locul de reședință în statul solicitat. Aceasta este înaintată, împreună cu actele doveditoare, statului solicitat care o poate accepta sau refuza motivat, prin Ministerul Justiției.

Statul solicitat poate să ceară explicații suplimentare în caz de acceptare. De asemenea, poate să pretindă restituirea unor cheltuieli efectuate, cât și onorariile experților.

Existența unui număr mare de condamnați străini în penitenciarele unor țări (Belgia, Franța, Suedia, Olanda, Germania) a determinat statele să încheie acorduri pentru transferarea acestora în țările de origine.

La data de 21 martie 1983 s-a deschis spre semnare **Convenția Europeană asupra transferului persoanelor condamnate**, potrivit căreia condamnatul poate sesiza statul unde execută pedeapsa pentru inițierea procedurii transmiterii executării pedepsei, ori statul de origine pentru a determina solicitarea transferului.

Transferul se poate realiza cu respectarea următoarelor condiții:

- condamnatul să fie resortisant al statului unde va executa pedeapsa;

- durata pedepsei care urmează a fi executată trebuie să fie de minim 6 luni;

- să existe dubla incriminare, în sensul că elementele constitutive ale infracțiunii să fie identice în statul solicitant și în cel solicitat, indiferent de încadrarea juridică a faptelor;

- condamnatul să fie de acord cu transferul; prin **Convenția Schengen** această exigență a fost oarecum limitată, astfel că nu se mai cere existența consimțământului în cazul în care condamnatul se sustrage de la executare, refugiindu-se în statul de origine.

Cererea scrisă poate să fie adresată prin Ministerul Justiției, dar și prin alte căi de comunicare, cum ar fi cele diplomatice.

Referitor la formele de executare există două posibilități alternative:

- într-o primă variantă, statul solicitat este continuatorul statului care a pronunțat condamnarea, fiind legat de natura juridică și durata sancțiunii pronunțate; statul solicitat va adopta totuși pedeapsa printr-o decizie administrativă ori hotărâre judecătorească, în raport cu legea proprie, fără a o agrava însă prin natură sau quantum, reducând-o chiar la maximumul sancțiunii prevăzute în legislația proprie, dacă pedeapsa pronunțată este mai mare decât acest maxim;

- a doua variantă de executare presupune convertirea pedepsei într-o sancțiune corespunzătoare legii statului solicitant, ca și cum ar fi fost pronunțată de acesta (condamnării inițiale i se substituie o altă sancțiune prevăzută de legea statului de executare, scăzându-se perioada executată); conversiunea este totuși limitată, trebuind să țină seama de fapte așa cum au fost ele evaluate de statul solicitant, deoarece substituirea are loc numai pentru a permite executarea unei condamnări (nu se poate transforma pedeapsa închisorii în amendă, spre exemplu).

Executarea pedepsei va înceta la epuizarea perioadei fixate.

Statul de executare, având competență totală asupra executării, poate reduce pedeapsa ori să dispună liberarea condiționată.

Amnistia, grațierea, comutarea de pedeapsă pot fi dispuse de ambele state.

Revizuirea hotărârii de condamnare (în baza unor elemente probatorii noi) poate fi posibilă numai în statul de condamnare, deoarece numai acesta poate să reevalueze faptele.

Tranzitarea altor state de către condamnați se poate realiza în baza unei cereri de tranzit făcută prin Ministerul Justiției al statului solicitat sau a celui solicitant, ori chiar din partea unui stat terț, în înțelegere cu unul din cele două state arătate.

Cererea poate fi respinsă, dacă statul de tranzit susține că cel transferat este un resortisant al său ori că nu există dubla incriminare⁵.

Statul de tranzit nu va putea să rețină pe teritoriul său pe condamnat și poate fi rugat să dea asigurări că deținutul nu va fi urmărit sau reținut pentru fapte sau condamnări anterioare părăsirii statului de condamnare.

Potrivit **Convenției de la Mannheim** din 1968 (privind navigația pe Rhin) și **Convenției de la Luxemburg** din 1956 (privind canalizarea râului Maselle), care fixează amenzi ce pot să fie aplicate de instanțele naționale, aceste sancțiuni pecuniare pot să fie executate de oricare din statele contractante, chiar dacă au fost aplicate de alt stat⁶.

Conform **Acordului din 25 mai 1987, privind aplicarea între statele membre ale Comunității Europene a Convenției Consiliului Europei asupra transferului persoanelor condamnate**, fiecare stat membru va asimila proprii săi naționali, resortisanților din orice alt stat membru, transferul realizându-se și în interesul persoanei în cauză, ținând seama de rezidența sa obișnuită sau regulată pe teritoriul statului respectiv (art. 2).

Convenția din 13 noiembrie 1991 încheiată între statele membre ale Comunităților Europene cu privire la executarea condamnărilor străine clarifică înțelesul unor

---

⁵ J. Pradel, G. Corstens, [1], p. 102.

⁶ G. Antoniu, [4], p. 32-36.

termeni și stabilește anumite principii referitoare la transferarea executării hotărârilor penale.

3. Extradarea

Extradarea este operațiunea prin care statul solicitat predă o persoană refugiată pe teritoriul său, unui alt stat (solicitant) pentru ca acesta din urmă să-l judece (**extradare în scop de judecată**) ori să-l oblige să execute o pedeapsă.

Convenția Europeană de extradare, încheiată la Paris la 13 decembrie 1957, a avut rolul unificării procedurilor de extradare extrem de deosebite care constituiau un obstacol pentru progresul reglementărilor privind extradarea.

Convenția a fost ratificată de toate statele care fac parte din Consiliul Europei, chiar dacă unele și-au exprimat numeroase rezerve (Anglia, Elveția).

Aceasta a abrogat în principiu convențiile bilaterale dintre statele membre (art. 28), însă țările puteau încheia asemenea convenții în completarea Convenției de la Paris. De asemenea, s-a admis că au totuși prioritate convențiile bilaterale între țările în care legislația privind extradarea este uniformă (spre exemplu, în țările scandinave) ori au un sistem bazat pe reciprocitate (ca între Anglia și Irlanda).

Convenția de extradare de la Paris a realizat decât parțial armonizarea pozițiilor referitoare la extradare, uniformizând regulile de extradare și neutralizând tratatele bilaterale. A lăsat însă la dispoziția statelor semnatare unele reglementări referitoare la extradarea propriilor resortisanți, cât și în cazul infracțiunilor cu implicații politice, permițând totodată ca fiecare stat solicitat să folosească procedura pe care o crede mai convenabilă, ceea ce a dus la o diversitate de soluții de reglementare.

Drept urmare, ulterior s-a acționat pentru perfecționarea acestor reglementări prin **Protocoloalele adiționale** la Convenție, din 15 octombrie 1975 și 17 martie 1978, prin **Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului** (semnată la Strasbourg la 27 ianuarie 1977), prin *Acordul de la Dublin* (4 decembrie 1979), prin **Convenția de aplicare a Acordului de la Schengen** (19 iunie 1990), prin **Tratatul de**

la Maastricht (7 februarie 1972) urmat de două **Convenții de extrădare** (10 martie 1995 și 27 septembrie 1996).

Potrivit reglementărilor arătate, extrădarea se realizează prin intermediul unei cereri scrise adresată de statul solicitant pe cale diplomatică (Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Externe), dacă nu există un aranjament mai simplu între părți.

La cerere se anexează: copie autenticată după hotărârea de condamnare sau mandatul de arestare, o expunere a faptelor pentru care este cerută extrădarea, cu încadrarea juridică și textele corespunzătoare (copie după dispozițiile legale aplicabile).

Limba de redactare a documentelor poate fi cea a statului solicitant, a statului solicitat ori o limbă oficială a Consiliului Europei.

În cazul în care sunt necesare explicații suplimentare, statul solicitat le poate cere statului solicitant.

Dacă există concurs de solicitări, statul solicitat va ține seama de gravitatea infracțiunilor, de datele când au fost formulate cererile, de naționalitatea făptuitorului și de posibilitatea unei extrădări ulterioare altui stat.

Statul solicitat poate să dispună arestarea provizorie a făptuitorului în vederea extrădării (în caz de urgență a extrădării). Dacă în termen de 18 zile de la arestare, statul solicitat nu a primit cererea de extrădare și piesele anexate, făptuitorul va putea fi liberat.

Pentru realizarea extrădării sunt prevăzute condiții referitoare la:

- persoana celui extrădat;
- infracțiunea comisă;
- procedura extrădării.

• **Persoana extrădată trebuie:**

- să aibă vârsta și starea de sănătate care să nu excludă, din motive umanitare, extrădarea;
- să nu fie cetățean al statului solicitat (Convenția Europeană din 27 septembrie 1996, încheiată între țările membre ale Uniunii Europene prevede că extrădarea nu poate fi refuzată pe motiv că cel extrădat ar fi resortisant al statului

solicitat, însă cu privire la această prevedere au fost exprimate numeroase rezerve).

• **Condiții privitoare la infracțiune:**

- să existe dublă incriminare (identitate de fapte și nu de încadrări juridice) în legislația statului solicitat și a celui infractori nu este necesară dubla incriminare, când pedeapsa privativă de libertate prevăzută este de cel puțin 12 luni, iar conspirația sau asocierea are ca scop comiterea unei infracțiuni teroriste sau una din următoarele infracțiuni dacă este sancționată cu cel puțin 12 luni detenție: traficul de stupefiante, crima organizată, actele de violență îndreptate contra vieții, integrității corporale sau libertății persoanei, ori care creează un pericol colectiv pentru persoane;

- să nu fie vorba de infracțiuni politice (în raport cu aprecierea făcută de statul solicitat) sau conexe cu asemenea infracțiuni; se admite însă că orice atentat la viața unui șef de stat sau a unui membru al familiei sale nu poate fi considerată infracțiune politică (clauza belgiană, cu rezerve din partea unor state), ca și crimele contra umanității, cele contra măsurilor de ameliorare a sorții răniților sau bolnavilor din forțele armate aflate în luptă, cele contra ameliorării situației răniților, bolnavilor și naufragaților aparținând forțelor armate maritime, cele contra măsurilor umanitare de tratament al prizonierilor de război etc., ca și infracțiunile de terorism; infracțiunile militare nu constituie obiect de extrădare (de exemplu, dezertarea), însă infracțiunile de drept comun comise de militari sunt extrădabile, ca și infracțiunile fiscale, care anterior nu făceau obiectul extrădării;

- infracțiunile să fie de o anumită gravitate (pedeapsa ori măsura de siguranță să fie de cel puțin 1 an la extrădarea în scop de judecată și o pedeapsă de cel puțin 4 luni privațiune de libertate, la extrădarea pentru executarea pedepsei, în legea statului solicitat – când legea statului solicitat prevede pedeapsa cu moartea, extrădarea este posibilă dacă statul solicitant va da asigurări că nu va fi executată această pedeapsă).

• **Condiții referitoare la procedură:**

- nu se va extrăda persoana care a comis pe teritoriul statului solicitat o infracțiune (în baza principiului teritorialității *stricto sensu* ori a principiului ubicuității); statul solicitant trebuie să fie competent potrivit principiului teritorialității sau al personalității ori al realității legii penale);

- nu va putea fi extrădată o persoană dacă există autoritate de lucru judecat;

- nu va putea fi extrădată o persoană dacă a intervenit o cauză de stingere a acțiunii penale (prescripția, amnistia);

- extrădarea poate să fie refuzată, dacă nu se respectă dreptul la apărare.

Efectul extrădării este că statul solicitat este obligat să remită pe cel extrădat statului solicitant, însă dacă acesta nu a primit pe extrădat în termen de la statul solicitat, inculpatul poate fi pus în libertate după 15 zile (după 30 zile punerea în libertate este obligatorie). Când nepredarea nu s-a realizat din cauza forței majore, statele pot stabili o nouă dată.

La remiterea persoanei sunt predate și obiectele legate de săvârșirea infracțiunii, probele strânse în acuzare etc.

Statul solicitant nu are dreptul să-l judece pe extrădat pentru alte fapte decât cele care au constituit obiectul extrădării (principiul specialității).

În caz de schimbare a încadrării juridice, este necesar ca pentru noua infracțiune să fie întrunite elementele care permit extrădarea.

De la principiul specialității se poate deroga cu acordul statului solicitat sau dacă făptuitorul nu părăsește (de bună voie) teritoriul statului solicitant, în 45 zile, ori se reîntoarce. De asemenea extrădatul poate fi judecat fără restricții și pentru alte fapte care nu sunt sancționate cu pedepse ori măsuri privative de libertate.

Reextrădarea făptuitorului către un stat terț este posibilă și fără acordul statului solicitat, între statele Uniunii Europene⁷.

---

⁷ G. Antoniu, [4], p. 36-41.

4. Recunoașterea și punerea în aplicare a mandatului de arestare european

• **Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002, privitoare la mandatul de arestare european și la procedurile de remitere între statele membre**⁸, cuprinde reglementări cu privire la: definirea mandatului de arestare european și obligațiile executării acestuia, sfera de aplicare a mandatului de arestare european (infracțiunile pentru care se emite, dacă pedeapsa privativă de libertate este mai mare de 3 ani, există dublă incriminare și sunt realizate alte condiții prevăzute în decizia-cadru), modalitățile de transmitere a mandatului de arestare european, drepturile persoanei arestate, menținerea persoanei în detenție, consimțământul dat pentru remitere, audierea persoanei arestate, decizia asupra remiterii, decizia în caz de concurs de cereri, termenul și modalitățile deciziei de executare a mandatului de arestare european etc.

Mandatul european de arestare, astfel cum este reglementat de această Decizie-cadru, este prima măsură concretă, în materie penală, care transpune principiul recunoașterii reciproce a deciziilor penale adoptate de alt stat al Uniunii. Odată cu această Decizie-cadru, s-au înlocuit procedurile clasice de extrădare, cu excepția cazurilor în care unele state membre au declarat că vor aplica tratatele de extrădare⁹.

Decizia-cadru nu are valoare executorie prin ea însăși, de aceea, potrivit prevederilor Tratatului instituind Uniunea Europeană, ea trebuie transpusă în legislația națională. În legislația română, această decizie a fost transpusă prin Legea nr. 302/2004, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006, publicată în M. Of., Partea I, nr. 534 din 21/06/2006.

Potrivit Deciziei-cadru, mandatul european de arestare reprezintă o hotărâre judecătorească emisă de autoritățile judiciare competente ale un stat membru al Uniunii Europene

---

⁸ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* L 190/2002, p. 1

⁹ **D. Mercan** ș.a., *Aspecte teoretice și practice referitoare la procedura executării mandatului european de arestare*, Revista Dreptul nr. 10/2007, Editura CH Beck, București, 2007, p. 219.

în scopul arestării și predării unei persoane de către un alt stat membru, pentru desfășurarea urmăririi penale sau executarea unei sentințe privative de libertate ori a unui ordin de reținere.

Întotdeauna, mandatul european de arestare are la bază un mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei emis în condițiile legii interne ale unui stat. El se emite numai în cazul în care un mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei nu poate fi adus la îndeplinire în țară, întrucât persoana în cauză se sustrage pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene.

Mandatul european de arestare poate fi emis pentru fapte pasibile, conform legii statului membru, de pedeapsa cu închisoarea, ori de o hotărâre de detenție de cel puțin 12 luni, sau, acolo unde s-a dat deja sentința ori s-a emis deja ordonanța de reținere, pentru pedepse de cel puțin patru luni detenție.

Decizia-cadru enumără 32 de infracțiuni care, dacă sunt pasibile în statul membru emitent de o pedeapsă privativă de libertate sau de o ordonanță de reținere de maximum trei ani, în funcție de cum prevede legea statului membru, vor duce la predarea persoanei, conform mandatului de arestare, fără verificarea dublei încadrări penale a faptei în cele două țări.

Aplicarea mandatului european de arestare este posibilă în toate statele membre ale Uniunii Europene, cu condiția transunerii Deciziei-cadru în dreptul intern sau sub rezerva declarațiilor făcute de aceste state.

Mandatul european de arestare este aplicabil indiferent de data săvârșirii faptelor. Excepție de la această regulă fac Italia, Franța și Austria care, pentru toate faptele comise înainte de data intrării în vigoare a Deciziei-cadru, respectiv 7 august 2002, aplică procedura extrădării.

Mandatul european de arestare trebuie să conțină următoarele informații:

- identitatea și cetățenia persoanei urmărite;
- numele, adresa poștală, numerele de telefon și fax, și adresa electronică a autorității emitente;
- dovada existenței unei sentințe executorii, a unui mandat de arestare sau a oricărei alte hotărâri judecătorești executorii, care să aibă același efect;

- caracterul faptei și încadrarea juridică a acesteia;
- descrierea împrejurărilor în care a fost comisă fapta, cu arătarea datei, a locului și a gradului de implicare în fapta respectivă a persoanei urmărite;
- pedeapsa pronunțată, dacă există o hotărâre definitivă, precum și care sunt termenele (minim și maxim) de pedeapsă pentru fapta respectivă, conform legii statului membru emitent;
- alte consecințe ale infracțiunii (în măsura în care este posibil).

Autoritatea emitentă poate transmite mandatul european de arestare direct autorității judiciare de executare, prin Sistemul Informatic Schengen, prin INTERPOL sau prin sistemul de comunicații sigur al Rețelei Judiciare Europene.

Mandatul european de arestare trebuie tradus în limba agreată de statul membru de executare.

Autoritatea judiciară de executare (în România, curțile de apel) va hotărî dacă persoana respectivă trebuie predată.

Dacă se hotărăște predarea, în 24 ore, persoana va fi adusă în fața instanței competente, care, printr-o decizie motivată, va dispune arestarea persoanei. În termen de 48 ore, persoana va fi audiată de autoritatea judiciară de executare (un complet de doi judecători de la curtea de apel), cu privire la fondul mandatului european de arestare.

Dacă persoana urmărită este de acord cu predarea sa, se va emite o hotărâre, în termen de 10 zile de această audiere, care va rămâne definitivă. Dacă persoana nu este de acord, se va emite o decizie în termen de 5 zile, care va putea fi contestată tot în termen de 5 zile. Decizia finală va aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție, când executarea mandatului se realizează în România.

În maximum 10 zile, trebuie emisă o hotărâre definitivă, după care predă persoana către statul membru emitent al mandatului.

Nu este voie ca toate aceste etape ale procedurii să dureze mai mult de 60 zile, în caz contrar persoana trebuind să fie eliberată.

Autoritatea judecătorească poate refuza executarea mandatului european de arestare atunci când:

- infracțiunea pentru care a fost emis mandatul de arestare face obiectul unei amnistii în statul membru de executare, acolo unde statul respectiv are competența de a urmări penal fapta respectivă conform propriei legi penale;

- autoritatea judecătorească de executare este informată că persoana urmărită a primit o sentință definitivă din partea unui stat membru, pentru aceeași faptă, cu condiția ca, acolo unde s-a pronunțat sentința, aceasta să fi fost executată sau să nu mai poată fi executată conform legii statului membru care a pronunțat-o;

- persoana care face obiectul mandatului european de arestare nu poate fi trasă la răspundere penală pentru fapta pentru care a fost emis mandatul, din cauza vârstei, potrivit legislației statului membru de executare.

Mai pot exista și alte motive, facultative, ale refuzului de a executa mandatul, cum ar fi:

- atunci când fapta pentru care a fost emis mandatul european de arestare nu constituie infracțiune conform legii statului membru de executare a mandatului, cu excepția infracțiunilor legate de impozite, taxe, obligații vamale și schimb valutar;

- atunci când persoana care face obiectul mandatului european de arestare este sub urmărire penală în statul membru de executare pentru aceeași faptă pentru care a fost emis mandatul (*non bis in idem*).

Autoritatea judecătorească de executare, după ce a decis să execute mandatul european de arestare, poate amâna predarea persoanei, astfel încât aceasta să poată fi urmărită penal în statul membru de executare sau, dacă persoana a fost deja condamnată, pentru ca aceasta să poată ispăși, pe teritoriul său, o sentință dată pentru o altă faptă decât cea prevăzută în mandatul european de arestare.

Ca alternativă la amânarea predării, autoritatea judiciară de executare poate preda temporar persoana către statul membru emitent al mandatului de arestare european, în condiții ce pot fi stabilite de comun acord de către cele două autorități judecătorești: cea emitentă și cea de executare.

La cererea autorității judecătorești emitente sau din proprie inițiativă, autoritatea judecătorească de executare va

confisca și va preda bunurile ce pot servi drept mărturie în procesul penal.

5. Recunoașterea altor decizii penale ale unui stat membru

Recunoașterea reciprocă a deciziilor penale de către celelalte state membre ale Uniunii Europene constituie o formă de cooperare judiciară care este reglementată prin mai multe acte comunitare.

- Cooperarea judiciară a statelor membre ale Uniunii Europene în ce privește executarea **decăderii din dreptul de a conduce** vehicule pe drumurile publice este reglementată prin Convenția din 17 iunie 1998.

Potrivit Convenției, în situația în care statul pe teritoriul căruia s-a comis o infracțiune decede pe făptuitor din dreptul de a conduce vehicule, comunică statului de reședință această decizie, pentru a se evita sustragerea de la executarea decăderii, înaintând totodată documentele corespunzătoare din care rezultă decizia luată.

- **Programul de măsuri destinate a asigura respectarea principiului recunoașterii reciproce a deciziilor penale, publicat la data de 15 ianuarie 2001**¹⁰ prevede luarea în considerație a deciziilor penale definitive pronunțate anterior de un judecător din alt stat membru – la executarea deciziilor prealabile sentinței, la executarea deciziilor de condamnare, la deciziile luate în cadrul urmărilor post-penale, la evaluarea reciprocă a recunoașterii deciziilor penale, la executarea programului de măsuri.

- **Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene din data de 22 iulie 2003, privitoare la executarea în Uniunea Europeană a deciziei în legătură cu înghețarea bunurilor sau cu elementele de probă**¹¹ reglementează următoarele aspecte:

- obiectul deciziei-cadru, prin arătarea regulilor după care un stat membru recunoaște și execută pe teritoriul său o

---

¹⁰ Publicat în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene C 12/2001*, p. 10-22.

¹¹ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 196/2003*, p. 45.

decizie emisă de autoritatea judiciară a altui stat membru, de indisponibilizare în cadrul unei proceduri penale;

- definește unii termeni folosiți în cuprinsul deciziei-cadru;

- informațiile în raport cu care se aplică decizia-cadru;
- regulile potrivit cărora se transmite decizia de indisponibilizare;

- procedura de recunoaștere și executare imediată a deciziei de indisponibilizare a bunurilor, emisă de alt stat membru;

- motivele nerecunoașterii și neexecutării deciziei respective;

- motivele de amânare a executării deciziei;
- certificatul privind conținutul măsurilor de indisponibilizare;

- regimul ulterior al bunurilor indisponibilizate;

- căile de recurs;

- restituirea către statul de executare a sumelor cheltuite de acesta;

- aplicarea teritorială;

- regulile privind executarea;

- intrarea în vigoare.

• **Proiectul de decizie-cadru a Consiliului Uniunii Europene privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a sancțiunilor pecuniare** reglementează următoarele aspecte:

- înțelesul unor termeni folosiți în cuprinsul deciziei;

- determinarea autorităților competente în această materie;

- obligația de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor consacrate prin art. 6 din Tratatul asupra Uniunii Europene;

- regulile de transmitere a deciziilor și a recursului la autoritatea centrală;

- recunoașterea și aplicarea deciziilor;

- sfera de aplicare a deciziei-cadru;

- legea aplicabilă în cazul executării;

- aplicarea unei pedepse cu închisoarea, ca pedeapsă substitutivă în caz de neplată a sancțiunilor pecuniare;

- posibilitățile de amnistie, grațiere, revizuire a condamnării;
- cazurile de încetare a executării;
- procedura încetării executării;
- afectarea sumelor provenite din executarea deciziilor prin care s-au aplicat sancțiunile pecuniare;
- informațiile ce trebuie transmise de către statul de executare;
- consecințele transmiterii unei decizii;
- limbile folosite de către statele în cauză;
- cheltuielile efectuate cu ocazia recunoașterii sancțiunilor pecuniare;
- relația cu alte acorduri și aranjamente;
- aplicarea teritorială;
- punerea în executare;
- intrarea în vigoare a deciziei-cadru.

• **Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene din 24 februarie 2005 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în ceea ce privește pedepsele pecuniare**¹², instrument care servește la recunoașterea și executarea într-un stat membru a unor amenzi pecuniare care au fost dispuse în cadrul unei proceduri judiciare sau administrative într-un alt stat membru.

Statele membre pot, pe parcursul unei perioade de 5 ani, limita executarea la acele hotărâri care au fost pronunțate în cadrul unor proceduri judiciare și/sau, în cazul persoanelor juridice, la hotărârile care privesc o infracțiune, pentru care un act legislativ european prevede aplicarea principiului răspunderii persoanelor juridice. Într-un astfel de caz celelalte state membre pot aplica principiul reciprocității.

Conform Deciziei-cadru prin „*amendă penală și amendă administrativă*” se înțelege:

- obligația de a achita o anumită sumă de bani stabilită printr-o hotărâre pronunțată în urma comiterii unei infracțiuni;
- obligația de a achita victimei o despăgubire stipulată în cadrul aceleași hotărâri, în cazul în care victima nu are

---

¹² Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* L 76/2005, p. 16-30.

dreptul de a se constitui parte civilă iar instanța devine competentă prin exercitarea competenței de materie penală;

- obligația de a achita costurile de judecată și administrative;

- obligația de a achita sumele stabilite în aceeași hotărâre către o instituție publică sau o organizație care are drept scop ajutorarea victimelor.

Prin „*amendă penală și amendă administrativă*” nu se înțeleg:

- Ordine de confiscare a unor obiecte folosite pentru comiterea infracțiunilor sau a produselor infracționale;

- Ordine de natură civilă și care sunt rezultatul unei acțiuni pentru despăgubiri și restituire, ce vor fi puse în executare conform Regulamentului (CE) nr. 44/2001 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială.

Hotărârea poate fi pronunțată de o instanță sau de către o autoritate care nu este una judiciară din statul în care a fost pronunțată hotărârea, în măsura în care persoana implicată a avut posibilitatea de a aduce fața în fața unei instanțe penale.

• **Decizia-cadru 2006/783/JAI a Consiliului Uniunii din 6 octombrie 2006 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a ordinelor de confiscare**¹³, care are ca scop instituirea normelor în temeiul cărora un stat membru recunoaște și execută pe teritoriul său o hotărâre de confiscare emisă de o instanță competentă în materie penală a unui alt stat membru.

În cuprinsul Deciziei-cadru sunt reglementate:

- obiectivul deciziei-cadru, prin arătarea regulilor după care un stat membru recunoaște și execută pe teritoriul său o decizie de confiscare adoptată de un tribunal competent în materie penală al altui stat membru;

- înțelesul unor termeni folosiți în cuprinsul deciziei;

- determinarea autorităților competente pentru recunoașterea deciziilor naționale referitoare la confiscare;

- modul de transmitere a deciziei de confiscare;

---

¹³ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* L 328/2006, p. 59-63.

- procedura de transmitere a unei decizii de confiscare unui sau mai multor state de executare;
- infracțiunile susceptibile de a atrage o decizie de confiscare;
- recunoașterea și executarea deciziilor;
- motivele nerecunoașterii și neexecutării deciziilor de confiscare;
- căile de recurs în statul de executare, contrar recunoașterii și executării;
- cazurile de suspendare a executării deciziei de confiscare;
- soluția adoptată de statul de executare în caz de concurs de decizii de confiscare;
- legislația aplicabilă în caz de executare;
- amnistia, grațierea și revizuirea deciziei de confiscare;
- consecințele transmiterii deciziilor de confiscare;
- încetarea executării deciziei de confiscare;
- repartizarea bunurilor confiscate;
- informațiile necesare pentru executarea deciziei;
- restituirea sumelor confiscate către statul de executare;
- limbile folosite în statele membre implicate;
- cheltuielile efectuate cu executarea;
- relațiile cu alte acorduri și aranjamente;
- punerea în executare;
- intrarea în vigoare a deciziei-cadru.

Potrivit acestei Decizii-cadru „*hotărâre de confiscare*” reprezintă o pedeapsă sau o măsură definitivă dispusă de o instanță în urma unei proceduri în legătură cu una sau mai multe infracțiuni, având ca rezultat deposedarea definitivă de bunul respectiv.

6. Alte forme de cooperare și întraajutorare judiciară

În ce privește **întraajutorarea judiciară în materie penală** a statelor care intră în componența Uniunii Europene au fost adoptate mai multe acte comunitare prin care se stabilesc modalități concrete de colaborare între statele

membre în ce privește cercetarea și judecarea celor care săvârșesc infracțiuni.

• **Convenția europeană de întrajutorare judiciară**, deschisă spre semnare la 20 aprilie 1959, prevede ca modalități de cooperare: **comisiile rogatorii internaționale, remiterea actelor de procedură și audierea de persoane.**

a) **Comisiile rogatorii internaționale** presupun executarea cererii organelor judiciare ale unui stat (judecători, procurori, poliția judiciară, Ministerul de Justiție) de a audia o persoană care se află în alt stat contractant.

Odată declanșată procedura comisiei rogatorii, statul solicitat este obligat să o execute, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- dubla incriminare;
- infracțiunea să fie susceptibilă de extrădare;
- comisia rogatorie să fie compatibilă cu legislația în vigoare pe teritoriul statului solicitat.

Comisia rogatorie se va executa după regulile în vigoare ale statului solicitat (*locus regit actum*).

După efectuarea comisiei, actele încheiate sunt transmise statului solicitant, care, potrivit doctrinei¹⁴, nu pot fi folosite în cadrul altei proceduri judiciare fără asentimentul statului solicitat, avându-se în vedere principiul specialității.

Cererea de comisie rogatorie, cu actele necesare susținerii cererii, traduse la cererea statului solicitat în limba sa ori într-o limbă oficială a Consiliului Europei, sunt adresate prin Ministerul Justiției statului solicitant, Ministerului Justiției din statul solicitat, care va lua măsuri pentru realizarea comisiei rogatorii.

b) Pentru **remiterea actelor de procedură penală**, Convenția prevede reguli amănunțite cu privire la remiterea citațiilor sau a extraselor de cazier judiciar. Astfel, spre exemplu, extrasele de cazier judiciar se transmit direct de către autoritățile din statul solicitat, pe aceeași cale pe care s-a primit cererea.

---

¹⁴ J. Pradel, G. Corstens, [1], p. 181.

c) **Audierea persoanelor** din alt stat (martori, experți, persoane urmărite) este reglementată detaliat de Convenție, stabilindu-se și regulile privind imunitatea penală a acestora.

Martorii, experții și persoanele urmărite se bucură de imunitate penală pe teritoriul statului solicitat. Aceasta încetează dacă cel în cauză, deși avea posibilitatea, nu a părăsit teritoriul în 15 zile după ce prezența sa nu mai era necesară.

• **Convenția din 29 mai 2000**, care se referă la **întraajutorarea în materie penală a statelor membre ale Uniunii Europene**, completează dispozițiile **Convenției pentru intraajutorare judiciară în materie penală din 20 aprilie 1989**, cu reglementări în următoarele domenii:

- stabilirea relațiilor acestei Convenții cu celelalte Convenții referitoare la intraajutorarea judiciară, cum ar fi: **Convenția europeană din 20 aprilie 1959**, **Protocolul adițional la Convenția europeană din 17 martie 1978**, dispozițiile referitoare la intraajutorarea judiciară în materie penală ale **Convenției de aplicare a Acordului de la Schengen din 14 iunie 1985**, relativ la suprimarea generală a controlului la frontierele comune, semnat la 19 iunie 1990 și capitolul II din **Tratatul de extrădare și intraajutorare judiciară în materie penală între țările Benelux**;

- dispozițiile în legătură cu *aquis-ul Schengen*;
- procedurile de acordare a intraajutorării judiciare;
- formalitățile și procedurile în cadrul executării cererilor de intraajutorare judiciară;
- trimiterea și primirea actelor de procedură;
- transmiterea cererilor de intraajutorare;
- efectuarea schimbului de informații;
- restituirea obiectelor obținute prin mijloace ilicite;
- transferul temporar în scopul anchetării persoanelor deținute;
- efectuarea audierii prin videoconferință;
- audierea martorilor și experților prin teleconferință;
- efectuarea livrărilor supravegheate;
- organizarea de echipe comune de anchetă;
- organizarea de anchete discrete;
- răspunderea penală care revine funcționarilor;
- răspunderea civilă a funcționarilor;

- autoritatea competentă să ordone interceptarea telecomunicațiilor;
  - cererile de interceptare a telecomunicațiilor;
  - cererile de interceptare a telecomunicațiilor pe teritoriul național prin intermediul furnizorului de servicii;
  - interceptarea telecomunicațiilor fără asistență tehnică a unui alt stat membru;
  - stabilirea statului care suportă cheltuielile legate de exploatarea instalațiilor de telecomunicații sau de furnizare de servicii;
  - stabilirea unor aranjamente bilaterale;
  - protecția datelor cu caracter personal;
  - obligația statelor de a indica autoritatea competentă pentru aplicarea Convenției;
  - posibilitatea formulării unor rezerve la aplicarea Convenției;
  - aplicarea teritorială a Convenției;
  - intrarea în vigoare a Convenției;
  - procedura de aderare de noi state la Convenție.
- **Protocolul din 16 octombrie 2001, la Convenția relativă la întrajutorarea judiciară în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene¹⁵**, completează **Convenția** privind asistența reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene **din 29 mai 2000**, cu reglementări în următoarele domenii:
- cererea de informații asupra conturilor bancare ori asupra tranzacțiilor bancare sau în legătură cu tranzacțiile bancare;
  - confidențialitatea datelor obținute;
  - obligația de informare;
  - cererile suplimentare de întrajutorare judiciară;
  - secretul bancar;
  - infracțiunile fiscale;
  - infracțiunile politice;
  - transmiterea Consiliului European a deciziilor de respingere și sesizare a EUROJUST-ului;
  - posibilele rezerve la protocol;

---

¹⁵ Publicat în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene C326/2001*, p. 1.

- aplicarea teritorială a protocolului;
- intrarea în vigoare;
- aderarea de noi state membre.

Stabilirea organismelor care sunt implicate în cooperarea judiciară din cadrul Uniunii Europene s-a realizat prin mai multe *acte normative comunitare cu caracter penal*.

• **Acțiunea comună din 22 aprilie 1996, privind schimbul de magistrați de legătură, în scopul ameliorării cooperării judiciare între statele membre ale Uniunii Europene**¹⁶ stabilește cadrul pentru trimiterea și schimbul de magistrați sau de funcționari experți în procedurile de cooperare judiciară, denumiți „magistrați de legătură” între statele membre pe baza unor aranjamente bilaterale și multilaterale.

Scopul acestui schimb de magistrați de legătură este creșterea rapidității și eficienței cooperării judiciare, ca și favorizarea schimbului de informații asupra sistemelor juridice și judiciare ale statelor membre și asupra funcționării acestora¹⁷.

Magistrații de legătură pot să funcționeze atât ca instrumente de cooperare în materie penală, cât și în materie civilă, contribuind la stabilirea de contacte directe cu serviciile competente și cu autoritatea judiciară a statului de primire.

Statele membre au obligația să se informeze reciproc, în cadrul Consiliului, asupra inițiativelor în curs de realizare, cât și asupra celor avute în vedere prin punerea în executare a Acțiunii comune din 22 aprilie 1996.

• **Acțiunea comună din 29 iunie 1998, privind bunele practici de asistență judiciară reciprocă în materie penală**¹⁸, reglementează următoarele domenii:

- crearea Rețelei Judiciare Europene, formată din puncte de contact, judiciare, între statele membre;
- compunerea rețelei;
- modul de funcționare al rețelei;
- funcțiile punctelor de contact;

¹⁶ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 105/1996*, p. 1.

¹⁷ **G. Antoniu**, *Activitatea normativă penală a Uniunii Europene (3)*, Revista de Drept Penal nr. 3/2007, p. 33.

¹⁸ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 191/1998*, p. 1-3.

- reunirea periodică a Rețelei Judiciare Europene, obiectul reuniunilor periodice;
- frecvența reuniunilor;
- locul reuniunilor;
- conținutul informațiilor difuzate în cadrul Rețelei Judiciare Europene;
- actualizarea permanentă a acestor informații;
- stabilirea unui sistem de telecomunicații;
- aplicații teritoriale;
- evaluarea funcționării rețelei judiciare europene;
- intrarea în vigoare;
- publicarea.

• **Decizia Consiliului European din 28 februarie 2002 instituind EUROJUST, în scopul combaterii formelor grave de criminalitate**¹⁹ conține următoarele reglementări comunitare în domeniul dreptului penal:

- decizia de creare, urmare concluziilor Consiliului European de la Tampere din 15-16 octombrie 1999, a unei unități (EUROJUST) compusă din procurori, magistrați și ofițeri de poliție având prerogative echivalente, unitate care să funcționeze ca organ al Uniunii Europene (cu excepția salariilor și a veniturilor membrilor naționali și ale asistenților lor, care sunt în sarcina statelor membre de origine);
- fiecare stat membru va detașa câte o persoană în compunerea EUROJUST, având calitatea de procuror, judecător, ofițer de poliție cu prerogative echivalente;
- stabilirea obiectivelor, competențelor, sarcinilor;
- constituirea Colegiului EUROJUST care exercită sarcini specifice;
- stabilirea motivațiilor;
- stabilirea membrilor naționali, pentru Colegiul EUROJUST;
- arătarea rolului Comisiei Europene;
- stabilirea corespondenților naționali;
- schimbul de informații cu statele membre și între membrii naționali;
- tratamentul datelor cu caracter personal;

---

¹⁹ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* L 63/2002, p. 1.

- restricții referitoare la tratamentul datelor cu caracter personal;
- index și fișiere de muncă temporară;
- delegați cu protecția datelor;
- accesul autorizat la datele cu caracter personal;
- dreptul de acces la datele cu caracter personal;
- rectificarea și ștergerea datelor cu caracter personal;
- termenul de conservare a datelor cu caracter personal;
- securitatea datelor;
- organul de control comun;
- răspunderea pentru tratamentul neautorizat sau incorect al datelor;
- confidențialitatea asupra datelor;
- relații cu partenerii;
- schimb de informații cu partenerii;
- organizare și funcționare;
- directorul administrativ al EUROJUST;
- despre personalul EUROJUST;
- asistența în materie de interpretare și traducere;
- informarea Parlamentului European și Consiliului European;
- aspecte financiare, bugetul EUROJUST: stabilire, executare și descărcare;
- adoptarea Regulamentului financiar aplicabil bugetului;
- activități de control;
- accesul la documente;
- aplicarea teritorială;
- dispoziții tranzitorii;
- transpunere și publicare.

RAPORTUL NATIONAL AL ROMANIEI PRIVIND FINANTAREA TERORISMULUI

Prof. Dr. Ioana VASIU

The terrorism represents one of the most serious threats for the law enforcement and for the international peace and security. The States have to grant to each other a continuous support with the view of fighting this scourge. Romania, although not directly threatened, supports constantly and firmly the fight against terrorism.

I. Aspecte empirice

În România nu există grupuri autohtone teroriste, cele mai mari amenințări de acest gen fiind legate de evoluțiile externe care pot influența dinamică anumitor organizații străine numite la nivel internațional „Grupuri teroriste”. Aceste grupuri sunt reprezentate în România de celule operaționale care, deși nu au atacat obiective românești, reprezintă o amenințare latentă și continuă.

Conform datelor publicate, printre organizațiile active din România se număra: Frații Musulmani, Hamas, Hezbollah, Partidul Eliberării Islamice, Organizația Abu Nidal, PKK, Lupii Gri, Frontul Popular Pentru Eliberare²⁰⁴.

Înființarea acestor celule ale diferitelor grupuri teroriste a fost pe de o parte facilitată de avantajele acordate de către statul român înainte de revoluția din 1989 cetățenilor diferitelor state arabe care studiau în România precum și de relațiile economice și comerciale dezvoltate între România și diverse state din Orientul Mijlociu și Africa, care au dus la

---

²⁰⁴ Vezi <http://www.antiterorism.ro> și <http://www.sri.ro>.

crearea condițiilor necesare anumitor grupuri teroriste pentru a se infiltra în România²⁰⁵.

Serviciul Român de Informații acționează continuu și proactiv pentru a preveni transformarea acestor celule în centre operaționale²⁰⁶. Din 1976, au fost identificați circa 60 de membri și 150 de adepți ai organizației Frații Musulmani, afiliați din punct de vedere ideologic grupării Hamas; acești membri și adepți acționează sub acoperirea Ligii Culturale Islamice din România sau a Fundațiilor Umaniste Al-Taba din România.

În ultimele decade, au fost înregistrate foarte puține cazuri de terorism, toate situațiile fiind gestionate cu succes de unitățile speciale antiteroriste și tribunale. În următoarele paragrafe sunt subliniate câteva din aceste cazuri:

- În 1972-1973 elemente teroriste ale organizației Septembrie Negru au pregătit un atac asupra Ambasadei Israelului din București, cu intenția de a ocupa clădirea și de a îl asasina pe ambasador. Într-o acțiune foarte bine coordonată cu alte unități care au drept obiective lupta antiteroristă, Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă a capturat o cantitate importantă de material explozibil care urma să fie utilizată în timpul atacului.

- În mai 1985, în parcare campusului universitar Grozăvești din București, doi cetățeni arabi au plasat două dispozitive explozive sub mașinile unora dintre liderii studenților sirieni. Doi ofițeri români ai Unității Speciale de Luptă Antiteroristă au fost victime ale încercării de dezamorsare a dispozitivelor.

- În august 1991 un comando indian compus din patru elemente a fost la originea tentativei de asasinat a ambasadorului indian din România. Intervenția promptă a

---

²⁰⁵ Țările care au avut cel mai mare număr de studenți în România sunt Egipt, Siria, Irak, Iordan, Iran și Liban.

²⁰⁶ Vezi rapoartele de activitate ale Serviciului Român de Informații (se pune accentual pe membrii și adepții mișcării Hamas).

ofițerilor antiteroriști pentru protejarea ambasadorului a dus la eșuarea atacului²⁰⁷.

- În 2005, un om de afaceri arab, cu legături puternice în lumea arabă, a fost arestat, fiind acuzat de terorism și de implicarea în răpirea a trei jurnaliști români și a unui om de afaceri în Irak. Alte persoane suspectate de implicare în acest caz au fost arestate ulterior.

- În iunie 2006, un cetățean român, afiliat unui grup terorist bosniac, a fost reținut de agenți ai Serviciului Român de Informații pentru presupusa planificare a unui act terorist într-un oraș mare din România prin plasarea unui dispozitiv exploziv cu telecomanda într-o mașină, drept formă de protest împotriva prezenței României în Irak (suspectul s-a aflat sub urmărire timp de câteva luni, după ce a făcut amenințări prin intermediul internetului). Ulterior, a fost condamnat la închisoare.

- În 2006, în orașul Iași patru persoane au fost arestate sub acuzația de a fi ajutat grupuri teroriste. Un cetățean irakian a fost arestat în orașul Bacău fiind suspect de activități teroriste – Serviciul Român de Informații având probe care arată ca suspectul deținea un pașaport fals pe un nume fals, acesta fiind deportat împreună cu alți 40 de cetățeni irakieni în 2003 sub acuzația ca au plănuit un atac împotriva intereselor Israelului la București²⁰⁸.

- În ceea ce privește finanțarea terorismului, reprezentanți ai Unității de Informații Financiare din România (Oficiului Roman de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și Finanțare a Terorismului) au declarat într-un comunicat de presă ca în România exista pericolul finanțării terorismului, venind din partea comunității oamenilor de afaceri arabi din România. Spre exemplu, în 2005 se aflau sub ancheta 13 cazuri de finanțare a terorismului în care Ambasada SUA a cerut cooperarea în numele instituțiilor specializate din SUA.

---

²⁰⁷ Un terorist a fost ucis, unul capturat, unul rănit și unul a reușit să scape. În cadrul anchetei, s-a descoperit ca teroriștii erau membri ai organizației Sikh – vezi PROFIL, Revista Serviciului Român de Informații, 3(8), august (2005) la 8.

²⁰⁸ Vezi detalii la <http://www.state.gov>.

- În 2005, Unitatea de Informații Financiare din România a trimis către Parchetul General dosarul privind finanțarea terorismului de către cetățeni arabi aflați la conducerea unei importante firme românești, după privatizare, în valoare de 38 de milioane de euro²⁰⁹.

II. Ratificarea instrumentelor universale și regionale; cadrul legal și instituțional

România a luat măsuri legislative și a acționat în vederea sprijinirii războiului împotriva terorismului, conform obligațiilor care au survenit în urma aderării la NATO și UE. România a semnat acordurile și convențiile internaționale împotriva terorismului care pot fi găsite în anexa Poziției Unanime a Consiliului UE din 27 decembrie 2001, cu privire la suprimarea terorismului.

Următoarele tratate ale Națiunilor Unite au fost ratificate:

- Convenția privind infracțiunile și alte acte comise la bordul aeronavelor (Convenția de la Tokyo, 1963 - siguranța aviației);
- Convenția privind combaterea deturnării de avioane (Convenția de la Haga, 1970 – deturnarea avioanelor a fost ratificată de România în 1972, Decretul nr. 143/1972);
- Convenția privind combaterea actelor împotriva siguranței aviației civile (Convenția de la Montreal, 1971 – se aplica actelor de sabotaj precum detonarea de bombe aflate la bordul aeronavelor în zbor);
- Convenția privind prevenirea și pedepsirea crimelor împotriva persoanelor protejate la nivel internațional (1973 – atacuri împotriva oficialilor guvernelor și diplomaților)
- Convenția împotriva luării de ostatici (Convenția ostaticilor, 1979) (Legea nr. 111/1990);
- Convenția privind protecția fizică a materialului nuclear (Convenția materialelor nucleare, 1980);

---

²⁰⁹ Vezi detalii în Săptămâna Financiară, 1 august 2005

- Protocolul privind combaterea actelor de violență în aeroporturile internaționale civile, suplimentar Convenției pentru combaterea actelor împotriva siguranței aviației civile (extinde și completează Convenția de la Montreal, 1988);
  - Convenția privind combaterea actelor împotriva siguranței maritime, (1988 – se aplică activităților teroriste maritime);
  - Protocolul privind combaterea actelor împotriva siguranței platformelor maritime aflate pe platforma continentală (1988 – se aplică activităților teroriste pe platforme maritime);
  - Convenția privind marcarea explozibililor plastici pentru a fi detectați (1991);
  - Convenția internațională privind combaterea finanțării terorismului (1999) (Legea nr. 632/2002);
  - Convenția internațională privind combaterea atentatelor cu bomba (1997);
  - Protocolul privind combaterea și pedepsirea traficului de persoane, New York, 2000;
- Tratate ratificate sau care au fost obiectul unei aprobări sub egida Consiliului Europei:
- Convenția europeană privind extrădarea (intrată în vigoare la 9 decembrie 1997);
  - Convenția europeană privind asistența mutuală în materie penală (intrată în vigoare la 15 iunie 1999);
  - Convenția europeană privind valabilitatea internațională a sentințelor (intrată în vigoare la 9 septembrie 2000);
  - Convenția europeană privind transferul de proceduri penale (intrată în vigoare la 9 septembrie 2000);
  - Convenția europeană privind neaplicarea limitărilor statutare în cazul crimelor de război și a crimelor împotriva umanității (intrată în vigoare la 27 iunie 2003);
  - Protocolul adițional la convenția europeană privind extrădarea (intrat în vigoare la 9 decembrie 1997);

- Convenția europeană privind combaterea terorismului (ETS nr. 190) (Legea nr. 336, intrată în vigoare: 3 august 1997);
- Protocolul adițional la *convenția europeană* în domeniul informației asupra dreptului *străin* (intrat în vigoare la 27 iulie 1991);
- Al doilea protocol adițional la convenția europeană privind extrădarea (intrat în vigoare la 9 decembrie 1997);
- Protocolul adițional la convenția europeană privind asistența mutuală în materie penală (intrat în vigoare la 15 iunie 1999);
- Convenția europeană privind controlul achiziției și deținerii de arme de foc de către persoane fizice (intrată în vigoare la 1 aprilie 1999);
- Convenția privind transferul persoanelor condamnate (intrată în vigoare la 1 decembrie 1996);
- Convenția europeană privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii (intrată în vigoare la 1 decembrie 2002);
- Acordul privind traficul ilicit pe mare, implementând art. 17 al Convenției Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de droguri și substanțe psihoactive (intrat în vigoare la 1 decembrie 2002);
- Protocolul adițional la convenția privind transferul persoanelor condamnate (intrat în vigoare la 1 aprilie 2002);
- Convenția penală privind corupția (intrată în vigoare la 1 noiembrie 2002);
- Al doilea protocol adițional la Convenția europeană privind asistența mutuală în materie penală (intrat în vigoare la 1 martie 2005);
- Convenția privind criminalitatea informatică (intrată în vigoare 1 septembrie 2004);
- Protocolul amendat la convenția europeană de combatere a terorismului (semnat la 15 mai 2003);
- Protocolul adițional la Convenția privind legea corupției (semnat la 1 martie 2005);

România face parte din Organizația de Cooperare la Marea Neagră, privind lupta împotriva criminalității, în special crima organizată și terorism, acord ratificat prin Legea nr. 164/2003.

În 2004, România a adoptat Codului Internațional pentru securitatea navelor și facilităților portuare împotriva terorismului.

În noiembrie 2006, Parlamentul Român a ratificat două convenții ale Consiliului Europei legate de contra-terorism: convenția privind prevenirea terorismului și convenția privind spălarea banilor și descoperirea, sechestrarea și confiscarea.

În acord cu instrumentele legale internaționale și regionale, în România există reglementari în domeniul prevenirii și combaterii terorismului financiar. Aceste reglementari pot fi găsite în două legi speciale (nu în codul penal)²¹⁰.

Principalele prevederi legale împotriva terorismului și a finanțării acestuia sunt cuprinse în Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului. Alte prevederi legale privind terorismul sunt cuprinse în Legea nr. 656/2002 privind prevenirea și sancționarea spălării de bani și pentru stabilirea măsurilor de prevenire și combatere a actelor de terorism.

Termenul „*terrorism*” și infracțiunea de finanțare a actelor teroriste sunt definite în principala lege în acest domeniu, Legea nr. 535/2004. Art. nr. 1 stipulează că „*terrorismul*” este actul și/sau amenințarea care prezintă pericol public sau afectează siguranța națională și care au următoarele caracteristici:

a) Sunt cu primordialitate comise de entități motivate de credințe extremiste sau atitudini ostile către alte entități împotriva cărora acționează utilizând mijloace violente și/sau distructive;

---

²¹⁰ În noul Cod Penal (proiect care ar putea intra în vigoare în 2008) sunt considerate infracțiuni terorismul și finanțarea acestuia – vezi I.Vasiu, *Drept penal – partea speciala* (2007)

b) Misiunea este atingerea obiectivelor de natură politică;

c) Țintele sunt de natură umană și/sau materială, de la instituții publice și/sau autorități, populația civilă sau alte părți aparținând acestora;

d) Se urmăresc situații cu impact psihologic puternic, pentru a atrage atenția asupra obiectivelor;

Infrațiunea finanțării actelor de terorism este definită în art. 36 al Legii nr. 535/2004 și constă în punerea la dispoziția entităților teroriste bunuri mobile și imobile, strângerea sau colectarea fondurilor, direct sau indirect, sau orice operațiune financiară care are drept scop asemenea acte. Infrațiunea finanțării actelor de terorism este pedepsită cu închisoare de la 15 la 20 de ani și interzicerea drepturilor civile.

Conform art. 36 alin. 2, bunurile mobile sau imobile puse la dispoziție entităților teroriste și fondurile strânse sau colectate cu scopul finanțării actelor teroriste sunt confiscate; dacă bunurile nu pot fi găsite, inculpatul trebuie să plătească echivalentul lor în bani.

Conform celor menționate mai sus, Legea nr. 535/2004 este specifică finanțării actelor de terorism, deși, câteva reguli pot fi găsite în legi speciale privind spălarea banilor.

Cadrul instituțional

Strategia Națională pentru Prevenirea și Combaterea Terorismului a fost dezvoltată pentru a asigura implementarea efectivă a instrumentelor legale în vigoare și pentru a realiza schimbul inter-organizațional de date.

Sistemul Național de Prevenire și Combaterea Terorismului (SNPCT) a fost alcătuit și constă în 21 de agenții (enumerată în art. 6 alin. 1 a Legii nr. 535/2004). Serviciul Român de Informații este coordonatorul tehnic al sistemului. Printre aceste agenții se află și Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiare), care are drept obiectiv principal prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului; pentru a-și duce la îndeplinire misiunea, aceștia

primesc date și analize și trimit dosare către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție²¹¹.

Strategia Națională pentru Prevenirea și Combaterea Terorismului dezvoltată în România are drept obiectiv asigurarea eficientă a implementării instrumentelor legale a actelor normative în vigoare și realizarea unui schimb de date și informații între instituțiile implicate.

Sistemul Național de Prevenirea și Combaterea Terorismului (SNPCT) a fost dezvoltat după această strategie împreună cu protocolul general pentru organizarea și funcționarea SNPCT²¹².

Sistemul consta în următoarele corpuri publice:

- Consiliul Suprem al Apărării Naționale, ca și coordonator strategic;
- Serviciul Român de Informații, ca și coordonator tehnic;
- Serviciul Român de Informații Externe, Serviciul Român de Protecție și Pază, Serviciul de Telecomunicații Speciale;
- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (cu rolul de a coordona și de a supraveghea procedurile de acuzare atribuite procurorilor special numiți, în vederea identificării infractorilor de crime legate de terorism și tragerea acestora la răspundere pentru actele comise);
- Miniștri însărcinați cu Administrația Afacerilor Interne, Apărarea Națională, Afacerile Externe, Economie și Comerț, Agricultură, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, Mediului și Administrării Apelor, Transportului, Construcției și Turismului, Sănătății, Comunicațiilor și Tehnologia Informației, Finanțelor Publice, Integrării Europene, Justiției;
- Banca Națională a României;
- Agenția Națională pentru Controlul Exportului;

---

²¹¹ Vezi art. 19 al Legii nr. 656/2002. În 2005, Ministerul Public a înființat 2 servicii: unul se ocupa cu investigarea atacurilor teroriste iar celalalt se ocupa cu investigarea finanțării terorismului.

²¹² Vezi Consiliul Europei, Comitetul experților în terorism, Profil asupra capacității antiteroriste – România (2005) la 3.

- Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Bani;
- Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare;

Corpurile SNPCT îndeplinesc activități individuale sau cooperante în vederea prevenirii și combaterii actelor de terorism, precum și a tuturor actelor care ar putea alcătui, încuraja sau facilita terorismul, indiferent de mijloace. Ținând cont de respectivele competente legale, acestea organizează și execută activități care duc la obținerea de date și informații în domeniul anti-terorist, atât pe teritoriul țării cât și în afara acesteia, în scopul de a preveni, combate și elimina amenințările teroriste la adresa securității naționale a României. În același timp, cu scopul de a îndeplini în mod constant și efectiv sarcinile trasate, NSPCT cooperează și oferă asistență altor unități și organizații din România sau din străinătate²¹³.

În cadrul Serviciului Român de Informații, Centrul pentru Coordonare Operativă antiteroristă a fost înființat ca o structură operațională care asigură coordonarea permanentă și legătura cu membri ai NSPCT și execută individual și/sau în cooperare, ținând cont de competentele legale, activități care au drept scop prevenirea și combaterea tuturor actelor teroriste²¹⁴.

Centrul pentru Coordonare Operativă antiteroristă asigură, dacă este necesar (ex: criza de natură teroristă), logistică și suport operațional pentru a alcătui un Centru Național de Acțiune Antiteroristă care ar fi integrat funcțional în mecanismul general de Management al Crizei, organizat conform legii²¹⁵.

Ca și coordonator al SNPCT, Serviciul Român de Informații a subliniat necesitatea instituirii nivelurilor de alertă teroristă. În urma analizei făcută la nivelul structurilor specializate în prevenirea și combaterea terorismului, Serviciul

---

²¹³ Vezi Consiliul Europei, supra 9.

²¹⁴ Vezi Consiliul Europei, supra 9.

²¹⁵ Vezi Consiliul Europei, supra 9.

Român de Informații a propus înființarea unui Sistem Național de Alertă Teroristă, aprobat în aprilie 2004 de decizia Consiliului Suprem de Apărare Națională²¹⁶.

III. Prevenirea finanțării terorismului

Masurile stipulate în legile românești care au drept obiectiv prevenirea finanțării terorismului sunt măsuri preventive AML și măsuri preventive aplicabile CTF stabilite de comun acord cu standardele internaționale în domeniu. În consecință, în legea AML și CTF (Legea nr. 656/2002) sunt prevăzute regulile privind identificarea clienților, definiția tranzacțiilor suspecte, categoriile de persoane fizice și juridice care au datoria de a anunța Unitatea de Informații Financiare din România în legătura cu tranzacțiile suspecte (în cazul în care tranzacțiile au drept scop spălarea de bani sau finanțarea actelor teroriste).

Legea nr. 535/2004²¹⁷ alocă un întreg capitol prevenirii și finanțării terorismului. Acest capitol conține lista tranzacțiilor financiare interzise și tranzacțiilor financiare care au nevoie de autorizație. Cele 21 de agenții care alcătuiesc Național de Prevenire și Combaterea Terorismului actualizează lista de indivizi (persoane fizice) și persoane juridice suspectate de activități teroriste sau finanțarea terorismului, lista bazată pe informații primită de la Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite. În conformitate cu prevederile legale, Ministerul Finanțelor Publice alcătuiește lista și monitorizează și blochează transferul fondurilor teroriste.

Legea nr. 656/2002 prevede lista persoanelor fizice și juridice care au datoria să informeze Unitatea de Informații Financiare despre tranzacții suspecte ca ar avea drept scop spălarea banilor sau finanțarea terorismului. Lista este lungă, cuprinzătoare și include bănci și alte instituții financiare, instituții comerciale și de comerț, auditori, notari publici,

---

²¹⁶ Vezi Consiliul European, supra 9.

²¹⁷ Vezi capitolul III

avocați, agenți imobiliari, organizații non-profit (fundații și asociații)²¹⁸.

Art. 26 din Legea nr. 656/2002 prevede faptul că legea siguranței bancare și a secretului profesional permit informarea autorităților în legătură cu finanțarea terorismului sau spălarea de bani. În plus, există o excepție față de obligația generală a păstrării secretului profesional, excepție stipulată de lege în cazul spălării de bani sau a finanțării terorismului: persoanele mai sus menționate trebuie să informeze Unitatea de Informații Financiare din România acest lucru nefiind considerat încălcarea obligațiilor generale de a păstra secretul profesional. Totuși, Legea nr. 656/2002 stipulează că Unitatea de Informații Financiare va procesa și folosi informația primită de la cei care au datoriat să informeze asupra tranzacțiilor suspecte păstrând confidențialitatea.

Unitatea de Informații Financiare poate face schimb de informații cu instituții străine care au responsabilități similare, bazat pe reciprocitate, și aceste instituții au la rândul lor obligația de a păstra secretul informației.

În conformitate cu art. 6 alin. 7 al Legii nr. 656/2002, Unitatea de Informații Financiare din România va oferi tuturor persoanelor fizice și juridice desemnate prin lege ca având datoria profesională de a informa asupra tranzacțiilor suspecte și tuturor autorizațiilor financiare cu atribuții de control precum și tuturor autorităților de supraveghere printr-o procedură specială, informații generale legate de tranzacții suspecte și finanțarea terorismului.

Legea nr. 656/2002 conține prevederi asupra condițiilor în care instituțiile financiare și alte persoane juridice menționate în art. 8 pot fi trase la răspundere. Responsabilitatea administrativă, civilă și disciplinară este stipulată în cazuri unde apar violări ale datoriei de a informa Unitatea de Informații Financiare despre tranzacții suspecte care ar putea implica spălarea de bani sau finanțarea

---

²¹⁸ Vezi articolul 8(1) al Legii nr. 656/2002.

terorismului și/sau violarea obligației de a trimite toată informația cerută de Unitatea de Informații Financiare²¹⁹.

Răspunderea penală este stipulată în art. 24 al legii nr. 656/2002 pentru personalul Unității de Informații Financiare și/sau persoanelor menționate în art. 8 pentru situații în care informația primită este folosită în alte scopuri decât acele stipulate de lege (acesta este, de exemplu, folosirea informației primite pentru câștig personal, dezvăluirea informației către terți nestipulați în lege, etc.).

Recent, Guvernul României a început să utilizeze în construcția strategiei împotriva terorismului cel mai bune practici în domeniu din U.E. și S.U.A.; sunt utilizate mai mult cercetările realizate de prestigioșii experți români din domeniul luptei împotriva terorismului, experți care provin din nou-înființatul Institut de Studii și Cercetări ale Terorismului (2006). Cercetarea este concentrată pe modalitatea de a combate terorismul prin cunoașterea vulnerabilităților acestuia. Toate slăbiciunile terorismului, toate punctele sensibile sunt studiate cu atenție pentru a formula și implementa cele mai eficiente strategii și tactici împotriva activităților entităților teroriste. În consecință, terorismul este studiat din punct de vedere etnic, moral, religios, organizațional, psihologic, ideologic, informațional și tehnologic²²⁰.

În strategia împotriva finanțării actelor de terorism sunt incluse măsuri de luptă împotriva transferului informal de fonduri, Guvernul Român fiind conștient de faptul că aceste tactici sunt folosite recent de către teroriști pentru a evita controlul și supravegherea existentă în sistemul financiar bancar²²¹.

---

²¹⁹ Vezi articolele 21 și 22 ale legii nr. 656/2002

²²⁰ Vezi, pentru detalii, I. Burghelea și I. Pentelescu, *Vulnerabilitati ale fenomenului terorist*, TERORISMUL AZI, 41-45 (editat de Institutul de Studii și Cercetări ale Terorismului) (2007)

²²¹ Oficialii români au fost prezenți la seminarul organizat de Europol privind finanțarea terorismului în decembrie 2006 când principala temă a fost problema acestor sisteme informaționale folosite de entități teroriste și măsurile care se impun în lupta împotriva acestor tactici subtile; în concluzie, autoritățile române

Unitatea de Informații Financiare este principala agenție implicată în cooperarea internațională cu organizații similare. Schimbul de informații este făcut prin intermediul unui canal securizat (în cazul UE, UE NET; în cazul S.U.A. din noiembrie 2005 s-a implementat o cooperare directă cu FIN CEN).

În 2005, de exemplu, Unitatea de Informații Financiare a monitorizat 13 cazuri de finanțare de terorism în care ambasada S.U.A. de la București a cerut cooperarea, în numele unităților specializate din S.U.A.

IV. Sechestrul bunurilor

În conformitate cu rezoluția adoptată de Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite, România a alcătuit liste de indivizi sau grupuri desemnate ca făcând parte din rețele teroriste ale căror bunuri trebuie sechestrate. Alcătuirea listei este considerată ca o măsură preventivă (sechestrare administrativă) și este controlată de Legea nr. 656/2002 și Legea nr. 535/2004. După ce procesul penal se termină și finanțarea terorismului este dovedită, se aplică procedura de sechestrare și confiscare judiciară.

Sechestrarea și confiscarea fondurilor teroriste este posibilă conform Legii nr. 656/2002 (art. 24 și 25) și Legii nr. 535/2004 (art. 36 alin. 2). Conform acestor prevederi, în concordanță cu Convenția Națiunilor Unite privind combaterea finanțării terorismului (în special art. 1), prin „fonduri” se înțeleg bunuri de orice natură, tangibile sau intangibile, mobile sau imobile, achiziționate prin orice mijloace, precum și documente legale sau instrumente de orice formă, inclusiv electronice sau digitale, titluri de proprietate sau dobânzi, incluzând, dar fără a se limita la credite bancare, cecuri de călătorie, cecuri de bancă, ordine de plată, acțiuni, depozite, polițe, scrisori de garanție.

În art. 24 al Legii nr. 656/2002 este stipulat că în cazul spălării banilor sau a finanțării terorismului luarea de măsuri

---

au implementat aceste măsuri și au demarat cooperarea internațională în aceasta problema.

este obligatorie. În art. 25 al aceleiași legi sunt menționate toate aceste măsuri în conformitate cu prevederile art. 118 C.p.p. și sunt stipulate situațiile necesare art. 8 din Convenția Națiunilor Unite privind Combaterea Finanțării Terorismului.

Art. 36 alin. 2 al Legii nr. 535/2004 prevede măsura confiscării oricăror tipuri de fonduri puse la dispoziția entităților teroriste, și de asemenea tuturor fondurilor colectate sau realizate în scopul finanțării actelor de terorism. Dacă aceste fonduri nu pot fi găsite, inculpatul este obligat să plătească echivalentul lor în bani. Aceasta măsura prevăzută de art. 36 alin. 2 se aplică după ce persoana este găsită vinovată de finanțarea terorismului.

Legea româna prevede, în consecința, două tipuri de sechestru ale bunurilor: sechestru administrativ (după desemnarea administrativă pe liste) și sechestru și confiscare judiciare (după ce infracțiunile sunt dovedite și pedeapsa este stabilită de tribunal).

Agențiile oficiale care au atribuții în lupta împotriva finanțării actelor de terorism, în special Serviciul Român de Informații, cunosc, din cazurile rezolvate, faptul că toate organizațiile non-profit și caritabile prezintă o vulnerabilitate majora și pot fi folosite de către teroriști în finanțarea activităților teroriste. De exemplu, în 2001 Serviciul Român de Informații investiga 73 de adepți ai grupării Hamas, în special în campusurile universitare. Agenții Hamas în România ar fi operat sub acoperirea Ligii Culturale Islamice din România. În urma investigației, Serviciul Român de Informații a concluzionat: „Hamas beneficiază de logistica Ligii Culturale Islamice din România”.

V. A Măsuri penale

Infracțiunea finanțării actelor de terorism este definită în art. 36 al Legii nr. 535/2004 și consta în punerea la dispoziția entităților teroriste de bunuri mobile sau imobile, cunoscând ca acestea sunt folosite pentru suportul și perpetuarea actelor teroriste, strângerea sau colectarea de fonduri, direct sau indirect, sau orice altă operațiune care are drept scop finanțarea unor asemenea acte. Infracțiunea

finanțării de acte teroriste este pedepsită cu închisoare de la 15 la 20 de ani precum și interzicerea drepturilor civile.

Conform art. 36 alin. 2, bunurile mobile sau imobile puse la dispoziția entităților teroriste precum și fondurile strânse sau colectate cu scopul de a finanța acte de terorism sunt confiscate; dacă aceste bunuri nu pot fi găsite, inculpatul trebuie să plătească echivalentul lor în bani.

Protejarea interesului legal în cazul acestor infracțiuni constă în totalitatea relațiilor sociale care protejează ordinea publică, siguranța cetățenilor, relații care pot fi grav afectate de aceste infracțiuni. De asemenea, prin finanțarea actelor de terorism, mediul normal în care se derulează activități economice și financiare ar putea fi serios afectat.

Elemente materiale/*actus reus*

Oricare persoană fizică sau juridică poate comite această infracțiune. Pentru persoanele juridice, condițiile generale pentru a putea fi trase la răspundere sunt menționate în prevederi speciale ale Codului Penal Român, nou incluse prin Legea nr. 278/2006, care prevede răspunderea penală pentru persoane juridice.

În conformitate cu legea, *actus reus* constă în procurarea, colectarea, realizarea de fonduri în scopul finanțării actelor de terorism. Aceste acte pot fi comise direct de persoana ce are contact cu teroriștii, sau indirect, prin intermediari.

Toate tipurile de fonduri puse la dispoziție, colectate sau realizate reprezintă obiectul. „*Fonduri*” reprezintă bunuri de orice fel, atât tangibile cât și intangibile, mobile sau imobile, achiziționate în orice manieră și documente legale sau instrumente de orice formă, inclusiv electronice sau digitale, titluri de proprietate sau dobânzi, incluzând, dar fără a se limita la credite bancare, cecuri de călătorie, cecuri de bancă, ordine de plată, acțiuni, polițe, scrisori de garanție. „*Profituri*” reprezintă orice fel de fond ce rezultă sau este obținut, direct sau indirect, prin comiterea infracțiunii de finanțare a terorismului.

Dacă activitatea infracțională este realizată prin intermediul spălării de bani, ambele infracțiuni vor fi considerate comise: spălarea banilor și finanțarea terorismului. Finanțarea terorismului este pedepsită chiar și atunci când fondurile nu au fost folosite pentru comiterea actelor de terorism²²².

Elemente psihologice

Finanțarea terorismului este pedepsită dacă activitatea infracțională este comisă cu intenție.

Sancțiuni

Pedeapsa pentru finanțarea terorismului este de la 15 la 20 de ani de închisoare și interzicerea unor drepturi. De asemenea, așa cum este menționat mai sus, vor fi aplicate măsuri suplimentare, măsuri stipulate în art. 36 alin. 2 al Legii nr. 535/2004, confiscarea tuturor bunurilor mobile sau imobile puse la dispoziția entităților teroriste precum și confiscarea fondurilor realizate sau colectate cu scopul finanțării actelor de terorism; dacă acestea nu pot fi găsite, inculpatul va fi obligat să plătească echivalentul lor în bani.

În privința asistentei și a despăgubirii victimelor, trebuie notat că nu există prevederi speciale pentru victimele actelor de terorism. Totuși, o lege specială privind protecția victimelor infracțiunilor (Legea nr. 211/2004) a fost adoptată la sfârșitul lunii mai 2004; aceasta lege a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2005. Măsurile luate pentru a asigura protecția victimelor includ: informarea cu privire la drepturile acestora și posibilitatea de a le aplica; consiliere psihologică; asistența juridică; compensare financiară.

Compensarea financiară este acordată de către stat, prin bugetul Ministerului Justiției, pe baza deciziei unei comisii speciale organizată la nivelul tribunalelor. Adoptarea aceste legi face posibilă ratificarea convenției europene privind Compensarea victimelor infracțiunilor de violență (ETS nr. 116). România a semnat Convenția europeană

---

²²² Vezi prevederile legale pentru scopul finanțării actelor de terorism

privind compensarea victimelor infracțiunilor de violență (ETS nr. 116) la data de 8 aprilie 2005 și a fost ratificată prin intermediul proiectului de Lege nr. 304 din data de 25 octombrie 2005.

V.B. Procedura Penală

Legea nr. 535/2004 pentru prevenirea și combaterea terorismului stipulează că organul competent pentru judecarea în prima instanță a infracțiunilor de terorism²²³ este Curtea de Apel.

Procedura privind anchetarea și judecarea este aceea stipulată prin lege pentru *fragrante delicto*. Această procedură poate fi găsită în Codul de Procedură Penală, titlul IV – Proceduri Speciale, capitolul I – anchetarea și judecarea unor *fragrante delicto*²²⁴.

Nu există prevederi speciale pentru arest, anchetare, dreptul la apărare, apel, dreptul la compensare etc. pentru cazurile de terorism, iar toate aceste proceduri sunt îndeplinite conform regulilor generale cuprinse în Codul de Procedură Penală²²⁵.

În cursul anchetelor infracțiunilor grave - inclusiv terorismul²²⁶ – pot fi utilizate măsuri speciale, respectând în același timp drepturile și libertățile fundamentale, conform

---

²²³ Pana în momentul intrării în vigoare a acestei legi, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 141/2001 stipula ca tribunalul era autoritatea competentă în prima instanță pentru infracțiunile de terorism.

²²⁴ La scurt timp după intrarea în vigoare a Legii nr. 535/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit prin decizia nr. 4571 (27 iulie 2005) ca procedura specială stipulată în Legea nr. 535/2004 nu este automat obligatorie pentru organele de urmărire penală sau instanțe; doar la o examinare atentă a fiecărui caz se va decide de către organul de urmărire dacă va fi folosită procedura specială în cazurile de terorism, sau cea normală (prevăzută de asemenea de Codul de Procedură Penală al României).

²²⁵ Aceleași reguli se vor aplica în cazul altor infracțiuni grave (de exemplu crima organizată); vezi pentru detalii, G. Paraschiv, *Le crime organize et les problemes de procedure penale*, REV. ROUM. SCIENCES JURIDIQUES, VII (XLI), 2, 223-226 (1997).

²²⁶ Vezi capitolul II – realizarea prevenirii și combaterea activităților teroriste, secțiunea 2- Măsuri privind unele activități derulate în scopul străngerii de informații al Legii nr. 535/2004.

Codului de Procedură Penală și a altor legi speciale (ex: art. 20 al Legii nr. 535/2004; art. 27 și 27¹ ale Legii nr. 656/2002). Aceste măsuri speciale includ: anchetatori sub acoperire, folosirea de informatori, supraveghere electronică, monitorizarea și interceptarea comunicațiilor, monitorizarea sistemelor IT, accesarea sistemelor informaționale, monitorizarea băncilor și a conturilor similare²²⁷.

Aceste măsuri speciale sunt permise doar după cum urmează: conform Legii nr. 656/2002, de exemplu (art. 27 și 27¹), conturile bancare pot fi monitorizate dacă există autorizarea prealabilă din partea procurorului, și pentru un maxim de 30 de zile. În circumstanțe speciale, măsura poate fi extinsă de către procuror pentru încă 30 de zile, cu un total de 2 luni; măsuri ca supravegherea, monitorizarea și înregistrarea comunicațiilor și accesul în sistemele informaționale trebuie autorizate de către judecător în conformitate cu Codul de Procedură Penală (art. 91¹ - 91⁶), și vor fi îndeplinite numai în modurile stabilite de către aceste prevederi.

Legea nr. 535/2004 conține reglementări speciale privind emiterea de mandate pentru a folosi măsurile speciale menționate mai sus, care sunt necesare în colectarea de probe în cazurile de finanțare a terorismului. Cererea este făcută de către unul dintre organele statului specializate în domeniu (conform prevederilor legale), și toate persoanele și activitățile vizate trebuie clar specificate. Cererea va fi trimisă către Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. După examinarea atentă, dacă se consideră necesar, va fi trimisă președintelui Curții de Casație și Justiție în 24 de ore și va fi examinată de judecătorii acestei curți. Dacă este justificată, se va emite un mandat de colectare a informațiilor. Procurorul va da acest mandat reprezentanților organelor specializate cu atribuții în acest caz.

Specificațiile mandatului sunt stipulate prin lege: tipurile de comunicații care pot fi monitorizate, informații,

---

²²⁷ Vezi discuții pe tema acestor măsuri speciale, aplicate în cazurile de terorism în D.V. Diaconu, *Legea pentru prevenirea și combaterea terorismului*, REVISTA ROMANA DE DREPT, nr. 3, 38-44 (2006).

documente sau obiecte care pot fi confiscate, identificarea datelor persoanei monitorizate, organul care va efectua monitorizarea, durata mandatului.

Doar în circumstanțe foarte speciale mandatul poate fi valabil pentru mai mult de 6 luni; judecătorii numiți de președintele Curții de Casație și Justiție pot prelungi mandatul cu 3 luni, toate procedurile fiind făcute în conformitate cu Legea nr. 192/2002, privind informația clasificată. Autorizarea activităților va fi retrasă dacă motivele existente la baza acestuia nu mai există; mai mult, procurorul va fi informat periodic de către organul de stat privind rezultatele activităților; judecătorii pot dispune, după încetarea cazului, de măsurile mai sus menționate²²⁸.

Persoanele care au informații legate de acte teroriste și sunt de acord să dezvăluie aceste informații autorităților judiciare, contribuind în acest fel la identificarea infractorilor și întocmirea unui caz, sunt incluși în programul de protecție a martorilor, conform Legii nr. 682/2002.

Autoritatea națională în acest domeniu este oficiul național pentru protecția martorilor, sub jurisdicția Inspectoratului General al Poliției din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Organul de urmărire poate cere procurorului sau tribunalului, după caz, să includă anumiți martori (sau rudele acestora) în program. Procurorul trebuie să decidă cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de 5 zile de la primirea cererii. Guvernul trebuie să prezinte parlamentului rapoarte anuale privind îndeplinirea prevederilor din program.

Ordonanța de Urgență nr. 159/2001 privind prevenirea și combaterea actelor de terorism folosind sistemul financiar-bancar pentru a finanța terorismul, interzice toate operațiunile pentru și în numele persoanelor fizice și juridice incluse în listele publicate de Ministerul Finanțelor Publice bazate pe liste primite direct de la Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite (pentru operațiuni financiar-bancare interzise) sau a altor

---

²²⁸ Toate aceste reguli sunt prezentate în detaliu în secțiunea "*Măsuri privind dezvoltarea anumitor activități în scopul strângerii de informații*", articolele 20-22 ale Legii nr. 535/2004

entități (pentru operațiuni financiare care au nevoie de autorizare din partea agențiilor oficiale cu atribuții în prevenirea sau combaterea terorismului). În consecință, această procedură este una administrativă.

Toate listele publicate sunt disponibile pe internet (Legea nr. 535/2004²²⁹ prezintă criteriile folosite pentru realizarea acestora). Autoritățile administrative mai sus menționate actualizează periodic aceste liste.

Nu există prevederi speciale privind daune oferite suspecților nevinovați, pentru cazurile de finanțarea terorismului. În aceste cazuri, se aplică dispozițiile generale ale Codului român de procedură penală (art. 504 - 507) și de asemenea art. 1084 din Codul civil român pentru despăgubiri (morale și/sau materiale).

VI. Cooperarea internațională

Conform prevederilor Strategiei Naționale pentru Prevenirea și Combaterea Terorismului, unul dintre obiective este de a lua parte la eforturile internaționale pentru prevenirea și combaterea terorismului în zone geografice diferite²³⁰. Acest obiectiv se realizează prin:

- Contribuția activă la inițiativele bilaterale și multilaterale menite să identifice cele mai eficiente acțiuni politice și diplomatice, reglementari sau alte instrumente legale, precum și mecanisme de cooperare internațională, menite să prevină dezvoltarea și manifestarea actelor teroriste, precum și combaterea activităților asociate;
- Integrarea în cadrul internațional legal a activităților susținute de România ca urmare a responsabilităților asumate prin diferite acorduri internaționale;
- Schimbul de informație;

---

²²⁹ Vezi capitolul III, Prevenirea finanțării actelor de terorism, cele două secțiuni: secțiunea I: operațiuni financiar-bancare interzise și secțiunea II: operațiuni financiar bancare care au nevoie de autorizare, din Legea nr. 535/2004

²³⁰ Vezi Ministerul Justiției România, Analiza asupra cadrului legislativ și instituțional în prevenirea și combaterea terorismului, document trimis la al unsprezecelea congres privind crima organizată al Națiunilor Unite, Bangkok (2005).

- Implicarea forțelor profesionale armate în operațiuni militare multinaționale, în concordanță cu rezoluțiile Națiunilor Unite.

Centrul Regional pentru *Combaterea Criminalității Transfrontaliere* are sediul în România. Centrul a fost înființat la inițiativa sud-europeană și oferă pregătire privind aplicarea legii și schimbul de informații pentru a combate criminalitatea transfrontalieră, inclusiv terorismul, în 12 țări din Europa centrală și de est²³¹.

România face de asemenea parte și din Organizația de Cooperare la Marea Neagră în lupta împotriva crimei organizate și a semnat înțelegeri bilaterale privind combaterea crimei organizate cu majoritatea statelor europene, precum și cu alte țări din alte zone geografice.

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală reglementează procedurile de cooperare în materie de extrădare, predare bazată pe mandate de arestare europene, transferul procedurilor în materie penală, recunoașterea și executarea sentințelor, transferul persoanelor condamnate, comisii rogative, prezentarea martorilor, experților și persoanelor solicitate, servicii ale documentelor de procedură, cazier judiciar.

Privind extrădarea, Legea nr. 302/2004 conține prevederi în concordanță cu convenția privind extrădarea simplificată între statele membre ale Comunității Europene din 27 septembrie 1996. Legea se conformează cu cerințele rezoluției Consiliului de Securitate nr. 1373 (2001) care stipulează ca actele teroriste nu vor fi considerate ofense politice. În consecință, în conformitate cu legea internațională și a instrumentelor regionale legale ratificate de România, în art. 24 alin. 2 al Legii nr. 302/2004 este stipulat ca acele infracțiuni cuprinse în Convenția Europeană pentru combaterea actelor de terorism (Strasbourg 1997) nu sunt crime de natura politica. Legea reglementează, de asemenea, condițiile extradurii din România a cetățenilor români²³².

---

²³¹ Vezi Ministerul Justiției România, supra 27.

²³² Vezi Ministerul Justiției România, supra 27.

Lista cu numele indivizilor sau a organizațiilor desemnate de o altă țară sau organizație internațională se regăsesc pe listele interne bazate pe informația primită de la Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite. Cele 21 de agenții oficiale care formează Sistemul Național de Prevenire și Combaterea Terorismului actualizează această listă. Ministerul Finanțelor Publice este responsabil pentru monitorizarea și blocarea fondurilor teroriste.

Cooperarea internațională în materie penală a României în special cu țări membre ale UE, dar nu numai, face posibilă aplicarea principiului *non bis in idem* în cazurile de terorism. În Legea nr. 320/2004, art. 114, sunt prevăzute regulile generale pentru aplicarea principiului *non bis in idem*²³³.

Cadrul instituțional și legal european, un succes major în domeniul cooperării și asistenței legale internaționale oferită în cazurile de terorism, este, de asemenea, implementat în România. Comunitatea Europeană a alcătuit un cadru legal solid în privința legilor de cooperare în materie penală în cadrul U.E., ceea ce aduce o contribuție importantă abilității noastre de a combate finanțarea terorismului²³⁴. În U.E. cooperarea împotriva terorismului este simplificată prin Europol și Eurojust.

În consecință, Legea nr. 302/2004 privind cooperarea internațională judiciară în materie penală prevede în art. 85 regulile emiterii unui mandat de arestare european; în conformitate cu aceste reguli, în cazurile de terorism (și a altor infracțiuni grave menționate de lege), nu este necesară îndeplinirea condițiilor de *criminalitate duală* pentru a face cererea mandatului de arestare (este necesar ca infracțiunea să fie pedepsită cu minimum 3 ani de privare de libertate în sistemul legal al statului membru emitent).

---

²³³ Vezi, pentru detalii privind aplicările generale în sistemul românesc ale principiului *ne bis in idem*, **B. C. Bulai**, *Raportul Național Român privind jurisdicția națională și internațională și a principiului ne bis in idem*, RAPORT PRIVIND DREPTUL PENAL, 3-4, 1051-1064 (2002).

²³⁴ Vezi Consiliul Uniunii Europene, nota de la Secretarul General/Înaltul Reprezentant și Comisia privind lupta împotriva finanțării terorismului (2004).

În aceeași lege și în implementarea aceleiași cadru european, au fost prevăzute reguli pentru supravegherea transfrontalieră, care includ, în afara infracțiunilor serioase, infracțiunile de terorism (art. 187⁸). În acest mod, România contribuie la combaterea noilor modalități utilizate în transferul fondurilor pentru finanțarea actelor teroriste.

Mai mult, și foarte importante în cooperarea în lupta împotriva terorismului financiar, sunt regulile privind secretul bancar: art. 187¹⁷ al legii nr. 302/2004, secretul bancar nu poate fi motiv în refuzarea cooperării în privința cazurilor de asistență legală formulate de autoritățile statelor membre UE.

Unitatea de Informații Financiare din România cooperează strâns la nivel internațional cu „*Financial Action Task Force*” în probleme legate de finanțarea terorismului și a adoptat standardele FATF; fapt care este esențial pentru un stat UE, deoarece o parte importantă a politicii de combatere a finanțării terorismului provine de la FATF.

VII. Alte aspecte

Contribuția internațională a României privind prevenirea și combaterea terorismului este recunoscută la scară internațională. Guvernul român și-a întărit politica națională ca făcând parte dintr-o abordare strategică în combaterea terorismului. România a inclus limbajul proactiv privind contraterorismul în strategia sa națională antiterorism și în instrucțiunile privind combaterea finanțării terorismului. România a continuat să promoveze Inițiativa de Cooperare din Europa de Sud-Est (ICESE) cu sediul la București, un centru regional care asigură pregătirea unităților privind aplicarea legii și schimbul de informație pentru prevenirea activităților criminale transfrontaliere, inclusiv cele legate de terorism, pentru cele 12 țări membre ale Europei Centrale și de Sud-Est.

În aprilie 2005, România a găzduit prima întâlnire a șefilor serviciilor de combatere a terorismului în cadrul Conferinței Regionale a Miniștrilor de Interne sub Procesul BRDO (ca o inițiativă regională care implică ministerele de interne ale țărilor din Europa Centrală și de Sud-Est). În octombrie 2005 guvernul român a fost primul care a emis o

listă de peste 250 de persoane fizice și juridice suspectate de comiterea infracțiunii de finanțare a terorismului.

Guvernul român a demonstrat determinare în lupta împotriva finanțării terorismului și prin organizarea în iulie 2006 a conferinței internaționale „*Stop Crimei Financiare! Prevenirea și combaterea spălării banilor și lupta împotriva finanțării terorismului prin prisma aderării României la Uniunea Europeană*”²³⁵.

Lupta împotriva terorismului financiar în România este bazată pe o strategie de informare, schimbul de informații cu alte unități FIU și alte organe competente.

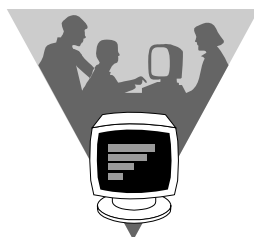
Strategia guvernului român împotriva finanțării terorismului este bazată pe o singură idee principală: combaterea terorismului nu se referă la înfrângerea terorismului, ci la restrângerea mediului în care teroriștii operează și îngreunarea activităților pe care vor să le desfășoare în cadrul fiecărei etape: desfășurarea operațiunilor, procurarea și transferul de documente false, finanțarea, strângerea și spălarea de bani; este vorba de îngreunarea activităților operaționale, logistice și financiare ale teroriștilor.

---

²³⁵ Vezi, pentru detalii, **B. Sarbu**, *Managementul resurselor de securitate și concepția antiterorista romana, TERORISMUL AZI (2007) la 90.*

COORDONATORUL PUBLICAȚIEI
Procuror șef serviciu
CONSTANTIN SIMA

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
Bd. Libertății nr.12 - 14, sector 5, București
Telefon: 319.38.36 sau 319.38.56/2214
e-mail – Constantin_Sima@mpublic.ro

Tehnoredactare computerizată
Ioniță Camelia Roxana
documentare@mpublic.ro

ISSN-1224-241